Ч. 1. Тернопіль, середа 1. січня 1919. Рік І.

Конволют
27900

Поодиноке число коштує 80 сот. Місячна предплата виносить 10 кор.

СТРІЛЕЦЬ

часопись для українського війська.

Появляєть ся трічи на тиждень
Редакція находить ся в Тернополі.
Готель Адлєра ч. 4.

БІБЛІОТЕКА ... ім. Шевченка

Робучий Народе Український!

В п'ятім році страшної війни приходить ся Тобі складати свою армію для оборони своєї країни і для повернення землі своїм дітям! Чотири літа проливав Ти свою кров за чужі інтереси по чужих землях. Твоє майно зрабовано, твої села попалено, твоїх дітей повішано — для чужої справи, для чужого богацтва, для чужого панування!

Аж нині велика година ударила Тобі у дзвін: Тепер, або ніколи! Ти пан, або пропав! Все добути, або дома не бути!

За шістьсот літ неволі і знущання дано Тобі до рук щастя построїти собі Україну! Що таке тая Україна? Україна — це Твоя земля, Мати рідна, Твоя хата, Твоя держава, де буде Тобі земля і воля і правда довічна, робучий Народе український!

Досі панували над Тобою Ляхи і Москалі та всілякі заволоки і зробили Тебе наймитом „на своїй несвоїй землі". — Україна хоче Тебе зробити господарем в своїй хаті! Рівність, волю і братерство принесе Тобі Україна, бо в Ляхів — пани, в Москві — ребята, а в нас на Україні брати, каже Тобі історія наша, Народе Український!

Але тям се, що ніхто Тобі не дасть України, поки Ти сам її не возьмеш сильними руками і не поставиш на руїнах своєї землі свою правду і волю.

Правда і воля Твоя лежить в злуці всїх земель заселених українським народом і тільки тоді Ти будеш господарем на своїй землі, коли всі міста від Холму, Перемишля, Дрогобича та Львова аж до Катеринодару будуть в руках Твоїх, Робучий Народе Український! Ти мусиш їх добути, або тобі дома не бути!

Тому Ти мусиш кожен, хто жив, здоров і дуж—ставати в ряд українського війська! Щойно тепер воно воює за Твою правду і землю і волю! Хто жив, здоров і дуж — а не постоїть у нинішну хвилю за правду, тому правди не буде! Хто не боронив своєї землі, тому землі не дамо, хочби він гинув з голоду! Хто не подбав про волю, той згине наймитом та ще імя його ганьбою вкриємо перед усім миром на віки вічні!

Славне військо Українського Робучого Народу! Сонце слави і чести зійде над Тобою, хвала Твоя не вмре не поляже — тримай високо боєве знамено, поки добудеш свою землю і всі міста престольні, ті видющі очі кож до країни! Ми віримо, що між Тобою не буде ні одного млявого, ні втомленого, що ніхто не задрімає, ні засне та не втече перед боєм і не осоромить чести і слави хоробрих батьків наших, що гинули на кострі сьміючись в бою з Ляхами на кровавих судиціях. Хай всякому з Вас бренять слова батьків: Краще в полі порубаним бути, як покрити своє імя соромом втечі перед панами Ляхами!

Відвага мед пє, а кайдани тре, та побіду над ворогом приносить тільки порядок. дисципліна і послух для тих що видають наказ і кермують ділом.

Кождий з Вас, на якім небудь місці поставлено Тебе, мусиш підчиняти ся дисципліні, удержувати порядок і виконувати приказ старшин без відклику, без проволоки, без критики. На кождім становищі від сповнення кождого приказу може рішити ся для нас „доля величезної війни"! Тям, що ти зложив присягу, Українській Народній Републиці і її побіда Тобі найвищій закон! Може й денеде Вам даєть ся біда знати, — що не має припасів або одежі подостатком, то зважте всі обставини, в яких творить ся українська армія. В руїні і пожежі згоріли наші стоги і обороги і ми вийшли голі, босі і простоволосі з цеї війни — так у нас зараз того всього не набіреть ся, чого потреба. Та як ми щонебудь добудем, негайно Вам достанеть ся все, що потрібне. Ми знаємо, що сіль землі нашої під цю хвилю, — це наше гордеє військо і пожалуємо Вас всїм, чим хата буде богата!

А Ви, панове четарі, сотники і полковники, тямте се, що Ви тепер зі своїми вояками діти одного українського народу. Не приказувати прийшли Ви для чужої держави, а увійшли Ви до укр. армії бути приміром і кермувати ділом України, як громадяне серед рядового війська. Будьте же не тільки на приказ, але й на розраду і розвагу свому підручному війську в кождій пригоді! Тямте се, що добре брацтво—краще за богацтво! Кождий з Вас мусить бути провідником, а провідник мусить бути товаришем, але рівновасно першим між товаришами. Йому належить послух і пошана, але він мусить своїх товаришів піднести в гору, щоби з них зробити свідомих громадян нашої держави. І це є його святий обовязок!

Львівська державна наукова бібліотека
№ П 1.915

Робучий Народе Українській, умій задержати своє серце в руках, не дай ся на підмову безсовістним агітаторам і насильно не посягай по землі і маєтки тих, що ссали Твою кров і живили ся Твоїм потом. Таким поступком стягнеш тінь на цілу працю нашу. Вороги Твої чигають на найменший прояв безладдя, бо сим даси ворогам нашим меч і вогонь на наші землі. За це стягнуть они на край наш ворожі війська народу, що мови його Ти не знаєш, і що він говорить, Ти не розумієш! А спитай ся своїх рідних, що значить, чуже військо, як воно газдувало в тебе тоді, коли Ти проливав кров на чужині! І тоді пропадемо, побють нас не Ляхи а власні гріхи!

А як через зброю і порядок осягнемо признанне самостійної держави на загальній мировій конференції, тоді станеш господарем в своїй хаті. І тоді дістанеш землю і правду на основі рішення власних представників вибраних на основі загального, рівного, безпосередного і тайного голосування до власного парляменту в Київі. І тоді вся земля від Кавказу по Сян перейде в Твої руки, Робучий Народе Український. Так у Твоїх руках лежить Твоя доля, бо не той господар що зберe господарство, а той що готове задержить. А землю і волю дасть народові тільки українська держава, яку має поставити твоє військо.

І воно поставить її! У всіх закутках України нарід вірить, що настала година, коли обіймуть ся в радости всі поділені українські землі Володимира Великого, Романа Великого, короля Данила і Льва і з одної збірної душі люду вирветь ся гасло злученого і кровю облитого великого народу:

Від Кавказу по Сян лиш один буде лан
Його власником нарід цілий.

Спільна праця і край, блисне воля рай,
України вінець золотий!

З Начальної Команди Україн. Військ.

Офіціяльне повідомленнє з 30. XII.

На північ від Львова: Нами знов занятий Любачів.

У Львова: цілий день ішов напруженний бій. Боднарівка де кілька разів переходила з рук в руки і зісталась за нами. Ми очистили від Поляків Скнилів і Скниловець, заняли частину Кульпаркова. Нами занята Лапаївка.

На південь від Львова: Ситуація без змін.

Начальник штабу військ
Полковник **МИШКОВСЬКИЙ.**

Що мусить стати ся!

Національна Ради збірає ся в Станіславові дня 2 січня і вона має одно завданнє, усунути те, що непокоіть увесь український народ австро-угорских земель, проголосити явно, отверто і врочисто злуку всіх земель наших з великою Українською Народною Республикою.

Це є домаганнєм усего народу, а для Національої Ради воля народу — найвищий закон!

Хто отягаєть ся з проголошеннєм цеї злуки, той противить ся волі народу!

Ідеал, про який мріяли батьки і діди наші від кількасот літ, мусить сповнити ся. Тепер або ніколи!

Всякі викрути про договори в справі автономії наших земель тепер не на часі! Перше говорено, що тільки Західна Українська Республика дістане право голосу на мировій конференції — се була перша видумка. Потім говорено, що ми мусим остати Піємонтом проти відновленої Росії — це другий викрут! Тепер говорить ся про переговори в справі автономії — це третя закавика. Всі наші землі мусить злити ся в одно, що-б то ні було! Чи ми одержим голос на мировій конференції рішаєм не ми, а сила цілої України. Час Піємонту Українського в Галичині минув і не вернеть ся. Перевори в справі автономії не сміють розбити нас на два окремі тіла, якіб умови не поставила велика Україна!

Ми мусим бути злучені в одну державу з огляду на народ і на повагу його перед цілим світом. Бо нам остає до вибору: під Українною бути, або дома не бути!

Австрійські і мадярські круги аристократії з Габсбургами не спочивають, вонн працюють над відбудовою старої Австрії всіми засобами дипльоматії в кругах антанту.

На сором до сього прикладають руки деякі з наших послів, яким дуже тяжко розлучити ся з лисом, гр. Черніном, що вже раз обманув Україну!

Що є для нас відбудова Австрії, ми знаємо. Руйнувала нас ціле століття, виїдала наш хліб і мясо, випалювала нашу нафту, рабувала наше населення на велич свого центра, продала нас Полякам і утворила з наших земель Польщу.

А тепер ця відбудована домовина народу наново простягне свою кістляву голодну пельку по наше добро, по наші богацтва, по наші землі, як вони не будуть вже злуці з Україною. Довги Австрії за цю війну виносили до після обчислення Д-ра Гріммя до половини 1818. р. 72 міліярди проти давного довгу 13 міліярдів. Самі відсотки на 6% виносити муть 4336 мілионів. А ми руку прикладаєм до того, щоби захопив нас знов цей труп, цей злочинець над волею своїх народів, коли отягаєм з проголошеннєм взлуки всіх земель українського народу.

Економічна руїна цего засушеного від старости грішника в обідраній сорочці в золотих орденах і з золоченими гудзиках знов привалить скалою наш край, стисне вампіром наше селянство, звалить на нас не тільки 3000 корон на голову платити воєнні довги Австрії, та ще посягне по корону в Польщі, яку Поляки жертвують Габсбургам негайно, щоби нас захопити в кліщі свої кроваві. Оттоді буде рай, Тобі Народе український!

Будеш платити довги Австрії, будеш відбудовувати Польщу, будеш годувати Відень, Будапешт та Варшаву, а про землю і не думай! Тікай світ за очи зі своєї землі, а твої лани обсадять Мазурі і всяки заволоки, а твої копальні нафти і соли захоплять всі чужі капі-

талісти, що позичали гроші Австрії гроші на війну! І знов тобі бути наймитом на своїй несвоїй землі!

Та воно не сьміє бути!

Землі українські Австо-Угорщини мусять прийти до України, хочби там повернула давня централістична Росія. України вона не задавить, як будем всі разом. А на всякі викрути в справі відтягнення цеї справи відповідж, НародеУкраїнський!

Продаєте нас, торгуєте нами, геть з нашої святині, продавці нашої крови!

В П.

Радіотелеґрами з 30. XII. 1918.

З Варшави до Georges Clemenceau Президента ради воєнної в Парижи. Ми одержали слідуючу вістку з Познаня. Дня 26. грудня напала маса цивільних військових Німців на будинок національної Ради пруської Польщі, тому що вивішено там прапори коаліції. Німці стягнули силою ті прапори, послугуючись при тім крісами і кулеметами. Число ранених по обох сторонах є велике. Правительство польське протестує енергійно проти бругального нападу, який є тяжкою образою чести Польщі і всіх держав антанти. Через Ваше посередництво відносимось до всіх держав коаліції з проханням о інтервенцію і візвання нім. правительства публично направити це і гарантувати, що на будуче подібні виступи зі сторони нім. населення не повторять ся.

Міністер справ заграничних.

З Київа. На основі ранішнього звідомлення українського міністерства заграниць з дня 29. грудня маєть ся всі матеріяли в Конотопі для удержання руху. Вправді вицофано всі льокомотиви зі шляху Бахмач—Ворожба, бо він загрожений большевиками. Та рух підійметь ся знову, як шлях буде забезпечений. Ця телеґрама освітлює положення України на східнім фронті.

З Київа. Телефонічво повідомлено секретаріят військових справ, що начальним командантом холмсько-галицько-румунського фронту іменовано Шаповала.

З українського життя.

Становище Директорії. Редактор „Трибуни“ подає таку розмову з головою Директорії Винниченком про питання на найблищі засідання.

Найперше це є орґанізація військової сили по всій Україні, боротьба за знищення всяких слідів недавньої гетьманщини. В той-же час необхідна енерґійна допомога селянству і робітникам для найширшої орґанізації їх. Селян треба орґанізувата на повітових з'їздах.

Тепер, після здобуття Київа, буде скликано конґрес трудового народу України. Від цього конґреса Директорія й почує про волю всього трудящого народу.

Директорія ні в якому разі не допустить до влади буржуазії. В. Винниченко не вважає, що-б теперішні Городські і земські представники могли скликати передпарлямент, виявляючий во лю народа. Голова Директорії стоїть на ґрунті повної незалежности У. Н. Р., і вважає, що в теперішний час всякі прихильники ідеї федерації в межах бувшої Росії єсть прислужники Скоропадського, московського імперіалізму і потайні вороги Української Народньої Республіки; з ними, якимиб вони демократичними лозунґами не прикривались, буде вестись рішуча боротьба.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ.

Київ. Директорія затвердила такий склад кабінету:

Голова Рада міністрів і міністр заграничних справ Чеховський (с-д.) Внутрішних справ — Мицюк (с-р.). Військових — Греків (безпарт.). Тимчасово вик. обовязки військового міністра — Осецьцький (с. самост.). Юстіції — Снабченко (с.-д.) Освіти — Огієнко (с. р.). Харчування — Мартос (с-д..) Торгу і промисловости — Остапенко (с.-р.) Фінансів — Супрун (с.-д.) Хліборобства — Шаповал (с.-р.) Мистецтва — Антонович (с.-д.) Народнього здоровля — Матюшенко (с.-д.) Державний контроль — Симонов (с. с.) Морський — Білинський (с. сам.) Доріг — Сидоренко (с.-р.) Тимчас. вик. обов. міністра доріг — Коляр. Праці — Мартинов (р. с. д.) Почт і телеґрафів — Косенко с. р. Державний секретар — Гордієвський с.-р. Тимчасово до приїзду Гордієвського обовязки державного секретаря виконуватиме Абрамович с. д.

З національних міністерств буде покищо тільки єврейське.

Військова справа на Україні. Як звісно, дня 14. грудня зайняли війська Дире-

Два Стрільці Січові.

на мотив Гайне

З Сибіру ішли два Стрільці Січові
В Галичину рідну з полону,
А як на Вкраїну дібрались живі,
Головки склонили до скону.

За радістю трісло їм серце на вість:
Україні на волі дві долі —
А ся, що за неї дала кров і кість,
Галичина — в ляцькій неволі!

І встали в очах їм герої з Карпат,
Що кровю всі гори красили;
Ах, як вони рвались під гуком гармат:
За волю, за волю що сили!...

Й заплакали ревно Стрільці Січові,
А оден з них каже другому:
„Болить мене рана, як ляжу в рові,
Возьми мого трупа до дому!“

А другий з них каже: „О, друже ти мій,
Я радби з тобою вмірати —
Та в мене дружина, дитина в тяжкій
Нужді будуть вік коротати!“ —

„Та що мені жінка, та що мені син, —
Як батько не виборов долі? —
Хай жебрають хліба в людей попід тин—
Галичина наша в неволі!

Той туск мені в серце як гадина вріс,
Мені він шматує утробу —
Як вмру я, мій друже, вложи мені кріс
І шаблю й ручницю до гробу!

А хрест золотий, що палить мені грудь,
Возьми там і кинь їм у вічи,
Хай знають, що золотом духа не ймуть
І прийде день нової січи!

Я ждатиму в гробі на чатах без сну, —
Аж в Київі труби заграють,
Затрублять до бою за Галичину,
Гармати від куль залунають!

І кінь з України об гріб задуднить,
Тоді я зірву ся і встану —
Із Київом землю рідну злучить,
Галичину нашу кохану!

Василь Пачовський.

кторії під проводом комманданта Січових Стрільців полковника Коновальця Київ. Дня 13. грудня увійшли до Одеси, а Харків зайняв полковник Балбачан дня 20. грудня і завів Республиканську власть. Сила українського війська виносить 200.000. У всіх одна мета: українська народня республика, демократичний лад, вільний культурний розвиток і дисципліна. Як подає Шаповал, не було ні одного факту неслухнянности у війську ні в населенню. Всяке розпорядження виконується непохитно.

Селянський зїзд з Київщини почав ся ся дня 22. грудня у Київі. Настрій бадьорий, всі за удержаннє ладу і спокою.

Учасників було понад 700. Найперш вибрано президію конгресу, зложену з 14 членів. Головою президії вибрано П. Янка. В першім засіданню взяли також участь члени Директорії Винниченко, Швець і Андрієвський.

Член Директорії Швець виголосив до конгресу слідуючу мову: Директорія слухатиме завсігди голосу народа і коли цей народ вибере собі по своїй волі Уряд, то Директорія зложить перед згаданим Урядом звідомлення зі своєї діяльности. Директорія України лиш тоді буде мати силу, як сам народ її піддержить і подбає про удержаннє ладу і спокою в краю.

Член Директорії Андрієвський зазначив у своїй промові прикре положеннє народа за часів гетьмана. Одначе народ повстав і вибрав революційний Уряд, який при його помочи установить нові закони і дасть землю селянам. Новий Уряд бажає жити в згоді з сусідами, але не позволимо нікому мішати ся до українських справ.

Також Винниченко виголосив довгу промову. Заявив, що з хвилею, коли власть на Україні перейшла в руки народу, ціла Україна належить лиш йому, а не експльоататорам. Малі власники лишають ся. Директорія зробить все, щоби відновити промисл. На Україну мають прийти товари. Щоби одначе не позволити фабрикантам і промисловцям використувати народ, установлено державну контролю. В короткім часі буде скликаний конгрес робітників. Так само в короткім часі видасть Директорія заряджения в справі аграрної реформи.

Президент конгресу Янко підніс, що Директорія обстоює інтереси робучого народу і тому селяне піддержуть її.

Конгрес уладив Директорії величаву овацію.

При кінці засідання прийшли Грушевський і бувший міністр рільництва Ковалевський, яких привитано бурливими оплесками.

Відхід Німців з України. Радіо 29. грудня 1918. Всі німецькі війська, які находять ся на Україні (поверх 250.000) мають до 25. січня 1919. відійти з української землі. Насамперед виїдуть війська з лівого берега Дніпра.

Румуни на нашій земли. В Могилеві над Дніпром захопили селян на ярмарку і змущували до присяги румунський державі. Селяне кричали Геть: Румунію, хай живе Україна! і розбігли ся. Буковинські Українці вислали депутацію селян до Київа, яка просить прислати поміч для визволення української Буковини, з під панованнія Румунів Румуни поводять ся гірше від Мадярів на українській землі. А до того вони задумують на добрах консисторії поселити Румунів, салдатів, щоби мати перевагу при голосованню над приналежностю цеї землі.

Поміч Галичині приспіває з України щораз частіще після 8 ешелонів вислaних до Галичини, готуєть ся висилку 11 ешелонів зі Жмеринки.

Прилучення Галичини до України. Директорія задумує цими днями оголосити докладний акт прилучення Галичини до України та подати протест польському уряду проти втручування Поляків у внутрішні справи України і проти намірів Польщі загарбати Галичину.

Закон про автономію Угорських Українців огошує „Пестер Льойд“ з 25. грудня. Заводить Українські національні збори вибрані на основі четвірного права голосування, губернію в Мункачі міністра для угорських Українців в Крайна руська. Та ця ласка Мадярів приходить за пізно. Румуни і Чехи уложили уклад заняти ці території, бо мадярське пануваннє над угорськими Українцями розділює їх від себе. Так ми не можемо справу угорської України полишити на іграшку чужих. народів.

Заграничнa політика.

Місія України в союзні держави. Директорія постановила негайно послати дипльоматичну місію у Париж. На чолі стоїть б. мін. почт і телєграфів — Сидоренко. Такі місії будуть вислані до Льондону і Вашингтону. Представником української Республики в Італії призначено Д-ра Стаховського, котрий небавом виїде до Риму.

Становище Анґлії. З Винниці доносять „Республ. Вісти“, що в Полтаві англійський конзуль з Петрограду запропонував себе до послуг Директорії. Непоінформованнія було причиною дотеперішнього негативного відношення Анґлії до України.

Становище Америки. „Трибуна„ доносить, що Сполучені Держави визнали самостійну українську республику. Відмінне дещо є становище Франції.

В Одессі сидить конзуль французький Енно, який звязав ся з комманданом французьких військ в Одлесі ген. Бертльо і з польськими легіоністами. Вони ураз з Москалями в Яссах провадять політику з'єдинення Росії. Ген. Бертльо запропонував Д-ру Луценкові представникові Директорії, щоби республиканське війська зложили зброю. Коли він відмовив ся, добровольці з польськими легіоністами почали наступ під захистом французького війська. Та укр. військо не хотіло бороти ся, через це виступило з Одесси до Вигоди, звідкіль окружує цілу Одессу. Та американський посол вислав до Київа телєграму що посол Енно не виступає в імени антанту. У французькім парляменті вислано інтерпеляцію в справі поведення конзуля Енно, що воно приносить ганьбу французькій республиці.

Зі сьвіта.

Кровава затія в Німеччині. Дня 24. грудня виступили матрози оружно проти правительства зєдинених соціялів Еверта-Гаазе і хотіли вдерти ся до палати. Війська правительства відповіли вогнем, лягло 63 мужа.

Узброєний пролєтаріят домагаєть негайно уступленнія правительства Еберт-Гаазе, і настановленнія правлїння Лєдебур-Лібкнехта.

Друкарня Й. Степка в Тернополі. Редагує редакційний Комітет. За редакцію відповідає Василь Пачовський.

Ч. 2. Станіславів, понеділок 13. січня 1919 Рік І.

Поодиноке число **1 корона.**

Місячня передплата 5 корон. Передрук дозволений за дозволом автора.

СТРІЛЕЦЬ

часопись для українського війська.

Появляється що тиждня.

Редакція і адміністрація в друкарні Е. Вайденфельда.

БІБЛІОТЕКА

Жовніри!

Після чоловрох з половиною років муки, ридання і жалоби сповнилась народня воля! За сльозами радости сповіщаю Вам велике слово: 3. січня упав кордон між українськими землями і від 3. січня ми всі вже громадяне великої Народної Республики,

Українська Національна Рада ухвалила у Станіславові однозгідними оплесками **злуку всіх земель** західної Української Республики з наддніпрянською Україною!

За що гинули на крівавих судах батьки, діди і прадіди наші, за що проливали кров століттями покоління за поколіннями, за що скородили ребра ворогів герої від пятьсот літ і не діждали ся, сходючи до могили без просвітку — те присуджено діждати нам під велику годину народження нового світа!

Ще хвили кровавого зусилля — і слово станеться ділом! З крові і пожежі та руїни встане **велика Україна**, що принесе Вам землю і волю!

Жовніри Укр. Нар. Республики!

Землю і волю присуджено Вам добути, або дома не бути! Вороги наші **пани Ляхи** хочуть загарбати нашу замлю, наші села, наші лани і прилучити до своєї Польщі, цеї тюрми робучого люду! Вони палять наші села, рабують наші маєтки, мордують батьків сестер, дітей Ваших без пощади, без спожаління і без милосеря! І кричить до вас кровавим плачем вся поневолена країна: Ратуйте нас із каторги найтящої неволі!

І очі цілого Народу звернені на Вас, жовніри Української Народної Республики! У Ваших крісах, у ваших баґнетах, у ваших скорострілах лежить наша воля і слава, або ганьба і неволя довічна!

А тепер хай гордість громадян великої держави завітає у Ваші серця і всякий скаже собі по приміру батьків наших, що гинули на кострі сміючись, у бою: Краще в полі порубаним бути, як уступити перед неситими панами Ляхами! Тепер або ніколи!

Тепер, або ніколи — приналежати нашим землям до великої України, де буде усему народові робучому **земля і правда і воля.**

Або рай на Вкраїні, або пекло в Польщі!

Що буде з нами, — рішиться кровю і залізом! Кровю і залізом мусите рішити, що буде з нами — мусите рішити Ви, жовніри без страху, без надуми і без вагання!...

Кожен з Вас тям, що зложив Ти **присягу Українській Народній Республиці** жертвувати кров і кість свою за волю, за правду, за щастя дітей своїх навіть серед голоду і холоду! Серед голоду і холоду мусиш побідити тих, що обдерли тебе з одягу і хліба — щоби дїти твої не гинули з голоду і холоду „на своїй несвоїй землі!“

І хто впаде з Вас, того імя не вмре, не загине, вічно горіте ме у памяти Народу імя кождого, що погиб у боротьбі за волю!!

А хто схилиться зранений серед кровавого поля, тому серед слави до смерти Нарід подасть підмогу, щоби жив він без журбу, без муки, без трівоги про завтра!

Хто-ж вийде ціло, того чекає честь і слава бути першим між синами визволенозо народу!

А всі діти Ваші славити муть Вас і обсиплять квітками криваві чола Ваші і благословити муть Вас вольними устами, що Ви здобули їм землю і волю з пятьсотлітної тюрми лукавого польського панства!

Львівська державна наукова бібліотека

Нахай же не буде між Вами ні одного млявого ні втомленого, нехай ніхто не задрімає, ні засне та не уступить перед боєм з кровавого поля, поки не здобудем земель наших, загарбаних нам Ляхами!

Відвага мед пе, а кайдани тре, та про побіду рішає **послух порядок і сповнення приказу** тих, що кермують ділом!

Кожен з Вас, на якім небудь місці поставлено Тебе, мусиш відчиняти ся дисципліні, уцержувати порядок і виконувати прикази старшини без критики, без відклику, без проволоки! На кождім становищі від сповнення кождого приказу може рішити ся для нас „доля величезної війни“, — в руці кождого з Вас лежить щастя, або горе цілих поколінь Твоїх, сестер, дітей, і родичів Твоїх український жовніре! Не за царя воюеш Ти, а за своє добро за свою правду, за **свою державу!**

І ми віримо, що Ви постоїте як оден муж твердо, ріщуче непохитно за правду і волю і здобудете землю своїм дітям та увінчаються Ваші чола вінцями повної побіди! Недалека хвиля, що усі землі українського народу зіллються в одну чержаву і у весільнім вінку України не бракне листочка ні з одної української землі! А тоді щойно зі збірної душі намученого українського люду вирветься велика пісня:

Радуйся, радуйся з'єдинена Українська Земле!

Державний Секретар військових справ:

Вітовський в. р.

Нова радість стала...

Нова радість стала, яка не бувала — співаєть ся на Україні зі святом коляди під Рождество Христове!

Народив ся великий інформатор реліґії білої раси, що приніс рівність всіх, любов і милосердє в світ поневолений римським цезаризмом! Із того часу минали століття, темрява брала верх на світлом і навпаки, гинули цілі покоління, народи, держави — а заповіди великого пророка ще далеко не сповнили ся. Ще далі панує нерівність моміж дітьми нещасливої людскости, ще далі без любови у ненависній боротьбі стають проти себе народи до зажертої боротьби, ще далі люди людей ріжуть без милосердя, без просвітку, без веякої високої високої мисли про печаль всего людського на землї...

Нова радість стала, яка не бувала—заспіваєть ся сього року на всій Україні! Шістьтот літ гинули покоління у кровавій валяві, конали без надії, без просвітку, без віри в себе і з під землі стогнав їх голос, глухий і нечутний! Шістьсот літ зривав Народ і падав, а що припав до землі Матері, то набирав сили і ріс, ріс, аж виріс на велитня і тепер підняв ся в гору — забрати собі, що йому належить!...

Так народив ся великий Народ, що принесе світови нові поняття про свободу всїх народів, рівність всіх та любов до своєї землі! Народила ся з попелу віків муки і страждання нова нація і засновує на наших очах одну з найбогатших держав на світі. Вчера ще невольник, нині вольний, пан, господар на своїй землі!

Ще тому 19 років проголосила молодіж ідеал української держави як мрію! Накинули ся на них сильні, ще живучі трупи політичні і назвали це зрадою Австрії, байдужі на це, що народ український до сього часу так занепав, що жив без ідеалу і плив поволи, сонно, тихо, як річка домашна пливуча поміж болотними полями!

Аж отсе підійняв ся той народ, як бистрая хвиля! Ця хвиля змела всі ті шумовини австрійської і московської інтриґи і заставила навіть тих трупів признати, що голос народу найвищий закон!

Хоч як потискала ґузики чорна мафія з Відня — народ переміг і його заступники проголосили єдність всіх земель, заселених українським народом!

І встала велика Україна від Кавказу по Сян, вольна, богата, ясна і блискуча як папоротин цвіт в темнім лісі знущання, насильства, жадоби напівнародів, що загарбали цілий світ для себе!...

Не помогли російські знущання на каторгах Сибіру, не помогли австрійські брудні інтриґи старцуна в брудній сорочці з лискучими ґузиками і орденами, не поміг залізний кулак брутального жандарма народів“ з Берліна— не поможе інтриґа „папуґи народів“, вітренниці Польщі,що витягає вихудлі довгі руки по наші землі і шепче беззубими губами: Niema Ukrainy, tylko Polska albo Moskwa!

Як вічний Марко Проклятий, ще не вмірає і товче ся по світу, поки не принесе людству щастя — так наш Народ не має спокою, поки не сотворить держави — другої по Анґлії в Европі.

Те що нині голосить ся, як нові ідеї — він приймає з усьмішкою: Нічого нового для мене! Я все те пережив, в своїй історії — пане Вільзон — я те голосив, коли ще Европа стогнала в кліщах абсолютизму Людвика XIV. Ваші нові ідеї — це мій папоротин цвіт, який мені видерла колись Польща, потім Москва, а нині хотів видерти жандарм

у залізнім шеломі з Берліна! Йому злетів шолом і з голови — а я стою вічний, сильний, невмірущий революціонер за волю, за рівність, за самосуд про себе на своїй землі! І я не бою ся нікого, я буду жити, хочби Ви всі змовили ся мені забрати мій цвіт сонця — я один знаю, що мені принесе будуччина! Я несмертельний!“

За шістьсот літ неволі муки, терпіння і знущання — нова радість стала на Україні! Нова радість стала, яка не бувала...

Будеш, Україно, вольна, велика, могуча і зоря слави зійде над Тобою! Співайже радісно пісню весілля, одівай вінець барвінковий, в якім бракне ні одного листочка зі всіх твоїх земель, від Кавказу по Сян, від Припеті по Чорне море! Від Тиси по Амур співай, Україно, благовісну пісню на свято весни, за сльозами щастя:

Сій ся, родися, жито, пшениця
Людям на радість, нам на весілля
Із новим роком на Україні...

ВАСИЛЬ ПАЧОВСЬКИЙ

Мункачівський князь.

Ніч. В Київі дзвонять всі дзвони на храм
Весілля усіх поколінь —
Князь Лев у Мункачі похмурений сам
Блукає по замку як тінь!

За ним лине матінька біла як сніг
І шепче до уха йому:
„Там буде весілля, мій сину для всіх,
Чомуж ти сумуєш, чому?

Народ як лявіна з усеї землі,
Хто жив в Україні, прибіг —
Там є всі гетьмани, князі й королі,
Лиш Лева нема в колі їх!“

І каже князь Лев, сам до смерти сумний:
„Мене там буде, дарма,
Забули покликать мій край дорогий —
Для мене весілля нема!

Чи чуєш, як Латорча, нене, шумить,
В мадярській тюрмі сім століть —
Там двайцять одно покоління ячить,
Твій син на сторожі стоїть!

Ячить із багна наче гомін глухий
Затоплена мова віків —
То плаче заржавілий дзвін дорогий,
Що вкрав нам найгірший з катів!“

І мати приперлась йому до плечей
Заслухана в дивну луну —
І ринули сльози князеві з очей,
Як іскри на зборю ясну....

У Київі дзвонять всі дзвони на храм
Весілля усіх поколінь —
Князь Лев у Мункачі похмурений сам
Блукає на замку як тінь!...

Вецляр, 10. лютня 1918.

З началь. Команди Укр. Військ.

Офіціяльне повідомлення з 1. січня 1919.

На північ від Львова. Ситуація без змін.

У Львова. На схід від Львова, наші пробоєві стежі розігнали стежі Поляків — взяли оден скорострїл. Сотня кінноти УСС в кіннім строю атакувала ворога і взяла 2 скорострїли. У **Пасіках мійських** розбила наша піхотна армата замурованнй польський скорострїл. Наш панцирний поїзд від Козельник обстрілював Поляків в Пасіках мійських. Нами занято після сильного бою Кононівку на схід від Зимної Води.

На південь від Львова. На нашу гуцульську сотню у Хирова 4 сотні Поляків зі скорострілами повели наступ. Славні Гуцули підпустили Поляків і зразу перейшли на баґнети. Поляки не видержали і пустилися втікати і залишили нам 2 скорострїли.

Авіяція. Полетів не було з причини дощу.

Офіціяльне повідомлення з дня 3. січня 1919.

На північ від Львова. На фронті Тудорковичі-Городище-Вараски, ми відперли наступ значнійших сил Поляків. Ми відперли наступ Поляків на Немирів. Коло Судової Вишні з боку Мостиск наетупають Поляки.

Коло Львова. Ми залишили Скнилів.

На цівдень від Львова. Поляки повели наступ на Волчу долішну, але їх відперто зі стратами.

Авіяція. Наші літаки кинули бомби на Зимну воду і головний двірець у Львові. Бомби вибухнули.

Увага. По заняттю нами Козельник, найдено на позиціях, які займали Поляки, богато човників з постинаними масивними засувами. Сі кулі ранять так як кулі „дум-дум“.

Офіціяльне повідомлення з 4. січня 1919.

На північ від Львова. Поляки наступали нині значними силами піхоти та кінноти на Сокальськім і Угнівськім фронті. Їм удало ся заняти Новосілки кардинальські і Махнів. Наші частини відкинули геройськими протинаступами ворога в його давне становище. Ми здобули одну гармату, оден скорострїл, богато амуніциї і коний. Також взято нами богато полонених, яких число зростає. Поляки потерпіли значні страти.

У Львова. Ситуація незмінена.

У Мшани наша артилерія не пустила польського панцирного поїзда до Львова, а викликала в Городку велику паніку.

Офіціяльне повідомлення з 5. січня 1919.

На північ від Львова. Поляки знов перейшли в наступ з Угнова але ми їх відперли.

У Львова. Ситуація незмінена.

На південь від Львова. Польські частини рабують населенне і палять села в районі Городка Ягайлонського.

Офіціяльне повідомлення з 6 січня 1919.

На північ від Львова. Поляки ведуть сильний наступ з Угнова.

У Львова. Цілий день ішов бій з значними польськими силами. На фронті Брюховичі-Рясна руська наступ Поляків підтримував панцирний поїзд. У Брюхович наступ відперто, у Рясни руської залогу Поляків в складі 2000 чоловік удалось прорватись в напрямі на Янів. Ужиті заходи розбили сю групу. **У Перзенківки** ішов цілий день бій. Електровня горить. Поляки палять Скнилів і Суховолю.

На південь від Львова. Наші стежі доходили до Городка.

Офіціяльне повідомлення з 8. січня 1919.

На північ від Львова. В ранку Поляки силою до двох і пів дивізії перейшли в наступ на фронті Угринів - Варяж - Угнів - Добрусин - Матерів - Янів. — У Угринова Поляки розбиті і зазишили до 300 убитими і раненими. Ми взяли 7 скорострілів і 70 жовнірів. У Угнова бій нерішений. На фронті Добрусин-Мигерів під натиском Поляків наші частини відходять на Жовкву. Ранений славний сотник Коссак, який проводив частинами на фронті Бусири західні, щоби спинити рух Поляків. На Янів Поляки наступали в росийських шинелях, в українськими прапорами і відзнаками.

У Львова. Ситуація незмінена.

На південь від Львова. Ситуація незмінена.

Офіціяльне повідомлення з 10. січня 1919.

На північ від Львова. Ми заняли Махнів. Поляки відступили з великими стратами. В районі Жовкви Поляки продовжували наступ на південь, несучи великі страти. Між Равою руською а Жовквою Поляки понесли страти до 1000 убитих і ранених.

Коло Львова. Іде стрілянина.

На південь від Львова. Перестрілка. По вчорашньому бою під Керницею Поляки загубили 100 чоловік забитими і раненими з 7 старшинами.

Начальник штабу військ.
Мишковський, полковник.

Засідання Української Національної Ради.

Дня 2. січня о 11 год. 30 мінут відкрито Засідання Української Національної Ради. Послів допущено поверх 120. Селян доволі мало. Галерії і льожі переповнені. Отворив засідання президент Ради Петрушевич промовою в честь геройських вчинків нашого національного війська, яке бореть ся за волю народа. Рада пошанувала героїв повстаннем з місць і сильними оплесками. Як предсідатель згадав про військову поміч з наддніпрянської України, посипались на цю вістку рясні оплески.

Він покликав **президію Ради**, на яку зложили ся Семен Вітик, Др. Лагодинський, Старух і Ом. Попович. Вона заняла місця на середині сцени. Ліворуч примістили ся державні секретарі: Др. Голубович, полковник Вітовський, Др. Цегельський, Пісецький, Мирон, Бурачинський, Др. Перфецький, як державні секретарі і шефи секретарятів. Праворуч засіли секретарі Ради покликані Дром Петрушевичем: Др. Курбас, п. Устіянович і Др. Ст. Витвицький.

Ранішне засідання 2. січня.

Після вступної промови пр. Петрушевича відчитано реґулямін і телеґраму від Начальної Військової Команди від ґен. Павленка та принято привітну телеґраму Українському Війську від У. Н. Ради. — Опісля вибрано комісію матку, яка має застановити ся над вибором членів комісії. Під натиском Укр. Нац. Ради президент годить ся поставити справу злуки Українських земель на першу точку дневного порядку нарад.

Президент Секретаріяту **Др. Голубович** подає звідомлення про послідні події від часу проголошення Західної Укр. Републики. Серед оплесків цілої Ради подякував героям, що обсадили Львів, яким Австрія не помогла нічого, а державні Німці тягнули руку за Поляками. Хвилево захиталась ціла будова через війну з Поляками з одного, та через штрайк урядників Поляків, які хотіли кинути державу в стан безладдя. Та мимо цего держава удержалась і наладила залізниці, проголосила мобілізацію, утворила відповідальне правительство. Заграничні справи нашої держави починає справа **злуки** з наддніпрянською Україною. Дня 1. грудня заключено вступний **договір** між членами Директорії і представниками Захід. Укр. Републики, який оголосить ся. Видано маніфест до національних меншостей, та Поляки йдуть на нас війною, а Жиди удержують невтральність, яка є пасивністю, ворожою нашій справі під теперішну пору. Поки що є

надія, що вони стануть з резерви активними (діяльними) горожанами нашої держави. Румуни в справі Буковини вислали до Ясс делегацію, та не одержали відповіди. Мадяри проголосили автономію „Руської Країни“, та ведуть аґітацію за злуку з Угорщиною на Установчих Зборах „Руської Країни“, які мають бути скликані. Антант вислав делегацію, яка винесла добре враження, внесено протест проти поступування Румунів і Поляків. Вислано делегацію до Ясс, Парижу і Праги. З **внутрішних справ** загальна мобілізація пішла добре, аґрарна реформа є в програмі правительства, справа фінансів хвилево лагодиться установою монополів і цла. Монополь тютюну принесе 100 міліонів, нафта принесла доходи 100 міліонів. На нафту призначено (3—4 кор.) найвищу ціну. З комісії ліквідаційної з Відня не одержано ніяких грошей. Залізниці завдяки орґанізації залізничників ходять доволі добре. Апровізація представляєть ся корисно, так само санітарні відносини — українізація наступає.

Правительство тепер сильно здекомплєтоване подаєть ся до димісії (цю заяву прийнято оплесками).

В дискусії забирає голос п. Вітик, Вітовський, Старух і Шекерик з Чорногори. **Вітик** говорить: У нас живе одна думка злуки з Київом, бо український народ встав як велитень і здоптав царя. Царі урожать далі о своє панування, бо до голосу приходять самі народи. Факт, що злуку України кровю запечатали Січові Стрільці — застановляє нас, чому нам не злучити ся негайно в одну велику Українську Рсепублику. Цього не треба ухвалювати, що злучено вже цементом крови. Ціле правління передати Київу. Окрім секрет. військових справ і залізниць наше правительство показало себе нездібним. Злука потрібна з економічного боку, Україна має збіжжя, вугілля, цукор — ми нафту, сіль і ліси — наступить товарообмін. Фінансова політика повинна бути інакша як досі. Знести належить цло, завести одну монету. Наша нафта через обтяження цловими оплатами може стратити вартість, коли отворить ся Баку. Тому не обдирати України, а негайно перевести товарообмін в дорозі договору і знести всякий кордон між обома державами. — З огляду на мирову конференцію мусимо проголосити ще нині, що повинно бути „вчера“. Як схочуть народи. так мусить поступити антанта!

Вітовський говорать як член Ради, не як секретар військових справ. Він заявляється за злукою але проти знесення кордону з огляду на спекуляції всіляких людців. Спільними справами може бути армія, фінанси, валюта, почти і телеґрафи — автономними повинні полишитися шкільництво, релиґійні справи, та адміністрація і судівництво, аж до уведення українських законів. Ставить внесення, що до задержання автономії аж до зібрання Конститианти.

Старух займає слово: Проголошення Західної Республики зашкодило українській справі в Европі, бо сталося це тоді, як лучаться всі народи. Від Австрії не могли Українці нічого сподіватись. Справу злуки українських земель повинні ми порішити без дебати в святочний спосіб, Для довершення цего діла ставить внесення: замість правительства утворити ліквідаційну комісію, а до дикекторіяту повинно вступити двох нових членів з Галичини. Останній перед замкненням дискусії говорить поет гуцул з Чорногори, селянин **Петро Шекерик**. Він каже, що народ післав своїх представників з домаганням злуки з Україною без застережень. Ми хочемо разом радіти і плакати, разом стогнати і підійматись та всі однаково співати так під Чорногорою, як під Кавказом. Тому домагаєм ся прийняти нам всім знак **тризуба**, як герб з'єдиненої України. Земельна реформа мусить наступити так, як порішить Київ на конституанті. Таксамо справа з камеральними лісами. (Оплески)

Пополудневе засідання.

На початку засідання ухвалено оплесками вислати до українського війська привіт іменем народу Західної Республики на честь з'єдиненого українського народу. Опісля забирає слово проф. **А. Крушельницький**, виступає з дуже річевими аргументами проти автономії. Побіч вичислених Вітовським спільних справ ставить як спільну справу земельної реформи, яка при автономії Галичини може бути полагоджена не на користь народу, коли Галичане стануть годити ся з Поляками. Так само осуджує справу цла з боку Галичини та до спільних справ причиняє упорядкування шкільництва. Галичина є в дуже непригожих харчевих відносинах, яка без промислу і без збіжжя не може удержати ся як самостійна одиниця. Що до непевности політичної, яка грозить Галичині з боку подій в Росії — що ця непевність політична більша е для автономічної Галичини. Шляхом еволюції навіть при відбудові Росії осягнемо свої права, як будемо всі разом.

Державний секретар **Цегельський** відчитує текст тимчасового вступного договору між обома Республиками. Предсідатель Др. Петрушевич передав внесення злуки українських земель до комісії.

Через ціле пополудне і сідуючий ранок до півдня велася довга дебата над злукою західної Української Республики з Наддніпрянською Україною, ряд послів сильних параґрафами виведили цілий ряд аргументів проти злуки, хотячи проголошити єдність народу, а не єдність українських земель, так як було зазначено в телеґрамі до війська.

На рішення вплинула безперечно телеґрама від Української Директорії, яка прохає Українську Національну Раду прискорити акт прилучення Західної Республики з наддніпрянською Україною. В кінці доведено до компромісової резолюції в справі злуки з якою перефорсовано уряд державний секретаріят установлений Укр. Нац. Радою.

Урочисте засідання 3. січня.

Президент дає голос референтови комісії **Вітикови.** Він заявив серед загальних оплесків, що побідила справа негайної злуки, хоч невідома воля антанту, та понад антанту є голос народу. Нехай живе одна злучена Українська Республика. Референт домагається приняття резолюцій комісії через аклямацію без дискусії. Резолюцію принято. Тим робом перейшов на ново секретаріят, як управляюча власть іменована Укр. Нац. Ради, яка прибрала собі суверенну власть належну Директорії.

Президент Петрушевич заявив, що від сьогодняшного дня перестала істнувати Західно-Українська Республика, а істнує лише одна Українська Народна Республика.

Те проголошення не відбулося зовсім у піднятім настрою. Чути було де яку непевність в кермуючих, чи Рада згодиться на предложені резолюції. Тими, коли не більш намереними причинами можна виявнити, що представникам задніпрянської України і угорської України не дано голосу на засіданню по урочистім проголошенню вранці, аж з полудня після протесту з льож і сильного напору публичної опінії.

Пополудневе засідання.

Після прочитання ряду предложено внесок правительства референтом Голубовичом що до вибору нового тіла, себто **Виділу Національної Ради,** який мав би право суверена, себто право номінації і прийняття димісії Державного Секретаріяту. Цей внесок передано без дискусії до законодатної комісії. Очевидно ніхто з опозиційних членів Ради не замітив, чи нове це тіло суперечить злуці українських земель, і Виділ Нац. Ради привлащує собі права Директорії, яка є одиноким сувереном Української Народної Рдпубликп.

Тоді щойно дано голос представникови наддніпрянської України, та представником угорської України, яких не допущено на салю, тільки у льожі, хоч вони були представниками українських земель, а не представниками виділів товариств.

Від імени наддніпрянської України вітав Українську Національну Раду **Роман Трохименко.** Він говорив: Наддніпрянські Українці слідкують за кождим живчиком Вашого життя, бо ми є одно тіло, одна душа! Ваша побіда є наша, а ваша туга і біль є наша туга і біль, наша історична доля мусить бути вашою, а ваша нашою! Хай лунає наш гимн „Вже воскресла Україна від Сяну по Кубань". (Що заяву повитала рясні оплески).

Вкінці забрали слово два **представники угорської України.** Інтеліґент, представник уторської України говорив таке: Ми ваші браття і ми були під угорським ярмом, приходим до Вас сюди, щоби Ви дали нам раду! Ми дістали свободу і хочемо відбудувати славну будуччину. Однозгідно ми всі за те, щоби українські квіти леліли на Карпатах, щоби кождий Українець жив славно під одною Україною! Наше серце, душа наша лине до України! Поможіть нам, подаєм Вам братню руку. Нехай живе одна одностайна Україна! (На це щире слово залунали невгаваючі оклики на салі серед рясних оплесків: Слава, слава!)

Другий представник угорської України, селянан, говорив ще ревніщими словами: Нам браття, дали автономію, але ми її не хочемо! Перебирайте нас під свою власть, щоб ми стали громадянами великої України! Та без Вас ми не можемо орґанізуватися. Наша інтеліґенція тягне за Мадярами, але увесь народ за Україною! Дайте нам офицерів, а ми всі від старого до молодого, жінки і діти повстанемо до бою злучитися з Вами. Є одна на світі Україна, нехай живе вона! На цей голос серед сліз радости залунали оклики і невгаваючі оплески. Це була кульмінаційна точка цілої Нац. Укр. Ради, бо тут говорило серце розбитого народу мовою щирою, як сльоза без ніяких рахунків та викрутів і парагрáфів, якими кермовалися політики старого австрійського крою.

Заява представників наддніпрянської і угорської України надала цій сесії Укр. Нац. Ради історичне значіння, бо це перший раз разом висловили думку злуку земель всі сини роз'єднаних трома кордонами українських частин народу. Через цю заяву перед Европою дістала ухвала Н. Укр. Ради злуки земель, повну силу і вона заглушила всі диссонанси.

Голова Ради подякував представникам за заяви, які закріплюють діло сполуки. Великої ваги є те, що відізвала Угорська Україна. Небавом прийде час, що ми прилучимо Вас до нас, великої України!

Опісля приступлено до другої точки денного порядку себто до затвердження законів виданих Секретаріятом, про що подамо звідомлення в слідуючім числі.

На кінці засідання Укр. Нац. Ради переведено вибір **Виділу Укр. Нац. Ради,** під проводом постійного президента Ради Дра Петрушевича. Вибрано

9 членів себто: Дра Льва Бачинського, Гриця Довіряка, Семена Вітика, Андрія Шміґельського, Дра Горбачевського, Дра Новаковського, о. Дра Юрика, Омеляна Поповича і Дра Окуневського.

Цей Виділ іменував новий Державний Секретаріят, який творить **Др. Голубович** президент і секретар фінансів, полковник **Вітовський** секретар військових справ, **Др. Макух** секретар внутр. справ, дир. **Артимович** секретар просвіти, **Мирон** секретар залізниць і почт., **Козаневич** секр. робіт публ., **Бурачинський** секр. судівництва, **Барвінський** секретар віроісповідань, **Мартинець** секр. рільництва і **Цегельський** без теки і управитель секретаріяту загран. справ до повороту **Дра В. Панейка**.

Ухвали Укр. Нац. Ради про злуку укр. земель.

Українська Національна Рада виконуючи право самоозначення Українського Народу проголошує торжественно з'єдинення з нинішним днем Західно-Української Народньої Республики в Українською Народньою Республикою в одну одноцільну суверенну Народню Республику.

Зміряючи до найскоршого переведення сеї злуки Українська Національна Рада затверджує передвступний договір про злуку, заключений між Західно-Українською Народньою Республикою і Українською Народньою Республикою дня 1. грудня 1918. у Хвастові, — та поручає Державному Секретаріятові негайно розпочати переговори з київським правительством для **сфіналізования** договору про злуку.

До часу, коли зберуться Установчі Збори з'єдиненої Республики, законодатну владу на території бувшої Західно-Української Народної Республики виконує Українська Національна Рада. До того самого часу цивільну і військову адміністрацію на згаданій території веде Державний Секретаріят, установлений Українською Національною Радою, як її виконуючий орґан.

Вечірна маніфестація.

Вечером дня 3. січня уладило військо велику маніфестацію всіми родами українського війська з лямпіонами перед готелем „Австрія“, де відбувалося засідання Укр. Нац. Ради. До війська говорили з балькону Президент Петрушевич, полковник Вітовський і посол Вітик. Полковник Вітовський сказав до війська сталевим голосом: Сповнилася воля всього українського народу — Україна стала одноцільною суверенною державою. Мрія стала ділом! Український жовніре, твоє завдання те діло оборонити кровю і залізом. Перед волею народу зникли царі і королі — а на наших очах зникають границі, що ділила живе тіло народу. Ми творим одну Укр. Нац. Республику. Національним меншостям даємо права і жадаємо пошани для нашої держави. У нашій державі будуть рівні права для всіх, для богатих і бідних. Хай росте, кріпшає, та процвітає Українська Народна Республика!

Серед окликів „Слава, Слава!“ перейшли пробоєві чети в сталевих шоломах, пересунулися сотні піхоти, переїхала артілєрія під звуках музики, в освітленню смолоскипів і лямпіонів головними улицями Станіславова.

Передвступний договір

заключений дня 1. грудня 1918. у м. Хвастові між Українською Народньою Республикою і Західно-Українською Народньою Республикою про маючу наступити злуку сих обох українських держав в одну державну одиницю.

Іменем Української Народньої Республики ділає як її тимчасове правительство уставовлена Українським Національним Союзом, як представником державної волі українського народу на території Української Народньої Республики Українська Директорія а саме: Пп. Володимир Винниченко, Симон Петлюра, Федір Швець і Панас Андрієвський.

Іменем Західно-Української Народньої Республики ділають Пп. Др. Льонгин Цегельський і Др. Дмитро Левицький, повновласники Ради Державних Секретарів, як тимчасового правительства Західно-Української Народньої Республики, установленого Українською Національною Радою у Львові, а то на основі уділеної їм Радою Державних Секретарів повновласти з дати Тернопіль 25. грудня 1918 р.

Обі сторони через цих повновласників згідно заявляють:

Ідучи за найгорячійшим бажанням українського народу обох Українських Народнів Республик, бути як найскорше і на віки злученим в єдній, неподільній, незалежній та суверенній українській державі та виповнюючи висловлену виразно волю верховних і рішаючих тимчасових орґанів обох держав, а саме волю Українського Національного Союзу і установленої їм Директорії з одного боку, а Української Національної Ради і Ради Державних Секретарів з другого боку — злучатись в одно державне тіло — заключаємо отцим слідуючий

Предвступний договір про державну злуку:

1) Західно-Україньска Народня Республика заявляє отсим непохитний намір злятись в найкоротшім часі в одну державу з Українською Народньою Республикою — значить: заявляє свій намір перестати істнувати як окрема держава, а натомість увійти з усею своєю територією і населенням як складова частина державної цілости в Українську Народню Республику.

2) Українська Народня Республика заявляє отцим рівнож свій непочитний намір злятись в найкоротшім часі в одну державу з Західно-Українською Республикою — зна-

чить: заявляє свій намір приняти всю територію і населення Західної-Узраїнської Народньої Републики як складову частинну державної цілости в Українську Народню Републику.

3) Правительства обох Републик уважають себе звязанами новищими заявами, то значить: уважають себе посполу зобовязаними сю державну злуку можливо в найкоротшім часі перевести в діло так, щоби в можливо найкоротшім часі обі держави утворили справді одну неподільну державну одиницю.

4) Західно-Українська Народна Република з огляду на витворені історичними обставинами, окремими правними інституціями та культурними і соціяльними ріжницями окремішности життя на своїй території, застерігає для своєї території і її населення як будучій частині неподільної Української Народної Републики територіяльну автономію, котрої межі означить в хвилі реалізацій злуки обох Републик в одну державну цілість окрема спільна комісія за ратіфікацією її рішень компетентними законодатними і правительственними державними орґанами обох Републик. Тоді також установлені будуть детальні условини злуки обох держав.

5) Договір сей, списаний в двох примірниках як двох окремих оригіналах, призначених по одному для правительства кождої з обох держав, може бути опублікований, за згодою обох правительств то є Директорії Української Народньої Републики і Ради Державних Секретарів Західно-Української Народньої Републики.

Директорія Української Народньої Републики: Б. Винниченко в. р., П. Андрієвський в. р., Проф. Щвець в. р. С. Петлюра в. р. готовний отаман укр. респ. публ.

Повновласники Ради Державних Секретарів Західно-Української Народньої Републики: Др. Льонгин Цегельський в. р., Др. Дмитро Левицький в. р.

Українська Рада на Угорщині.

До тої Ради належать і щирі незмадяризовані інтеліґенти та мають у ній провід. Про се одержали ми отсе письмо, — з якого відно свідомість справи і щиро любов до українського Народа.

Се письмо звучить:

„Високоповажаний Пане!

З радостію увідомляю Вас, что ми 18-го Дек. в Сиготї в імени 225.000 душ Русинів в комітаті Мармароші засновали Українську Раду, котора однодушно виповіла, что хоче приключитися до України. Предсїдатель Ради Др. Михаїл Бращайко, адвокат. - Директор Андрей Медвицький катехит. Всяки письма до него належить заслати на Адрес: Medveczky, Andor hittaner Marmaros-Sziget. Члени Ради української под голубо жовтою фаною низложили присягу народу руському. Одушевленіе великоє. Народ с кокардою українською ходить по селах 21-го януара будемо мати загальне руське віче у Хусті або у Севлюті або у Мункачеві (місце ще не есть іввістне) і тогда народ руський певно розорве тисячолетні кайдани і подасть руку Братям своїм закордонним.

Только просимо і Ви не забудьте „раненного брата“ вашого на сем боцї Карпатов. . . . . Підпис.“

Слава Вам Борці, за народню волю! Хай живуть Творці славної будуччини!

Ми памятаємо за Вас, за тяжко „раненного брата“! Яка буде наша будучність — се залежить від нас самих. Разом стіймо, рідні братя, за наше святе право а певно з'єднаємось в одній нероздільний Україні

І засіяє нова зоря на весь край, на весь край
І від Тиси до Кубаня стане рай, стане рай.

„Покутський Вістник“.

Внутрішне життя.

Деклярація Директорії. 26. XII. Директорія видала деклярацію, в якій заявляє: 1) що вона є тимчасовим Вищим органом влади в У. Н. Р.; 2) Українська Народня Республика являється Самостійною Доржавою. 3) Пануючими верствами людности в Українській Народній Республиці являються селянство, робітники й трудова інтеліґенція, а хто не працює, той ніярих прав не має; 4) буде проведено демократізацію всього життя і покарано спекулянтів; 5) всі ґетьманські закони касуються; 6) збитки, які потерпіли селяне від поміщиків, будуть повернуті; 7) буде скликано Конґрес трудового народу України, який установить нові закони й порядок управління України; 8) в питаннях міжнародньої політики Україниа додержується нейтралітету.

Закон нро вояків. 26. XII. Директорія наказвла забезпечити на випадок смерти, поранення або каліцтва, як вояків, так і членів їх родин.

Авторефалія укр. церкви. На засіданню Директорії поручено міністрови віроісповідань виробити і представити на ухвалу Директорії авторефалію укр. церкви.

Управління преси і інформації утворено в Київі. На се асиґновано 25 міліонів. Головою управління іменовано Дра Назарука.

Заграничнa політика.

Місія на мировий конґрес. У м-ві заграничних справ під проводом мін. загр. справ А. Чеховського відбувалися нарада, де обговововалось справа в уформованню місії при участи у всесвітнім мировім конґресі. Нарада намітила кандидатів на членів місії: О. Я. **Шульгин,** проф. М. С. **Грушевського,** Дра **Галіпа** і Дра **Панейка.**

При місії функціонують секції політична, експертна, журнальна та інформаційна. При місії буде осібна канцелярія. Крім цего готовиться місія у Льондон, Париж, Вашинґтон і Рим. Особлива увага кладеть ся на місію в Парижі, яка складатимеься з 60 чоловік під пров. Сидоренка.

Три ноти. — Міністерство закордонних справ внесло до правительств Дону, Румунії та Великоросії запит про воєнні кроки на границі Укр. Нар. Републики з боку цих держав і остерігає перед наслідками, бо Україна має досить сили їх відперти.

Читачі! Просим о співробітництво всіх. З пропущеним поспіем!

Редаґує Комітет. З друкарні Е. Вайденфельда і бр. в Станіславові. За редакцію відповідає Василь Пачовський.

Ч. 3. Станіславів, пятниця 17. січня 1919 Рік І.

Поодиноке число **1 корона.**
Місячна передплата 5 корон. Передрук дозволений за дозволом автора.

СТРІЛЕЦЬ

часопись для українського війська.

Появляється що тиждня.
Редакція і адміністрація в друкарні Е. Вайденфельда.

Борці за волю!

Події останнього тижня на фронті принесли Вам честь і повну пошану. Слава Вам і дяка від всеї України! Ще хвиля — а добудете повну перемогу над ворогом!

Честь переможцям, довічна слава тим, що упали в бою! За святу справу солодко вмірати, солодко пораненим бути!

Підкріпляйте охлялі серця, додавайте сили хитливим колінам! Як би могли Ви обкружити Львів зі всіх сторін, то за днів кілька неситий ворог схиливби боєве знамено перед Вами!

Та воно буде, мусить бути! Ваші вчинки минулого тиждня витискають сльози нам з очей і наші думи повні віри кружать коло Вас, схиляють ся перед Вами і цілують чола Ваші!

Ваші батьки і діти, матері і сестри витягають до Вас руки, благословлять Вас, за гостей до Вас приникають та кличуть до Вас:

Далі без ляку і зневіри! Недовго ще муки і страджання, а добудемо землю і волю!

Об'єднання України.

Головним Отаманом українських Республиканських Військ С. Петлюрою вчора, 3-го січня, одержана така телеґрама:

„Українська Національна Рада Західної Української Народної Республики на засіданню дня 3 січня одноголосно ухвалила й торжественно проголосила об'єднання своєї території з Українською Народньою Республикою в одну одноцільну самостійну Українську Народию Республику. Хай об'єднання, сповне спільно пролитою кровью обох бувших республик, довершить мрію щастя робучого українського народу".

Державний Секретар **Вітовський.**

Привіт Петлюри військовому секретареві Вітовському.

Щиро витаємо постанову Вашої Національної Ради! Тепер весело і свобідно залунав серед великої Української Народної Семї „слава во вишним Богу". Нехай з зірванням кордону упаде зневіра і байдужність, — а їх місце займе глибока віра і світла будучність. Щире привитання і сердечні желання з нагоди свят „Рождества Христового" засилає галицьким Горожанам-Воякам і всьому населенню Галичини Отаман **Петлюра.**

Наша делеґація у Київі.

Директорія Української Народної Республики скликала на 18. січня с. р. передпарлямент, себто конґрес трудового народу України. Він складати меть ся із 527 депутатів, з яких 65 мандатів призначено для Галичан.

Депутатів вибірають усі робітники, селяне і трудова інтеліґенція, себто ті верстви, що самі не визискують і не допомагають визискувати чужої праці. Всі виборці не можуть володіти майном, яке приносить доходи з чужої праці, значить тільки ті селяне можуть вибрати, які управляли землю власними силами і не держали постійно наймитів. Села від 500 до 2000 мешканців вибірають 1 представника, а поверх 2000 по 2 представники на повітовий зїзд, який вибірає депутата. Робітники вибірають від кождої

Львівська державна наукова бібліотека
№ П

сотні по одному на ґуберіяльний зїзд. Трудова інтеліґенція вибірає одного уповажнего на такий зїзд. Ці зїзди виберуть депутатів на трудовий конґрес.

Таким робом з усеї України вибереть ся 378 депутатів від селян, 88 депутатів від робітників, 20 від залізничників, 10 від почтовців і телеґрафістів, 33 депутати від трудової інтеліґенції.

На Галичину призначено розмірно мале число мандатів, бо 65 послів на австрійсько-угорську Україну, що має 6½ міліона мешканців то рішуче за мало, коли київська ґубернія висилає 50 депутатів.

Одначе наше правительство стануло на тім становищі, що висилає замість вибраних представників у приписанім числі **делеґацію** зложену з поверх 60 членів. На цю делеґацію складають ся члени Української Національної Ради, представники українських партій, залізничники, почтовці, робітники і селяне. Більшість становлять селяне і робітники.

Яка причина такого рішення Державного Секретяріяту? Причини є слідуючі:

1) Переведення виборів на приписаній системі неможливе від 13. січня, коли прийшло з Київа завізвання, як що зважить ся, що 19. січня депутати вже мають бути в Київі, а до того Лемківщина, Буковина, угорська Україна і північно середуща часть Галичини находять ся ще в стані війни, або під чужою рукою.

2) Ординація виборча, що визначає нашим представникам 65 місць на число 6½ міліонів людности не відповідає ні чисельности і національній свідомости австрійської України.

3) Трудовий конґрес вибраний на клясово куріяльній системі суперечить найвищій засаді четвірного голосуваня, признаній в Европі як одиноке мірило справедливого вислову опінії.

4) Австро-угорська Україна не має ще ніякої правно-політичної підстави до участи, бо заяви згоди на злуку українських земель з наддніпрянської України ще не одержано.

Таким робом тільки делеґація вислана з австро-угорської України буде вислана на трудовий конґрес. Вона буде виступати як одно тіло на трудовім конґресі, щоби зазначити добру волю австро-угорських Українців до об'єднання всіх земель для построєння одної держави. Крім самої участи в трудовім конґресі вона має обговорити відносини витворені ріщенням Укр. Нац. Ради в справі злуки українських земель, установити перехідну фазу до часу повного об'єднання, установити умови об'єднання, та почати практичну роботу, щоби цю злуку перевести в практику на всіх областях державного життя.

Тому окрім представників селян і робітників вчислено до цеї делеґації послів, членів Виділу Української Національної Ради, членів президії Секретаріяту, які мають перевести в діло практичні питання, що виринають при переведенню злуки всіх земель в одну нероздільну державу.

Тому засідання Української Національної Ради в Станіславові, скликане на 23. січня відкликано до 4. лютого, поки повернеться делеґація з Київа.

З началь. Команди Укр. Військ.

Офіціяльне повідомлення з 9. січня 1919.

На північ від Львова: Ми продовжували наступ в напрямі Сулимова, заняли його і відкинули Поляків в ліс. На південь від Ощева нашим немирівським загоном занята Рава руська. Коло Жовкви 3.000 до 4.000 Поляків панцирним поїздом продовжували наступ здовж шляху Жовква—Куликів, потрохи стисняючи наші частини. Вжито заходів, ліквідувати наступ Поляків.

Коло Львова: Перестрілка.

На цівдень від Львова: Коло Керниці 2 до 3 куріні Поляків хотіли потіснити наші частини, але були відбиті.

Офіціяльне повідомлення з 11. січня 1919.

На північ від Львова: На північ від Сокаля ми виперли Поляків за Буг. Ми посуваємось в напрямку на Жовкву.

Коло Львова: В районі бровара Ґрунда ми взяли в полон 60 Поляків і 2 скорострільні. В районі Скнилова ми взяли в полон декілька десятків полонених, одну гармату і 3 скорострільні.

На південь від Львова: Поляки силою двох до трох курінів перейшли в наступ на Бартатів і артілерійським огнем підпалили його. Ми залишили Бартатів і заняли його окраїни. Около трех сотень Поляків наступали на Чишки, та були відперті.

Офіціяльне повідомлення з 12. січня 1919.

На північ від Львова: Браві частини золочівського і жовківського округів під керуванням

підполковника Курмановича перейшли в наступ на Жовкву-Куликів і Дорошів і заняли її. Ворог в страху, втік кидаючи всяке майно. Нами взято 50 полонених, 5 авт з артилерійським майном і богато муніції.

Коло Львова: Від Гряди на південь ми заняли наші давнійші позиції. Ворог не видержав напрасного натиску наших частин і в паніці втікав. Нами взято богато полонених, 14 скорострілів, 20 верхівців, кавалерійські списи і богато майна. На місці остались купи польських трупів, між ними 5 старшин. Особенно визначились 1-ша і 2-га сотня 11-го куріня ґрупи Схід, золочівський курінь, коломийський курінь і 7 сотня полку У. С. С. Наші заняли Скнилів і Скниловець.

На південь від Львова: В районі Бартатова ішов сильний бій. Ми заняли Бартатів. На дорозі від Домбровки до лісничівки Бартатів-гори польських трупів. По свідченню командуючого ґрупою, частини відтинка сотника Біжанця бились вище всякої похвали.

Офіціяльне повідомлення з дня 13. січня

На північ від Львова: В районі Белзами влапали польський ескадрон, розбили його і взяли полонених та скорострїл. В Жовкві нами взято 17 скорострілів, декілька гармат, 6 авт, 3 поїзди з муніцією і харчами. Крім того захоплений курієр, який віз дуже важні листи до польської начальної Команди.

Коло Львова: Поляки одкрили о 6. год. сильний огонь по нашим позиціям на південь від Львова, а потім значними силами перейшли в наступ. Після двогодинного бою ми заняли Скнилів і Боднарівку.

На південь від Львова: Біля 10. год. 3—4 куріні Поляків перейшли в наступ на Любінь великий-Черляни і потиснули наші частини.

Офіціяльне повідомлення з дня 14. січня 1919.

На північ від Львова: Ми заняли знову Зарудці і Косцій'в.

Коло Львова: стрілянина.

На південь від Львова: ми знову боєм заняли лінію Добанюски-Любінь, малий-Косовець-Задвірне і Завадовичі.

Начальник штабу укр. військ.
полк. Мишковський.

Полонені Українці в Польщі.

З певного жерела дістаємо отсі сумні вісти про Українців у польськім полоні: У Вадовицях перебуває до 3 тисячі наших полонених. Поляки знущаються над ними без милосердя, бють і морять голодом. Одіж з них поздирали і майже голих змушують до праці. А як наші бранці жалувались, що босі не можуть іти до праці, то їх безмилосерно били по лиці, копали ногами, товкли прикладами, а вкінци виганяли босих на сніг і держали їх сціпенілих від зимна через 8 годин.

З'єдинена Україна на міжнароднім суді.

Як знаєш, що чиниш, закон є — ти сам!
слово Ісуса Христа.

З'єдинення українських земель Росії, Австрії і Угорщини в одну Українську Народну Републіку є подією першорядної ваги в історії Східної Европи. Тим робом повстав **новий державний орґанїзм**, який не є вже ані частиною Росії, ані частиною Австрії і він мусить бути трактований окремо, як новотвір великої ідеї самоозначення народу. І це безумовнй здобуток українського народу з великої війни.

Події з'єднення українських земель в одну державу вже не може затерти ніколи історія, хочби там які страшні перевороти прийшлося переходити! Навіть ваганнє від большевицької анархії до абсолютної монархії не зітре цеї події зі серця українского народу, ніякий суд сильних міра сего з боку антанту не зможе счеркнути тої події з історії, — вона мусить сповнитися скорше, чи пізнійше!

Оскільки нам відомо союзники побіди над Німеччиною розбили ся на два протилежні табори. Коли Вільзон і Анґлія стоять на розумовім становищі союза народів на основі права самовизначення, то оба лятинські народи Франції та Італії кермуються пристрастю і хочуть переперти свої імперіялістичні забаганки володіння над світом. Як що послідна війна має бути останньою, то мусить побідити розум анґльо-саксонської раси над пристрастю Французів і ми будуєм на цім наші висновки.

Анґлія розбила Росію вперве японською війною, тепер повалила царат революцією і довела до розпаду велику російську імперію Романовів, — а в цій війні розбила чужими силами Німеччину і повалила цісарство революцією і доведе до розпаду великої німецької імперії Гогенцоллернів. Будова великої Росії є в інтересї Німеччини, а не Анґлії! Коли проголошено думку федерації Росії з боку кадетів, Анґлія мовчала. Франція заявила готовість помочі, щоби одібрати свої капітали, позичені великій Росії. Та німецькі інтеліґентні, навіть соціялістичні кола всі-

ми часописями проявляли безсильну поки що охоту відбудувати велику централістичну Росію, щоби при помочі її відбудовати давне богацтво і велич Німеччини! Цей союз Німеччини з великою Росією не може бути байдужим Анґлії! Анґлія, що ставить політику на цілі десятки літ, навіть на століття наперед, — не допустить до цього під ніякими умовами. Тому можем напевно сказати, що велика централістична Росія не найде прихильника в Анґлії.

Інтерес Анґлії розбити Росію на національні держави, які стоялиби менше більше вільно зі собою, щоби суперечками поміж ними здержити експанзію Росії до перзького заливу та не допустити до ґерманофільської політики. Отже на міжнароднім суді можемо мати прихильність Анґлії до признання нас суверенною державою! На кождий спосіб Анлія напевно згодить ся, що Україна побіч Росії буде мати **окремого посла** за границею, щоби параліжувати акцію Німеччини в Росії, піддержуючи супірництво України до Росії.

Америка, якій ходить о торговельні здобутки і ринок на Чорному морі, також легко згодить ся на признання Української Народної Республики окремою державою від Росії. Тоді вона може скорше числити на отворені Дарданелі і вольність Царгороду, як Росія не згуртує побіч себе всіх Славян. Велика, навіть федеративна Росія скорше. чи пізнійше посягне по золотий ріг Царгороду, цей ключ до Чорного моря. Третя держава, що її загрожує воєвничий панслявізм є **Італія**. Коли Росія згуртує побіч себе як федерація держав всі славянські держави в одну цілість, то вона посягне напевно по береги Адрійського моря з Трієстом. Запорою проти цего наступу може бути тільки Україна, як окрема держава. Найтяща справа з **Францією**. Традиції польської симпатії та непевність звороту позичення Росії капіталів пхає її на дорогу відбудування великої Польщі і великої Росії. Польща — по французькій думці — найбільший ворог Німеччини, конечно потрібна для обезпечення Франції; велика Росія — потрібна на те, щоби вернули ся гроші позичені у Франції за царського режіму. Та тут Франція може дуже помилити ся. Польща проти Німеччини не може поставити належної сили, бо Німці є люде праці і орґанізації, Поляки — люди уживання і розладдя. Велика Росія, хоч і перейме не себе довги затягнені у Франції — та не конче перейме на себе політику прихильну Франції, а як раз може стати для допомоги Німеччині, що одімстить ся на Франції, маючи в Росії дужого союзника. Caveant Consules! Велика Росія — це млин на відбудову сильної Німеччини, яка відімстить нинішне пораження!

Це все виложити належить нашим представникам, де треба, і ми віримо, що вже й сі аргументи доволі сильні на те, щоби Україну признано незалежною державою від Росії, коли буде під обрадами справа Української Народної Републики, утвореної зі земель Росії та Австро-Угорщини. Цей новий твір мусить бути поставлений на дневний порядок на міжнародній конференції. А що з боку антанту мають перевагу люде великої політичної розваги і розуму — то можна сподівати ся признання для України державної окремішности майже напевно!

А Україна може на себе прийняти навіть більшу часть довгу, як що Росію приневолять союзника видати її всї зрабовані памятки історичні і архельоґічні від найдавніщих часів. Вони для України культурний капітал, який має неоцінену вартість тільки для України! А їх видерти від Росії можна тільки таким способом. За признання суверенности Укр. Народної Республики, Україна зі своїми богацтвами перейде в табор антанту проти Німеччини, яка своїми жерстокостями спротивила собі український народ, на що доказ його повстання.

Та як небудь рішить справу суверенности Української Народної Республіки антанта, ми не повинні покладати ся на політичні комбінації зовнішних сил, бо ці комбінації можуть обманути або упасти, як не проявимо своєї сили на своїй землі. Проголошення з'єдинення всіх земель дістав увесь Український народ ідею, за яку може і мусить стати до бою, поки ця ідея не станеть ся ділом! Переведенню його в життя може станути хвилево дещо на дорозі, та в довершенню його лежить ціль усего народу.

А коли маси по обох боках кордону однозгідно заявляються за злукою всїх земель — то ця інстиктовна проява українського духа — говорить про безсмерність України. І хочби Україну зовсім счеркнули з карти Европи, що уже немислиме — то нарід тепер не дасть повернути в наймита. Він хоче з'єдиненя всіх земель і він — повстане і нарисує на ново свою державу навіть проти волі усего світу.

В. П.

Засідання Української Національної Ради.

Дня 4. січня вранці голосовано над вибором Виділу Укр. Нац. Ради. З полудня обговорено і ухвалено закон про незайманність послів Укр. Нац. Ради без згоди У. Н. Ради через цілий час сесії Ради.

Що до законів виданих Секретаріятом ще на попереднім засіданню піднесено заміт, що ці закони

не були видані демократичним способом та після дискусії потверджено їх і вони обовязують від 8. січня с. р. Далі на чергу взято справу **весняних засівів**. Тут не ходило про земельне питання, тільки про те, щоби засіяти цеї весни поля, а то може бути голод у східній Галичині. Посел о. **Онишкевич** зреферував від рільничої комісії таку резолюцію до Державного Секретаріяту. 1) Взивається державний Секретаріят, щоби видав розпорядження, що усі ґрунти рільної культури мають бути дальше управлювані в тій самій рільній культурі, що й досі, та що не вільно нікому лишати необробленого ґрунту. Сего мають пильнувати громадські рільничі комісії і повітові рільничі комісії. Громадські комісії вибирається загальним, рівним, безпосереднім і тайним голосованнем, так само, як тепер при виборах до громадських рад. Повітові комісії вибирається на зїзді усіх членів громадських комісій. 2) Треба взвати власників, щоби дальше управляли свої ґрунти. 3) А якби вони не могли або не хотіли управляти, то про управу мають старатися громадькі і повітові комісії, котрі мають обовязок старатися, щоби поля були управлені в тій самій рільній культурі, що й досі. 4) Комісії не управляють самі ґрунту, тільки дають його в аренду. Про висоту чиншу умовляєть ся громадська комісія з арендарем. Ся умова є аж тоді важна, як її затвердить повітова комісія. Оплачуваний чинш впливає до державної каси. Комісіям треба поручити, щоби давали землю в аренду **мало земельним і безземельним селянам**.

Над сим внесенням розвинулася пристрасна дискусія.

П. Вітик (соціяльний демократ): Мусимо сміло заглянути теперішньому часови в очі і ухвалити також закон про земельну реформу. Такі реформи переводяться навіть у найбільш зацофаних державах, як Румунія і Угорщина. Угорський архієпископ Чернох позволив розпарцелювати свої ґрунти поміж повертаючих жовнірів. Чи зробив щось такого митрополита Шептицький або присутний тут епископ Хомишин? (Епископ Хомишин піднимаєть ся і каже: „Я не маю ніяких ґруцтів.“) Мусими ділати скоро і рішучо та видати маніфест про земельну реформу, про те, що буде з панськими землями та з лісами.

Петро Шекерик (радикал) пропонує, щоби зараз видати тимчасовий закон про земельну реформу, а потім остаточно управильнити ту справу. Гуцули шанують, камеральні ліси і не вирубують їх, бо знають що се тепер добро української держави. Жадає, щоби уневажнити договори, які заключила була Австрія з ріжними спекулянтами про вирубування державних лісів. Бесідник жадає дуже рішучо, щоби управителями камеральних дібр (т. зв. фервальтерами) були виключно Українці.

Мартин Королюк (радикал) жадає, щоби земельна комісія предложила Раді закон про аґрарну реформу. **Паневник** думає, чи не краще вже розпарцелювати землю по низьким цінам. Жадає далеко йдучої земельної реформи. **Т. Старух** (нац. демократ): В сій резолюції ходить тільки про те, щоби на весну все поле було оброблене. На Україні за Збручем все двірське поле стояло необроблене цілий рік в часі революції. Оброблення поля — се дуже важна справа. Державаний секретар **Д. Вітовський**: Висока Радо! Дайте народові землю а тим самим збудуєте українську державу. Поранені жовніри української армії та родини погибших повинні дістати землю на приступнійших умовах, як другі люде. **Лев Петрушевич** ставить внесення, щоби резолюцію про засіви відіслати назад до комісії. **Др. Данилович** пояснює, що ся резолюція комісії призначена для державного Секретаріяту. Її треба взяти з порядку нарад Ради. В дискусії забірали ще голос: Дувіряк, Назаревич та М. Петрицький, котрий остерігає перед тим, щоби займати військо, котре має здобувати волю, аґрарною реформою, бо в такім випадку військо готово піти до дому. Промовець зазначує, що земельна реформа мусить бути переведена, бо у нас кождий чоловік знає, що ту землю видерли від нашого народу польські королі, воєводи, каштеляни, шамбеляни і всякі инші. Нема серед нас такого чоловіка, який не знавби і не відчувавби, що се нашу споконвічна земля, та що вона належить селянинові. Слідуючі бесідники звертають увагу, щоби в аґрарній справі менше обіцювати, а більше зробити, та що аґрарна реформа буде однакова для цілої України, бо її ухвалять Установчі Збори соборної України у Київі. В дискусії промовляють дальше: Тушик, Банах Нагірняк, Др. Ваньо, Домбровський, Сіяк та Онишкевич. По фактичних спростованнях ухвалено резолюцію комісії.

Голос одержав референт шкільної комісії А. **Крушельницький**. Він представив тяжку долю народніх учителів. Їх платня у нашім краю була найнища із усіх країв Австро-Угорщини. В Угорщині зрівнали учителів з урядниками трох найнищих кляс. Длятого референт пропонує, шоби виплатити учителям то, що їм завинила бувша Австрія і підвищити платню о 150 до 250%. — Т. Старух звертає увагу, що учителі покидають своє заняття по селах і займаються якою небудь иншою роботою, бо кожда більше поплатна, чим учительство. Він ставить внесок, щоби учителів зрівнати з найнищими степенями урядників.

Домбровський представляє ті випадки, як декотрі громади самі помагають учителям, щоби тільки остали у них. **Петро Шекерик** заявляє, що йому

поручили виборці з Косівщини, щоби попирав справу поліпшення учительської платні. Жадає удержавнення народньої школи та найострійшого шкільного примусу.

Державний Секретар **Др. Голубович** звертає увагу, що на се поліпшення требаби 20 міліонів корон. Тому пропонує, щоби ся внесення шкільної комісії відіслати до фінансової комісії. Рада ухвалила виплатити дорожняний додаток учителям за останню чверть 1918. року, а внесення віддано до комісії.

Др. Петрушевич заявляє, що з огляду на свята відкладає сесію на пізнійший час. Ся сесія тревала 3 дні. Мусимо бути горді з того, що в так короткім часі так богато справ полагоджено. Бажає членам Ради „Веселих Свят" та зазначує слідуюче засідання на 23. січня. Місцевости не означує, бо може до точо часу Львів буде увільнений і там буде могла відбудитнся сесія Ради.

Вісти зі Львова.

Чоловік, що виїхав зі Львова і через Будапешт вертав до Галичини подав нам до відома таке:

Настрій Поляків у Львові був уже тоді пригноблений, хоч вони знаменито узброєні і умундровані та гармат мають коло 75. Найліпше військо їх становлять студенти і офіцери, велику силу доставляє їм Новий Санч. Брехнею стараються піддержати настрій у місті. На приклад дня 22. грудня вибрав ся відділ залізничників до Брухович по ялинки, та Українці побили їх. На другий день їм вдало ся дістати трупи побитих, вони привезли їх з виколенними очима і вирізаними язиками і проголосити варварство Українців, яке саме зробили. Це переказували Пілсуцькому, який був тоді у Львові, щоби його зневолити до живіщої акції в Галичині, бо із короліства немають помочі.

Харчів недостаток, хліб глевкий, глинястий, молока нема, ні чистої води ні світла нема. Мяса було доволі через рабунки худоби по сусідних селах і воно тоді подешевіло. Часописи виходять в малім обемі через недостачу електрики. Опріч польських часописей виходить під польським покровом москофільська „Прикарпатская Русь" і український „Вперед" латинськими черенками.

В українських домах переведено ревізію, арештовано нових Українців, а се: Лежигубського, Льва Ганкевича, уряд. скарбу: Купчинського, уряд. виділу: Воєвідку, радника Кивелюка і вдруге Романчука. Дра Курівця перевезли до Кракова на „Домбє пяскі". Та Дністер урядує і Народна Торговля далі істнувала. Українці стріляють часом доволі цільно, стріли впали на ратуш, на суд, на ул. Баторія, та на костел кармелітів і в катедру.

До жидівскої дільниці заїжджають польські леґіоністи автомобілями і рабують без пощади. Жиди чекають повороту Українців, як Месії. Підчас польського панування були кореспонденти американський, англійський, французький і данський і вони зауважили, чому бандити випущені Українцями не обрабовали Жидів та не різали їх, аж прийшли Поляки. Вони були за українського панування у Львові і виділи великий порядок. Вони прихильні до Українців. З Англійців Джонвон був у митроп. Шептицького на гостині, де співано англійський гимн серед бенкету на честь союзників. Поляки дуже були тим невдоволені.

На лінії від Перемишля до Львова оголошено всім війтам, що за кожде ушкодження шляху сусідне село спалять. Вздовж шляху всі мости одведені дротами.

На Лемківщині ведеться аґітація попами москофілами проти України. Скликано збори у Фльоринці о. Качмарчиком, Буликом і Гассаєм і вони ухвалили домагати ся прилучення до Росії. А коли буде Україна — то Лемківщина має прийти до Чехії. Всі селяни узброєні там і Поляки не мають сили.

На Угорщині скликано в Будапешті дня 5. січня збори Угорських Українців, вони заявили ся за злукою з Україною. Тоді правительство розвязало ці збори і стягнули Мадяронів і перевели ухвалу прийняття автономії в межах Мадярщини.

* * *

Від віродостойних свідків, які виїхали зі Львова дня 3. січня подаєм слідуючі доповнення:

Поляки забрали як заложників слідуючих Українців: Кивелюка, Дра Володимира Бачинського, Дра Курівця, Дра Старосольського, Дра Студинського і Альфреда Будзиновського. Крім цего мають богато полонених і інтернованих З послідними поводять ся дуже зле, вони живуть в нужді. На інтернованих і полонених заряджено репресії з огляду на це, що Поляки мають вісти про недобре поведення з Поляками з нашого боку. Цивільній людности загрожено репресіями.

Хто не інтернований, цей живе свобідно і може по українськи говорити. Спорадично лучаються випадки напасти за українську мову. Людність українська поводить ся дуже відважно і емиливо. Приречення на службу польській державі не зложив ніхто з Українців, це мали зложити тільки шефи. Прочі урядники і службовці складали тільки приречення працювати для добра людности. Поляки випачують пенсії навіть тим, що не зложили навіть цього другого приречення. Школи народні функціонують, ґімназії зачинено. Питомці духовні живуть на свободі.

Апровізація доволі правильна, Мяса богато, тільки нема води і світла, вуголь довозять. Довіз з Перемишля функціонує. Українські консуми одержуюмь свої наділи. З початку мали першеньство леґіоністи та це знесено. Українці не користають тільки з всіляких польських добродійних комітетів. У Львові такі ціни: хліб глевкий на картки по одному бохонцеві на тиждень від особи по 2 К 20 с. Кращий хліб у вільній торговлі 28 корон, мясо 20 корон, свиняче 30 кор., солонина 50 корон, масла нема, коли лучить ся, воно по 120 корон за фунт, яйце по 1 К 20 с., та яець ні молока немає, цукор є.

Настрій серед Поляків хвилює між піднесенням а пригнобленням. Військо складають мійські елементи. Варшавських мало. Пілсудський обіцяв грощей, та ніякого війська не хоче дати.

Іван Косинин.

Містер Гопкінс на Вкраїні.

Рухлива повна шуму вулиця в Ню Йорку.

Містер Гопкінс, кореспондент американських часописей, власне вийшов з готелю на 5-ту Авню, — коли раптом побачив демонстраційний похід кіль-

кох тисяч американських горожан з жовто-блакитними лентами на грудях і українськими прапорами, на яких блестіли золоті українські і англійські написи:

„Хай живе незалежна Україна!“

„Ми Українці-горожани Америки,

душу і тіло ми положим за Україну“.

Містер Гопкінс виняв люльку з зубів, дивився зі зацікавленем деяку хвилю, а вкінці звернувсь до полісмана, але той не вмів дати потрібних йому інформацій.

— Що це за орґанізація? — питав він прохожих — що це за нарід? де їх край?

Та довідався, що край той лежить в межах бувшої російської імперії, де відбувались страшні події революції, про яку інформувала американська преса. Він наложив сьвіжого тютюну до люльки і вайшов до баару. Тут при “вісці“ за чаркою люди говорили про похід американських Українців і що хвиля чув про місто Київ.

Містер Гопкінс, що вже мав білет корабельний та готовий був в дорогу з Ню-Йорку до Японії, куда вислала його в спеціяльній місії одна з більших редакцій ілюстрованого журналу — рішив відвідати той край. Почувши про Одессу, Чорне море, українізацію фльоти — він вислав телеґраму до Філядельфії, що через Владівосток поїде до Росії.

В дорозі він стрінувсь ще з двома журналістами з Англії і в 1917 році в перших днях серпня прибули всі три до Київа.

Вони ще не вспіли відвідати Української Центральної Ради, коли зачали до них появлятись ріжні інформатори, сини „нерозділімої“ або великої нації: „od morza do morza“.

Поінформовані журналісти пішли всеж таки подивитись на представництво рабівників та розбійників, рішили подивитись на парлямент тих страшних людей, що мешкають на селах і які рабують маєтки та нищать здобутки культури в містах.

Довідавшись, як формовалась Центральна Рада, як відбулись селянські та військові з'їзди прийшли до переконання, що українське життя було вже до революції.

Мешкаючи у Київі вони, приглядались всьому, прислухувались, прибрали собі перекладчиків, щоб їм читали українські ґазети, вкінці рішили поїхать на село. Бажаючи їм помогти в подорожі, я поїхав із ними.

Якось у суботу під вечір ми вибрались по Дніпрі. З нами поїхав також член Центральної Ради інжінер К.

По дорозі оповідав нам містер Гопкінс, яким робом він опинивсь на Україні.

* * *

Неділя. Гарний, теплий соняшнй український день. Хати свіжо побілені ультра-мариною, перед хатами стежки висипані чистим пісочком. Люде чисто по сьвяточному одягнені, повернувши з церкви, стоять під хатами, про щось важне говорять повагом — дехто стоїть по середині вулиці та ґазету читає...

Найсамперед діти звернули на подорожних увагу — дальше старі та жінки, вкінці грамотні; відвернувши очі від ґазети, пильно приглядались чужоземцям. Приглядались вони з далека з деяким недовірстом, але достойно.

— Ось диви... контрреволюціонери?... — під носом буркнув якийсь, одягнений ще в шинелю.

— Які там контрреволюціонери? — зауважив инчий, — чужинці, хранцузи якісь..

Один з Анґлійців звернув нашу увагу на високий насип, що мов гора стояв по середині села; у стіп тої гори лежали розвалини, а на горі були каміня і усип.

Я підійшов до гуртка селян і, поздоровковшись, спитав, що це за гора така та що це за розвалини.

— А гніздо розвалене, а воробець втік, — звучала відповідь у супроводі сміху.

Я вдавсь із селянами в розмову. Сказав я, що ті люди приїхали зза океану, щоб подивитись, як будується українська держава, та як селяне живуть, бо, бачите, в них інакше в Америці, не такі села як у нас... Селяне говорили мені про потребу ґімназії, що гроші на це мають, тільки нема професорів.

— Чи є тут який готель? бо я вже голодний?! — заявив Містер Гойкінс.

І усьміхнувсь.

— Готелю тут не має, але поснідати всеж таки буде можна! Чи є тут у кого більша хата, деб ми могли відпочити та деб нам зварили снідання? — спитав я.

— Та щож, можнаб — тільки у мене нема де, бо братові большевики хату спалили... Але ось тут під горою... може би у Панаса...

— Та де у Панаса? — звернув увагу другий — вже краще до Петра Замори... Або може би до вас, Парасько, у вас же хата велика...

Бліде обличе Параськи зчавніло. Вона була незвичайно гарна в своїй чорно-блакітний плахті і чорнім рисунком вишитій сорочці, а привічливий усьміх надав їй ще більшого чару.

— Щож, може приймете нас до себе? — спитав я — ті гості з далека — з Америки аж...

Вона простягла обі руки до нас і неначе засоромлена заявила, що крім яєць та квасного молока і сира в хаті, більше нічо не найдеться.

Ми пішли за нею.

В чисто вимитій хаті крім святих образів висів обрамований портрет Шевченка. Мала сестричка з малою дитиною на руках, що вибалушила на гостей заплакані очі, вибігла з хати, оставила нас самих. По хвилі прибігла знову, накрила плахтами лавки, а стіл скатертю та поклала хліб і сіль на стіл.

Рухи у дівчинки були ґраціозні і вона робила все те дуже мило.

Тимчасом під печею тріщав вогонь, а ґаздиня приготовлювала снідання.

Містер Гопкінс, який всім цікавився, підійшов дивитись, як на трех зелізних ніжках смажилось снідання.

— Гей хлопці! ходіть но сюди... подивіться — закликав він дивуючись способові, в який приготовляла снідання молодиця. (Далі буде)

Радіо-телеґрами.

На запитання укр. цравительства Чічерін (мін. зовн. справ) відповів, що совітська Росія не воює з Україною.

Під Харковом большевики цілковито розбиті українськими військами. Вияснилось, що Німці помагаюсь большевикам, продають їм зброю, артілерію і скорострільні. Німці рабують і розстрілюють населення. Послуху і дисципліни у них нема нічого. Українські республіканські війська розоружують їх і одправляють „nach Hause“.

Директорія ухвалила відкрити кредит, необхідний для впорядкування могили великого і славного на весь світ національного поета Тараса Шевченка.

Директорія укр. народ. републики видала **земельний закон**, який цілком заспокоїть селянство.

Внутрішнє життя.

Урочисте засідання Директорії. Директорія постановила скликати урочисте засідання Директорії, Ради міністрів і представників Дипльоматичного Корпусу для проголошення акту про прилучення Галичини до України. Тепер міністерство закордонних справ почало готуватися до церемоніялу цього засідання.

Новий товариш міністра. Товаришом міністра закордонних справ постановою Директорії призначено відомого українського діяча Володимира Темницького. Призначання В. Темницького в дипльоматичних колах ввязують з проголошенням акту про сполучення Західної і Східної Українських Республик.

Допомога Галичанам та Буковинцям. З пропозиції Управи Всеукраїнської Союзу Земств Винницька Повітова Народня Управа постановила звернутись до всіх волостних народніх управ повіту з проханням улаштувати день збору всяким майном, грішми і ріжними продуктами для допомоги Українцям Галичини і Буковини в їх боротьбі за волю. Пожертви приймаються і надсилаються в Винницю до Подільского Українського Червоного Хреста і до повітової Народньої Управи. Крім того Управою буде зроблено доклад Повітовій Народній Раді про асігнування на зазначену ціль допомоги Галичанам та Буковинцям 10.000 карбованців.

Гуцули на Україні. До Київа прибув вчора перший український гуцульський полк із Галичини в заміну за допомогу, вислану галицьким Українцям. Гуцульське військо надзвичайно гарне, молоде, бадьоре й переняте патріотичним духом.

Відновлення „синьої дивізії“. Розброєна Німцями та розігнана гетьманом тяк звана „синя дивізія“ твориться на ново. Входять там лише національно свідомі, довголітною працею над собою виховані та освічені, козаки. Завдання „синьої дивізії“ боронити Українську Народною Республику, верховну владу, Директорію та правительство від большевиків з права і з ліва збройною силою та духовою працею.

Ювілей Миколи Вороного. Ювілей 25 літної діяльности поета Миколи Вороного відбув ся в Київі, на честь якого відбув ся концерт та торжество. На честь ювілята мав бесіду сам голова директорії, Винниченко.

Хліб для Галичини. Міністерство достави харчів збірається послати на адресу Секретаріяту 100 ваґонів хлібних припасів.

Заграничнa політика.

Союзники і Україна. В Яссах відбулася нарада, в якій взяв участь головно командуючий союзничими військами ґен. Франше д' Еспере. Порішено припинити воєнні операції на півдні України, в окрема в области Одеського порту. Це рішення помічаєть ся тим, що швидко буде скликаний мировий конґрес, який вирішить питання звязані з долею частин Росії, між иньшим визнає незалежність України. Представники укр. місії у Парижі будуть уповажнені з України взяти участь у прелемінарних засіданнях коференції, з яких перше відбудеться дня 18 січня.

Україна і большевики. Центральній Комітет большовиків постановив припинити війну з Україною, замирити з нею, скласти економічні договори. Постановлено не видадати більше грошей на підтриманнє банд, які по думці Коцюбинського і Пятакова мати становити ядро для походу на Україну. До Москви виїхала українська **делеґація** для заключеня миру.

Місія до Румунії. Дипльоматичним представником до Румунії з боку Укр. Нар. Республіки іменовано радника мін. заґран. справ, Гасенка.

Послідні вісти.

Наші війська вступили дня 13. січня до Ясіня (Кересмезе), дня 14. січня увійшли до Рахова, нині наспіла вість, що заняли Сигіт (Мармарош Сигот) на угорській Україні.

Редаґує Комітет. З друкарні Е. Вайденфельда і бр. в Станіславові. За редакцію відповідає Василь Пачовський.

Ч. 4. Станіславів, середа 22. січня 1919. Рік І.

Поодиноке число
1 корона.
Місячна передплата 5 корон. Передрук дозволений за дозволом автора.

СТРІЛЕЦЬ

часопись для українського війська.

Появляється що тижня.
Редакція і адміністрація в друкарні Е. Вайденфельда.

Слава князя Льва

зійшла над Тобою, Горде Українське військо! Минучого тижня записало ся Ти золотими буквами у історичній книзі століть... Частини твої зайняли столичні міста угорської України!

Шістьсотліт стогнали вони в мадярській темниці! А Вам суджено було їх вивести з темниці на ясні зорі, на тихі води, у край веселий, між мир хрещений! Цеж нам нагорода одвічної Правди за всі грабунки, пожежі і шибениці мадярської орди на нашій землі...

Поклоняться Вам лицарі, за цей чин, Тіни всіх поколінь замученого угроруського народу благословлять Вас дріжучими руками, духи всіх покривджених, спалених і повішаних в Галичині — геть до Дніпра широкого!

І кличуть вони до Вас: Слава Вам, лицарі великого об'єднання всіх земель України! Дай Боже Вам всім діждати своєї держави в сяєві чести і слави! А ясні зорі схиляють ся над Вами і шепчуть Вам з висот:

В своїй хаті своя правда і сила і воля!

Угроруськая земле!

Шістьсот літ тому український князь Лев Данилович виступав із города Львова тай вів за угорські гори своє військо під шеломи взлеліяне, під трубами повите, конець копія годоване на мадярські полки половецькі. Розлетілись вони під каленими стрілами, під гострими копіями, під харалужними мечами, як чорна галич перед бурею! Застоpомив великий князь Лев у Мункачі жовтоблакитні стяги і малинові прапори! А залізні полки наші знов — землю Володимира Святого за горами від Мадярщини черленими щити перегодили...

І знову прийняв, Тебе, великий князь Лев Данилович під пурпурове знамено золотокованого престола великої української держави, Угроруськая Земле!

Не минуло сто літ. Аж на українсько-галицьке велике царство стало наступати чорная хмара від Польщі, вагітна громами злочину і розбою! Як гайвороння налетіли Ляхи в союзі з Мадярами на землі наші, на терени наші, на городи наші! Поторощили вали і замки наші, повалили церкви наші, загарбали до Кракова корони королівські, вінці князівські і жезла боярські наші, та перетопили їх на дрібну монету, щоби розплилось наше князівське золото і сліду не стало, де було колись велике і славне царство короля Данила!...

Угроруськая земле! тоді тебе у мадярську неволю запродато і став Тобі день невілен ні в будень ні в свято! Ужеж Тобі ні думами здумати, ні очима вздріти, ні калиновим листом подавати вістку до України! Минали століття, підіймалась і надала Україна: Затрубів Богдан, заблис Мазепа, заяснів Шевченко — прокинув ся народ, як бистрая хвиля, як вічний Марко Проклятий,

Львівська державна наукова бібліотека
№ П

невмівущий! Угроруськая Земле, чомуж ти за шеломянем *) еси?!

Дітей Твоїх запродано мадярві жидівській, церкви Твої статарщено, мову Твою сплюгавлено, синів Твоїх осліплено — бо старші мужі Твої в купі зі священниками змінили рідні устави, зломали вічний заповіт! Віддурались вони Тебе, Нещасний Народе, і Ти сховався під землю, нищий трави і тихший води і глухий з під землі став Твій голос! І плакав нан Тобою Драгоманов кровавими сльозами: Угроруськая Земле, чомуж ти за шеломянем еси?

Бо як сон прошуміла над Тобою весна народів 1848 року і загасла в темній темниці. А над крижем Твог[illegible]у у Мункачі повис чорний орел Раков[illegible].

Аж підняла ся великая буря. І 1914 року побачив Твій народ здивованими очима стременисті чети Стрільців Січових, почув їх пісню боєвую, отворив очі і слухав...

Аж ось дзвонять воскресні дзвони у золотобанному Київі, трублять срібні труби у семиверхому Львові, а в щоглистій Одессі жовтоблакитні стязи трепещуть! І лунає гомін, лунає до Тебе, найменша опущена дитино України! І відозвав ся Ти, нищий трави і тихший води до Матері своєї ревними словами:

— Українська земле, у тебе весілля! Невже забудеш Ти мене за горами моїми? Ужеж мені Тебе ні думами не здумати, ні очима вздріти, ні серцем прописати до Тебе на листочку калиновім; Та прошуж я Тебе, Нене, у гості, — як трава муравая зросте на помості!

І каже Україна до весільнних гостей:

— Якеж то мені весілля, коли моїй найменшій дитині світ невілен ні в будень ні в свято?! Сини мої Запорожці, Стрільці Січовії, виряджайтесь та сідлайте коні воронії!

І в щедрій вечір свята Василя тисяч девятьсот девятнайцятого року не шуміли білі, ліси сонного Бескиду — а слухали, хто іде, хто гуде, хто біжить шляхами набитими до тебе, Угроруськая Земле!

*) За шеломянем = за горами. Слово о полку Ігореві.

Хто се трубить могучим голосом від Унґвару до Сиготу: Робучий народе український, встань і візьми собі землю і волю сильними руками на своїй землі!...

Се князь Лев встав з гробу в срібній зброї і трубить з Мункачівського замку на всі гори, верхи і долини:

Радуйся, радуйся угроруськая земле!

Українське військо, ужеж ти за шеломянем еси!

І з ям угорської темної темниці вибігають діди, жінки і діти на сині гори, плещучи в долоні з радости і співають:

Гей вставайте усі, одівайте вінці,
Запаляйте огні, розлеліятеся в тан —
І співайте пісень, гей то шум на ріці:
Гей я гей, Україна займає наш лан!

З началь. Команди Укр. Військ.

Офіціяльне повідомлення з 15. січня 1919.

На північ від Львова: В районі Жовкви ми заняли лінію: Вязова-Воля Висоцька-Глинсько. — Поляки відходять на Добрусин.

Коло Львова: Перестрілка.

На південь від Львова: Коло Гусакова около 5 сотень Поляків пішло в наступ. Наступ відбитий. Поляки загубили 8 людей, 9 полонених і 4 скоростріли. Серед полонених оден полковник. Під проводом четаря Панькова зроблено наступ на Нове Місто. Серед Поляків счинилась велика паніка.

Угорська Україна: На Мункачівському напрямку наші частини заняли Воловець. Він занятий без бою. Продовжується наступ на Мункачів. На Мармарош-Сиготському напрямку ми підійшли на 10 км. до Мармарошського Сиготу. Населення з радістю зустрічає наші частини і помагає їм.

Офіціяльне повідомлення з дня 16. січня

На північ від Львова: Наші частини посуваються в напрямі на Добросин.

Коло Львова: ситуація незмінена.

На південь від Львова: перестрілка стеж.

Угорська Україна: наші частини заняли Мункачів і Мармарошський Сигіт.

Офіціяльне повідомлення з дня 17. січня 1919.

На всіх відтинках ситуація без зміни.

Угорська Україна: Ми зняли Чап і Батю.

Офіціяльне повідомлення з 18. січня 1919.

На північ від Львова: Ми заняли лінію Вулька маловецька — Мшана і Могилів,

Коло Львова і на південь від Львова без зміни.

Угорська Україна: ми заняли Унґвар.

Офіціяльне повідомлення з 19. січня 1919.

На північ від Львова: наші наступаючі відділи в напрямі на Раву Руську осягнули слідуючі лінію: Гуйці, Сідельники, Попки, Мшани, Погорілська, Замок, Глинки, Нагірка. Наші стежі доходять до Хотиня, Клебалі, Камінки, Липник, Голе равське, Стасенкович.

Коло Львова: Поляки напали з більшими силами на бараки на захід від Козельник та підпалили їх. Ми відкинили Поляків зі стратими для них.

На південь зі Львова: ми знищили польський панцирний поїзд на лінії на схід від Хирова. В боях о Любінь визначився незвичайною відвагаю четар Пилачевський, був однак ранений.

Начальник штабу укр. війська.
полк. Мишковський.

Історичне право злуки українських земель.

Новий лад світа основується головно на етнографічній підставі, то значить, потворяться держави зі земель замешканих одним народом, з одною мовою, звичаями і стремліннями. Та мимо того вороги українського народу, Поляки і Москалі, видвигають історичне право до українських земель на основі сфальшованої історії, яку вони оголосили здавна в Европі. Історія іхня не признає українського народу, як спосібного до утворення держави і засуджує Правобереже відразу під панування Польщі, Лівобереже від владу Росії, а наш народ уважає етнографічною масою, ніби погноєм для польської і російської кильтури. Історія іхня промовчує час, коли український народ мав велику державу, незалежну ні від кого, і ця держава була богатша і більша від Польщі і Москви.

Так нинішна подія злуки галицьких земель з Київом довершує ся **шестий раз** в історії в той час, як український народ мав свою державу. Про культурну злуку під польським пануванням ми не говоримо, тільки про політичну злуку всіх земель українського народу з престольним городом Володомира Великого, Київом.

Перший раз Галичина була злучена з Київом від найдавніщих часів. Маємо на це докази з часів Олега Віщого на початку X. століття. Цей Олег ходив походом на Царгород і в цім поході брали участь Білі Хорвати (мешканці Галичини) і Дуліби (мешканці Волиня і Холмщини). На договорах Олега в Греками (907—911 р.) підписується ватажок Білих Хорватів і Дулібів. Очевидно вони брали участь в поході Киян на Царгород. Найкращим доказом є записані Яковом Головацьким народні пісні про похід Галичан під славним лицарем що б'є на Царгород, співані до нині в Карпатах.

Коли Святослав Хоробрий (960—972, найбільший вояка княжої України звернув свої походи на схід і північ, на Хозарів, на Кавказ, на Радимичів і Вятичів — а відтак подався у Болгарію — тоді зросла сила чеських князів Пшемислідів і вони посягнули по Галичину аж до Буга. Слідом їхнього панування в Галичині є город Перемишль, названий іменем цеї династії.

Другий раз із Київом злучили ся наші землі за Володимира Святого 980 р., який одібрав їх у Чехів. Польща творила свою державу коло Ґнезна під князем Мешком і не мала ще Кракова, сам Мешко був вазалем маркґрафа Ґерона за Оттона II. Щойно його син Болеслав Хоробрий зайняв Краків від Чехів та віддав свою дочку за сина Володимира, Святополка Окаяного і жив з Володомиром у злагоді. Аж по смерти Володимира підчас межиусобиць Святополка із Ярословом Мудрим зайняв Болеслав 1018 р. червенські городи (призвані від Червеня города в Холмщині, де тепер село Чермно) за поміч дану свому зятеви, вертаючи до Польщі під натиском Киян.

Третій раз злучив західні українські землі з Київом Ярослав Мудрий по смерти Болеслава 1025. І цей похід став причиною балямуцтва, занотованого Нестором, на якому Поляки виводять своє старше історичне право до Галичини. Нестор писав на основі записок і устних свідоств людей, а писав за часів Ізяслава — і він помішав похід на Ляхів Ярослава з походом Володимира Святого. Він каже, що Володимир за[illegible] в червенські городи „од Ляхов“. Та це бу[illegible]ярослава Мудрого! Сам розум каже, що Меш[illegible] І не міг володіти східною Галичиною, коли не мав ще Кракова і творив початки держави коло Ґнезна на болотах над Ґоплом. Галицькі землі віддані Ростиславичам (1087—1199) творили окреме князіство злучене з київським престолом, яке дійшло до великої сили завдяки мудрій політиці Ростиславичів.

Четвертий раз наступила злука західних земель українських за Романа Великого Мстиславича, батька династії Романовичів, який злучив Галич з Во-

линю та з Київом 1200 р. Він заснував за Іннокентія III. найбільшу державу в Европі протягом чотирохлітнього панування і поки вспів її зорганізувати — Поляки спровокували його до походу, затягнули його красунею Полькою в ліс перед битвою під Завихостом і убили його. Тоді Поляки з Уграми посадили на галицькім столі Кольомана угорського з дочкою Саломією 1214 р. на короткий час.

Та син Романа, король Данило, злучив на ново знятий раз західні українські землі з Київом, хоч столицею його був Холм, по який нині витягають Ляхи свої загарбущі руки. Під Романовичами ці землі становили одну цілість аж до смерти Юрія II. 1340. р. Щойно тоді Казимир Великий, польський король в союзі з папою і братаничем Людвіком угорським переміг Любарта, зята Юрія II. і зайняв Галичину 1349 р. Поляки віддали Німцям і Чехам Шлезк і Поморє і звернули свого цілу експанзію на Русь — поки не загарбали всіх земель в люблинській унії дорогою інтриг і розбою на Литві 1569 р.

Тепер вони покликають ся на своє історичне право до Галичини на основі хибної записки Нестора, що Володимир святий зайняв її „од Ляхов“ і на Казимировім ділі загарбання наших земель до Польщі. Та приналежність Галичан до Олечового царства на початку X. століття побиває давністю ці уроєні претенсії Польщі до Галичини. Замість відвернути ся від Казимирової політики експанзії на схід, яка довела до загибелі вже раз Польщу, Поляки повертають свою політику на старі дороги, які завели Польщу до руїни. Через зворот на схід втратили море, втратили Шлезк і Поморє, втратили всіх Славян полабських, Кашубів і Сорабів, які доживають ще в Прусії і коло Берліну — а Українців не перемогли і не переможуть!

Їх зворот на схід був катастрофою для всіх західних Славян, яких боронили перші Пясти і спричинив зріст пруського царства. І Французи, що шукають опори в польській силі проти Прусії — нехай переведуть ревізію іхньої політики з доби Ягайловичів та звернуть її до Пястів. Оттоді і Польща остоїть ся і Україна буде йти рука в руку проти німецької переваги. А як вони з Поляками будуть далі форсувати Ягайлонську ідею, то Польща завалиться, а Українців не проковтне, як не проковтнула за шість століть.

Не Польща рішала долю східної Европи, а Україна. Україна дала перевагу тій державі на сході, де вона належала. Литва, Польща, Росія володіли чергою на сході Европи, поки чергою не втратили України.

А нині Україна — сама творить державу, яка буде другою державою по Анґлії.

Українці — тут найплодовитший і найбогатший народ. Як прийдуть до свідомости своєї державности, то не тільки не дарують ні кусочка своєї землі та ще закольонізують південний Сибір, як закольонізували береги Чорного Моря по Кавказ. Їх державна думка буде рішати і нині, як усе рішала, про долю Східної Европи. В. П.

Вісти з Буковини.

Директор укр. театру Онуфрак, що приїхав з цілою дружиною з Чернівців до Станіславова, де почав давати вистави, подав нам до відома:

З Черновець Українці уступили 9. листопада; перша патруля появилася в неділю. Перед приходом румунські місцеві офіцери вивісили трікольори на ратуші, позамикали українські інституції і прийняли ціле урядования в свої руки. Цілу неділю очікували Румуни приходу війська. То військо стояло під Чернівцями, мабуть стидались в личаках завітати у столицю Буковини, аж буковинські Румуни доставили їм обуву і плащі. Так увійшло військо в анґлійських, російських, австрійських і мішаних мундурах славетної румунської держави з великою губою до Чернівців. Попи і попаді танцювали „гору“ на ринку, аж губили підошви.

Таким робом армія з ґен. Задиком появила ся в понеділок. Витали його Румуни і польська чета, яку на другий день рoзброєно. Над польським домом лунали оклики радости з боку Поляків і вивішено румунську і польську хоругву.

Задик хотів в понеділок вести переговори з Українцями, та ніхто з них не явив ся. Тільки на мурах появили ся плякати, де взивається з українського боку до об'єктивного захования з проголошенням, що українська делеґація далі урядує.

Румунські власти умістили в льокалі „Українського Касина“ постійну варту під проводом лейтнанта, давнійшого складача друкарні, закрила друкарню, школу і редакцію „Буковини“. В тім часі проявляв свою діяльність один одинокий наш театр під пров. Онуфрока, який хотів за всяку ціну леліяти українське життя під румунським ярмом.

Видавали Румуни ріжні розпорядження, між иньшими таке, щоби всі неприналежні до Буковини негайно опустили Буковину. За якийсь час на інтервенцію Дра Залолецького та анґлійських офіцирів відкрито редакцію „Буковини“, друкарню і після видання першого числа закрито її знову. Причиною був передрук з „Glasul Bukowinei“ статі про поділ українських земель між румунських селян. Тоді зачинено друкарню, а опісля театр під покришкою, що театр є середовищем українських заговорів. Це було 12. грудня. Всякі з'усилля увести щонебудь назад у життя, пропали під забороною властей. Ще й 13. грудня закрито українську ґімназію.

Настрій серед Українців пригноблений. За українські відзнаки арештують і вимірюють по 50 буків. Серед селян розбурхання і невдоволення, вони очікують наших і відгрожують ся Румунам. За найменші провини карають вони буками до смерти, рабують, знущають ся. — Кількох не видежало цієї кари і померло. На кождім кроці кажуть собі оплачувати всілякі законні і незаконні оплати.

На цілій Буковині є одна дивізія, крім артілерії, поверх 10000 людей. Штаб урядує в митрополичій резиденції, де мешкає ґенерал Задик.

Всюди в урядах заводять мову румунську, з краєвих банків повикидали всіх Українців, те саме задумують по других урядах. Українці не хочуть складати присягу румунському королеві, так само Жиди, Німці, а по части навіть самі буковинські Румуни Поляки сидять на двох стільцях. Вони їздили під проводом Квятковського з Німцями і Румунами до Букарешту і складали королеві чолобитню. А тепер відпекують ся того, ніби це Квятковський зробив на власну руку. Помимо того, що Румуни відмовили їм прав, живуть і бенькетують зі собою в братній згоді на українській землі.

Життя дороге. Румуни вивезли вагонами цукор, його ціна доходить до 30 Кор. Мясо 12 К., хліб 14 К., яйце 1·50 К. молоко літра 7 Кор.

Мимо появи декрету королівського про приєднення Буковини, не вірять самі Румуни, що укр. Буковина остане за Румунією. Навіть з укр. частей до Прута постягали військові сили, оставили лишень граничну сторожу.

Один з сотників заявив, що прийдеться їм цофатись до Серету і вести переговори з Україною.

Всеславянський з'їзд.

Президія всеславянського комітету визволення звернулась до Директорії У. Н. Р. з пропозицією вислати своїх представників на з'їзд усіх славянських держав, який скликає всеславянський комітет. У своїй заяві представники всеславянського комітету зазначують, що головним завданням являєть ся затвердження самостійности і незалежности всіх славянських держав. Директорія доручила міністрові заграничних справ порозумітись з комітетом з приводу делеґування представників Директорії на з'їзд.

Всеславянський з'їзд має в нинішній порі епохальне значіння для европейського ладу, який утворить після великої війни. Славяне повинні на з'їзді нетільки намітити шлях і засоби для обезпечення національно-державного відродження славянських народів перед ворожими заходами імперіялістів, але й перевести ревізію славянської політики, її похибок і звести всі народи до поєднання для великої цілі піднесення славянської культури в Европі.

Хоч німецький імперіалізм потерпів пораженя, то все таки не може славянський світ, коли він не буде такий, як він є досі, протиставити належну силу німецькій перевазі. Ще й досі між народами славянськими не має згоди ні єдности в цілях через те, що деякі славянські народи уважають себе панами-пародами супроти инших Славян. Найважнішою справою для Славян є здержання німецької еспанзії на схід, а це дасться перевести щойно тоді, як Славяне зрозуміють, що найважніщим рішенням східної Европи прихильне полагодження української справи.

Українців посуджуєть ся в славянськім світі о германофільство, а не входить ся в причини хвилевої їхньої політики з огляду на російську і польську ворожнечу до України. Найбільшими ворогами України є ще й досі Поляки і Москалі, хоч і Німці своєю політикою на Україні показали себе також ворогами українського руху, бо поводили ся як пануюча нація і подали руку гнобителям українського народу. Тепер немає народу, навіть поміж Славянами, щоби більш не злюбив Німців як саме Українці. Політика „кулака“ і карних експедицій загострила врожену нехіть до Німців і піднесла її до рівеня найбільшої ненависти!

А Україна ніколи не відносилась вороже до всеславянського руху, як до руху поневолених народів. З ініціятави Центральної Ради заснувано 1917 р. на конґресі поневолених народів Раду Народів, яка поставила собі завданнем бороти ся за федерацію вільних республик і видавала в Київі свій орґан „Свободний Союз“. Та після двох місяців російські большевики комуністи оповістили війну всім народам східної Европи і, окупувавши їх землі, проголосили Совітську Соціялістичну Республіку, яка відносилась до української держави, як царська абсолютна монархія. Соціялісти російські показують себе гнобителями імперіялістами, якуб вони ні носили назву.

У 1918 р. скликано в Америці конґрес поневолених народів східної Европи, в якім взяли участь і Українці еміґранти. Всі учасники (Чехи, Серби, Українці, Поляки і др.) заявились однозгідно за утвореня національних суверенних держав і домагаючись від держав згоди переведення в життя після права самовизначення народів.

А тепер знов скликаєть ся всеславянський з'їзд у Празі. Цей конґрес славянськнх народів намічає собі програму полагодити спірні питання що до границь і установити економічні й культурні взаємновідносини. Українці, які візьмуть участь в конґресі, як представники, мусять внести в програму ревізію польської і російської політики перед очима цілого світу.

Наші представники повинні виказати всім Славянам, що слабостю славянської солідарности було вороже відношення Славян до визволення українського народу. З імперіялістичних тенденцій Польщі від 1349 року на українські землі вийшла головна рана славянського світу. Поляки опустили позиції династії Пястів над Лабою, Одрою і на Балтийським, морем, віддали Німцям, Шлезк і Поморя і кинули ся як гайвороння на українські землі, поки не перевели в діло загарбання цих земель. Цей напрям політики зветь ся Ягайлонською ідеєю, яка довела до упадку Польщу і привела до зросту пруську перевагу в середній Европі. А під пруською рукою стали загибати цілі славянські племена над

Лабою, коло Берліну і на Поморю, яких Польща опустила і зрадила ідею славянства на користь Німців. І коли нині хочеться славянський світ протиставити німецькому, то мусить політика Польщі підпасти ревізії і вона мусить під напором опінії народів коаліції звернути Польщу від Ягайлонської ідеї до ідеї Пястів, які оборонювали славянські границі в союзі з Чехами проти Німців. Тоді як Польща признає Україні всі землі заселені українським народом і не буде посягати по них руку — тоді щойно Польща зможе зорганізуватися в сильну державу проти Німців, а Україна стане в допомогу Польщі у боротьбі з Німцями. З огляду на богацтво України рішення цеї боротьби залежити ме не від Польщі, а від України!

Другу ревізію мусить славянський конґрес перевести в російській політиці. Німецькі державні кола цілою своєю силою хочуть відбудувати велику Росію, бо це той затрухлий ліс, на якім виростають німецькі гриби. Велике і богацтво завдячувала Німеччина передовсім великій Росії. Революцію в Росії повитано в Німеччині як свою катастрофу, — проголошення відбудови Росії тепер — уважається воскресенням Німеччини з занепаду після цеї великої війни. Як звістно Росія не вміла би удержати всі поневолені народи під сильною кормигою, якби не перевели цілої системи правління Німці. На всіх чільних становищах були Німці, вони переводили систему явної і тайної поліції в Росії, а державні Німці виссисали з Росії всі соки і богацтвом Росії будували велич пруської автократичної держави.

І коли нині відбудується велику Росію — то це є не скріплення словянського світу, а це є відбудова німецької переваги на сході Европи над всіми Славянами.

Тому основна ревізія російської політики мусить повернутися від ідеї Петра Великого, що увів перевагу Німців у Росії— до політики самовизначення народів, яке проголосила Англія. З признанням цеї політики витрутиться з рук оружжя німецькій експанзії, яка зродиться наново завдяки праці і орґанізаці німецького народу, проти славянського життя з дня на день і безладдя. Першою умовою нової політики в Росії є признання української держави суверенною, бо тоді вона буде контволювати політику російських імперіялістів, яких буде підпирати Німеччина. Подвижниками антанської політики мусить бути тоді побіч Чехії і Сербії Україна. І Польща тоді стане щиро по боці відпорного славянства, як виречеться Ягайлонської ідеї, а Росія тоді — як виречеться ідеї збирання руських земель і політики Петра Великого. Бо не „єдина велика Росія" є підпорою славянства, а вільний союз всіх славянських держав з правом суверенности. Тільки такий союз поведе лінію політики в згоді з антантою на Сході Европи, а „єдина неділімая" піднесе на ново Ґерманію до братовбійчої війни, звернувши Японію проти Америки.

З галицького боку повинні ми вислати як представників на новий славянський з'їзд нових людей, що пробудили би довіря нового світу. Не можуть їхати як представники люде старого світа, що скомпромітувались ґерманофільською служальчою політикою, хоч які вони малиби титули і гонори „послів" і натентованих „патріотів". Вони досить грали ролю „Mädchen für Alles", яких колись австрійська мафія купувала „за охлапи". Через те що наші представники все грали таку ролю в давній політиці, упало довіря до нашого руху і українського народу. Не можна кидати задля особистих цілей і гонорів — на увесь народ таке саме імя „Mädchen für Alles". Нове життя державного народу мусить мати представниками нових людей з чистими руками, а люде, що виросли за австрійського обманства народів, не можуть його репрезентувати.

Ми надіем ся, що новий славянський з'їзд поверне орґанізацію славянських народів на шлях поєднання і згоди проти ненажерливого німецького імперіялізму і всі Славяне під спільною небеспекою після ревізії польсько-московської політики підуть на новий шлях і сповнить ся велика ідея нашого безсмертного поета Шевченка:

Щоб усі Славяне стали
добрими братами
І синами сонця правди... В. П.

Іван Косинин.

Містер Гопкінс на Вкраїні.

(Докінчення).

Але тут відчинились двері і вийшов старенький згорблений мужик. Чиста полатана сорочка, якої рукави заслонювали навіть пальці його рук, надавали поморщеному обличю відтінок спорохнявілого ґриба.

Він вийняв з уст люльку та вклонившись гостям зза океяну, промовив до Параськи.

Ті панове питали про нашу гору — я можу їм дещо розказати...

— Просимо дідусю, просимо блище — сідайте та розкажіть нам, що це за гора, — запрохував інжінєр.

Дідусь увійшов в хату і обтерши рукавом обвислі вуса, хвилю дивився на подорожних.

— Розкажіть, дідусю, бачите, нам в селі нічого не вміли сказати!

Усівши на лаві під вікном, він упер руки на палиці.

— Бачите, — зачав він, похитуючи головою, — часть тої гори і я на плечах своїх приніс... Ціле село носило і околичні села носили... Ой Боже мій Боже! Були то часи... Страшні були...

Він замовк і по хвилі став цідити старечим голосом:

— Старий я вже... несу свої кости до гробу тай донести не можу... І хранцузів памятаю ще, коли з Напойльоном на Росію напали...

Я переклав це американському журналістові.

Гості зацікавились, про щось мене питали, але я цілу увагу звернув на оповіданнє дідуся.

— Тутечки, в майонтку у діда нашого пана дружина була — він її десь аж зі Шпанського краю привіз. Гарна була. Бувало говорить, що ніхто її не розуміє... Ніхто навіть на паньському дворі не знав з нею готориви... ще пан то знав з нею порозумітись...

Дідусь знова обтер вуса і по хвилі став говорити:

Гарна була, молода, а пан хотяй не старий, но всеж таки в батьки їй годився...

З початку то з'їзджалися околичні пани, а опісля мало помалу перестали приїзджати... Вона нікого не хотіла бачити. Казали люде, що й з паном не добре була. Ось тутечки, де тепер та висока гора, таж то такий собі горбок був неначе гріб козачий. Ще малим хлопцем я був, як старі оповідали бувало, що тамочки богато наших предків погребали.. На цейже гріб бувало піде вона, сяде на траві та й дивиться й дивиться вперед себе... Так дивить ся, дивить, аж сонце бувало заходить і не приступай до неї, хай Бог боронить.

Раз якось під весну загнав пан мужиків з цілого села, ба й з околичних сел, бож то його маєтки тягли ся ген аж під Чернигів. Так зігнав пан мужиків та й велів землю на той гріб зносити. Чотири роки, паночку, зносили ми ту землю, аж наносили оцю гору. Бач, яка стоїть!..

— І на щож йому та гора потрібна була? — питаюсь.

— На що? — Для неї... Тамочки на горі побудував гальтану і тамочки вони сиділи... бувало цілими днями, тамочки музиканти їй грали і вона так бувало сидить тамочки і дивить ся ген далеко за села... мовляв аж до Шпанії.

Я переклав це журналістам. Вони зробили округлі очі. Ми вийшли подивитись на гору. Містер Госкінс сфотугрував цю гору а на тлі тої гори дідуся та нас.

— Не вжеж ту цілу гору люди на плечах наносили!? Не вже таке на Вкраїні давнійше було? — дивувались журналісти.

Я пригадав панам Англійцям „Хатку вуя Тома“...

Над дорогою заломались хмари і сонечко кинуло пречудові ломані світла на оксамітну зелень гори.

Тут надбігла дівчинка і заявила, що снідання готове.

— Прошу панів, а то зовсім застигне...

Ми повернули до хати. На столі вже була яєшниця з солониною. Ґаздиня подала тарелі, ножі та відельці.

— Файн! — усьміхнулись англійці, побачивши улюблений англійцями брекфест...

За хвилю принесла вона сметану та сир і білу каву в рожевих та синіх горнятках.

— Містер Індервуд, як вам подобаєть ся кава? спитав містер Гопкінс свого сусіди на ліво.

— Файн, екселянт!... захоплювавсь англієць — памятаю раз привелось мині на фермі в Кольорадо снідати, кленусь вам Богом, що такої кави я там не пив — трохи зле змелена, мабуть потовчена, але знаменита...

По сніданню гості закурили люльки, а містер Гопкінс попросив мене, щоб я спитав ґаздині скілько належиться і подав мені 25 карбованців.

— Господи! та деж би я за їжу гроші брала, та хай вам на здоровлє буде...

Я переклав журналістам, що на Вкраїні за гостину гроші не беруть.

— Коли яйця прийдете куповать до неї, то вона прийме гроші, але ніколи не прийме вона від гостей за їжу, це українська поведінка!

Він ніяк не міг того зрозуміти.

— Може мало? — спитав він згодом і вийняв ще 25 карбованців. Ґаздиня рішучо відмовилась брати гроші і ми помітили, що це справило їй прикрість.

— Господи небесний — та Бог би мене скарав, колиб я за їжу гроші взяла... не треба — тільки чи смакувало?... бо так по простому, по мужицьки...

Коли я переклав це американцеві, мов не той став з подизу. Він зразу робив дуже малі нотатки, а тоді вийняв аркуш паперу — під вражінням чогось зовсім для нього нового забравсь до писаня і дрібним почерком записав чотири сторінки. Опісля сфотографував молодицю, сестрічку з дитиною; сфотографував хату в середині і зовні — стодолу — керницю. А коли ми від'їхали, то журналісти ще довго між собою говорили про ті дивні звичаї на Вкраїні і порівнювали з иншими краями...

Станіславів, дня 14. січня 1919.

Внутрішне життя.

Нова політична партія. Недавно з поміж київської трудової інтеліґенції виникла думка про необхідність об'єднання українських інтеліґентів, переважно тих, що весь час зоставались по-за партійними ґрупировками, в нову політичну партію европейського типу. В орґанізаційних нарадах ініціятивного гуртка було розроблено програму і кілька день тому на ширшій нараді з представниками із провінції обрано тамчасовий комітет. Нова партія прибрала собі назву „Українська народня республіканська партія“.

Допомога Галичині. По докладу головного отамана Петлюри в справі тяжкого економічного санітарного становища Галичині постановлено відпустити на негайні потреби з коштів Державної Скарбниці півтора мілійона карбованців.

Молила Шевченка. З огляду на велике національне значіння могили Шевченка в Каневі, Директорія постановила визнати могилу національною власністю і на упорядкування могили і дооколишніх парків відпустити необмежений кредит.

Призначення професора Туган-Барановського. Проф. М. І. Туган-Барановський, що був ґенеральним секретарем продовольчих справ, призначається членом надзвичайної дипльоматичної місії в Парижі як експерт по економічних питаннях.

Конґрес сіоністів. Головний комітет сіонітських орґанізацій на Україні приступив до орґанізації в найскоршому часі сіоністського конґресу на Україні.

На конґресі мають обговорювати питання політичного моменту, Палестини і національної політики на Україні.

Заграничча політика.

Дипльоматичні місії. На останньому засіданні Директорії ухвалено послати надзвичайну дипльоматичну місію до Парижу в такому складі: головою місії — Сидоренко, товариш голови Др. Панейко; дицльоматичні представники: А. Шульгин, М Солтан, А. Галіп, Б. Лацький, Л. Ганкевич. Секретарем — П. Дідушок. Радниками політичної секції — М. Левицький, Д. Севрюк, лікар Ісаєвич і С. Зархій.

На тому засіданню ухвалено послати надзвичайну дипльоматичну місію до Північної Америки і економично-фінансову місію до Франції, Бельґії, Італії і Америки.

П. Галіп в Одесі. З певних джерел нам переказують такі подробиці про перебування д. Галіпа в Одесі. По приїзді до Одеси д. Галіпа зустрів французький комендант одеського вокзала, котрий дав йому змогу без перешкод проїхати в місто, де він тепер перебуває під охороною французької республікц. На другий день після свого приїзду д. Галіп завітав до французького консула Ено, котрому зробив великий доклад про становище на Україні.

Впродорж слідуючих днів д. Галіп мав богато нових зустрічей з д. Ено. Останній сказав, що доклад Галіпа зробив на нього велике враження. Д. Ено висловив глибокий жаль, що Українське правительство тільки тепер прислало до Одеси д. Галіпа, котрий має достаточні уповноваження для переговорів. В наслідок переговорів Галіпа з Ено останній увійшов в зносини з союзним командуванням, котре дало в розпорядження д. Галіпа французький міноносець для подорожі д. Галіпа до Констанци, звідки від поїде до Букарешту, для побачення з вищим союзним командуванням для остаточного нарішення питань, котре є завданням місії Галіпа.

Зі світа.

Чехо-польський конфлікт. З певних джерел повідомляють, що між Чехами та Поляками виникло гостре непорозуміння з приводу зайняття чеським військом частини провінції Сніжу з містами Любовль, Гнязда і Подолінець, котрі вважаються польським урядом за польску країну. Непорозуміння дійшло до збройної боротьби, котра тепер скінчилися прелімінарною згодою і встановленнням демаркаційної лінії. В цій справі до Праги виїздила польська делеґація, котра конферували з президентом Чеської республіки, проф. Масариком.

Посмертна згадка.

Полковник Др. Осип Ковшевич помер 7 січня.

Окружний Командант Бережан, полковник і лікар Др. Осип Ковшевич помер в Бережанах дня 7 січня в 63 році життя.

Др. О. Ковшевич, був одною з найкращих одиниць на Галицькій Україні. Як лікар помагав селянам не тільки лікарськими радами, та ще докладав їм свої гроші на ліки і на дієту хорим. Мимо свого становища як військовий лікар, їздив по селах на збори Січей та Соколів і всюди буи перший на всіх зборах промовляв, їздив по селах, орґанізував, був душею бережанського повіту. Якби не був штабовим лікарем — говорив він — з гордістю — хотівби я бути кошовим Січи. Як вибухла війна, нераз став до помочі переслідуваним Українцям у військових колах, а на Угорщині плакав, оповідаючи про мартірольобію наших селян серед польсько-мадярського лукавства.

Підчас перевороту в Галичині став на чолі українського руху в Бережанах, промовляв, їздив, формував сотні, переводив ассентерунки, обіймив окружну команду. Аж смерть підкосила його, як жертву великого обовязку і пожертвования. Умер на обіздці на пятнистий тиф, заразившись від пацієнтів.

Похорон відбувся дня 8. січня серед здвигу всеї бережанської України. Домовину його везено на возі четвернею білів волів, 15 священників слідкувало за него, за ними йшло шість сотень з бережанського ґарнізону, одна сотня поліції, одна сотня кавалерії і поверх 15.000 селян. Домовину украсило пять вінків. Серед сальв промовляли між иньшим посол Старух. Коменданта ґен. Павленка репрезентув сотник Ґорук.

Земля пером Тобі, коханий земляче, що провадив ти нарід з дому неволі, сам стоючи позаду від почестей. Вічна слава Тобі остане між нами!

Редаґує Комітет. З друкарні Е. Вайденфельда і бр. в Станіславові. За редакцію відповідає Василь Пачовський.

Ч. 5. Станіславів, середа 29. січня 1919. Рік І.

Поодиноке число 1 корона. Місячна передплата 5 корон. Передрук дозволений за дозволом автора.

СТРІЛЕЦЬ

часопись для українського війська.

Появляється що тижня. Редакція і адміністрація в друкарні Е. Вайденфельда.

Василь Пачовський.

Тим, що упали!

І будете в шумі гір
Лежать під омофором зір,—
А Ваші імена в огні —
Горіти муть на вершині,
О Ви, благословенні!

І в кождий день і в кождий час
Вас буде кликать кождий з нас!
І буде бити в ясний дзвін
Ваш дух грядучим навзамін —
О Ви, благословенні!

І будуть йти до Вас з верхів
І з долів люде дальших днів —
І будуть цілувати пил
І скорб і сум німих могил:
О Ви, благословенні!

Благословенні будьте!

Найкращі сини народу, що стоїте у полі на сторожі нашої землі під свистом лацьких куль і гранатів — поклін Вам від усіх дітей, жінок і сестер Ваших, доземний поклін!

Благословенні будьте за свій труд, за страх, за терпіння, за кров пролиту, для щастя всіх грядучих поколінь!

О Ви овіяні стужею і морозом, побиті голодом і спрагою, счорнілі від нужди і труду, Ви всі, що Вам суджено найтяжший труд двигати під велику хвилю, будьте благословенні!

Схиляється під Вами велика рука Всевишнього Творця і незрима обтирає Ваші чола з поту, і миє Ваші рани кровавi і Господь шепче Вам з кождої стебелинки рідної землі: Борці за правду, будьте благословенні!

Хоч чорні Ви як земля від труду і нужди, та душі Ваші білі як той сніг рідної землі. І за це Вам вернеться земля Ваша і воля Ваша і загояться Вам невгійнії рани Ваші, невольничі діти!

Будьте благословенні!

Биться, чи миритьсѧ?!

Україна стає наново перед великим історичним переломом, вона загрожена на два фронти. Ззаду йде війною на неї самовластя польського панства, зі сходу темна хвиля московського комунізму, то є большевизм в грубій формі грабунку і насильства. Директорія обявила війну Совітській Московській Републиці за наступ большевицької армії на східну Україну. Перед нами встає на увесь ріст питання: „чи нам не мирить ся з панами Ляхами, що кровавi судиції Україні судять“ — а цілою силою вдарити на північного ворога!?

Уважаю це питання таким важним, що витягаю його на публичну дискусію, бо такої справи не можна рішати в кабінетах, а про це повинен говорити і думати над цим кождий український громадянин. Висказую свій погляд та прошу речників противного погляду на слово. Займаючи своє становиско, сповняю святий обовязок, як громадянин, як поет свого народу, як учитель-письменник української державности. Маючи дві силі, що наступають на Україну, ми мусимо розважити, котра з них більш небезпечна, проти котрої нам належить протиставити свої сили, щоби Україна „своєї волі зпроміж себе не втеряла“.

З великої російської роволюції выросла фанатична струя комунізму, яка під прапором большевизму наступає, як лява з вулькану на Україну і грозить залити цілу Европу. Проти наддніпрянської України йде вона загарбати з України засоби поживи

Львівська державна наукова бібліотека
№ П

і вугілля, піддати українське селянство під власть російського пролетаріяту робочих і віддати державність України під сваволю зайшлого робітника, зробивши з України російську кольонію, якою вона була за царів московських до революції. Европіж несе та нова течія знівечення побіди антанту, проголошення верховлади працюючих верстов над капіталістами і переоцінку всіх цінностей старої капіталістичної культури.

Директорія Укр. Нар. Республики зробила для охорони України все, що було в її силі, видала земельний закон, який віддає селянам землю і ліси, завела 8 годинний час праці для робітників, скликала конґрес трудового народу, щоби дістати потвердження свого явного виступу проти великої стихії, яка насувається на Україну. Західна Україна стоїть у кровавій розправі за Львів, Перемишль і Холм проти ненажерливого польського панства, яке хоче на силу прилучити до Польщі богаті терени нафтові українського Підкарпаття.

Антанта дрожить перед могучою струєю большевизму як осиковий лист. Вона хоче чужими силами, себто силами України, Польщі, Литви та Німеччини здержати ту лявіну, а сама боїться вислати свої війська проти цего таємничого ворога, що наступає з півночі, боючи ся зарази між своїми військами. Грім революції в Европі заповідається на місяць квітень і май — тому вона рада привести негайно до миру розсварені народи східної і середної Европи, щоб об'єднавши їх в одну силу, звернути її проти цего мольоха, що має знищити „цілу европейську культуру“. Тому вийшов до Польщі наказ із Анґлії помиритися з Німцями і Українцями і у Львові появилася місія (уповажнена, чи сфінґована Поляками), яка почала переговори дня 21. січня з представниками воюючої України.

Та тут виявляється ціла нещирість цеї місії. Вона стоїть в польсько-українськім спорі по боці Поляків, що папером і словами „дружбу з нами ручать, а за нами кайданами стучать“. Вона домагається відступлення Полякам лінії Буга після старої їх рецепти, себто значить, Холм, столиця короля Данила, Перемишль, столиця Ростиславичів та Львів, столиця Романовичів і Дрогобич, столиця нашого богацтва відпалибн від української держави! І на це Поляки домагають підпису на декреті писанім на віки вічні, облитім смолою наших пожарищ і нашою кровю. Колиж таке домагання підпирає анґлійська місія, то сміемо сумніватися у вірогідність цеї місії, бо ці умови мира суперечні засадам Вільзона і антанти, який голосила, що ніяких провінцій якогось народу не можна для економічних комбінацій продавати другій державі. Ця місія або обманена Поляками що до дійсного стану справи, або одурманена ласкою якої небудь привабної грішниці Польки — або це є сфальшована місія з боку Поляків, як це вже нераз бувало. Бо інтерес Анґлії і антанти віддати всі наші землі Україні, аби приєднати її собі тому, що вона йде в бій в першу чергу з большевицькою навалою, обявивши війну Совітській Республиці з національно-економічної конечности наддніпрянської України.

Колиж наддніпрянській Україні грозить руїною національно-економічною струя московського большевизму — то західній Україні далеко небеспечніщою є навала польського панства! З досвіду історії знає вона, що струя польського імперіялізму, захопивши лінію Буга не спинить ся аж під Харковом з цілою ватагою польських посіпак і панів, що захопивши нашу землю і волю, погодяться з Москалями і повернуть наш народ у наймита на своїй землі. Пролита кров селян під Львовом і прокляття грядучих поколінь поневоленої Польщею країни по Буг упаде каменем на голову тих, що підпишуть таку угоду з Поляками! В нинішній порі пишеться історія народів на цілі століття і помилка зроблена нині буде другою Зборівською угодою, а далі Люблинською унією, що знищить Україну, як державу, замінить наш народ в раба Польщі на цілі століття.

Хто важить ся нині таку угоду підписати?! На другий день підніметься увесь народ проти його і встане як буря большевизму на тих, що продали нашу кров і щастя грядучих поколінь, продали право первенства до своїх земель за миску сочевиці і ласкаве око англійської місії. Що тоді діятися буде на нашій землі — того не хочу казати!

Caveant consules обох народів! Наша умова мусить бути така: Хай Польща відступить від Львова, Перемишля і Холму, а про землі до Ряшева і Нового Санча народ сам порішить народним голосуванням, чи йому до Польщі, чи до України належати!

Як не приймете, панове Поляки, цеї умови, то ми кличем: Ударити в труби і бить ся! бить ся, хоч до смерти бить ся! Західній Україні не страшна струя большевизму, бо голий не боїться розбою! Хай дрожить перед ним польське панство, хай дрожить антанта — а ми свято переконані, що тої могучої струї, цеї нової релігії мас, того велитенського перевороту ми не спинимо! Нам не остане нічого, тільки увійти в цей рух і кермувати ним, щоби він прибрав найменше болючі для нас обяви і найменше пролив нашої крови!

Правда, струя московського комунізму загрожує українській державі над Дніпром самодержавям московського хама, та все вона має зароди народження будучого демократичного ладу, в якім наш нарід виб'ється ся і стане паном на своїй землі. Він дістав від Директорії землю і волю — хайже боронить її тепер! Не оборонить, опустить власть своїх, перейде до московської власти совітів — дістане школу, якої йому потреба! Крівава буде то школа — та вона є історична конечність для народу, як він не розуміє, що значить своя держава. Та хочби як зрабували Україну і прибилиби московські централісти українське життя над Дніпром — то все таки в Галичині нова струя перевороту не зможе подавити українського характеру мас, які здобудуть землю і волю від вас проти вашої волі, панове Поляки! Під большевизмом тут Україна не пропаде, а звідти народиться нова, ясна, свідоміша на обох боках давнього кордону!

Хвиля большевизму перейде як буря, змете польське і московське панство, сотворить нові форми, двигне панування люду на нових основах — але ганьби, що ми підписали наші землі з кровю і кістьми зі страху перед стихією, якої не відвернеш — не зітре історія з нашого чола! Краще упасти, як підписати ваші домагання, які потім впадуть каменем на нас!

Переможте нас хвилево чужою силою — то двигне нас та грізна для вас хвиля світового перевороту, що зродить нову Україну на всіх українських землях!

Бо не за власть Секретаріяту, ані за власть Директорії бореться народ і підійметься — а за землю і волю і правду на своїй землі!... Кораблями всего світу — Дніпра не завернеш!

Василь Пачовський.

З началь. Команди Укр. Військ.

Офіціяльне повідомлення з 20. січня.

Поляки наступали на Добрівку і взяли її; в протинаступи наші відбили і взяли назад Добрівку. Коло Миклович ведеться бій. На прочім фронті спокій.

Офіціяльне повідомлення з дня 21. січня 1919.

На північ від Львова: Ми вийшли в звязок коло Порічка з ґрупою українських військ, яка оперує в напрямку на Володимир Волинський.

Коло Львова: Без змін.

На південь від Львова: Коло Хирова стрілянина.

Офіціяльне повідомлення з 22. січня 1919.

На північ від Львова: Поляки три рази вели наступ на Угнів, який таки залишився в наших руках.

Коло Львова і на південь від Львова: без зміни.

Офіціяльне повідомлення з дня 23. січня

На південь від Львова: Ми заняли Миляницю. Все проче без змін.

Офіціяльне повідомлення з 24. січня 1919.

На всіх фронтах стрілянина. Впрочім нічо нового.

Офіціяльне повідомлення з 25. січня 1919.

На північ від Львова і коло Львова ситуація без змін.

На північ від Львова: Поляки перейшли в наступ на Нановці, на південний захід від Мостиск, но були відбиті.

Начальник штабу укр. військ.
полк. Мишковський.

Війна з Московщиною.

Радіо—Циркулар з Київа: 15. І. 1919. Комунікат Укр. телеґр. аґенції. Директоріят Укр. Нар. Республики вислав вчера до Москви таку ноту: До Ради народних Комісарів Росийської Републики! В телеґрафічній відповіди з І. січня Комісар справ закордонних відтягається від прямої відповіди. Правительство Совітів Росії заперечує в ній участь совітських військ в офензиві проти Україниии. Рівночасно саме правительство російське пропонує розпочати на ново переговори з Україною. То є доказом, що межи Росію а Україною є стан воєнний. Зробивши зі своєї сторони все можливе, деклярацією з 9. І. 1919 Директоріят констатує, що своєю відповідю правительство Росії, виповідає Україні війну, котру Совіти ведуть із народом укр. від часу, як він почав боротьбу з гетьманом. Російське правительство. користаючи з тої боротьби від перших днів повстання, зачало займати укр, території і нападало перфідно укр. війська репибликаньські з заду. Директоріят Укр. Нар. Республики заявляє, що прийме те виповідженя війни, що міститься в відповіди Комісаріяту Закордонних Справ. Директоріят є приготований на всі наслідки, які з того виплинуть.

Президент Діректоріяту: Винниченко. Члени Директоріяту: Швець, Петлюра, Андрієвський, і Макаренко.

З угорської України.

До Станіславова завитали висланці селян угорської України, які подали нам чудові відомости про настрій населення по тім боці гір високих.

Життя Угрорусів на Мадярщині належить до найтемніщих карт історії Австро-Угорщини і є соромом для цілої европейської культури XX. століття. Нарід поверх півміліоновий з прекрасною мовою старинного говору з часу „Слова о полку Ігоревім“ засуджений на смерть і винародовлення серед страшенного визиску жидів мадяронів та інтеліґенції, що покинула його мову для вигід і милого ока мадярів. Перед 20 літами скасували Мадяри нашу мову — жалувались делеґати — завели школи, де вчили тільки по мадярськи, перед 20 літами ще вчили хоч в першій клясі по нашому, а тепер і те скасували. Учителів дають загорілих Мадярів. На село о 7 школах на 5000 мешканців є одна школа, що зветь ся угроруською, та й там вже заборонили учити по нашому, а за непослух старих учителів арештовано. Дітей приучувано по мадярськи від третього року, тільки дитина знала нашої мови, що до третього року виссала з грудей матері. А по трох літах хоч не хоч кождий мусів дати дитину до діточої школи на мадяризацію для виховання яничарів. Від 6—12 року переходила дитина примусом до школи і ставала мадярським покидьком. До вищих шкіл не приймали, а хто з Українців попався, а держався своєї мови, уже йому не скінчити школи, щоби найкращі таланти в його були. Колиж переміг всі облави учителів — то його не допущено ні до якого уряду.

Як війна настала, скасували і нашу віру, завели мидярські сьвята в церквах, у кого найшли руське письмо арештували. Ще в Унґварі і Пряшеві одправляли по славянськи третю часть служби Божої, та й се заборонено. Народ бунтувався, на свята і великдень сходився під церкву і співав без попа пісень церковних під замкненою церквою з пасками, бо ключ був у попа мадярона. І не приїздкав Зельман як у Польщі з ключем церкву відчиняти, а вибігали попівські сини (у селі Нарасниця) і били нарід камінями від церкви. А всюди приходили жандарми і гнали людей на роботу на свято і в роковий день великдень, а котрі не хотіли, тих повязали і у тюрму повели. Паски вони хотіли святити, то паски їм відобрали і повязали як баранів на сором усему світу. А від того така біда пішла — кажуть вони — що епіскоп зависить від венґерського міністерства, то і того воно епіскопом настановляло, що продавав нарід і віру предків за ласки мадярські.

Та як тепер Мадярів розбито, то нарід сказав собі увесь від хати до хати, що прилучиться до України, а коли ні — то до Чехів, або до Румунів, тільки не до Мадярів. Колиж нас оставили би під Мадярами, то весь нарід лишає хати і маєтки, бере торбу і йде в світ розповісти, яка то кривда в мадярськім пеклі, чому він лишив рідну землю. Та дійшли вісти, що Україна нас не хоче! Так нарід вислав послів до Праги, щоби вони нас взяли як Славяне, аби ми під Мадярами не були.

Оттоді Мадяри оголосили всему світу про автономію „Руська Країна“ і стала видавати по нашому ґазёту під тою назвою, в якій говорили, що все зерно остане при Мадярах, а полова піде на Україну. Та нарід не повірив! Зібрав собор дня 18. грудня в Мармарош Сиготі. Всі як один присягу зложили прилучитися до восточної України. Там і вирішили скликати загальний „собор“ на 21. січня — та міністерство мадярське заборонило, домагається, хай вибдре нарід до мадярського сойму своїх послів. Народ не хотів і слухати. Так скликали нам раду до Унґвару по два чоловіка з одного села, щоби нам рада ухвалила „приключити ся“ до Венґрії як „самостоятельна країна“ — народ не схотів! То до Будапешту скликали раду — народ не хотів, бо знав, що до Румунів стріляли в Будапешті, як вони ухвалили відлучитися. Тоді військом нам грозили попи нас розігнати, як „збиреме ся“ в котрімсь комітаті. Та ми зібрали ся в Пряшові під покровом епіскопа Еміліяна Левицького і всі як один голос сказали, що нам приключитися до України і з нею „соєднатися“. Отта рада перенеслася до Уяк, почта Полонця в Мармарошськім комітаті під отсим нашим батьком з Пряшова. До нас приєдналися комітати Спиш, Шарош, Землин, Унґ, Берег, Угоча і Мармарош.

Ой тілько лихо, що не можна нам собору зібрати, бо Мадяре засідаються, комісарі не дають, жандарми підглядають, нотаріюс мадяр слідить, а до того наші попи мадярони і учителі Мадяри доносять. Не можна зійтися і своєї мисли сказати, аби обявити хто хоче яке діло. Та народ почав збірати „Народний фонд“ і в кождім селі творить сільські „Народні Ради“ зложені з предсідателя, двох повірених і касієра. Жандармерія хотіла нам реквірувати зібрані гроші, та ми сховали глибше і тайнійше як під землею.

Та нині приходим до Вас, бо без помочі України не вирватися нам з тяжкої неволі. Ми уже до Праги вислали людей до антанських довірених, що не хочемо ніякого інакшого війська, тільки нашого з України. А Румунам дня

5. січня заявили ми, щоби не вступали до Мармарош Сиготу, бо хоч лежить він по лівім боці Тиси, то він наш, там три четвертини Угрорусів живе, то він прийде до України!

Та найгірше не дають нам приключитися до Вас жиди, що їх пани держать проти народу та платять їм з народних фондів, а наша інтеліґенція опустила нас, з Мадярами годиться за хліб і сало.

Та ми „не хочеме“, хоч всі вивандруємо, а не хочемо. Хоч Чехи забрали вже 4 наші комітати, то вони вернуть, бо род обявив їм, що хоче України. Ми хочемо, щоб Українці за нас сказали слово на мировій конференції, бо ми не маємо довіря до наших інтеліґентів, зрадять нас, хоч присягнуть — ніхто за нас слова не скаже — то прийдеть ся пропадати!..,

Та будьте доброї мислі браття з угроруської землі, Україна вставить ся за Вами і обійме Вас всіх, всіх, ні одного села не мине, яке схоче до неї припасти, як до рідної Матері.

Др. АНТІН ГАРАСИМІВ.

З Перемишля.

В місяцях падолисті і грудні 1918 р. жив я в Перемишлі і виїхавши звідтам 3. с. м., прибув через зах. Галичину і Угорщину до Станіславова.

Коли 1. падолиста м. р. почалась в Перемишлї дика демобілізація, Поляки кинулись на військові маґазини і склади оружа та почали поводитись як всевладні пани міста і околиці, якби Українців і Жидів там зовсім не було. Українцям не оставало нічо иньшого, як йти на угоду. Заключено її в той спосіб, що управу міста і повіту обняла комісія з 8 членів, зложена по половинї з Українців і Поляків. З Українців належали до неї: Др. Загайкевич, дир. ґімназії Алискевич, Жовнїр (соц. дем.) і ще оден. Зорґанізовано міліцію українську, польську і жидівську по рівнім числї вояків. Та Поляки, не зважаючи на сей договір, почали вивозити з міста на Засанне або і дальше на захід канони, збрую, муніцію і загалом усї військові матеріяли і припаси перебрали парк літаків, а ґенерал Пухальскі іменував себе полководцем „цїлої східної Галичини“. Се склонило Українців до акції на власну руку. В ночи з 3. на 4. падолиста при помочи скликаних з околиці селян заняли они місто правобіч Сану з зелїзничим двірцем, лишаючи Полякам лївобережну часть міста тзв. Засанє. Се викликало серед Поляків велику констернацію; горячійші з них почали бігати по улицях Засаня та взивати „do broni“. Всї були приготовані на се, що о 10. год. пер. пол. 4. падолиста Українці позривають мости на Сяні, головно зелізничий. Завдяки однак необережности чи нерозумови Українців мостів не знищено, а Українці пускали на свій бік із Засання всїх, навіть польських офіцирів, глядячи лиш, щоб не мали оружа. Поляки довідались тим способом про стан укр. обсади міста, що укр. вояки йдуть ночувати домів до сусідних сіл, що дістають відпустки і т. д. Тимчасом в Кракові орґанізували поміч для Перемишля. Вертаючі з зах. фронту формації силою здержувано в Кракові, творено походові сотнї і висилано їх до Ярослава та на Засанне. В неділю 10. падолиста поставив комендант цих військ майор Стахевич Українцям ультімат, щоб здались, та одержавши відмовну відповідь, розпочав у полудне приступ не мости. Польська артилерія і панцирний поїзд почали острілювати домы здовж Сяну, головно дім „Віри“, „Народного Дому“, огневої сторожі, інтендатури та зелїзничий дворець. Польські робітники з адв. Др. Лїберманом (жидом) як своїм провідником заняли супротив Українців крайно вороже становиско, перестали працювати в електрівнї і на зелїзниці. Польське населення міста стріляло з камениць до укр. вояків, з вікон ляли на них окріп.

Дня 11. падол. около полудня Українці кинули місто, а польське військо почало „гуляти“. Всї склепи при Францішканьській улиці і в її сусідстві сплїндрувано. Вояки впадали в ночі до приватних мешкань Українців і жидів, пліндрували, арештували і били арештованих немилосердно. В касарнях на Засанню замкнено тодї вище тисячки Українців та Жидів. Др. Загайкевича арештував особисто якийсь майор, зволік його хорого з ліжка і тілько в білю та в скарпитках казав його відвести до арештів. Цїле пополудне і цїлу ніч двері до до мешканя пнї Загайкевичевої майже не замикались; патрулї входили і виходили, а кожда брала собі, що попало. В кредитовім т-ві „Віра“ понищено всї книги, розбито 3 огнетревалі каси і забрано гроші. Мали тої ночи убити також 16 Жидів.

Після заняття міста мали Українці дуже тяжкі часи. В місті і по селах були безнастанні ревізії, арештованя, реквізиції. Мужчин годї було на місті подибати. Тільки жінки зважувались показатись на улиці, але по укр. голосно говорити було небезпечно. Комітет укр. жінок зорґанізував акцію для несеня помочі інтернованим і раненим. Але і на се дивились Поляки кривим оком. Пані Цїпановську та обі Кульчицькі, що вели сю акцію, інтерновано і вивезено до Баранович під Краковом, иньшим відгрожувались польські леґійоністи, що їх вистріляють скорострілами. „Народній Торговлі“ і „Сільському Господареви“ відобрано право тзв. „районових склепів“. В укр. ґімназії припинено науку. Як ворожо відносилися Поляки до Українців хай послужить оден примір: В кілька днїв по заняттю Перемишля прихопили польські леґіоністи в селї Яксманичах укр. стежу з 3 вояків: Тараса Фільца, уч. VIII. кл, ґімназ., Бия, учен. VII кл. ґімназ., і ще одного. Хотяй ті, заскочені несподївано, здались

без борби, леґіонїсти застрілили обох перших на місці, а третий утїк.

Тепер вже житте в містї полекшало і лиш від часу до часу когось з Українців, головно зелїзничників, арештують. (Далі буде).

ІВАН КОСИНИН.

Берлінський ґазетник на Вкраїні.

Я вийшов з міністерства внутрішних справ і стрінув знову берлінського ґазетника; то був чоловік на тонких ногах з великим животом. Побачивши мене, він поправив золоте пансне і каже:

— Вибачте, пане, але ми не хочемо на Українцях ошукатись... Уявіть собі, шо за років пять — скажім шість будова української держави булаби скінчена. Уявіть собі, що за років шість ми збудувалиби її і щож з того? Коли я вам ручу, що приблизно в такім же самім часі Україна економічно і політично знову злучиться з Росією...

— Рішучо ні — ніколи!... почувся протест з мого боку.

— Алеж, пане, ви не можете жадати від мене, щоби я ті річи ідеалізував... Яж старий журналіст і знаю, як це робить ся... Виж мусите зрозуміти, що ми не можемо ошукатись... Послухайте — ви тільки скажіть мені, — де ця Україна є — покажіть мені українське життя, бо я його не бачу — я тут умисне приїхав і зовсім не бачу українського життя... Я не бачу патріотизму... Я не бачу того шовінізму, який є так конче потрібний для будови нової держави! — Я шукаю і не можу добачитись того антаґонізму до Москалів... Мені звістний є антаґонізм галицьких Українців до Поляків, але того самого тут в стосунку до Москалів я не бачу...

Він махнув рукою.

— Цілу ту Україну, — зачав він знова, про яку стільки говорилось, роблять галицькі Українці. Свідомости національної тут нема, тутешні люде не бачуть ріжниці між собою і Москалями!

Ми йшли де який час мовчки. Я був сильно прибитий словами німецького журналіста.

— Ви рішучо помиляєтесь, — перебив я мовчанку — скажіть, будь ласка, ви давно вже у Київі?

— Я тут вже два місяці.

— У Київі?...

— Ні, взагалі на Вкраїні. Знаю Одесу, Херсон, Катеринослав. Врешті хто тут по українськи говорить? Всюди чується московську мову!...

— У Київі — так... а ще тепер саме, коли Гетьман... Тут я замовк, щоб де чого забагато не сказати.

— За те села, — зачав я знова — села скрізь аж до Кубані говорять по українськи.. Врешті ви, Німці, самі вистрашили українське життя. Ви же це зробили, що воно неначе десь сховалось під землю в села українські...

Журналіст махнув рукою.

— І то неправда... Мужик волить говорити по московськи...

— Звідки ви про це знаєте? говорили ви з мужиками?... були ви на селі?...

— Так, говорив, — відповів журналіст рішучо.

— А знаєте ви українську мову?

— Української мови я не знаю, але їздив по Україні з двома перекладчиками.

— Хто вони такі? і чи знають вони мову? і чи чесно перекладали вам?

Про те я певний, — відповів журналіст, — це панночки київські; одна колись виступала в варіете у Петрограді.

Я розсміявся на ціле горло.

— Ну, як що таких інформаторів ви мали!...

Він ще щось говорив, але мені вже нецікаво було слухати. Ми переходили біля палацу Гетьмана скрутивши на Лютеранську вулицю. На проти нас йшов якийсь ґімназіст.

— Ось, хочете, — звернувсь я до журналіста, зараз вас переконаєм.

— Вибачте пане, — затримав я ґімназіста — чи ви в Київі ходите до ґімназії?

— Так у Київі!

— Ви самі київські?

Ґімназіст притакнув головою.

— Ось вам ґімназіст, в Київі уроджений, — звернувсь я до журналіста, — я прошу вас, завдайте питання, скажіть, що ви хочете почути від нього! Я вам даю слово чести джентельмена, що переводитиму без всяких тенденцій.

— Гаразд, — каже журналіст, — спитайте його, чи він уважає себе Українцем, чи Москалем.

Я звернувсь з послідним питанням до ґімназіста.

— Я не понїмаю по українські і всеґда бил і буду руским, — відповів ґімназіст.

— Ваші батьки москалі? — питаюсь вічливо пана ґімназіста.

— Так, Москалі, — гордо відповідає ґімназіст.

— Чи можна спитатись, як ваше призвище?

— Зоненштраль! — заявляє ґімназіст.

— Ах, ось що...

Журналіст приглядавсь то мені, то ґімназістові, бажаючи з лиця відчитати, про що ми говоримо.

— Той молодий чоловік бачите, пане журналіст, заявляє, що він москаль, але прошу не забу-

вати, що він ваш компатріот... і ворожо ставить ся до всього, що українське, бо називаєть ся Зоненшраль...

Я перепросив пана Зоненштраля і ми знова зістали у двійку.

— Ось йде якийсь добродій — спитаєм його...

Результат був подібний як і з ґімназістом.

Добродій той під кінець розмови додав, що сестра його бабушки вийшла за Німця, ба та й в ньому найдеться німецька кров!

По Лютеранській вулиці в діл до Хрещатика вів чумак кіньми вугілля. Старий то був чоловік, а руки його і лицо замазане вуглям.

— Слухайте дядьку! ви Українець? послухайте: Я хочу вас про щось спитати, звернувсь я, задержуючи по середині вулиці вугляря.

Чумак затримав коні і, звернувши до мене замазане лице, чекав терпеливо.

— Ось бачите цього пана, — показую на журналіста, — той добродій є Німець, приїхав аж знад Рену. Він не хоче вірити, що на Вкраїні люде говорять по українськи.

Дядько усьміхнув ся.

— Ну, скажіть самі, чи ми з вами балакаєм по українськи?

— Та по українськи! — Він знова усьміхнувся.

Я передав це журналістові.

— Ну що ви хочете його спитати? прошу завдайте питання, я вам чесно перекладатиму.

— Спитайте його, чи він бачить яку ріжницю між українською а московською мовою.

Чумак відповів, що це зовсім окремі мови.

— Спитайте його — просив далі журналіст, — чи він бачить ріжницю між українцем а москалем.

— Ви звідкіля? — питаю я чумака.

— З київської ґубернії, шість верств від Київа.

— Ось дядьку подивіть ся на ту німоту, — показую на журналіста, — як бачите, він навіть з вами порозумітись не може і він збираєть ся щось про наш нарід писати. Скажіть мені, дядьку, як на вашу думку, чи москаль і українець то одно і то саме? чи не краще щоб ми на Вкраїні мали свої закони, щоб діти наші в школах в рідній мові вчились — скажіть! Чи не краще, щоб ми в своїй хаті самі ґаздували... Хай собі москалі ґаздують в своїй хаті, а ми в своїй і кождий з нас буде жити по свойому, так як вміє! Чи може краще, щоб ми разом з москалями жили, та щоб ми в своїй рідній хаті так танцювали, як москаль хоче... Мовляв: „танцюй, враже, як пан каже“...

Дядько усьміхнувся. Почухавсь в голову, відкашляв, витер ніс в примітивний спосіб і відмовів:

— Та правду кажете, я також так думаю, що краще хай кождий з нас в своїй хаті по свойому живе... Хай він собі, а ми собі у себе...

— Ну, щож ви ще хочете знати, пане журналіст?

— Спитайте його чи він волить читати по українськи, чи по московськи.

— По українськи йогож ніхто не вчив читати, може ще що хочете знати?

— Чи він вдоволений з теперішного уряду, чи краще було так, як було до революції в Росії?

Про те саме питаю дядька. Раптом сталось щось зовсім для мене несподіваного. Чумак неначеб злякався.

— Я не знаю, — заявив він притишеним голосом, — пустіть мене, будь ласка... я про нічо не знаю... я не вчений — мужик... вугля вожу...

— Алеж, любі мої, заспокойтесь — миж нич злого не хочемо вам зробити, — промовляв я бажаючи заспокоїти його, — ми тихі люде... я Українець, також син селянина, а цей добродій Німець, який в Берліні в ґазетах дописує... Бачите я хотів його конче переконати, що український нарід добре знає, чого саме хоче... Ви не бійтесь, дядьку — сміло вискажіть свою думку.

Тоді дядько зняв картуз із голови, кинув об землю і перехрестив ся.

Прохожі люде обступили нас і пильно всім трьом приглядались.

— Господи Боже мій! спаси мою душу, — вишептали чорні від вугля уста. Опісля звернув він замазане вуглям лице на нас — очі глипнули на Німця, потім на мене. Аж відвернувши зір десь в сторону, він промовив:

— Не знаю, хто ви, Господи... хай діється воля Божа... мені все одно, що зі мною буде... Я вам скажу... Опісля повісьте мене — розстріляйте, в тюрму заженіть — мені все одно!...

— Але заспокійтесь... я бачите хотів тільки ту німоту переконати, що українське житя не вмерло на Вкраїні,..

— Все одно, все одно — я скажу, — промовив він згодом, — я вам скажу — я не вчений — гаспода!

Він вдарився в груди, аж задудніло: Я 26 років вже вугля вожу... Бувало давнійше, чи в день чи в ночі везеш собі вугля і ніхто тебе нічого не питає! Везу та й тільки. Так було давнійше, так було і за Центральної Ради — а тепер?... Тепер то той задержить: „Давай леґітимацію“ „хто позволив возити“ то другий, то знова третий, кождий свої закони, кождий щось хоче. — Той каже, шо в ночі не можна тільки в день, прийде инчий і каже, що в день не можна тільки в ночі... а „німота“ кілько то вже мені шкоди зробила!... З того часу як гетьман прийшов, ще гірше стало... Кажу: вже ліпше,

хай булоби так, як було... Край сплюндрували, людей вбивають як мухи... нарід втомлений уже всім... Лучше було так, як було... кращеб вже: коби цар який запанував, щоб тільки якийсь вже лад був на світі...

Чумак замовк і робив враження, що тепер чекає на щось страшне! Заарештують, повісять...

Коли, подякувавши, я дав йому цигарку він підняв свій картуз з землі та з тихим докором спитав:

— Чи можна вже мені їхать? — взявши батіг в руки, цмокнув на коні.

— Вибачте, — промовив я — вибачте, що задержав Вас.

Ми сходили на Хрещатик. Я йшов мовчаливий біля журналіста, який все ще говорив про те саме: „Ми, — казав він, — Німці, не хочемо ошукатись на Українцях“...

— Ось самі ви бачили, пане журналіст — сказав я на пращання.— Ви же бачите, як цей вугляр злякався, бож дійсно і не знає він вже, чого хотять від нього. Він всього боїться. Так, пане журналіст... в своїй рідній хаті він вже всього боїться!...

Тут він попращав мене, бо надійшов Мілюков, голова російських кадетів. Він наздогнав його з глибоким поклоном і став говорити з ним з льокайською уклінностю...

Мирова конференція.

Дня 18. січня почалась в Парижі мирова конференція. Перше засідання отворив Поанкаре промовою, в якій говорив:

Побіда злуки цілковита. Тепер зібралися союзні держави на суд. Ставлячи справедливі домагання, даємо кождому те, що йому належиться і стараємося не допустити до злочинів. Справедливости противляться мрії здобування, непошанування волі народів та самовільне перекидання провінцій поміж держави. Як що ми змінимо карту, то станеться це в імени народів і під умовою, що сповняться бажання великих і малих народів та збережуться права національних меншостей. Нашим бажанням буде, дати державам, які творяться, трівку підставу. Разом з цим дасться на основі 14 точок мирового предложення ґваранції що до нарушення міжнароднього права. „У ваших руках, панове, лежить будуччина світа“.

На внесення Вільзона, який говорить з великим признанням про доцільну політику Клєманса, та по промовах Льойд Джорджа і Соніна, вибирають Клєманса одноголосно президентом конференції, а його заступниками Лянсінґа, Льойд Джорджа, Орлянда та Маркіза Соаса.

Клємансо подякував за вибір та предложив дневний порядок, що головно з'осереджується в трох точках: 1) одвічальність тих, що завинили війну, 2) одвічальність за злочин, які поповнено підчас війни і 3) міжнародне законодавство. Всі держави предложать в тій справі меморіяли, які на конференції розглянеться.

По цім засідання закрито. На дневнім порядку слідуючого засідання є питання про спілку народів.

З життя України.

Свято з'єдинення українських Республик відбулося в середу 22. січня. На Софійській площі о 11. годині прочитано Акт про злучення східної і західної Республик, опісля Директорія разом з представниками Галичини пішла до оперного театру для відкриття трудового конґресу.

Суверенність та федерація України. В урядових колах панує думка, що Україна повинна при всяких умовах зберегти свою державну суверенність. Коли говорити про федерацію України взагалі, то вона може бути тільки з заходом (чехи, полудневі славяне) і в ніякому разі зі сходом.

Переговори з Поляками.

„Пестер Льойд“ пише 18. с. м.: Коаліція написала ноту до польського правительства, в якій завзиває польський уряд завісити оружжя в боротьбі з Німцями і Україною. Ціллю ноти є облегчення Україні вести війну проти спільного ворога, большевиків!

З півурядового жерела польського приносять місцеві часописи, що дня 20. с. м. предложив головний комендант польського війська під Львовом ґен. Розвадовскі команді укр. військ підняти переговори, для завішення зброї. До Кракова мав приїхати бувший посол Смаль Стоцький, щоби спинити пролив крови.

Та завішення зброї зайве, війна або мир, все решта обман! Переговори повинні бути явні.

З добре поінформованих жерел, доносять нам, що у Львові Поляки переслідують Українців. Всі укр. товариства і орґанізації, бібліотеки, музеї, політичні і культурні союзи позамикані. Поляки запечатали укр. церкви, арештували священиків, позамикали захоронки. Всі українські арештовані зібрані в концентраційнім таборі. Вони там підлягають страшному режімови і зносять ріжні насильства зі сторони Поляків. В концентраційних таборах є ріжні заразливі хороби, в наслідок яких богато Українців умирає. Українців живлять тільки два рази на день. Пожива складає ся з трохи фасолі і теплої води. Зимно, яке панує в бараках доповнює страшне положення Українців.

Від Адміністрації. Всі місця, куди вислано післанцями по 1000 і по 200 примірників, просимо при одержанню того числа на руки післанця передати звіт, в який спосіб удалося там зорґанізувати продажу нашої часописі. Просимо подати свої бажання що до змісту і посилки часописі, та означити число, яке належить вислати на кожде місце. Гроші зібрані з розпродажі просимо переслати тим післанцем до місця висилки часописі.

Всі місця мають негайно нам подати фірму, де може замовляти і діставати окружна людність цивільна нашу часопись з огляду на трудність достави почтою.

Редагує Комітет. З друкарні Е. Вайденфельда і бр. в Станіславові. За редакцію відповідає Василь Пачовський.

27.900

Ч. 6. Станиславів, середа 5. лютого 1919. Рік І.

Поодиноке число
1 корона.
Місячна передплата 5 корон. Передрук дозволений за дозволом автора.

СТРІЛЕЦЬ

часопись для українського війська.

Появляється що тижня.
Редакц'я і адміністрація в друкарні Е. Вайденфельда.

Всім до відома:

Рада Державних Секретарів рішила на засіданню 28. січня 1919 виплатити військові причинки для родин змобілізованих українських військ в висоті, яку платила Австрія від дня нарокування вояка. Повітові державні комісарі одержали телеґрафічні поручення візвати громади, щоби негайно зробили зголошення на давніх друках і предложити сі зголошення Комісаріятам

Державний Секретаріят.

Вороги наші

Україно, мають руки опоганені кровю, пальці — беззаконством; уста їхні торочать лож, язик їх лепече неправду!

Ніхто не підносить голосу за справедливістю, за правду ніхто не озветься; надіються на обман і говорять лжу, вагоніють злом і роджають злодійство!

Висідають гадючі яйця, снують павутину; хто поїсть яець їх — умре як Австрія, а як їх розчавиш — гадюки вилазять, що наповнили Росію!

Та витік шпік із хребта Росії і параліж впав на мозок Польщі!

Павутиння їх не придатне на одежу й вони не окриються своїм виробом; діла їхні — се діла грабіжників, в руках у них здирство сусідів!

Ноги в них були швидкі до зла — скорі до проливу безневинної крови; гадки їх — гадки деспотів; пустошення й погуба на їхніх дорогах!

Мирні путі їм незнані, й справедливого суду нема в стежках у них, дороги їх криві, — а хто ними ходить, не матиме миру!

Не матимуть миру Анґлійці ні Французи, що слухають їх, мацяють вони як сліпий стіну і наче без'окі, ходять помацьки; спотикати муться в південь, як смерком, між живими як мертві!

Вже бо наближається справедливість; вже бо спасенне надходить і правиця Божа судити буде народи, вже бо кровавії зорі світ повідають!

І хоч чорнії тучі з моря йдуть і хотять прикрити нам чотири сонця — то встане буря і розвіє вона хмари вікові, що вагоніють насильством над нами!

Блаженні сильні вірою, скажіте млявим на душі: будьте мужні, не бійтеся! Переможе правда!

І під знаком тризуба встане наш Перемишль над Сяном, як стовб багровий, і струсить з себе порох неволі город князя Льва, і столиця Данила на Холмі вивісить жовтоблакитні стяги наші, а на грабіжників Дрогобича упадуть Карпати і перевернуться гори високі, як захвилює море під ними!...

З вогню та в полумінь!

З коротких вістей про східну Европу, видно, що ціла територія европейської Росії мабуть вже має назначенних своїх опікунів, які розпаювали поміж собою „сфери впливу". І так становиско Анґлії прихильне домаганням Поляків в переговорах з Україн-

Львівська державна наукова бібліотека
№ П

цями каже догадуватись, що Польща з Литвою належати буде до „сфери впливу“ Анґлійців. Тому вони хочуть прилучити до Польщі Дрогобич, де заанґажовані передовсім анґлійські капітали. Америка висилає в'йсько до Рос'ї для привернення порядку і обезпечення свого впливу на Сибірі проти Японії. А Франція „благую часть ізбра“ з цілої Росії, — приняла опіку над Україною перед „нещастєм“ большевизму.

Директорія з конечности увійшла в переговори з нею в Одессі і ці переговори „приняли гарний оборот“. Український комісар армії Стрижевський розіслав всім шляхам України приказ передати південні зал'зниці „під вплив і керування французького командування“. Прошу всіх залізничників памятати — приказує він — що ми ведемо боротьбу проти реакційних та анархічних елєментів, що республика Франції не може йти проти інтересів України (?), через це ми не тільки не воюємо з Францією, а завше для неї гостинні!...

Отже маємо нових гостей на Україні! Дай Боже, щоби вони були кращі від гостей в залізних шеломах з минулого року! Франція найяркіще виступала проти суверенности України, завсігди обстоювала відбудування великої Росії, щоби стягнути свої капітали вложені в царську Рос'ю перед війною. Франція хотіла збудувати велику Польщу як задній вал проти Німеччини — вона нині є опікункою України!

Стає перед нами тепер питання як загадка: чи змінить вона свої дороги в політиці, чи піде утертими шляхами?!

Та коли договори Директорії з Францією „приняли гарний оборот“ то повинна політика Франції, а з тим союзників пійти на нові дороги в повнім значінню того слова. Та поки що політика антанти проти України не проявляє щирости, а навіть йде в супереч голошеним теоріям на мировім конґресі в Парижі, який саме тепер одбувається.

Речник союзників, Вільзон заявляє на зборах ренрезентантів коаліцій „що кождий нарід світа має вибрати собі пана і має сам рішати свою долю. Всяке насильство, як приміром те, що сильніщі держави накидуються оружною силою на слабші, мусить на все устати“. А тимчасом франко-анґлійська місія під командуванням ґенерала Бартелемі і полковника Уейда приїхала до Львова і ставить Українцям безумовне домагання відступити Полякам одвічні українські території по Буг. Таким робом Львів столиця князів Романовичів, Перемишль столиця Ростиславичів, Холм столиця короля Данила, Дрогобич і Стебник з копальнями нафти і соли — столиця нашого богацтва продається Полякам за фінансові концесії для тих, що визначили Польщу сферою свойого впливу — проти волі усего українського народу!

Так тоді Директорія мусить з'ясувати союзникам, що така політика не приведе ані до трівкого миру, ані до союза народів у східній Европі. І хоч нарід наш не має комуністичних настроїв, то такою політикою заженеться увесь народ наш на бистрі води большевизму, що приведе увесь народ до повстання проти союзників!

Союзники союзниками — а голос народу для верховної власти найвищий закон! Щоби українське правительство стояло сильно, мусить воно опиратися на народі, не на чужій помочі — мусить утворити справжню державу дійсною працею зі співучастю народу, а не водянистими фразами на ґазетнім папері, який на село і не доходить! Члени інтеліґенції не повинні тікати за границю перед стихією, — а мусять увійти в народ і провадити серед бурхливої хвилі будову української державности практично орґанізацією селянства без огляду на інтереси союзників, а в інтересі самих мас, які чують гук грому революції в Европі і перейнялися вірою, що вона принесе робучому народові усю землю і волю на цілій своїй землі!...

Колиж не буде за верховною властю стояти народня маса, то Франція ні союзники не будуть з нею числитися і повернуть на свої давні дороги! Вони не тільки що при-

бавлять части України до Польщі та ще приєднають Україну до великої Росії за всілякі концесії з боку Москалів. А за тим пійде знов зграя польських і московських панів, що під обслоною французьких баґнетів знов стануть переводити реквізиції і карні експедиції на всім народі, кинувши на весь революційний рух України тавро „большевизму“. І знов повторить трагедія 1918 р., знов повториться нова історія перевороту, знов повториться нова компромітація українства в очах мас!

Краще дійти до злагоди з совітською Росією, як приводити таку руїнну спробу на народі, бо тоді Україна вскочить — з вогню та в полумінь!...

Як державність української Республики скомпромітується третій раз в очах мас — тоді вже ніхто її не вратує, хиба диктатор, що народові дасть спокій і землю, диктатор української держави з іменем монарха в роді Романа Мстиславича Великого...

Василь Пачовський.

З началь. Команди Укр. Військ.

Офіціяльне повідомлення з 27. січня.

На північ від Львова: Поляки значними силами перейшли в наступ на Угнів і заняли його.

Коло Львова: Польські стежі на всьому фронті підходили до наших позицій, та були відперті.

На південь від Львова: Декілька сотень Поляків перейшли в наступ на Чижки. Наші частини під командою четаря Суданського перейшли в наступ і відкинули Поляків. Поляки згубили богато убитих, декілька ранених і богато полонених.

Офіціяльне повідомлення з 28. січня 1919.

На північ від Львова: Поляки силою 5 піших, 3 кавалерійських полків, 18 гармат, 3 панцерників перейшли в наступ на Белз і заняли його. Наші частини відходять в сторону Кристинополя.

На прочім фронті спокій.

Офіціяльне повідомлення з дня 29. січня 1919.

На північ від Львова: Нами відбитий Криссонопіль. Поляки лишили там більше як 100 трупів. Відтак ішла битва коло Острова, де розбито 7. полк, якого командант полковник Бандрецький убитий. Коло Острова йшов завзятий бій через 3 години і скінчився цілковитим погромом Поляків. При відвороті Поляки підпалювали богато сіл. Страти ворога ось які: 200 полонених, 300 убитих, бото ранених і 250 возів з муніцією та харчами. Наші втрати в порівнанню з ворожими дуже малі. — Противник цофається на північний захід.

На останніх фронтах без змін.

Офіціяльне повідомлення з дня 30. січня

На північ від Львова: Наші частини перейшли в протинаступ і після горячого бою заняли Кристинопіль і Острів. Ми знищили 7-мий полк уланів. Командант бригади Бардецький і ще 1 підполковник забиті. Поляки самими забитими стратили 200 чоловік. Ми заняли богато муніції і харчу. Тепер ведеться наступ на Белз.

Коло Львова: досить сильна артилерійська стрілянина. Замічено, що від часу перебування англійської місії у Львові, польська артилерія не стріляє з „Цитаделі“.

На цівдень від Львова: Наші знищили залізничий тор на лінії Львів—Перемишль у Медиці.

Увага: Відходячі польські війська в районі Кристинопіль-Острів і Белз запалили всі села. Мешканців рабують до чиста; навіть забирають останню одіж.

Офіціяльне повідомлення з 31. січня 1919.

На північ від Львова. Під сильним натиском Поляків ми залишили Белз. Задля завзятого бою Поляки понесли великі страти. Поляки перейшли в наступ на Сокаль з боку Зарниша і Заболотців. Коло Зарниша горячий бій.

Начальник штабу укр. військ.
полк. Мишковський.

Свято оголошення злуки Українських земель.

Дня 22. січня в день річниці проголошення четвертого Універсалу У. Н. Р. про самостійність України, на Софійській площі відбулось друге національне свято — проголошення прилучення Західньої Української Народньої Республики до великої Східньої України.

Морозний день. Дерева були вкриті інеєм. — З самого ранку місто прийняло урочистий вигляд, доми прибрано національними прапорами. На бальконах домів повішені коври й полотна з українськими рисунками. На бальконах домів поміщено

портрети й бюсти Шевченка, прибрані національними стрічками і прапорами. Тріумфальну арку при вході з Володимирської вулиці на Софійську площу прибрано зверху старовинними гербами України й Галичини.

В 11. год. ранку на площі під звуки музики почали приходити українські військові піхотні частини, артилерія й самострільні команди, котрі стали шпалерами зі всіх чотирох боків площі. За військом поволі зібралась велика кількість народу, котра до початку свята заповнила всю площу й сусідні вулиці.

Поділом місць для делегацій і всім церемоніялом урочистости завідував артист М. Садовський. Незабаром поперед війська утворились нові шпалери з учнів, котрі приходили на площу з національними прапорами й із плакатами.

Духовенство зі всіх церков збіралося в Софійському Соборі, де в цей час йшла Служба Божа, котру правив епископ черкаський Назарій разом із Соборним духовенством.

О 12. год. коло кольонни проти Софійського Собору стають: члени Трудового Конґресу на чолі з тимчасовою колеґією, делегація від Галичини й Буковини, старшини українських галицьких полків, що знаходяться в Київі, й члени Національного Українського Союзу. Займають свої місця коло місць, призначених для членів Директорії члени Ради міністрів з головою Ради Міністрів Чеховським на чолі. Тут стають також представники дипльоматичного корпусу.

От 12. год. із Софійського Собору на площу виходить і займає місце духовенство з хоругвами. На чолі церковної процесії були: архиепископ катеринославський Агапит, і епископи: мінський—Георгій, винницький—Амвросій, черкаський—Назарій, канівський—Василій і уманський—Димитрій.

Підчас цього здалека чути поклики „Слава“ в честь членів Директорії, котрі підїздили до площі на автомобілю. — Військова оркестра грає національний гимн. Чути нові поклики „Слава“.

Ставши обличчям до членів Директорії, Др. Л. Цегельський оповіщає — Грамоту Української Національної Ради про обєднання Західньої Української Республики з Великою Східньою Україною: про ухвалу Укр. Нац. Ради дня 3. січня 1919 р.

Під поклики „Слава“ посол Цегельський подає грамоту голові Директорії Винниченкові, після чого другий член Галицької делеґації, Др. Олесницький, читає ту саму грамоту на французській мові.

У відповідь на грамоту Галичини член Директорії Швець оголошує такий Універсал Директорії У. Н. Р.:

Універсал Директорії.

Іменем Української Народньої Республики Директорія сповіщає народ Український про велику подію в історії Землі нашої Української.

3-го січня 1919 року в м. Станиславові Українська Національна Рада Західньої Республики, як виразник волі всіх Українців бувшої Австро-Угорської імперії і яко найвищий їхній законодавчий чинник, торжественно проголосила злуку Західньої Української Народньої Республики з Наддніпрянською Українською Народньою Республикою в одноцільну суверенну Народню Республику.

Вітаючи з великою радістю цей історичний крок західніх братів наших, Директорія Української Народньої Республики ухвалила тую злуку прийняти й здійснити на умовах, які зазначені в постанові Західньої Української Народньої Республики від 3-го січня 1919 року.

Од нині во єдино зливаються століттям одірвані одна від одної частини Єдиної України — Західньо-Українська Народня Республика (Галичина, Буковина й Угорська Русь) й Наддніпрянська Велика Україна. Здійснились віковічні мрії, якими жили і за які умірали кращії сини України. Од нині є єдина незалежна Українська Народня Республика. Од нині народ український визволений могутнім поривом своїх власних сил, має змогу об'єднанними дружніми зусиллями всіх своїх синів будувати нероздільну самостійну Державу Українську на благо й щастя всього її трудового люду.

22. січня 1919 року, у м. Київі.

Голова Директорії В. Винниченко.

Члени: С. Петлюра, Андрієвський, Макаренко, Швець.

Оркестра грає національний гимн.

Коли читання було закінчено, численне духовенство на чолі з архиепископом Агапітом править благодарственний молебінь з проголошенням многоліття Директорії, вільному українському народові й війську, та вічної памяти тим, що загинули за визволення рідного краю.

Трудовий конґрес.

Перший день нарад.

Отворення конґресу. Промова Винниченка.

Трудовий конґрес отворив 23. січня о 5 год. промовою голова Директорії Винниченко, витаний гучними оплесками та невгаваючими вигуками, як і вся Директорія. Винниченко зазначує, що Український Національний Союз поставив на чолі українського повстання верховну владу — Директорію. Вона скликала трудовий конґрес. Іменем Директорії — закінчив бесідник свою промову — я оповіщаю трудо-

вий конґрес Української Народньої Республики відкритим. (Ґучні оклики: „Слава!“)

Вибір президії.

До президії вибрано отсі особи: від об'єднаних в одну фракцію представників українських соціялістів-революціснерів та Селянської Спілки — п. Дмитро Одрина, від українських соц'ял-демократів п. Семен Вітик, від галицьких партій п. Тимотей Старух. Ліві обєднані партії відмовилися брати участь в президії. До секретаріяту президії вибрано: від укр. соц. революціонер'в і Селянської Спілки Дра Льва Бачинського, від укр соц.-демократів п. В. Золотчанського, від російських соц.-демократів п. Івана Бісика, представник залізничників і почтовців не названий, від соціялістів-самостійників п. Воропая.

Промова Вітика.

Перше слово вабірав п. Семен Вітик. Він згадав коротко про обєднання обох наших республик, про потребу аґрарної реформи, про потреби пролетаріяту і подякував іменем президії за довіря.

Після сеї промови відчитано акт злуки та універсал Директорії.

Промова Дра Бачинського.

Поява промовця на трибуні викликає бурю оплесків. „Директорія приняла західню Україну в склад Української Народньої Республики; ми надіємося, що й Високий Конґрес прилучить нас до соборної України на віки. Селянство західної України, не спочивши ані хвилини, без одягу й обуви боронить границь України і не впускає ворога в наш край. Нема сили, що моглаби побити полки західної України. (Оклики: „Слава“). Робітництво теж сповнило свою велику задачу. Українські залізничники день і ніч працювали, щоби скоро перевезти повертаючих до дому жовнірів. Просимо нас так щиро приняти, як щиро ми хочемо до Вас прийти. Наша природа каже нам разом жити й умірати, як рівні з рівними, вільні з вільними“.

Промова Любинського.

Голова конґресу дає слово п. Любинському для привітання західної України з боку Наддніпрянської України. „Я звертаюсь до рідних братів з дружнім словом привіту. Наш народ розбив кордони і тепер ми злилися в одно тіло. Треба утворити один ідейний фронт під прапором самостійної, собірної, невтральної, трудової Української Народньої Республики.

Промова Вітика.

Бесідник звертає уваги на українське військо, котре лежить тепер в снігах і проливає кров за визволення нас з неволі. Нам треба згадати і тих Січових Стрільців, що погибали за волю трудового українського народу. (Всі члени Конґресу встають).

В голосованню принято акт злуки українських республик в одну суверенну Українську Народню Республику всіма голосами. Три члени конґресу здержалися від голосования, бо вони здержуються від усіх голосовань на конґресі.

На конґрес приїхало першого дня нарад понад 300 делеґатів.

З Перемишля подамо в слідуючих числах.

Редакція.

Др. ЙОСИФ ІВАНОВИЧ.

Письмо з Праги.

I. 15. I. 1919.

Прага чеська є в сю пору найщасливійшим містом давної Австро-Угорщини. В Чехах проголошено чесько-словацьку республику в дни 28. жовтня 1918 після з гори уложеної програми. Республука має 12 міністрів, президентом ради міністрів є Др. Крамарж, що довгій час сидів в віденський гарнізоновій вязниці і був засуджений на смерть; також повернув з добровільного вигнання перший президент республики Др. Масарик, Чехи установили сейчас свої найвищі трибунали судовий, цивільний і військовий, а також трибунал адміністраційний, появляється „Вістник законів і розпорядків“ чесько-словацької держави.

Місто має вигляд, так сказати-б, передвоєнний; рух і торговля віджили, дістати можна всякого товару. Поїзди желізничі курсують нормально, є огрівані і осьвітлені; послідною появою є прямі поспішні поїзди на лініях Прага—Кошиці і Прага—Прешбурґ. Осьвітлене міста і рух трамваєвий правильні, число спектаклів значно зросло, ресторани отворені до 12-ої годины, а каварні до 1-ої годины по півночи.

Давний замок королівський Градчін оживився. Там живе президент республики Др. Тома Масарик, незвичайно симпатичний і скромний, а після своєї минувшости дуже розумний 68-літний старик. Республика виплатила єму пенсію як професорови університету за чотири роки вигнаня 50.000 К, теперже визначила платню річну 500.000 К і додаток на репрезентацию рівнож 500.000 К. Окрім президента містяться на Градчіні ще президия ради міністрів (Др. Крамаж), міністерство справ заграничних (Др. Бенеш) і міністерство війни (Др. Кльофач). Прочі міністерства поміщені в палатах чеської шляхти довкола палати королівської. Замітна річ, що архіепископови ґрафови Гуйнови, котрого палата також є на Градчіні, порадили Чехи виїхати, бо він нїмецької народности; виїхав через Швайцарію до Риму, де поселився постійно.

Закон з 10. грудня зносить шляхотсво, всякі титули і ордери, винявши степені наукові, як докторат, або титул інжинєра, горожанам републики не вільно навіть за границею уживати титулів шляхотства. Другий університет чеський повстає в Берні моравськім, буде без теольоґічного факультету, за те буде мати окрім правничого, медичного і фільозофічного ще факультет природничий. Наука реліґії і практики реліґійні мають бути усунені з шкіл, також буде допускаємий розвід (Trennung) католицьких супружеств.

Чехи видали велику карту чесько-словацької республики. Она обнимає Чехію, Шлеск австрийський, майже цілу Моравію і словацьку часть Угорщини, на полудне по Дунай, де доходить на 40 км від Будапешту, а на сході поза Ужгород (Унґвар), так що захоплює ще залізну дорогу Ужгород-Ужок-Самбір.

Нинїшний „Prager Tagblatt" подає з швайцарських жерел, що після умови Чехів з антантою має йти границя від западу руслом Дунаю аж до ріки Айпель, опісля бігом Айпля до міста Ріма-Сомбат, дальше прямою лінією на схід до потока Унґ і потоком Унґ до границї Галичини.

З того виходить, що територия заселена Українцями має три безпосередні желізничі полученя з чесько-словацькою державою, а іменно Самбір-Ужок, Загірє-Лупків (Мезеляборц) і Мушина-Орлів (Орльо), окрім того офіціяльна карта желїзниць виказує проекти дальших двох получень, з Ясла до Бартфельду і з Горлиць через Орлів до Кошиць. Можна приняти як річ певну, що тими дорогами підуть українські торговельні зносини з чесько-словацькою републикою і треба заздалегідь навязати ті зносини, заки иньші републики випередять і утруднять нам експорт, зглядно імпорт. Вправді перебував в Празі проф. Др. Смаль-Стоцький, але наше заступництво офіціяльно не признане, бо антанта, а за нею і Чехи, доси не признали української републики; впрочім се було-б заступство дипльоматичне, а до торговельних справ (конзулят) треба-би вислати фаховців.

На разї мають Чехи чимало клопоту з Словаччиною, сам нарід, -- абстрагуючи від провідників, — національно мало освідомлений, змадяразований і ради консерватизму не може освоїтися зі зміною режіму. Чехи вислали туди богато війська і цілі кадри урядників, самих желізничників поверх 2000. Коли Мадяри предложили, щоби Словаки голосованнем порішили свою приналежність, відповів президент Масарик, що ся виключене, бо Словаки народ темний і перепуджений, не можуть справи порішити розумно.

Експанзія Чехів здається сягати дальше на схід. В день нового року президент Масарик у відповіди на желання національної ради полемізував з закидом чеського імперіялізму і сказав, що не було-б оно імперіялізмом, наколи-б Чехи анектували угорську українську територію, бо угорські Українці самі хочуть (!?) прилучитися до Чехів із обави перед мадярським правліннем. В віденських дневниках із 10. січня появилася нотатка про розмову з чеським послом Міляном Годзою в Будапешті, котрий сказав, що у него була депутація угорських Українців і просила о прилучення до чесько-словацької республики. Чеський дневник у німецькій мові „Union" доносить з 8. січня, що така сама депутація була у Чехів в Пряшеві і просила прислати до них українських (Sic!) урядників. (Далі буде)

ІВАН КОСИНИН.

Третій напад Монголів на Київ*).

Над золотоверхим містом, снігом засипаним нависли темні хмари..

В азияцьких шапках, в обірваних, — захляпаних болотом одягах, з замазаними обличчями, узброєний, червоно-бородий натовп сунув попід руїни „Золотих Воріт"...

Мов кровава лява, мов той сліпий бурун шпурного моря, неначе якась страшна несвідома свого зла потьора сунула сліпа, як кождий натовп. Вони лізли в сторону Великої Підвальної та Володимирської вулиці...

— Он бачиш, де вільне козацтво — буржуї... сволоч!..

— Де, де?...

— А он де... туда на право... бий! мордуй вогня!...

— Гурра, гурррааа!

. . . . . .

Київ неначе завмер. Неначеб зараза якась перелетіла над золотоверхним містом. Тільки що й чулося свист куль і тарахкотіння скорострілів. — В цілому місті брами забиті дошками; в вікнах поровбивані шиби. Магазини або зачинені або сплюндровані большевицькими бандами. На сніжисих вулицях повні калюжі крови...

То там то сям лежать трупи людей.

Часами денеде перебігне хтось попід мурами домів то переїде якась фіра з прапором червоного хреста...

І знова кракання воронів і знова тарахкотіння скорострілів...

Арсенал, Старо-київський участок, дирекцію залізниць заняли большевики. В тих частинах міста, де вже панували Азіяти, там банди большевицькі роздягали жінок до гола і пускали на мороз.

Мешканці каменіць позакладали „домові комітети". І в день і в ночі хтось з „комітетових" узброєний вартував біля помешкань.

* * *

*) Перший напад Монґолів-Москалів на Київ під Андрієм Боголюбським 1169 р., другий напад Монґолів-Татарів під Батієм 1240, третій напад большевиків в лютім 1918 р.

Борба на вулицях міста тяглась вже другий тиждень.

— Чи встигнуть наші доїхать до Берестя?... Чи большевицькі банди не захопили їхнього автомобілю а делегатів повбивали?.. говорили між собою старші урядовці міністерства закордонних справ.

Молоді, що служили в Міністерствах, пішли на позицію. Вступили до вільного козацтва.

Міністер власне поклав телефонічну трубку.

— Член дипльоматичної місії — капітан французький убитий... Треба зараз вислати листа до ґенерала Табуї — приведеться замовити вінок. Лист розуміється в мінорному тоні..

Сказавши ті слова, він від'їхав автомобілем на засідання Ради Міністрів.

В три години опісля у французькому шпиталі між вінками представників Іспанії, Англії, Італії, Персії та других лежав роскішний вінок з пальм і білих хризантемів від Міністерства закордонних Справ.

На білих, шовкових застяжках чорніла напись по французьки:

„Міністерство закордонних Справ Української народньої Республики — Капітанові Жордан“.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

* * *

Біля памятника Богдана Хмельницького як раз переходила патроля українських стрільців. Під будинком ґубернського Правління — стояло кількох „невтральних“ синів і „невинні цуркі“ великої нації „od morza do morza“.

— Пачце но, пачце, як ти дзіч гайдамацька ідзе ча рабунек... Єще се мало нарабовалі! — шепнув один член „вимажоней нації“.

— Не моґен патшиць на те хамске морди, — сказав другий.

— І то бидло ужондза собе войне в польскем месце... І чеґо не ідом в поле вальчиь ці валечні рицежи... Цось окропнеґо, цо оні вирабляйом...

Совершенно — вєрно!... притакнув якийсь москаль, що прислухувавсь розмові.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

— Прошу не стояти тут, щоб не було невинних жертв, — заявили українські стрільці.

І „невтральні“ горожане Республики розійшлись.

Тут стрінули стрільців чотири гайдамаки. Вони мали червоні „оселедці“ на шапках.

— Пане сотник!...

— Передовсім не називайте мене сотником — я такий же самий вільний козак, як і ви... В чім річ?...

— Знова двох з нашої патрулі убиті.. заявив стрілець-урядовець Міністерства закордонних Справ.

— Де?

— На Львівській вулиці... а сьогодня вранці на жидівському Базарі хтось з даху стріляв. Рішучо треба відобрати збрую „домовим комітетам“ і кінець...

— Патрони є?...

— Є, пане сотник!...

І пішли. Пішло їх пятьох в сторону жидівського Базару.

* * *

Чотири-поверхова каменица. Брама зачинена, дошками забита.

— Відчинити! — крикнув сотник і вдарив прикладом в дошки.

— Ви сповняєте службу домового комітету? — спитав він чоловіка, що з зброєю в руках станув перед ним, коли брама відчинилась. — „З вашого дому стріляв хтось до патрулі. Чи вам про це звісно, що комітет за це відповідає?!

— Тут ніхто не стріляв, — відповідає в жарґоні узброєний чоловік.

— А о це що таке? — спитав сотник, показуючи на пусті гільзи вистріляних патронів, що лежали в куті під брамою.

— Забрать йому збрую! — крикнув він.

І йому відобрали збрую.

— Ґевалт!... це насильство!... я є вартівник домового комітету, — запротестував жид.

Стрілець націлився і хотів вже застрілить жида на місци, але сотник вільного козацтва скрикнув:

— Не смій! — кулі шкода на таку сволоч!—

І заскреготівши зубами, він вхопив рушницю в долоні та прикладом розтріскав Жидові голову!

— Двох хай зістане тут, — звернувсь він до козаків, — двох хай перешукає помешкання, а я сам піду на стрих.

Тут на стриху він найшов кілька скринь амуніції. Ґімназіст якийсь стояв біля скринь і затирав від холоду руки...

— Ти що тут робиш?! — крикнув він на хлопця.

— Я?... я... я прошу пана, — бормотів наляканий хлопчиско.

— Марш до дому, паршиве — як ще раз стріну — то мов собаку убю!...

Хлопець що сил побіг по сходах.

Вільний козак висунув голову через вікно стриху і побачив на даху кількох узброєних жидів.

Чорно-борода голова козацька зробила сильне враження; Жиди почали кричати: „Ґевалт!“...

— Киньте збрую — собаки! а то стрілятиму, — крикнув він і, не чекаючи, дав вогня.

Один з них так і покотився з даху, а решта покидали збрую — упали на коліна та підняли руки до гори.

— Не убивайте безборонних! — безборонних не можна вбивати! ето насильство! — кричали вони.

Чорно-бородий козак виліз через вікно на дах, кинув їм через зуби якесь ледви зрозуміле слово і прикладом деяких по голові, а решту прямо прикладам постручував з даху...

— Я вбивати не буду вас — сволоч собача! — куль на вас шкода, — бормотів він під носом та вернувсь назад у вікно стриху...

— — — — — — — — — — — — — — — —

* * *

Позиція переходила з рук до рук. Всеж таки скінчилось тим, що козаки наперли на большевицькі банди та прогнали їх аж на Подол. Але за той час боротьби большевикам надійшла поміч і вони, готочивши Київ, почали обстрілювати місто з тяжкої артилерії.

Мешканці обстрілюваних участків поховались до пивниць. Хто зараня не придбав апровізації тому привелось гинуть прямо з голоду. День і ніч через днів пять гуділи гармати. То там то ту горіли доми. (Далі буде).

З життя України.

Нота до усіх держав світу. Міністерством закордонних справ цими днями буде розіслана нота до всіх держав про сполучення Галичини з Українськ. Нар. Республікою.

Місії за кордоном. В цей час міністерства закордонних справ по організації дипльоматичних місій, які відправляються за кордон, у повному ході. В першу чергу українське дипльоматичне відомство посилає свої місії до Франції, Англії, Сполучених Штатів, Італії, Бельгії, Сербії, Румунії, Греції, Голяндії, Швеції, Данії, Норвегії, Чехії, Венгрії, Турції, Німеччини, Швейцарії, Польщі, і Грузії. З кількости цих місій виїхала до Парижу перша група місії Мазуренко, друга група виїздить 18. січня. Вчора виїхала у Вашинґтон місія на чолі з Голицинським. Завтра виїздить до Праги місія Славінського. Місія Лотоцького відїздить до Константинополя. (У. Т. А.)

До Київа надійшла депеша з Вашінґтона з донесенням, що Укр. Нац. Рада в Америці вистосувала до Вільзона просьбу допустити на мирову конференцію двох тамошних Українців. В Парижі утворили ся також Укр. Нац. Рада, яка звернула ся до міністра Пішона, щоб він офіціяльно узнав нову Директорію в Київі, відтак щоби в Франції пробуваючий укр. леґіон з 15.000 люда безпроволочно перевести через Одессу на Україну. Директорія вислала до Румунії пильну ноту з жаданнєм негайного опорожнення української північної Буковини. Нота покликується на договір в справі розграничень на мировій конференції і вкінці жадає увільнення 200 українських горожан, забраних до Ясс.

Підляшя-Полісся. Вже два місяці, як Німці зняли окупацію. Владу по Буг перебрали українські тутешні власти. У великих селах та містах в'організована народня міліція. Скрізь спокій. Майже в кожнім селі засновані комітети самодопомоги. Особливу увагу звертають на біженців. В Кобрині організується з місцевого населення Холмсько-Городенський ім. Петлюри кіш. В Бересті видається „Рідне Слово“. Край живе чутками. До сього часу ніхто майже не знає, що тепер діється на Україні. Підляшя заняте леґіонами. Населення організує отряди для боротьби з леґіонами. Де була австрійска окупація, тепер там польські війська. Грабують населення і вербують молодих людей до війська.

Вільзон про союз народів.

Париж. 25. І. Урядово доносять: Президенти міністрів і мін. закорд. справ держав коаліції відбули вчора дворазове засідання. Вони приняли до відома предложений Вільзоном торжественний протест проти поступування народів, які уживають всяких насильств, щоби прийти в посідання областей, про котрих долю буде рішати лише мировий конґрес. — Заява звертається головно проти Поляків, котрі не вдоволяються борбою з большевицькими військами, але також роздроблюють свої сили на борбу з Німцями і на сході з Українцями.

По полудні занявся комітет висилкою французько-англійсько-американсько-італійської місії до Польщі.

Репрезентанти коаліцій застановлялися на пленарнім зазіданню з 24. І. 1919 над питанням союза народів. Органом союза народів булаби ліґа, якої утворення має становити інтеґральну складову часть загального мирового договору, має стояти в отвертих зносинах зі всіма культурними народами, члени ліґи малиби відбувати періодичні інтернаціональні конференції.

Союз народів потрібний, щоби робити тревалі договори, які запевнять довготревалий мир. Союз народів має стати чинником, котрий має стояти на сторожі інтересів народів. Вибрані кляси не сміють бути дальше панами людства. Кождий нарід світа має вибірати собі власного пана і має сам рішати про свою долю. Всяке насильство, як приміром те, що сильнійші держави накидуються оружною силою на слабших, мусить раз на все устати.

Клемансо заявився проти втягання за великого числа делеґатів малих націй, через що проволікалибся переговори.

Польський імперіялізм. Паризький представник „Нової Цюріхської Газети“ мав можливість ознайомитись з офіціяльною картою, котру польський національний комітет думає подати мировій конференції. Вимоги ці фантастичні, без всякого історичного права. По цьому плянові Польща повинна мати 450 тисяч квадратових кільометрів та 38 міліонів людности. Польща віддає незалежній Литві частину історичної польської території, але вимагає Вільно, Гродно та Минськ. Волинь і Поділля лишаються Україні, але східна Галичина прилучається до Польського Королівства. Тешен по згоді з Чехами гадають прилучити до Польщі. Від Німеччини вимагають Верхньої Силезії та Оппеля, а також Познані, Данціга, Оленштейна й Лютеранських Мазурів. — Із Кенігсберґа утворяється незалежна република, звязана з Польщею; частина Східньої Прусії віддається Литві. Ліфляндія визволяється з правом ввійти в союз з Польщею.

Редаґує Комітет. З друкарні Е. Вайденфельда і бр. в Станіславові. За редакцію відповідає Василь Пачовський.

Ч. 7. Станиславів, середа 12. лютого 1919. Рік І.

Поодиноке число 1 корона. Місячна передплата 5 корон. Передрук дозволений за дозволом автора.

СТРІЛЕЦЬ

часопись для українського війська.

Появляється що тижня. Редакція і адміністрація в друкарні Е. Вайденфельда.

Василь Пачовський.

Зайняли Київ!

Не можу спати! Ніч така гнітуча,
Шумлять сі вісти з рідного краю!
Ворони крачуть, що надходить туча —
Трівожать душу!.. День і ніч не сплю!

Ідуть на Київ! Знов ідуть Монголи,
Як той Андрій зруйнує Київ Хам!...
Борба на смерть! Тепер або ніколи!
Невже знов суджено упасти нам?!

Не можу спати... Впадуть — переможуть!..
Плинуть зі всіх сторін, як океан!
Стріляють, бють, насилують, трівожуть —
Скровавлений ввиджається майдан!

Рубають в пень!.. А я сумний до смерти,
Іду посеред трупів і кричу:
„Неправда, мій народ не може вмерти!“
І ринуть сльози камяні з плачу...

І я заснув... Як дух Езекиїла
В сні бачу вдиво: У сонці на весні
Знов вольна Україна заясніла —
Як золото, — прочищена в огні!

Вецляр у Німеччині. 9. лютого 1918.

До бою всім!

Що дня і що ночі чується Вам трубний гук і боєвий галас, а нам трівожиться серце за Вас, наші браття, сини, батьки: чи встоїте в полі?! Ой ой гуде завірюха, морозами війнула лють!

Та Вас не лякає трубний гук, ні боєвий галас, а нас діймає Ваш голос сумний та болючий Ваш крик. Ви, ранені в боротьбі за волю! — Хто вилічить нам рани криваві? Хто сцілить надломані кости?! хто руку простягне калікам?!

Три літа з верхом проливали Ви кров не для себе по чужих країнах, а задля цісаря чужого! Він давав Вам бляшки світючі і ніклеві гроші за кров, що дорожа як перли і всі дияманти!

Не море тамтої пролитої крови, а ся Ваша кров пролита за волю, за землю, за правду — для щастя усіх поколінь прийшла: сповістити сумним в Україні, що дано їм буде вінець — замість попелу, замість плачу — єлей радощів, замість сумовитого серця — одежа слави! Аж та Ваша кров за рідний край пролита — дорожа за всі скарби світа, чуєте, чуєте Ви всі, ранені в боротьбі за волю!

До кого, як не до Вас прийдуть всі з дому неволі добуті Вашою кровю? — заго-ять Ваші рани, ісцілять надломані кости, і руки простягнуть калікам, згодують, напоять, обікрнють, як Мати дитину!..

То не жаліїтесь, як діти, а трубіть на всі труби: — Чи пан, чи Іван, кому присуджено смерть від меча — згинь від меча; кому рана від кулі — надай від кулі; кому умерти з голоду — умірай з голоду! Тепер від смерти не втечеш! чи у полі, чи в стодолі, чи на печі, хочби тікав ти за сім гір, за сім рік, у яруги та нетри неприступні! Ужеж нам смерти не відперти! — або кровю життя переперти!

Хто буде відступати з бою, хто буде ховатись у заполі — подивись на небо, а нема йому світла, подивись на гори,

Львівська державна наукова бібліотека
№ П

— а вони дрожать і всі горби хитаються! Бо страх і яма, опустошення і погибіль — се наша доля!

Вороги наші обберуть Україну до нага, всі сховища її повідпукують, всіх втікачів повпрізують в пень! Вигублене буде ціле потомство Твоє, всі брати Твої і сусіди Твої — впрубають ліс наш, як дроворуби, і пропадем без сліду!

А діти наші, що уйдуть смерти, власну воду будуть пити за гроші і повітрям дихати за плату! Їх поганятимуть, бючи в потилицю і в роботі не буде відпочинку ні в день, ані в ночі!

І рідний край нам станеться острахом, сміховищем, дивовижею і прокляттям, а всі села Ваші поробляться пустками, а лани і ниви Ваші мазурами заселяться!

Та що дня і ночі, як чується трубний гук і боєвий галас — трівожиться нам серце, чи встоять — чи встоять наші, овіяні стужею, змарнілі від голоду, чорні від нужди?! Ой ой гуде завірюха, морозами війнула лють!

Василь Пачовський.

Громадяне!

Урядова часопись „Республика“ оголошує: Громадяне! Складайте негайно у своїх громадах біля, теплу одіж і черевики на руки місцевих комітетів, які зложуть зібрані річи за поквітованнем у дотичних Державних Повітових Комісаріятах.

Нота Труд. Конґресу України
до народів усього світу.

Конґрес Трудового Люду України, зібравшись у Київі 20 січня 1919 р. і репрезентуючи собою трудящий і творчий Український Народ, цим звертається до вільних народів усього світу.

Після руїни російського царату і цісарської Австрії, після розбиття пут, якими російський, та австрійський реакційний централізм окував усі народи цих держав у незвязані орґанічно конґльомерат — історичне стремління Українського Народу до власної демократичної державности виявилось в повній мірі. Актом 22-го січня 1918 року Центральна Рада проголосила суверенність Українського Народу, але повставший наслідком нечуваної віроломности проводирів німецького війська, що окупувало Україну весною 1918. р., авантурник, гетьман Скоропадський, зробив на проголошену самостійність України замах, оголосивши федерацію з Росією і піддавши вільнолюбивий Український народ гурткові російських реакціонерів. Коли ослабли німецькі штики, що підтримували невластиву Українському Народові проти-демократичну владу, могутним поривом своїх власних сил Український Народ скинув ярмо і, ставши вільним, заявляє перед усім світом:

Український сорокамілійонний Народ хоче вільним увійти в сімю народів світа і стати з ними на рівні, і тому заявляє право на місце на мировій конференції в Парижу. Український Народ не допустить, щоби хтось инший накидав йому свою волю. Ні силою міжнародних комбінацій, ні силою заліза ніхто не зможе примусити його зріктися своєї суверенности і свого права самому завести лад на своїй землі згідно зі своїм бажанням Бачучи наступ військ Російської Совітської Республики з півночи і появу військ держав Антанти в Одесі, на півдні України, наступ військ молодої польської держави на Галичину та окупацію Української частини в Бесарабії і Буковини Румунами на заході, вдирання російських добровольців на сході — вбачаючи в цьому початок окупації і розділ українських земель — Український Народ в особі Конґресу Трудового Люду України питає вільні народи в особі їх урядів: по якому праву твориться насильство над мирним і трудолюбивим населенням України і що несуть на вістрях своїх штиків війська, що без згоди, а проти волі Українського Народу появляються на його землі. Разом з тим Конґрес Трудового Люду України іменем у-

країнського Народу заявляє отсей протест: на підставі признаного всіма народами світу права самовизначення, історично розділений між Росією і Австрією Український Народ, нині, обєднавшись і утворивши самостійну єдину неподільну, Народню Українську Республику, кличе всі народи в імя кращих ідеалів людскости протестувати перед урядами тих народів, війська яких ведуть наступ на землі історичної оселі Українського Народу. Український Народ не бажає війни ні з ким, а бажає жити мирно і тихо, утворивши сам для себе той лад, який відповідає його історичній вдаді.

З началь. Команди Укр. Військ.

Офіціяльне повідомлення з 2. лютого.

На північ від Львова: Ми обложили Белз зі всіх боків.

На останньому фронті спокій.

Зі Львова Поляки сильно напирали на Янів і на Малехів, але з великими стратами відперті.

На південь від Львова: Поляки ведуть сильний артілерійський огонь на Поставчани і Василівці.

Авіація: Наші летуни літали понад Львовом і Перемишлем. У Львові при перелеті летунів всі поховались. Летуни кинули бомби на польський аеродром. Польські літаки втікали перед нашими.

Офіціяльне повідомлення з 3. лютого.

На північ від Львова: У Белза бій.

На останніх фронтах стрілянина.

Авіяція: Наші літаки літали на розвідку в напрямі Львова і Перемишля і кидали бомби на аеродром у Львові.

Офіціяльне повідомлення з 4. лютого.

На північ від Львова: Бої у Белза і на північ від Сокаля.

У Львова: Стрілянина.

На південь від Львова: Поляки, підтримувані сильною артілерію, перейшли значними силами в наступ на фронті Вовча-Долішна і Хирів. — З великими стратами були відперті.

Офіціяльне повідомлення з 5. лютого.

На північ від Львова: Спокій. Коло Сокаля бої.

Коло Львова: Наша стежа підпалила хату в Мійських Пасіках, в якій була польська сторожа. 10 Поляків згинуло, а 10 ранених.

На південь від Львова: Поляки наступали в силі 4-ох до 5-ти сотень на Радехівці, але їх відперто.

Подробиці наступу Поляків 4. лютого на Вовчу долішню: Перший раз наступали Поляки силою 6-ти сотень і двох сотень машинових крісів Другий раз наступали Поляки ще більшими силами в околиці Дроздівки-Нового Міста-Чижок. Огонь нашої піхоти і артилерії розбив неприятеля. Притім ми здобули оден машиновий кріс з додатками. Втрати неприятеля великі. В другім наступі Поляки цофнилися перед огнем наших машинових крісів. Утікаючих Поляків нищила артилерія. Підчас того другого наступу брали участь два панцирні поїзди, котрих прогнала наша артилерія аж до Хирова. Коло полудня появився третий панцирний поїзд з двома санітарними возами, з котрих вийшло 80-100 стрільців. Битва коло Чижок тривала від 6-тої год. рано до 4-тої пополудни. Зі заходу наступали на Чижки 3 польські сотні, а з півночи 5 сотень. Наступ відперто нашими двома сотнями. Відтак Поляки вдерлися до північної части Чижок. Сейчас пополудни почали наші резерви наступати і окружено Поляків з трох сторін, їх приневолено до утечі. Їх втрати великі. До нашої неволі попалося 6 ранених Поляків і з ними один старшина. З польської сторони брали участь в наступі 4 куріні піхоти, дві 15-центиметрові гавбиці і дві далекосяглі гармати. Поляки стріляли кулями дум-дум. Ми задержали всюди наші попередні становиска.

Офіціяльне повідомлення з 6. лютого.

У Львова: Поляки вели наступ на бровар Ґрунда силою до трьох сотень, зі стратами були вони відперті.

На південь від Львова: Поляки двічи переходили в наступ на північ від Оброшина, одначе були відперті.

Офіціяльне повідомлення з 7. лютого.

На північ від Львова: Спокій.

У Львова: Наші частини отамана Долуда заняли стацію Бруховичі і село Бруховичі-Михальщину (357). Наш панцирний поїзд острілював Заківку.

На південь від Хирова: Поляки напали на Здану на першу нашу сотню. Зразу мали Здану, а потім були відперті.

Начальник штабу укр. військ.
полк. Мишковський.

Друга сесія Української Національної Ради.

Дня 5. лютого розпочалась друга сесія Української Національної Ради. О год. 11. отворив п. президент Ради д-р Е. Петрушевич засідання, подаючи до відома порядок дня: 1) проєкт закона про уділення кредиту на відбудову знищених сіл; 2) проєкт закона про урядову мову; 3) проєкт закона про правіжі державного скарбу.

Відтак представив п. президент ново-іменований Державний Секретаріят і привітав відомого діяча Перемищини д-ра Кормоша, який втік з польського полону.

Положення воєнне від останньої сесії не змінилось, Львів і Перемишль в руках ворогів. Богато жде нас жертв. Армія, мимо недостач, дає докази героїзму й посвяти. Героям зпід Львова і Перемишля наше признання і вдячність. Нашим обовязком є усунути недостачі, які терпить армія.

В богатьох повітах зазирає населенню в очи голод. О власних силах мусимо сьому зарадити. Дальшою пекучою справою є справа фінансів, в кінці аґрарна реформа, якої головної основи мусить вже теперішна сесія ухвалити, адміністрація і шкільництво — це справи, яким сесія мусить присвятити богато пильної праці.

П. Президент висловлює надію, що з огляду на вагу хвилі У. Н. Р. не заведе надій, які на неї покладає суспільність (оплески).

Секретар У. Н. Р. др. Ст. Витвицький читає вплив дня.

Голос забирає Президент Держ. Секретаріяту др. І. Голубович, який в своїм експозе звертається до суспільности з зазивом, не опускати рук, доки наша територія не увільнена від румунської і польської інвазії, та доки Угорська Україна не прилучена до Української Републики. „Наші сили не вичерпані. Можемо з надією дивитися в будучність“. Відпирає очернення Поляків про мнимі насильства Українців над Поляками і заявляє, що правительство зажадає міжнародньої комісії для опрокинення тих закидів. Констатує, що Поляки в нелюдський спосіб обходяться з українським населенням занятих областей, з полоненими і інтернованими. Повідомляє про проголошення злуки всіх українських земель і відчитує маніфест Директорії (гучні оплески). Правительство приступає до скодифікування тих всіх постанов, які-би забезпечили українським землям, вилученим зі звязи давної Австро-Угорщини, таку правно-політичну і господарсько-фінансову свободу рухів, щоби в переходовій добі дати можність провадження війни, удержування на своїх землях ладу і порядку та становлення про дальший хід правно-державного перестрою. Констатує, що на землях Західно-Української Народньої Републики панує спокій і безпеченство і звертається з зазивом до суспільности, щоби підпирала правительство в змаганню до удержання порядку на будуче. Правительство стоїть на тім, що в найблизшому часі треба уложити виборчу ординацію до громадських, міських та державних установ та приступити до порішення аґрарної реформи. Подає основи, які виготовила комісія при Секретаріяті земельних справ: 1) Вивласнення більшої земельної посілости через викуп, 2) Задержання приватної власности, 3) Установлення непозбувального мінімум, 4) Обмеження права спадку, 5) Ліси остають власністю держави, 6) Розділ землі між мало-вемельних і без-земельних за заплату дорогою індемнізації. — Скорого полагодження вимагає також справа виживлення населення, весняних засівів, поліпшення долі учителів, залізничників, почтовців і всіх категорій робітників і урядників. Взиває суспільність, щоби з вирівнанням біжучих і залеглих податків дала правительству средства до переведення його замірів. На сю сесію приходить правительство з законопроєктами про уділення кредиту на відбудову знищених війною областей, про урядову мову в державних урядах і про правіжі Державного Скарбу.

Зміст дискусії над сим експозе подамо в слідуючому числі.

В справі переговорів.

Найважнійша справа, яка нас всіх доторкає, справа переговорів і міжнародного положення України була обговорювана на тайнім засіданню комісії У. Н. Р. і про неї не можемо нічого сказати, бо не припущено нікого з представників преси на це засідання в цілі орієнтації. Дещо знаємо з другої руки від одного чоловічка, що був вибраний двома комітетовими в однім товаристві на провінції і як посол мав приступ до Святая Святих.

Та з огляду на тайність справи не можем писати про все, що нам відомо — подаємо тільки основне становиско військових кругів і Президента Секретаріяту, який висловив свою думку на повнім засіданню У. Н. Ради.

Положення України тепер є дуже скрутне. Вона загрожена війною на чотири фронти. На її землі наступають зі заходу Поляки і Румуни, зі півночі і зі сходу — московські большевики і Донці з Красновом. Державність України запрожена не то утратою земель, а цілковитою утратою незалежно-

сти, як що в народі не проявиться сила проти напастей сусідів!

Супроти такої небезпеки правляні кола стоять ни становиску, що вони готові замиритися з кождою воюючою стороною в кождій хвилі під умовою що з етнографічної української теріторії не відступлять ні одної пяди нашої землі. Теперішна військова управа станула на становиску, що війну ведеться далі, навіть як би мали ми упасти в бою перед перемогою насильства, бо впасти може великий народ, а згинути тільки нікчемний! Як що ми великий народ — перетріваємо найбільше нещастя, — як що ми нікчемний народ, то нема нам ратунку і не має нам місця між народами на карті світу!

Тому ті, що стоять на фронті, можуть бути спокійні за переговори наших представників з Поляками! — Ні пяди нашої землі не попустять ті, що ведуть переговори, хоч би прийшлось нам упасти перед перемогою. Від Вас, жовніри, залежить, чи нас переможе ворог, чи Ви устоїте в боротьбі за волю! Хоч приходить Вам упадати від нужди і недостатку серед куль і морозів — то боретеся за святу справу, за свою землю, за честь цілого народу перед світом!

Та ми віримо свято, що переможе правда, і скажемо маловірам білозорам, що як упаде їх верховлада, то ще не згине Україна. Не кричіте: — Як ми упадемо, пропала Україна! — бо як ви упадете, то встане нова Україна на нових основах!

А хто каже, що згинемо, каже нам, що ми нікчемний народ!

Та той народ, що від малого до великого бореться за волю, серед морозів, нужди і голоду, без обуви, біля, одежі — не є нікчемний, а великий народ!

Той народ, хоч нерозумний, та невмірущий, як Марко Проклятий! Не згинув за шістьсот літ неволі, не згине серед тої великої бурі, а підійметься по трупах старого, обновлений, видющий, мудріщий новим тяжким досвідом, що найбільший народ без своєї державности стає рабом грабіжників!

Ще не вмерла і не вмре! В. П.

Настрій на фронті.

I.

Стрінувся я з двома раненими, що явилися з фронту в Станиславові, завів їх до гостинниці та став слово по слові вивідуватися про життя на фронті.

— Якийже там настрій на фронті? — спитав я.

— Настрій на фронті кращий як давніще! На піднесення настрою вплинуло прилучення Західної України до Укр. Нар. Республики!

— І уступленне політиків старого крою бодай в частині з правління! — додав другий — тай украінізація по містах!

— На знак прилучення Галичини до України підхопив перший, — стріляли сальви зі всіх батерій на відтинках!

— Чого бракує нашому війську? — спитав я.

— Офіцерів! сказав другий коротко.

— Так офіцерів, серед рядовиків підносяться щораз грізніщі докори, чому тілько офіцерів займає місця на заполі, а не на фронті! Селяне-жовніри домагаються участи в боротьбі з Ляхами всіх з інтеліґенції без ріжниці ранґи!

— Так так — підхопив другий — як не хочуть, щоби вибухнув большевизм, мусить інтеліґенція станути на фронті, щоби простувати незрозумілі струї зі сходу!

— Тай до бою повинні всі офіцери йти з нами! Як довго рядовики бачуть офіцера у битві, так довго ніхто з них не подається взад! І тих офіцерів люблять! Простять не знати які прикрости офіцерови, як він у битві хоробро держиться! А кілько рекрутів на них чекає!...

— Невдоволення нема якого у війську?

— Невдоволення ізза недостачі обуви і убрання усунено через нову свіжу доставу з України! Їсти і пити є доволі, як дома! Тільки пиття трунків декуди шкодить, бо веде з підйому до отяжіння!

— Звідки дістаєте харчі для війська?

— Всі фільварки взяло військо у свої руки і господарство само веде дуже зорґанізовано!

— А населення як відноситься до вас?

— Населення гарно! Воно дає все, що може, бо „то наші сини бються“ — каже. Тільки вимагає поквітовання на все, щоби мати почуття порядку.

— Отже до невдолення нема причини? — замітив я.

— Невдоволення вибухне бунтом за переговори, серед вояків говориться декуди про вирізання офіцерів!

— Як то?

— А так! Люде хочуть знати, що „пани говорять між собою“, бо „пани вертять, як хотять, а нас чуби болять“.

— А ви на тім відтинку, куди переїзджали парляментарі?

— Так! Як тільки парляментарі стали їздити через лінії, це викликало негодування нетільки у вояків, але й серед селян і селянок. — „От видите, те саме, що у Львові!“— обурились вони.

— Як переїздив офіцер Курманович та Др. Томашівський і Охримович — докинув другий — то всі занепокоїлися, що щось коїться! Відділ куріня Чугана загрозив, що буде стріляти. І впали стріли!

— Так ви нераді згоді з Поляками?!

— Якого біса! З ким тут годитися!? — крикнув перший, блиснувши зубами — з Поляками на нашій землі не можна вести переговорів! Ми побили як раз Варшавяків, вони як попали до полону, жалувались, що їх обманули, повели їх замість на Познань на Львів!

— Тай вони як раз тоді ослаблені були через те, що частина їх вийшла на Янів — спалахнув другий — хиба хочем дати їм час до набрання сили!? Го го! Побачимо, як попроводять пани, як вони продадуть нас, то ми розправимося зними коротко!...

Сказав, — шарнув по під горло — і вдарив кулаком об стіл, аж склянки задзеленкотіли. В. П.

Др. ИОСИФ ІВАНОВИЧ.

Письмо з Праги.

(Далі) 15. І. 1919.

Разом з Словаччиною заняла чесько-сдовацька армія також Спіж, Ораву і часть тренчинського комітату, які є замешкалі польською людністю. З того вийшли бої між Чехами і Поляками, потім був роз'єм оружа, про дальший перебіг справи нема звісток, хиба що краківська „Nowa Reforma" з 1. січня пише про з'їзд повітової орґанізації народової в Новім Торзї, де рішучо осуджувано „Zachłanność Czechów".

Рівночасно протестують Поляки против заняття польської части Шлеска через Чехів, в торжественній формі виявляє сей протест пяніст і політик Падеревський, відкликуючися до рішення антанти, а більш рішучо виступає посол Дашинський і каже, що Поляки не стерплять інвазії, камінь на камени не позістане, а Цешинської землі не дадуть. Незрозумілим є, що вперід донесли краківські дневники, що правительство польське сконфіскувало розлеглі добра архикнязя Фридриха на Шлеску і установило свій заряд. При тім краківський „Kurjer codzienny" назвав архикнязя „wjeszatel".

В дни 12. січня жалів др. Крамарж в своїй промові на зборах демократичної партії, що Поляки обсадили копальні вугля в ревірі Моравської Острави, длятого на них спадає вина за недостарчування вугля для Відня, а Чехи лиш з трудом здержуються від проливання славянської крови. З донесення дневника „Ceske Slovo" під днем 14. січня виходить, що до Парижа приїхала польська делеґація з жалобою проти Чехів. Один член тої делеґації заявив журналістам, що Чехів епіткає судьба Мадярів, коли вони не покинуть своїх фантастичних імперіялістичних мрій.

Нїмців є в републиці чесько-словацькій два і пів міліона, живуть вони компактними масами, головно на заході і на півночі. Чехи обсадили сі території і заводять свою адміністрацію. Рівночасно правительство німецько-австрійської републики у Відни заводить там свої порядки, очевидно лиш теоретично. Оногді появилися артикули преси антанти, що судьба сих територій ще не рішена, послідне слово скаже антанта. Під впливом тих слів заговорили Масарик і Крамарж про конечність порозуміння з Нїмцями, але поледви чи з того що буде, Нїмцям тяжко приходить переносити панування Чехів, а Чехи знову нарід безвзглядний.

На засіданню ради національної з 14. січня відчитав др. Крамарж умову, яку заключив дня 18. вересня 1918 теперішний міністер заграничних справ др. Бенеш з французьким правительством. Після тої умови згодилась Франція на відновлення Чехії в давних історичних границях. З того ясно, що згоди инших держав антанти нема. Чехи покликуються на западі на історичні, а на сході на етноґрафічні границі, наші сусіди противно: на сході історія, а на западі етноґрафія.

В послідній часі об'являються в Празі забурення робітничі на тлі дорожнечі живности і безробіття, а також прояви аґітації большевицької. Фактично відбулися вже збори і демонстрації робітників проти лихви артикулами необходимої потреби, в центрі робітничім Клядно (копальні вугля) прийшло навіть до поважних забурень і рабування склепів.

Дійсно артикули поживи, хоч є їх подостатком, доси не подешевіли так, як можна було надіятися. За те обнизилися значно ціни одежі і обуви. В торговлі появилися многі артикули, які в послідних роках можна було тільки дорогою потайною дістати, се очевидно віщує недалекі транспорти з заграниці.

Соціял-демократичний дневник „Pravo lidu" пише, що правительство републики заступає справи буржуазії і аґрарїїв, в правительстві засідають міліонери (Крамарж, Рашін, Швегля, Прашек), правительство не має рішучости і енергії до борби з лихвою і вся акція кінчиться на обіцянках довозу з країв антанти. Орґан Крамаржа „Narodni listy" наче в відповіди на те пише, що від кого жадається відвічальности, тому треба дати власть, треба сотворити сильну екзекутиву, так проти капіталістів, як також проти большевицького терору; воно дуже сумно, що в державі ніхто не хоче слухати, але

ще гірше, що в державі ніхто не хоче розказувати і кінчить пересторогою: слухайте, поки воно незапізно!

Обявляються появи большевиків, скрізь мишкують за большевицькими аґітаторами. Сі обави зросли від невдалого атентату 17-літного анархіста Альойса Стясного проти дра Крамаржа в дни 8. січня, коли вистріл револьверовий відбився о нотатку в нагрудній кишені, так що Крамаржови нічо не сталося. Прикрим обявом є те, що другий засуд смерти на Крамаржа вийшов від самих Чехів, бо слідство виказало, що гурток молодих анархістів засудив Крамаржа на смерть ще день 18. грудня 1918; з того приводу увязнено шестеро людей. Може під впливом атентату заповів Крамарж в своїй промові в національній раді вивлащення більшої посілости, удержавлення копалень і борбу з лихвою артикулами поживи.

Мілітаризм відживає в новій національній формі. На улицях Праги стрічаєш богато війська, часом дізнаєш враження, що антанта тут визначила собі сходини, бо коли маширують відділи з музикою, то можеш оглядати відділи в австрійських, французьких, італійських і російських одностроях, — се чеські леґіонери, колишні дезертири австрійської армії. Окрім того повнять службу з оружем також чеські соколи в своїх одностроях. Однострій чеської армії похожий на давний австрійський, поодинокі роди оружя мають відмінну краску вилогів, вилоги є також на шапках, відзнаками старшини є срібні паски, на ковнірі прямовісні, на шапці поздовжні, при тім є число відділу. За те переслідують Чехи давні австрійські звіздки і розети на шапках, не дай Господи показатися з тим на улиці! Скінчилося колишне панування шаблі, взагалі шабля перейшла тут до музею старинностей. Заборонено є офіцирам і жовнірам носити оружжя поза службою. Як колись у віденськім цісарськім бурґу, так тепер на Градчіні відбуваєся з великою парадою зміна вартової сотні, а коли президент республики виїздить, підноситься крик і сотня виступає в ряд, та сама почесть належиться міністрови війни.

II.

Зі Львова приходять сюди польські дневники і є очевидно переповнені клеветами проти Українців. Я від давна говорю, що вистарчить молоденькому Українцеви дати до читання польські дневники, а певно виросте завзятий гайдамака, Чехи не конче вірять в правдивість тих донесень, от оноді писали „Narodni listy“, що ті всі вісти очевидячки пересадні. Ті клевети не мають також успіху в Кракові, бо от пише „Nowa Reforma“ з 4. січня: „Ludność Lwowa czuje wielki żal do rodaków za obojętność, z jaką przypatrują się tragicznym zmaganiom miasta“.

Троха пізнійше відбулися в Кракові збори польського жіноцтва в справі помочі для Львова, в імени зборів промовляла пані де Абанкур до бувшого презеса польського клюбу дра Тертіля, але сейчас потім відбулися, після донесень польських дневників противні збори мужчин і заявили приналежність Львова до України.

Як колись кликали проти Українців австрійських жандармів, так тепер кличуть антанту. Краківська „Nowa Reforma“ пише 5. січня: „Przeciw ukraińskim bandytom musi być zorganizowana ekspedycya karna... Porozumienia z przeciwnikiem niema, jak go nie było w latach 1241 z Tatarami. Tylko tamci Mongołowie z XIII. wieku byli o wiele kulturniejsi i ludzcy“,

Львівські дневники доносять, що у Львові комісія перлюстраційна під проводом ґенерала Альбіновського обходила всі канцелярії, де відкрила силу людського матеріялу до полевої служби. Дуже придалабися така комісія в королівстві польськім, де прим. у Варшаві молодіж читає, думає і дискутує, але про військову службу і чути не хоче.

„Prager Tagblatt“ з 7. січня доносить, що Поляки замовили у Скоди в Пільзні канони 10 цм. і 15 цм., однак фабрика не може виконати замовлення задля недостачі матеріялу. Взагалі фабрика викінчує лиш розпочаті роботи, між тими є також дві гармати 70-центиметрові з дулами на 18 метрів, які ще Німці були замовили, а які тепер Чехи заберуть.

У Львові почала з новим роком поновно виходити російська „Прикарпатская Русь“, видають Володимир Курилович, Др. Марков і Др. Вальчицький. Пражське „Česke Slovo“ з 8. січня, доносячи про те, пише: Характеристикою змислу Поляків для свободи є те, що дневник на розказ польських військових властей мусить бути печатаний окрім кирилиці також латинкою.

З Варшави доходять вістки, які дуже некорисно свідчать про державну здібність Поляків, бо від 1915 року було досить часу упорядкувати державу. „Nowa Reforma“ з 5. січня пише: „Polska nie może znaleść siły wewnętrznej, nie może skupić się solidarnie dokoła jednej myśli odbudowy i działania“. (Далі буде).

ІВАН КОСИНИН.

Третій напад Монголів на Київ.

(Далі)

Мешканці обстрілюваних участків поховались до пивниць. Хто за раня не придбав, апровізації тому привелось гинуть прямо з голоду. День і ніч

через днів пять гуділи гармати. То там то сям горіли доми.

Денеде через вулицю перебігне збожеволіла людина. На Бібіковському бульварі до муру притулений гурток людей:

— Мої праці!... мої праці!... — говорив неначе до себе якийсь чоловік, — моя двайцятьлітня праця згоріла... Всі мої картини, всі історичні ґобеліни, мінятюри і старинні килими... все... все...

Йому приснули з очей сльози і він побіг дальше.

— Божевільний якийсь чоловік!...

— Картини!... ха, ха!... що там картини — мені дитину убили, а чоловік мій стратив обі ноги...

— До нашого дому одинайцять гарматніх ладунків впало...

Раптом посипалось вапно і з гуком з третього поверха рванувсь цементовий балькон...

— — — — — — — — — — — —

І втихли люде... Замовк гурток людей під усипом цегол...

І знову гуділи гармати, тріщали мури палились доми...

Зойк, крик і сьміх божевільних зливавсь з дзеньканєм розриваючих ся арматніх ладунків...

На Львівській, — Столипінській, Володимирській, Великій Підвальний а і на Липках лежали усипи цегол.

Всюди трупи жінок, дітей, коней...

Зголоднілі собаки в білій день жерли падлину, починаючи від мягкої части — від живота...

Дармо комендант міста, інжінєр Ковенко просив Азіятів, щоб вийшли в поле битись з козаками.

Азіятська горда відказалась.

— „Або здавайтесь, — відповіли вони, — або з Київа камінь на камені не залишим“...

— „З того українського буржуавного гнізда, щоб і сліду не зістало“ — казали вони.

І настала важна хвиля.

Українці рішили очистити місто і в ночі, з четверга на пятницю — козаки опускали м. Київ.

А в суботу у берестейській твердині о 2. год. вранці представник України, Микола Любинський підписував акт світового значіння. Підписавши, підняв тоаст до Німців дотепними словами: — Так витаємо Вас, панове, в твердині українського Берестя. Вчера були ми в гостях у Вас, нині Ви є в гостях у нас!

І ціла саля загреміла від оплесків. І за три годині стоустими устами народів гомоніла по всему світу слава України.

* * *

Була третя година пополудне, коли брудні, обдерті з розхрістаними сорочками на грудях, з замазаними обличями страшні мов кошмар орди московські ввійшли до Київа На вулицях лежали ще трупи і убиті коні. До помешкань через розбиті вікна втискався прикрий запах падлини...

Вздовж зід Липок через Лєвашівську, Лютеранську, Хрещатик і Фундуклеївську, стояла большевицька орда.

До помешкань входили большевицькі патрулі і під претекстом, що шукають збруї забирали апровізацію, білизну, гроші.

„Домовим комітетам“ відобрали збрую. З шпиталів вносили хорих і ранених козаків і не добиваючи живих, закопували в землю.

З приватних домів випроваджували Українців і вели на царській дворець. Роззували до гола і голим веліли копати для себе посмертні ями; опісля вилуплювали їм очи, прикладами вибивали зуби і тутже над ямами розстрілювали їх.

Розстрілювали навіть стрільців жінок і дітей. На двірци оточили двісті українських ґімназістів, які в тій страшній метушні з збруєю в руках позістали у Київі. Тих перших ґімназістів української київської ґімназії, що з дитячим запалом пішли самовільно обороняти місто, оточили азіяти і по короткій борбі розбили їх — відобрали їм збрую обдерли їм мундури і розстрілювали їх. Були це здебільше діти від 12—15 літ.

Деякі хами перед розстрілом як мишами в клітці так забавлялися дітьми. (Далі буде).

— — — — — — — — — — — —

З життя України.

Одставка Ради Міністрів.

Директорія Української Народньої Републики, вислухавши на сьогодняшньому засіданні заяву Голови Ради Народніх Міністрів і постанову Ради Міністрів у Виннициі з д. 29. січня 1919 про одставку Ради Міністрів, постановила:

Одставку Ради Міністрів сучасного складу приняти. Всі міністри залишаються тимчасово на своїх місцях до остаточного сформования Кабінету.

Формования нового Кабінету на діловому принципі, але на підставі Декларації Директорії, доручається Міністрові Народнього господарства Остапенкові. В Кабінеті мають брати участь тільки ті партії, котрі брали участь в повстанню. Соціялісти-федералісти можуть бути запрошені на посади Товаришів Міністрів на умові визнання Декларації Директорії.

Укр. польска умова в справі полонених і інтернованих.

Президія Державного Секретаріяту на засіданню дня 15. січня 1919 уповажнила членів Української Напіональної Ради пп. дра Льва Ганкевича, дра Степана Томашівського і дра Володимира Охримовича заключити іменем Української воюючої сторони з представниками польської сторони умови (конвенцію) що до засад обопільного трактования ранених, полонених і інтернованих та що до взаїмного виміни таких осіб. Умову таку заключено дня 1. лютого с. р. у Львові, а Рада Державних Секретарів на засіданню дня 7. лютого приймила її до відома та видала припоручення введення в життя постанов сеї умови.

Головна Команда постачання в Тернополі.

Головну команду постачання в Тернополі установлено дня 3. лютого під проводом полковника Гната Стефанова. Він приготовляє великі шпиталі в Тернополі і стації для підкріплення, нащо дістав підмогу з України у висоті півтора міліона карбованців.

Редагує Комітет. З друкарні Е. Вайденфельда і бр. в Станіславові. За редакцію відповідає Василь Пачовський.

Ч. 8. Станиславів, середа 19. лютого 1919. Рік І.

Поодиноке число **1 корона.**

Місячна передплата 5 корон. Передрук дозволений за дозволом автора.

СТРІЛЕЦЬ

часопись для українського війська.

Появляється що тижня.

Редакція і адміністрація в друкарні Е. Вайденфельда.

О. ОЛЕСЬ.

*
* *

О дивний мент! О дивний час!
Весь всесвіт дивиться на нас.
Сам Бог над нами став, здається,
І чуть, як Боже серце бється.

Сам Бог байдужість переміг
І на похмурих хмарах ліг,
І звідти стежить за полками,
Готовий кинуть блискавками.

О дивний мент! О дивний час!
Нехай же він запалить вас
І вам сплете вінки лаврові
На полі чести, полі крови!

На переломі подій.

Від берестейського миру не було такої критичної хвилі для нашої молодої держави, як сьогодня. На нашу землю пруться з чотирох сторін вороги, з заходу Поляки і Румуни, зі сходу большевики і Донці з Красновом. Цілий схід стоїть під грозою нового перелому, чи переможе російська струя большевицького централізму, чи переможе перевага антанти. А наслідком цеї боротьби буде визволення всіх національностей в Европі, яке довершиться сотворенням національних держав в етнографічних територіях. Та до того часу мусить Україна перейти через вогонь прочищення і ми віримо, що в нім не згорить наша ідея, а вийде ще сильніша!

Україна саме тепер між молотом а ковадлом! Большевики, що зайняли Київ, не хочуть признати України окремою державою, забірають з України безплатно хліб і вугіль, хочуть нашу землю заселити московськими зайдами, як що відберуть її від панів. Антанта з Францією на чолі вимагає від нас боротьби з большевиками і жадає від нас завіщення зброї в боротьбі з Поляками, на тім, де стоїмо, а про будуччину нашу порішить конґрес в місяці марті. Переможемо большевиків — наша будуччина запевнена, не переможемо — Бог знає!

І сюди боляче — і туди горяче! Годитися з большевиками не можем, не годитися з Францією не сміем! Як що відкинемо без застереження предложення Франції, то вона з Поляками, Чехами і Румунами може вдарити на нас, назве нас большевиками і зруйнує нашу землю вогнем і мечем, — а помочі ні ратунку знівідки ждати!

Антанта жадає від нас армії, якій доставить амуніцію, одіж і обув та провіянти — до боротьби з большевиками, але домагається, щоби ми мирилися з Поляками на основі того, що тепер маємо. Ідіть — каже, визволяти Київ!

Та ми своїми представниками в імени У. Н. Ради мусимо заявити, що наш нарід не піде їм на руку, поки не добуде Львова і Перемишля і не стане на лінії Сяну. Блища сорочка, як кожух, — блища галицька земля селянам, щоби вони давали військо там, а їх лани і ниви піднали під Польщу.

Хочуть Французи нашої помочі — хай вимогуть на Поляках, щоби вицофали свої війська з нашої землі — тоді буде вовк ситий і коза ціла! Не зможуть примусити По-

Львівська державна наукова бібліотека
№ П

ляків, то ми мусимо стояти тут на сторожі нашої землі, бо того хоче увесь нарід!

Перебув наш нарід царську панщину, перебуде і цю конституцію, що нам накладає Франція! Уже ж бо недаром польський міністер-президент Падеревський заявив, що на сході границі Польща мусить собі собі сама устали мечем без огляду на антанту. Значить: серед союзників антанти більшість є противна великій Польщі! Як станем рішуче в обороні границі Сяну, то і Франція зрозуміє, що той малий шматок землі від Львова до Перемишля може в боротьбі з большевиками привести на антанту катастрофу, яка перечеркне її перемогу на віки.

Голос з фронту.

До Вашої статі п. д. „Биться, чи миритись?“ з дня 29. I. 1919 замічу ось що:

Нам миритися треба з польським народом, до якого повинні ми найти дорогу. З польським імперялізмом шкода і часу на балачку. Отся порода людей не має основ і виглядів — тож не треба із нею входити в пертрактації. Через те апробується їх — підчас коли ніхто на світі їх не узнає. —

Большевизм чужий нашому народови. Він не приймеся ніколи. Обавлятися треба лиш самовільної розвязки аґрарного питання. Омінемо сего, коли її самі розвяжемо, увзглядняючи усі моменти питомі псіхіці і матеріяльному станови нашого народу. Розвязати і перевести аґрарну реформу треба негайно. Нехай „земля“ — гасло наше побіч волі стане раз тілом, а не блукає фразою. Се з'єднає нам довіре народа, а мужик буде доперва тоді знати, защо бється. Тоді, коли так станеться, перейде суспільна заверуха через наш лан — а упаде там, де на неї ожидають. Розвязка аґрарної реформи у нас, викличе у Польщі суспільні революти, задасть удар імперялізмови — і прийде до згоди з польським народом.

Постій 3/2 1919.

Др. Володимир Ґеринович.

Зміна у військовім начальстві.

Державний секретар військових справ Дмитро Вітовський подався до димісії. Після приняття димісії Виділом У. Н. Р. повідомив про неї зуповне засідання дня 13. лютого Президент У. Н. Р., висказуючи „цвітистими“ словами признання для заслуг на полі бою і в орґанізації армії серед оплесків цілої Ради.

На місце полк. Вітовського іменував Виділ У. Н. Ради Державним Секретарем військових справ полк. Віктора Курмановича, вихованця австрійської Академії.

Дмитро Вітовський.

В теперішній переломовій хвилі уступлення творця армії з начального становища в армії — є подією, з якої ми ще годні здати собі справи.

Під кермою полк. Дмитра Вітовського армія мала своє „я“ і була підметом в цілій політичній ситуації. І се мабуть була основна причина удару з боку людей малого крою, що не розуміють великости хвилі. Нині армія — сила наша, а все решта — слова полова!

Дай Боже, щоби з уступленням його з керми не вилетів великий дух геройства з цілого українського війська!

В нинішній порі державний Секретар військових справ мусів бути не тільки адміністратором, але й політиком, свідомим відповідальности перед історією за всі договори і поступки наші. А таким був найбільший чоловік чину нинішної Галицької України, Дмитро Вітовський!

Знаю його з товаришування у ґімназії в Станиславові, як поета; читав про його подвиги в рядах Січових Стрільців і плакав я в чужині над його сміливим вчинком вивішення нашої хоругви в давній столиці Романа за австрійської неволі з наражением своєї особи, чув про визволення з тюрми ним Січинського, першого героя нашої землі в XX. ст. Та те все полишаю — бо це вчинки другорядної ваги.

Та виріс-же полк. Вітовський на секретара військових справ із офіцера У. С. С. у великій війні завдяки своїому розмахови, свідомости великого значіння хвилі і рішучости в довершенню великого діла, яке ставить ідея будування Української Держави з попелу віків і нищети нашого покоління. Для цього діла не щадив енерґії, ні праці, ні здоровля, не жахнувся перед ніяким страхом на дорозі до великої ціли — і виріс з клекоту боротьби серед малих людей на чоловіка, що його імя остане

в нашій історії на віки, як імя героя-поета, творця української армії!

Одної хиби не міг позбутися — мав за слабі нерви і тонку шкіру!

Як секретар військових справ не міг здержатися, щоби негайно не відповідати на кождий неслушний закид з повним зворушенням серця, замість бути як криця, слухати і мовчати, а на всі закиди відповісти разом обдуманою відповідю, повалити своїх противників силою своїх аргументів, чуючи за собою армію! Замість висилати референтів на кожде засідання, являвся сам, відповідав негайно з місця, хвилювався, потрясений до глибини, — а слід йому було зі звіту референтів відповісти на кінці раз, а гаразд! Та годі; він є чоловік великого серця, а не залізної волі! Будь він чоловік залізної волі — не він уступавби з поля, а ті, що його приневолили уступити, бо він мав за собою чин і армію, — а не позу і фрази!

Його чином нині ми стали народом, з яким числяться навіть великі побідники Німеччини. Бо не хто, як він сотворив з малого відділу велику українську армію! Від часу зруйнування Січи не мали ми постійної армії — вона піднялася за його рукою до такої сили, що може рішити признання незалежности Української Держави від тих, що її потрібують! Нині вона є предметом торгів — а той, що її сотворив, сповнив свою службу „Der Mohr — kann gehen“!

Та хоч не дістав він щирого признання від „батьків народу“ за це діло — то за це імя його остане вічно записане в історії, в справедливій книзі століть!

А друге його велике діло — це зайняття Львова в українські руки!

Очі цілого світа звернув він цим ділом на український нарід, бо зазначив наше право до одвічної української столиці на віки. І цей чин буде записаний золотими буквами в історії нашій! Так, перший зрив народу після 560-літної неволі в Галичині, звязаний з імям Вітовського на віки — і це є несмертельний вінок на його чолі!

Його не зідре йому з чола ні ворог, ні клеветник, ні гандляр опініі — покоління згадуватимуть імя Вітовського, бо він утворив нам першу українську постійну армію і стояв на чолі першого повстання в Галичині після 560-літної неволі. Він вже не вмре, не загине!

Та до побачення ще, керманичу, весь нарід за тобою!

Василь Пачовський.

* * *

УПБ. Станиславів, 14. лютого. На прощальних сходинах, уладжених в честь Д. С. Д. Вітовського, підніс Товариш Д. С. В. С. сотник П. Бубела великі заслуги Вітовського при переняттю власти в українські руки у Львові, як рівнож при орґанізуванню Армії. З жалем прощається з ним цілий Військовий Секретаріят, не тільки як зі своїм шефом, а також як і з ідейним провідником. Ціла українська суспільність, широкі маси народу цінять його велике діло, а імя Д. Вітовського згадується на Галицькій Україні з такою пошаною, як імя Петлюри на Наддніпрянській України.

У відповідь на се висловив полковник Вітовський перзоналови свою подяку за співробітництво. Хоч як великі труднощі треба було побороти, одначе всі працювали щиро, одушевлені великим ідеалом вільної України.

З началь. Команди Укр. Військ.

Офіціяльне повідомлення з 8. лютого.

На всіх фронтах спокій.

Офіціяльне повідомлення з 9. лютого.

На північ від Львова: Наша проба заняти Белз наслідком великих сил Поляків та їх упертости не удалася.

На останних фронтах спокій.

Офіціяльне повідомлення з 10. лютого.

На південь від Львова: Ми заняли Стрільчиска (на південь від Мостиск) і обсадили Крисовичі. В Стрільчисках стріляло місцеве населення з хат до наших козаків. Поляки стратили убитими 15 люда.

Офіціяльне повідомлення з 11. лютого.

На північ від Львова: Поляки палять і нищать села і все навкруг Белза. Поляки ішли в наступ на Гружів (на півн. від Яворова) і були заняли його, та наші частини перейшли в наступ і прогнали Поляків.

У Львова: Панцирний польський поїзд доходив до Рясної польської, але відігнано його.

На південь від Львова: У Оброшина перейшли Поляки в наступ але їх відперто. Поляки втратили 1 старшину і 14 стрільців, 32 ранених осталося в нашім полоні.

Замітка: В районі Белза як і у всіх місцевостях Галичини, занятих Поляками, польська військова влада примушує українське населення до військової служби в польськім війську.

Офіціяльне повідомлення з 12. лютого.

На захід від Львова: У районі Вороців і Карачинів ми розбили сотню Поляків, які наступали від Рудна. Поляки понесли страти.

На північ від Львова: Відперто наступ ворога на Брукенталь (коло Хлівчан).

На південь від Львова: Наступ Поляків на Добанівський фільварок (коло Ставчан) відперто.

Офіціяльне повідомлення з 13. лютого.

На північ і в окрузі Льв-ова: Без змін.

В районі Хирова: Ворог гуртує сили, з ціло перейти в наступ.

Офіціяльне повідомлення з 14. лютого.

Ворог старався в кількох місцях наступати незначними силами, але всюди був відпертий.

На північній захід від Львова в селі Рясна Руська Поляки обрабували населення, забираючи у нього все до тла. Переслідуючи грабіжників, наші стежі розбили їх і відібрали від них 15 фір зрабованого майна.

Начальник штабу укр. військ.
полк. Мишковський.

Діяльність Держ. Секретаріяту.

Видано: Обіжник до всіх повітових Комісаріятів в справі збирання для війська жертв в одежі, білю і чоботах. Розпорядок в справі воєнних чинитьб осіб, необовязаних до військової служби. Розпорядок в справі виплати одноразового надзвичайного додатку чинним урядникам емеритам, вдовам і сиротам, та залізничим робітникам. Наказ покарання всіх виновників серед населення в нищенню телеґрафічних і телефонічних уряджень. Заборону заниматився продажою тютюну без дозволи скарбової власти під загрозою 10.000 К. кари або 6 місяців арешту. Обіжник до пов. держ. Комісаріятів в справі звільнень від військової служби. Розпорядок в цілі заосмотрення державної фабрики мінеральних оліїв сирим матеріялом. Наказ всім галицьким Українцям-воякам на території Придніпрянської Украіни зголоситися до військової спужби, о скільки вони її не там сповняють. Обіжник в справі прицбання в зимових місяцях дерева, для відбудови краю. Сі розпорядки опубліковані в „Республиці“ ч. 3—13.

Винятки з Угоди Українців з Поляксми заключеної дня 1. лютого:

Арт. I. Ранені.

а) У військових приказах мають бути від часу до часу пригадувані приписи женевських і гаґських конвенцій, нормуючі трактования ранених і полонених на полі битви.

б) Раненим і хорим полоним має бути запевнена належна опіка лікарска та реліґійна по обряді ранених.

в) В місцевостях, де находятьяя у шпиталах ранені і хорі полонені, мають бути видавані сталі легітімації жіночим комітетам другої народности з правом відвідувати хорих і ранених та доставляти їм поживи, убрань, лєктури і т. п.

Арт. II. Полонені.

а) В таборах полонених мають бути офіцери відділені від мужви.

б) Полонені офіцери удержують самі й побирають в ранґах від хорунжого до сотника включно по 500 К. місячно; штабові офіцери по 800 К. місячно; полонена мужва дістає повне удержання та титулом причинків по 30 К. місячно.

в) Полоненим воякам має бути доставлена в міри потреби одіж та обув.

г) Усім полоненим офіцерам та воякам треба уможливити ведення переписки зі своїми родинами.

ґ) Нездібні до військової служби полонені мають бути вимінювані по нормам, обнятим додатковою умовою — яка має бути заключена між обома воюючими сторонами.

Друга сесія Української Національної Ради.

Дискусія над expose Президента Секретаріяту.

Забирає голос д-р Л. Бачинський.

Бесідник узгляднює важні обставини, серед яких правительство обняло свій уряд. Тому треба оправдати деякі хиби, яких ще не усунено. Одначе є і такі хиби, яких бути не повинно. Наш урядничий апарат не позбувся ще лихих стородавної австрійської урядничо-політичної системи. Виступає проти реквізиції у селян — жадає звільнювання з війська не після австрійської системи, тільки дійсно в конечних випадках. Жадає більшої печаливости про армію, кращого обходження офіцерів з мужвою та кращого сповнювання обовязків офіцера. Заявляється за введенням вільної торговлі, вказує прояви хабарництва,

виступає проти господарки дрогобицького Комісаріяту нафтою, яка на його думку приносить державі шкоди. Домагається впливу З. У. Н Р. на закордонну політику — особливо в тім напрямі, щоби наші місії не були такі великі так з огляду на державний скарб, як і на брак робітників в краю.

Відчитує виїмки зі статі „Биться чи мириться“ зі „Стрільця“ номіщені в урядовій „Републиці“ без ніяких заміток, називає автора її за оцінку большевизму злочинцем або божевільним — (замість відповісти йому отверто: краще годитися з Поляками і віддати їм Лемківщину, по Львів і Дрогобич! Ред.)

Перед перервою промовляв Держ. Секретар військових справ, полк. Вітовський, який відповів на ріжні заміти і запити. Між иншими спростував, неначеб армія була гола й боса. У відповідь п. Поповичеви сказав: На Буковині, головно в Чернівцях, сидить маса офецерів, що нікого не робить, а коли приїде делеґація питають, коли прийдете до нас. Коли стан облоги приносить шкоду, його знести. Реквірувати армія мусить з конечности. Реклямаций нема. Інтеліґенції треба на фронті, а вона криється по харчових управах. Аґрарну реформу хай рішає саме сенянство, яке треба скликати на анкету в кождім повіті.

о. Онишкевич домагається негайного виконання ухвали з попередньої сесії у справі засівів. Досі нема в сім напряму ніякого розпорядку. Аґрарна реформа — музика будуччини. Її можна перевести тільки постепенно. Покищо треба призадуматись над тим, щоби на весну земля не лежала облогом. Треба взяти в свій заряд дідичівські землі. Треба застановитися над тим, як їх поділити, щоби найбіднійше населення не вийшло покривджене. Вкінці домагається, щоби за посередництвом котрої держави виміняти інтернованих на „Dąbiu“ коло Кракова Українців. А там устроєно нашим людям другий Талєргоф. А ні — так маємо як залог леґіони польської інтеліґенції. (Оплески).

П. Президент Ради подає до відома, що саме приїхало з наддніпрянської України 120 ваґонів збіжжа, що ціла саля привітала грімкими оплесками.

Гр. Тершаковець (селянин): Мусимо мати сильну армію. Жовнір мусить бути тільки жовніром. В армії мусить бути дисципліна, хочби на се треба було завести кару смерти. Всі повіти мусять дати військо. А то пр. Комарно й Щирець на власну руку завели бранку до 40. року, а другі не дали рекрута навіть оо 30 літ.

А. Музичка виступає против увільнень з війська. Дальше реквізиціями повинен займатися Комісаріят, а не військо. Противиться військовим мітинґам.

Тимко Маркус (селянин) виступає проти реклямацій з війська інтеліґентних сил. Селяни на фронті без офіцерів не можуть бути.

В справі аґрарної реформи жадає забрання від панів ґрунтів і інтабуляції на громади, щоби вже їм ніяяий ворог не міг відійняти. Думає, що покищо землі на стало не можна давати, бо недостає технічних сил до доброго поділу. А друге, жовнір, довідавшись, що ділять вже землю, кине кріси, втече домів, щоби битися з сусідом за кращу пайку, а тимчасом Ляхи всядуть на карк.

М. Петрицький: Духової поживи для народа! Повинна бути комісія друкованого слова, яка вогнем захоплювалаби маси. Розсилати часописи, коли вже почти так скандально функціонують, курієром. Треба народ освідомлювати, що найнерше волю треба оборонити, а опісля щойно можна буде заводити лад, який буде найлюбіщий. Друга важна справа — дисципліна в армії. В републиканській Франції, коли два полки не хотіли йти на фронт, танками їх знищено. Край мусить замінитися в один воєнний табор. Оголосити святу війну.

Третя справа — фінанси. Оголосити примусову процентову позичку. Й не-Українці мусять дати. Ми боронимо й їх перед погибелю в хвилях анархії.

Василь Нагірняк: В армії потрібний послух. Виступає проти тілесної кари і проти неладу по двірцях. Жадає забрання дерева на відбудову з панських лісів на рахунок держави. Домагається землі для малоземельних і безземельних. Для тих, що стоять в полі, за дармо.

О. Матковський домагається тривкої власти по селах і розмежовання компетенції ріжних урядів. Наш народ має глибоке почуття права й леґальности, а оттакий стан, як тепер, коли на місяць вибирається кілька разів комісаря, забиває се почуття. Бесідник готов подати проєкт орґанізації власти по селах. Висловлює довіря Секретаріятови. (Довгі оплески).

Др. Михайло Пачовський: Непотрібно розкинено по селах земельний закон Директорії. Він дуже баламутний. В справі аґрарної реформи: перше всього треба дати селам ліси і пасовиска. А дальше реформу переводити постепенно, До війська хай йдуть всі.

Др. Трильовський: Без критики не може бути добра. Інтернования є на се, щоби зробити чоловіка нешкідливим, а не на се, щоби мститися. Стан облоги по містах мусить бути захований, та він не може бути мальований. Чемність у нас за далеко посувається. Підчас ревізій балакається по польськи. Старе раболіпє. Поляків до армії треба брати. Вони наших беруть. Б Перемишлі наших людей заставляється копати шанці, стояти на вартах. Користають із державности, мають що їсти і пити, хайже роблять

службу. Те саме й з Жидами. Геть з політикою струсі!

Большевизм нема що легковажити! Треба заложити бюро пропаганди. В армії й серед суспільности треба діяти словом й пресою. Комісарів висилати між військо, що вислухалиб жалів і просьб жовнірів і старшин.

Належалоб пояснити заграничні справи. Бесідник має інформації. Пішон приймив нашу делеґацію. Масарик заявив, що Угорська Україна нам належиться. Ославлений Ірабський сказав, що антанта признасть Польщі тільки ті землі, на яких станула стопа польського жовніра.

Держ. Секр. др. Макух: В найкоротшім часі будуть переведені вибори на найбільш демократичних основах. Хиби в адміністрації спричинило в нас і те, що творимо на румовищах. Критика дала зразок, як не повинно бути. На наддніпрянській Україні нема ще спокою. Все-ж мусимо йти по одній лінії. Треба утворити комісію, яка розглянула-б, що здорового у нас, а що на наддніпрянській Україні (земства!).

Треба зреформувати повітові Ради на взір земств. Треба — дальше — сотворити інституцію посередну між Повітовими Радами а Секретаріятом, яка відтяжила-би адміністрацію.

Критика концертувалась в тім напрямі: ми ще не є вповні правовою державою. Незрівноваженість видно навіть у нових людей, що не служили за старого режіму. Стан облоги, брак свободи особи, кари тілесні. Тут й там адміністратори виросли на потентатів, що не тільки селянина, а й інтеліґента годинами держать під дверми. Заміт хабарництва тяжкий. Вжию всіх сил, щоби хабарників викинути, хочби навіть високо поставлені особи мали йти до криміналу (оплески).

Завдяки малій цивільній відвазі загарбали військові власти за богато прав у адміністрації.

За богато наймолодшої інтеліґенції заховалося по урядах. Декуди по 50 людей в харчевих урядах. Декуди поухвалювано собі королівські пенсії. На фронті треба людей. Худобу купується з вільної руки. Реквіруватя не вільно. Реквізиції військо перепроваджувати не може без комісаріяту. Секретаріят поробив кроки, щоби заосмотрити села в насіння.

В справі аґрарної реформи: надрукується закон Директорії, проект д-ра Даниловича і д-ра Льва Бачинського і розповсюдниться, щоби люде могли зорентуватися. А опісля хай скажуть слово інтересовані. На відбудову ухвалено 500 міліонів корон.

Мусимо перевести реформу нас самих. Наше селянство — золото, якого недоцінюємо. Сей елемент не завів. Се елемент, на якому можна сміло будувати.

Треба боротись з політиканством. Мусимо звертати увагу на се, що наша територія стане базою, з якої державність буде розходитися на соборну Україну. (Оплески — бесідникови ґратулюють).

(Далі буде)

Настрій на фронті.

II.

Оба ранені з фронту, з якими вів я розмову про настрій на фронті, завдавали мені ряд питань, на які я давав відповіди на основі інформацій із військової управи.

— Як стоїть справа з мундурами?

— Як звістно Вам, антанта замкнула увесь довіз і ми не можемо їх добути, хиба з України. Ще кілька днів терпцю і ми дістанемо більший запас, яким обділиться всіх тим, що кому потрібно!

— Та мундури мундурами, — підхопив другий — але чи інваліди дістануть якусь запоруку удержання?

— Саме готовиться закон у справі підмоги інвалідам, а розпорядок про виплату причинків для родин покликаних до військової служби оголошено і його в ч. 6. нашої часописи подано до відома.

— Після мене право до наділів землі — сказав перший — мають в першім ряді ті, що стоять у полі!

— За те стоїть військова Управа і загальна опінія У. Н. Ради. Землю дістануть передовсім ті, що беруть участь в боротьбі за волю! Їх точний спис подасть парцеляційній комісії військова управа.

— Воно так і слушно! Коби Ви знали, яку нужду переносить наше військо серед тих морозів — ані крок не відступає з поля, а деякі з них такі, як висохла щипка!

— За це Вам хвала і дяка від цілого народу буде, коби тільки видержали і затримали дисципліну, бо тільки тоді будуть з нами числитися!

— Видержуть, не бійтеся, — сказав поважно другий — а на проступників проти дисципліни є суд!

— І військова управа видасть закон про суд у військових провинах на взір судів присяглих і се переведеться у цілій армії! — відповів я. В. П.

Др. ИОСИФ ІВАНОВИЧ.

Письмо з Праги.

(Далі) 15. І. 1919

Керма держави спочиває тепер в руках кабінету посла Морачевського, а диктатором є Ґенерал Пілсудський. Тимчасом ситуація в Варшаві чим раз то грізнійша. Після донесень дневників „Corrierre della Sera“ і „Matin“ Варшава переповнена аґітаторами большевиків, панує анархія, в краю гуляють банди розбишак, а всі дожидають спасеня від 20·000

ної армії ґенерала Галлєра, яка перебуває ще у Франції і має повернути до Варшави. Рівно-ж „Matin“ доносить, що зі сходу маширують на Варшаву одинайцять девізий большевицьких під проводом народного комісара Смирнова, котрий заявив, що ся армія остановалася аж на границі Німеччини, де подасть братню руку німецьким большевикам, а спільними силами викличуть всесвітну революцію. Большевики заняли вже Литву і минули Барановичі.

Серед тої грізної ситуації повернув до Варшави піяніст Падеревський, опанувавши перед тим Познань, по довголітнім побуті в Америці. Варшава приняла Падеревського з ентузіязмом і окликала його кандидатом на президента польської републики, але правительство Морачевського віднеслося до него холоднокровно, по чім Падеревський виїхав до Кракова, де рівно-ж був предметом великих оваций. Річ в тім, що Поляки видять в Падеревськім одиноку дошку ратунку, він має бути приятелем американського президента Вільзона і має мати визначні конексії в Анґлії. В послідних днях принесли дневники вість, що французькі війська обсадять Королівство польське задля спинення походу большевиків.

Падеревський повернув з Кракова до Варшави, навязав переговори з партіями політичними, які розбилися і на разі до жадного позитивного результату не довели.

Найновійшу вість приносить анґлійський дневник „Daily Mail“ з Варшави, що польські большевики в послідних днях заняли ратуш і иньші публичні будинки, на передмістях ідуть кровавi бої, а в окрузі анархія і террор. Краківські дневники доносять, що пробують ратувати ситуацію урядничим кабінетом. Ся відомість неімовірна, бо не потверджена иньшими дневниками.

З Мінська доносять, що там проклямовано білоруську републику, при чім розвязано дотеперішну національну раду, як також комісію німецьку, польську і українську. Проклямація нової републики заповідає соціялізацію землі, лісів, водних шляхів, почт, телеґрафів і фабрик. Доносить про се „Bohemia“ з 7. січня.

Шляхи залізничі в Королівстві польськім, після донесення „Now. Ref.“ з 31. грудня 1918, в неладі, бо є всего 4000 ваґонів, з чого 800 ваґонів не до ужиття, а тимчасом для виживлення самої Варшави треба денно 1200 ваґонів. Для характеристики ситуації вистарчить сказати, що перед війною тільки одна віденсько-варшавська зелізниця мала 27.000-ваґоновий парк.

Про погроми протижидівські в західній Галичині доносили недавно дневники.

Тепер читаємо в „Now. Ref.“, що осібні слідчі комісії розглядають справу, очевидно вона по стороні жовнірів німецької, чеської й української народности, котрі по заведенню польської управи відійшли домів. Про розмір тих погромів подає „Nowa Rejorma“ дані, а іменно мали вони місце в отсих місцевостях: Кенти, Кросценко, Динів, Тарнобжеґ, Ніско, Мілювка, Мисленіце, Маків, Домброва, Буківсько, Риманів, Бжозів, Ґловів, Жабно, Добчице, Ліманова, Ропчице, Жміґрод, Живець, Бяла, Чорний Дунаєць, Затор, Бжесько, Стрижів. Скавіна, Заклічин, Тичин, Яворжно, Радомисль, Суха, Ряшів, Кальварія і Андрихів. Виходить з того, що були се погроми на високу скалю. Тепер доносять польські дневники про погроми Жидів на Україні, іменно у Бердичеві і Житомирі. Преса антанти не потверджує сеї вістки, походить вона виключно з польського жерела.

Познань з околицею в польських руках, управа спочиває в руках адвоката Тромпчинського (президія), банкира Блонського (комісія кольонізаційна) і Ржепецького (президія поліції). В дальшій околиці пішли борби з Німцями, тепер обняв провід німецьких відділів маршалок Гінденбурґ, але антанта припоручила Полякам, щоби залишили дальші борби з Німцями.

ІВАН КОСИНИН.

Третій напад Монголів на Київ.

(Далі)

— Насіня собаче!... сволоч буржуйська! — сичав хам до дитини.

То хлопець був з III. кляси. Пробивши московським довгим штиком хлопчину, він підняв в гору і сьміявсь піяцьким голосом.

Старці і жінки не могли дивитись і почали просити, щоб хотя дітей пощадити.

— Ну сволоч! — сміявсь хам підкидуючи окровавлену дитину, — Ге? щож — підемо тепер до української ґімназії, чи може до Дніпра купатись!?...

— Люде, чиж Ви Бога в серцю не маєте!?— кричала якась жінка, — та цеж діти ще!...

— Діти!?... сучії сини! — сичав він затиснувши зуби, — цеж насіне собаче! підросте і „апять вам українська Центральна Рада будет“...

— Совершенно верно! — гуділи хами в азіяцьких шапках.

— „Ви хуже української Ради“ — крикнула якась московська жінка і плюнула йому в лице.

Азіят відповів на це прикладом і убив жінку на місци.

І реготали як товпа озвіріла.

— — — — — — — — — — — —

Тимчасом узброєні банди плюндрували кам'яниці шукаючи Українців.

Коли богато назбиралось жертв, то їх уставляли до купи і з машинових крісів стріляли в них.

Деяких випровадивши з кам'яниці на вулицю, і тутже. зараз розстрілювали.

Оце власне випровадили з помешкання одного урядовця Міністерства закордонних справ. Він був блідий, мав довге волося і був більше подібний на артиста ніж на урядовця Української Народньої Республики.

Під пахою він тримав офіціяльні акти і документи перекладені на французьку мову. Він бажав зберегти для України ті історичні акти і сховав їх в своїй кімнаті.

— „Ступай к-стєнки“ — крикнув азіят басовим охриплим голосом і штовхнув арештованого.

Урядовець вже знав, що „ступай к-стєнки“ — значить розстріл.

— Чого?... по що?... спитав він, удаючи наївного.

— Ступай ґаворять!... гукнув азіят згодом.

— Панове, — звернувсь урядовець тихим лагідним голосом, — панове я прошу... ходім до штабу... штаб близько... я прошу... провадьте мене до свого штабу — провадьте перед большевицькій суд і як що я провинився, то тоді розстріляйте...

— Нічево брат, ступай к-стєнки... ґаварять тєбе!... рішучо закомадував азіят.

— Панове, ну молю вас!... через десять хвилин ми будем в штабі... ще на десять хвилин даруйте мені життя... Дивіть як сонечко гарно сьвітить... я прошу... провадьте до штабу, а там як присудять те й зробити зі мною...

Ґаварять тєбє: ступай к-стєнки!... сволоч!... морду набю!... Ти з української Ради!? Ге?... — харчав з охриплим голосом озвірілий азіят і встромив зелений зір очий в бліде обличе урядовця.

— Ні... я артист... панове!... не можнаж так... дівіть ся небо дивиться... яж в нічім не завинив...

— Как нєт!?... сволоч!... нам ізвєстно... ну! — ступай ґаварять тєбє по харошому, а нєт, так сєй час по морді получиш...

— Да астав єво, — заговорив другий — нє відіш-лі, что у нєво морда артісти..

І вони піяцьким голосом розсьміялись.

(Далі буде).

З життя України.

Українське „повстання“ в Чернівцях. УПБ. Будапешт, 10, лютого. „Pester Lloyd“ повідомляє: Дня 5. лютого українське населення Черновець пробувало підняти повстання проти румунського панування, яке одначе Румуни в зародку задавили. Провідників руху, в тому визначних осіб українського політичного життя — і так б. посла й члена Краєвого Виділу Е. Пігуляка, дра Дрогомірецького, дра Залозецького й ин. — арештовано. Румуни перевели опісля ряд ревізій по домах, між ин. в філії Англьо-Банку й у його директора радника краєвого суду дра Давіда, ґенерала ф. Ангауха й дирєктора Гіпотечного Банку Ст. Бурштина. В Чернівцях проголошено стан облоги.

Україна й Антанта. УПБ. — Радіо з Одеси 9. II. до Жмеринки. До члена Директорії Української Республики п. Петлюри в Київі. Дня 1. лютого я був принятий ґенералом Бертельо і розмовляв з ними на загальні теми. Що до конкретних справ, то він радить таке: вигнати всіх Німців з України, освободити з вязниць всіх добровольців і вислати їх до Одеси, боротись рішучо з большевиками. Крім того зажадав пояснення справи що до границь Бесарабії в окрузі Хотина. — Лисенко.

Українська Вища Церковна Влада. Київська „Трибуна“ повідомляє:

Директорія затвердила Вищу Церковну Ради автокефальної Української Церкви в такім складі: архієпископ катеринославський Аґапіт, протоєрей Василь Липковський, священник Михайло Крампенко, від військового духовництва о. Матіюк і діякон Олександер Дурдуковський.

На Лемківщині. На основі одержаних звітів Поляки на Лемківщині знущаються в нелюдський спосіб над українським населенням. Священників та учителів інтернують В Команчі убили тамошнього учителя.

Чехи заняли Мушину, Новий Санч евакуовано.

Зі світа.

„Українці не воюють проти хлопів лиш проти панів“! З Кракова доносять, що польські військові власти арештували „президента тарнобжеської республики“ кс. Окоця. Арештовано його наслїдком доносів, що він пропаґує анархістичні кличі та виступає проти вербування польського війська для оборони Львова, говорячи, що „Українці не воюють проти хлопів, лиш проти панів“ (Вперед).

Словаки проти Чехів. Бувший словацький посол Фердинанд Юріїа оснував словацьку-мадярську ірредєнту і зорґанізував її проти Чехів. Словаки з північної Угорщини, котрих покликали Чехи до війська, не хотять тепер вступати в ряди. Вже приходило до непорозумінь з тої причини. В Прешбурзі мали розстріляти около 80 жовнірів. Серед чеського війська розкидують летючі листки в цїли ширення комуністичних ідей. Приміром розкидують листки такого змісту: „У нас дома — скоро вибухне революція — ви не маєте тут чого шукати!“ — Дезертирство на дневнім порядку.

Армія союза народів. УПБ. Париж, 12. II. (радіо). На нинішнім засіданню комісії Союза народів попирав Лев Буржуа сильними аргументами предложення про удержання величезної міжнародної армії, котра стояла би до розпорядження Союза народів і котру він мігби кождої хвилі вислати проти тих, котрі переступали би зарядження Союза народів. Вільзон доказує в своїй відповіди, що американська конституція забороняє такого уживання американської армії.

УПБ. Мюнхен, 12. II. „Темпс“ доносить, що наслідком домагань, поставлених Франціею на мировій конференції, прийшло дійсно до поважних ріжниць між державами коаліції. Між Фошом і льордом Мільнером повстав явний конфлікт.

Редаґує Комітет. З друкарні Е. Вайденфельда і бр. в Станіславові. За редакцію відповідає Василь Пачовський.

ОКРЕМИЙ КОЗАЧИЙ ЗАГІН ОТИ. ДОБУДА.
К.КУРІНЬ В.КАРАВАНА

Ч. 9. Станиславів, середа 26. лютого 1919. Рік І.

Поодиноке число **1 корона.**
Місячна передплата 5 корон. Передрук дозволений за дозволом автора.

СТРІЛЕЦЬ

часопись для українського війська.

Появляється що тижня.
Редакція і адміністрація в друкарні Е.Вайденфельда.

Громадяне!

Після пятирічної війни, наш народ знова покликаний Національною Радою до зброї, щоби захистити свою волю і права на своїй землі від віковічнього свойого ворога.

При тяжких обставинах славне наше Козацтво і Стрільці ведуть цю боротьбу, а святим обовязком громадянства забезпечити долю і життя тих, хто виконує чесно свої обовязки перед Вітчиною.

Хай кождий, хто має в своїому серці національне почуття, прийде їм з помічю. Алеж це діло велике і вимагає відповідної організації. А тому Начальна Команда закликає все Громадянство до вступу в „Комітети допомоги хорим і раненим в національній боротьбі".

Бажаю, щоби всі товариства, що заснуються по містах і селах, були об'єднані загальними повітовими комітетами.

Перший фонд мігби скластися з датків окремих осіб, та через зорґанізованння всенародньої збірки за дозволом і контролею орґанів Національної Ради, до Президента котрої я рівночасно звертаюся.

Прохаю відчинити підписку й приняти від мене на сей фонд початкову ленту.

Командуючий Ґенеральний Хорунжий
Омелянович Павленко, в. р.

Слава

Вам, Невмірущі борці за землю і волю!

Сміло йдете вперед за найсвятійші права нашого народу, і всі дивляться на Вас і гордяться Вами, слухаючи Ваш трубний гук і боєвий галас над Сяном!

Ніодна Ваша капля крови не впаде на дармо на землю! З того засіву встане обнова наша, що дасть Вам кождому землю, а всім поневоленим волю, а всім покривдженим правду приверне!

Люд, що в темряві блукає зузрить світло велике, живущим в країні тіні смертної світло засияє!

Возвеселиться пожарина і порита земля, возрадується країна безлюдна і зацвіте барвінком!

Вернуться визволені, із радісними піснями прийдуть до Львова — і радість вічна буде над головою в їх і радощі і веселощі знайдуть вони, а смуток і воздихання з нашої країни віддаляться!

Будь-же Вам слава і благословення всіх поколінь за Ваш труд, за страх, за біль, за всі терпіння Ваші в тій тяжкій годині!...

В імя грядучих!

На сході готовиться Франція до рішаючої боротьби за панування над східною Европою. Вона хоче злучити в одну армію своє військо з українським, польським, добровольчим російським, з грецьким і цілою лінією ураз з анґлійською допомогою доосередним наступом здержати похід большевиків на Европу та задавити революцію в зароді!..

Та її побіда не є певна! Доказом на се є з одного боку відсутність Америки в цілій сій боротьбі, з другого боку хитання Польщі, яка має гарних дипльоматів за границею і дуже добрі інформації про силу антанти. Отсе на диво дня 7. лютого міністер закордонних справ Падеревський, який щойно сидів на антанськім кріслі негайно звернув ся до совітського правительства і сів на крісло в Москві! Він уповноважив свого посла зачати переговори з московським правитель-

Львівська державна наукова бібліотека
№ П

ством для осягнення згоди в ріжних справах...

На сю радіотелеґраму польського пана міністра відповіло московське совітське правительство дуже ввічливо, що воно бажає удержувати нічим незахитану приязнь і сусідські відносини з польським народом — віддати йому свої услуги, та вкінці усунути всякі причини конфліктів з правительством польської республики.

Що за несподівана ввічливість московського охльократа до польського пана! Адже міністерство Падеревського складається з самих буржуазійних шовіністичних партій з перевагою народових демократів! Невже тут забуваєте панове большевики, на прінціпи боротьби з буржуями?!

Недовго жадали ми на розвязку тайни: „Українська Ставка“ перехопила дня 12. с. м. радіо московського правительства до французького командування, в якому пропонується Французам згода на підставу поділу: часть України зайнята совітськими військами, має зостатися за Москвою, а решта її віддається Франції, себ то її союзникам Польщі та Румунії! Ну, не диво, що такий кусок пересівся Падеревський з анґлійсько-американського крісла на совітську зануранану скамейку, французьким миром помазану!

А в Бірзулі Франція веде переговори з Українською владою, бо Україна має з Галичан найліпшу армію на цілім сході Европи! Коли щира має бути угода, то Українці за жертву своєї армії повинні вимагати ясної заяви з французького боку на всі спірні питання, щоби з нашої крови не зійшла „рута, волі нашої отрута“ себто: нова Андрусівська угода, що розшарпала наші землі між Поляків і Москвичів в XVII. ст. і відобрала народові землю і волю!

Соціялісти-самостійники з,сували всі ці спірні питання з тайних договорів з Французами у своїх домаганнях оголошених часописями. Ось вони: 1) Признання самостійности всіх українських земель, 2) право на українські кольонії в Туркестані і Сибірі, 3) право представництва У. Н. Республики на мировім конґресі. 4) негайний вивід з України російського і польського війська і передача влади укр. Правительству, 5) повернення укр. портів на Чорному морі і визнання права України на будову фльоти і орґанізацію армії, 6) Франція не має права втручуватися і переводити зміни в складі Директорії і домагатися усунення від активної праці отам. Петлюри.

Щойно по приняттю тих умов є можливість вступити з антантою в офензивний союз проти большевиків, щойно тоді допустити до орґанізації армії з Українців в силі 300.000 під французьким командуванням при технічних засобах французьких, щойно тоді допустити представників франц. командування в центральний залізничний уряд; щойно тоді запросити французьких фінансістів, як радників до міністерства фінансів!

Таким робом стає перед нашими очима відслонена тайна, яка каже нам дуже призадуматися над щирістю французьких плянів. Як що Франція не хоче признати суверенности українській державі в етноґрафічних землях, як що вона хоче удержати російських офіцерів в українській армії та задержати польське військо на Україні; як що вона забірає фльоту України з пристанями під покришкою, що гетьман продав їх Німцям, а Франція їх на Німцях здобула; як що вона хоче настановляти людей у директорії і усувати нелюбих собі провідників народу, а має зайняти залізниці, фінанси і команду над нами — то маймо сміліть запитати тої Франції: Quo vadis, Domine? Камо грядеши?! До України, чи до того, що сказав Лєшек Борковскі: Niema Rusi, jest tylko Polska i Moskwa!?...

Не даром відскочили від активної участи в офіціяльній згоді з Францією соціял-демократи і соціял-революціонери, бо кождий в імя градучих поколінь має право запитати: Чи Україна є на те, щоби дати гарматне мясо на боротьбу сумнівого висліду, а потім на її трупі поділяться пани її добром: Поля-

кв візьмуть землю, Французи — волю, Москалі -- хліб і правосуддя, а українському народові знов остане ярмо Марка Проклятого: нема в світі правди, правди не зіськати!..

Всі українські громадяне усіх партій мусять раз на все затямити собі, що будувати не можна на чужій помочі, а на власній силі, на орґанізації власних мас тяжкою працею з дня на день на кождім місці, при кождій нагоді, не папером і словами, а ділом щоденного труду! Українська маса XX. століття має вже історичний досвід століть і має здоровий інстикт, який уміє все струнути чужу ворожу силу, тепер тільки слід її провчити будувати власними силами свою хату! Тільки всім треба віри, треба віри у вроджену високу інтеліґенцію нашого люду!

Наш люд на основі свого інстинкту йде в тій бурі найпевнішою дорогою до землі і волі: він йде по обох боках боєвої лінії до одної ціли по думці: getrennt marschieren vereint schlagen! (Маширує ріжно, а разом ударить!). До того треба достосуватися нашій інтеліґенції, щоби ми в цій боротьбі двох світів, старого і нового „своєї волі зпроміж себе себе не втеряли!“

Українського Народу ніхто не переможе! На Україні згинули армії Дінґісхана, згинула орда татарська, згинули армії Польщі, згинула армія Вільгельма, — а народ наш остав, пережив всіх і виріс на велитня! Хайже і Французи тямлять, що на тій землі живе невмірущий народ, а як схочуть різати його серце — заплатять головою!

Василь Пачовський.

М. Обідний-Мочарський.

Голгофта.

В крові, сльозах, вінку терновім
З обличчам повним тяжких мук,
Страждань, невомовних наруг,
Розіпясти мій край ведуть!

— Розіпнемо, кричить Москва,
— Розіпнемо, кричать Ляхи,
— Розіпнемо, розіпнемо!
Кричать навколо вороги.

Сестриці, жони, матері,
Краси життя найкращий цвіте —
Слізьми гарячими обмийте
Святому страдникові кров!

Святине наша, рідний краю,
Лише тоді як всі поляжем
Через тіла забиті наші
Тебе до смерти поведуть!

З началь. Команди Укр. Військ.

Офіціяльне повідомлення з 15. лютого.

З ранка удалося Полякам наступом заволодіти селом Поріче-Грунтове (на північ від Комарна). — В полудне відперто ворога з названого села протинаступом наших частин. Ворог стратин 10 убитих і ранених, в полон попали 3 стрільці і оден машиновий кріс. Наші страти зовсім незначні.

Офіціяльне повідомлення з 17. лютого.

В ціли справдження частих донесень про концентрацію польських військ в районі Хирів, Перемишль, Судова Вишня та Городок, котру переведено ними в тій ціли, щоби сильним наступом вирвати нам з рук найвартіщу частину краю — нафтову область — перевела наша армія декілька успішних наступів.

Коло Львова: Наші частини заняли переходово Збоїска, дійшли до стації Лисиничі на Маєрівку, та обсадили Богданівку на захід від Львова. Коло Жорниск та Козиць спричинив наш наступ зазяті бої, які скінчилися великими стратами для Поляків.

В районі Городка: Наші частини заняли хутір Боднарівку та Любінь малий — одначе, уступаючи перед переважаючими польськими силами, опустили його здовж зелізниці Городок—Перемишль.

Ми заняли Вовчухи, Бар, Довгомостиска і Дмитровичі. Стоянці переходили в бою з рук до рук, та під вечір опинилися таки в наших руках. Наші відділи, наступаючі від півночі, перервали зелізницю у Заріча — на захід від Судової Вишні — та задали ворогови у Боротятина, на північ від Судової Вишні, значні втрати.

Підхорунжий Іван Марик взяв під Сосницею за Сяном у полон стаційного команданта з Радимна і 7 верхівців.

На прочих відтинках фронту: Спокій.

Офіціяльне повідомлення з 18. лютого.

На північ від Львова: На границі на північний захід від Сокаля заняли Поляки Костя-

тин. У Белза, де находиться около 1000 Поляків, заняли наші хоробрі частини Теглів—Прусинів, Жужель і Тушків, через що замкнули довкруги всю місцевість. Поляки бороняться розпучливо. Частини наші наступають на Раву Руську — осягнули Голе Равське і Ляшки майже під самим містом.

У Львова: Перестрілка стеж На захід від Львова наступом із півночи осягнули наші частини Вайсенберґ на північ від Каменоброду. На північний захід від Мостиск занято нами Черняву і горби на південь від неї. Із Радимна у напрямку Раківця наступаючі дві польські сотні були відбиті нашою артилерією. На захід від Городка відбито ворожий наступ на Вовчухи.

У Хирова: Спокій.

Офіціяльне повідомлення з 19. лютого.

На північ від Львова: У Белзця завзяті бої. Поляків, що старались пробитись із Белзця в напрямку на південь, відбито. Стацію Белз та Заболотці ми заняли. Боротьба продовжується. У Стаїв на захід від Белза наші частини відбили чотиро-кратний наступ ворожого куріня. Ми відібрали назад від Поляків Костятин.

Коло Львова: Без змін.

На захід від Львова: Вчасним ранком ударили Поляки переважаючими силами на Вовчухи та виперли нашу слабу залогу до Долинян. В протягу дня протинаступом ми відперли Поляків до Вовчух, де і ведеться завзятий бій. Поляки залишили в наших руках 4 старшин, 20 стрільців та богато муніції і майна.

На прочих відтинках фронту: Без змін.

Офіціяльне повідомлення з 20. лютого.

На північ від Львова: Сегодня наші частини, продовжаючи бій за Белз, вірвались у крайні хати міста. Ворог обороняється вперто. Сильний ворожий загін, посланий залозі міста Белза у відсіч, був нами відбитий та недопущений до міста. Бої за Раву Руську ведуться вже на улицях міста, де Поляки ставлять сильний опір.

Під Львовом без змін.

На захід від Городка ми заняли назад Довго-Мостиска та ведеться бій з перемінним успіхом за місцевости вздовж зелізничого шляху.

В прочім спокій.

Офіціяльне повідомлення з 21. лютого.

На північ від Львова: Бій за Белз і Раву Руську продовжується з великим напруженням.

Коло Львова: Вперті розвідки та жвава стрілянина всіх родів збруї.

На захід від Городка продовжуються бої в ціли припинення зелізничого руху і знищення зелізної дороги. За останні два дни ані оден поїзд до Львова не був допушений, не зважаючи на вперті часті проби ворожих панцирок поправити перешкоди на зелізничім шляху.

В районі Хирова ворог гуртується.

Начальник штабу галицької армії.

Звідомлення Українського Ґенер. Штабу

з дня 18. лютого 1919.

Південно-східна група: В напрямку Голта Єлисавет — спокійно. На напрямку Листупівка-Цвітково ворог справляє зелізницю. В районім. Звенігородка: По відомостям в цей район прибуло до 700 чоловік большевицької піхоти.

Східний фронт: В напрямку Цвітково ворог веде розвідку від Таганчи на Миронівку та справляє попсованку нами зелізницю.

Під Київом спокійно.

Північний фронт: В напрямку Коростень Овруч, гарматна та кулеметна стрілянина. На напрямку Сарни Рівно наш наступ розвивається успішно. Ворог одійшов на ст. Моквін.

Західний фронт: На ковельському і володимір-волинському напрямках без змін. В Галичині: на південь від Львова була сильна гарматна стрілянина.

Начальник опер. Відділу Ґен. Штабу.
Полковник **Капустянський.**

Звіт ґен. Бертельмі

про розпучливе положення Львова.

Коаліційна комісія оноді застановлялася над положнням Львова, котре ґенерал Бартельмі у своїм звіті назвав розпучливим. Він видів, як ранених жінок виношено з боротьби до шпиталів. Поляки мають у Львові 3 тисячі правильного війська. Ґеннрал говорить, що Поляки бються без плащів при 10 степенах морозу. Нині доносить польський штаб, що на Львів знов наступають з півночи і північного заходу.

З огляду на те положення коаліційна польська комісія висилає в понеділок делеґатів до Львова: ґен. Бартельмі від Франції, Льорда (бракує) від Америки, Дюкест від Анґлії, Стабілі від Італії. Заходять нові труднощі що до наключення перемиря.

До цего звідомлення додаємо голос польської часописі „Monitor“ зі Львова під заголовком: **„Героізм чи бляґа“:**

ОКРЕМИЙ КОЗАЧИЙ ЗАГІН ІМ. ДОЛУДА
Д.КУРІНЬ В. КАРАВАНА

„Як нас інформують, в жіночій леґії львівській находиться побіч справді ідейних одиниць богато шумовини і гнилі, яка приносить тільки розклад і деморалізацію!

Питаємо: чи такі відносини пожадані? Зважмо тільки один факт, що жінки в повненню своєї служби змушені дуже часто перебувати спільно з мущинами, що дає не тільки широке поле до „ділання“ власне тих шумовин, яких не бракує у війську і Леґії, але потягає також одиниці здорові морально до наслідування погубного прикладу товаришок.

Маємо автентичні відомости про жінки у відділах мішаних з мущинами, але також в Леґії жіночій діються річи не тільки непожадані, але просто нечувані“!

Діяльність Держ. Секретаріяту.

Видано: Розпорядок в справі примусового заряду підприємств і маєтків. Розпорядок в справі клясіфікаційних іспитів для народних учителів при семінарі в Станиславові дня 10. марта. Обіжник в справі курсу карбованця по 2 кор. і курсу гривні по 1 кор. Обіжник про виключення зі всіх Судів, Прокураторій і Карних Заведень всіх судових урядників, що відмовили зложення приречення. Обіжник полевого духовного Уряду окр. і пов. військ. командам про полеві каплиці, церк. річи, метрики смерти віддані до переховку священникам і приватним особам та про доставлення метрик смерти і всіх тих річей Урядові Держ. Секр. Військ. Справ. Розпорядок в справі перепусток і транспортів до подорожі для цивільних осіб. Розпорядок в харчевих справах. Розпорядок в справі організації харчевих управ. Поклик до держ. Секр. освіти до професорів і заступників учителів середних шкіл про негайне зголошення всіх незайнятих до служби. Розпорядок Секр. земельних і внутр. справ в спраі примусової управи землі на рік 1919 р. Ці розпорядки оголошені від 14.—19. ч. „Републики“.

До Високоповажаного Пана

Дмитра Вітовського

Державного Секретаря військових справ в Станиславові.

Виділ Української Національної Ради, приймаючи Вашу димісію, висловлює Вам признання і сердечну подяку за повну самовідречення службу, яку несли Ви на своїм становищі українському народови. Як Державний Секретар військових справ створили Ви серед найтяжших відносин основи Української армії та довели її до сили і розцвіту. Тим то ваші заслуги для будови української державности остануть незабутими в народі.

Станиславів, 12. лютого 1919.

За виділ Української Національної Ради:

Д-р Петрушевич, Президент. **Д-р Горбачевський,** Член Виділу.

До Високоповажаного Пана

Віктора Курмановича,

підполковника Українських військ в місци постою.

Виділ Української Національної Ради іменує Вас отсим Державним Секретарем військових справ.

Станиславів, дня 12. лютого 1919 р.

Д-р Петрушевич, Президент. **Д-р Горбачевський,** Член Виділу.

Друга сесія Української Національної Ради.

Дискусія над expose Президента Секретаріяту.

Держ. Секретар Мирон: Залізничники сповнили важкий обовязок (оплески). Не заспокоєно їх як слід навіть що до апровізації. Про надужиття доносити. Винних покарається так, як тернопільський дворець, де не зіставлено ні одного винного. Карати не тільки того, що хабар бере, а й того, що дає — і то ще тяжше. Що до почт і телеґрафів — також великі недомагання. Впало понад 2000 телеґрафічних стовпів. Буде вже можна посилати почтою пакунки.

Др. Курбас: Причинки треба виплачувати бодай найбіднійшим і інвалідам. Фінанси можна полатати тільки нафтою. Належало би поправити долю урядників; погане положення матеріяльне причиною хабарництва.

Др. Горбачевський простує закиди, поробені нафтовому Комісаріятови. Нафтовий Комісаріят не є самозванчим органом. Деяких заряджень Держ. Секретаріяту фізично не міг Нафтовий Комісаріят виконати. Комісаріят був органом купецьким і мусів глядіти на корисні полагоджування справ.

На сім покінчено дискусію над „експозе“.

Держ. Секретар Козаневич подає проект закона в справі уділення кредиту на відбудову знищених війною областей. Домагається 3 міліонів корон на вступні роботи. Найбільш знищені місцевости в Карпатах і здовж рік Стрипи і Збруча. Приблизно знищених 60.000 помешкань і 120.000 господарських будинків. Приймаючи, що на один будинок потрібно 20 м³ дерева, так на відбудову треба 3,600.000 м.³, що представляє вартість 600 міліонів корон. Якщо вчислиться до сього криття дахів, фундаменти і т. д., — то потрібна буде квота що найменше 2 міліярди корон.

Земельне питання.

Відтак мотивував свій внесок в справі аґрарної реформи др. Л. Бачинський. Закон Директорії — на його думку — не є законом, а програмою. Нас не обовязує, так як він виданий перед офіціяльною злукою на Трудовому конґресі. Земля належиться тим, що на ній працюють. Велику посілість зноситься. Дідичам платиться за землю. За підставу оцінки катастральний дохід. Заплату розложити в деяких випадках на 10 до 50 літ. Ліси спільною власностю. Ріки й земні богатства до Держави. Стави й потоки до громад.

Г. Дувіряк (селянин): Закон Директорії занепокоїв село. Заявляється за приватною власністю. Взяти вищу скількість землі за ненарушиму. Шматки скарбових земель розділити поміж селян. Дідичам платити прогресивно, зн. від кождої чергової сотні морґів менше.

Др. Марітчак розглядає справу аґрарної реформи з правничого й економічного становища. Підчеркнути право власности. Нічого не переводити, що нарушувалоби закон. Треба видати закон, яким касується велику земельну власність. При переводженню земельної реформи звертати увагу на місцеві відносини. Звернути пильну увагу на суспільні реформи. Більше уваги посвятити робітничому питанню.

І. Попович мотивує свій внесок в справі збирання статистичних дат в аґрарнім питанню, а Онищук в справі заборони продажі землі великої власности. Ставить внесок: 1) заборонити продавати землю в посілостях понад 100 морґів, 2) щоби Д. С. видав пояснення, що земельний закон Директорії уважає за один з проектів, 3) приспішити справу весняної обробітки землі.

О. Онишкевич виступає проти трудової норми в наділюванню землею, проти відбирання ґрунтів богатим селянам, проти обмеження продажі селянських ґрунтів до ¼ і тільки державному фондови. Заявляється за ухваленням тільки рамового закона в земельній справі і віддання справи реформи плебісцитови при помочи квестіонарів. На переходовий час уважає більш підходячою резолюцію Національної Ради з 4. січня в справі весняних засівів, ніж внесок дра Бачинського.

Г. Тершаковець (селянин) заявляється за розділом великої власности між усіх селян, за обмеженням права розпоряджування тільки тою землею, що походить з розділу, за задержанням середньої селянської власности, бо тільки на ній можлива раціональна господарка, за удержанням лісів, вкінци за удержанням всенародньої анкети в справі аґрарної реформи.

А. Музичка уважає проект дра Бачинського частинною соціялізацією, — а що частинне — то не удержиться. Жадає видавання часописи, присвяченої головно справі аґрарної реформи.

О. Чайківський виступає проти викупу великої посілости, заявляється за конфіскатою.

А. Тимощук вказує на трудности переведення земельної реформи і представляє бажання селян Коломийщини, які хотять задержання земельної власности до 30 морґів, викупу і розділу земельної великої власности між малоземельних, переселення безземельних в богатші землею околиці, причім держава дала би їм поміч на загосподарювання, державної помочі при комасації, виділення ґрунтів від пасовиска, дозволу частинної продажі землі і наділу землею шкіл бодай у висоті 2 морґів.

Доників-Шекерик заявляється за такою реформою, щоби заспокоїла селянські маси. Треба витворити промисл, щоби дати роботу безземельним. Заявляється за конфіскатою великої земельної власности і за викупом землі у богатих селян. Полонини передати з рук спекулянтів громадам. Селянські полонини полишити їх власникам. В першій мірі наділити землею тих, що воюють. Дезертирам нічо недавати.

М. Петрицький заявляє, що не час занимати ся земельною реформою, коли не покінчена війна.

П. Карманський промовляє за вдержанням середної земельної власности і за звязанням земельної реформи з національним промислом. Домагається утворення Банку земельного і промислового. Банк земельний брав би за землю готівкою, а платив би облігаціями.

Маркус (селянин) промовляє за максімум землі в горах 50 морґів, на підгірю 25. Домагається, щоб можна було платити за землю австрійськими бонами та щоби ріки належали до громад.

А Крушельницький: Проект дра Бачинського опирається на малоземельних і безземельних. Не договорює всього і обмежує власність. Платити за землю або прогресивно, або 500 морґів викоповується, а решта вивласнюється. За ограниченням торгу землею і за комасацією. Домагається, щоби на чергову сесію прийти з кількома внесеннями, та щоби на ту сесію вже прийшли посли з пяти-прикметникового вибору. Низше 100 морґів ціна за землю така, яку власник заплатив.

Др. Кузів: Не вільно дідичам землі продавати й обтяжувати. Коли признається приватну власність, так годиться платити за мінеральні скарби, які є на ґрунті даного власника. За самочинний захват відсудити від права набування землі.

Паневник (селянин) за рамовим законом відбирається дідичам, а наділюється без- і малоземельних. Платити за мінеральні богатства. Ліси до держави.

Т. Залеський: Не ділити сконфісковану більшу власність, а потворити у своїм заряді великі спілкові господарства без- і малоземельних.

Др. Пачовський: Не дрібнити землі. Максімум 100 моргів. Фундації монастирські розділити між малоземельних; за задержанням середних господарств.

Антін Рутко: Безземельних наділювати 5 моргами. Одначе держава не може опертися на 5-моргових господарствах, тому треба творити середні господарства (до 20 моргів). Лишити вільну продажу грунтів понад 5 моргів. Ліси до держави.

Др. Горбачевський: Справа земельної реформи стара, як світ. Покликаний до життя реформою твір мусить бути здібний до життя. Селянські середні господарства не тільки задержати, а й нові творити. Треба розвивати промисл фабричний і рільничий, бо землі до розділу не стане. Ліси до держави.

Нагірняк (селянин) домагається заспокоєння населення Надвірнянщини ерекціональними і державними грунтами. Не ділити полонин, всеж установити максімум. Надвижку приділити сусідним громадам; землею наділити школи (2 морги); за свобідним записом для вихованка. Не спішитись з доконечним ролділом; за свобідним переселенням; землю дати в першій мірі тим, що її боронять.

Ліста бесідників вичерпана, голос забирає внескодавець. Аграрна комісія мусить обрадувати парманентно. Мусить дістати ще проекти земельної реформи з инших країв, та мусить знати, що думають маси. Опісля відіслано внесок враз із усіма додатковими внесеннями (зн. Поповича, Онищука, др. Артимовича, о. Онишкевича і Крушельницького) до аграрної комісії, якої перманентність ухвалено. До комісії вибрано ще нових 10 членів (разом 25). Відтак перейдено до 2 і 3 читання проекту закона про добове (дієти) для членів ради, якій і ухвалено (50 К денно і вільна їзда зелізницею).

На представлення президії відіслано 119 внесків не принціпіяльного значіння до одвітних комісій. без першого читання.

ІВАН КОСИНИН.

Третій напад Монголів на Київ.

(Далі).

— А всьож таки бумаґі Центральної Ради наплі-же ми в єво комнаті... відозвався один з них.

— Да нічево пайдьомте в штаб, товарищі — пусть там оправдиваєтса...

І повели. Повели до опери, де власне поміщувався большевицькій штаб. В перших днях большевицького панування їхній „штаб“ поміщений був в опері. І тут на сцені відбувались кроваві большевицьки суди.

Коли урядовця з розбурханим артистичним волосям впровадили до театру то власне на сцені — по правому боці театральної рампи пяні, брудні „штабовці“ сиділи за столом і пили шампанське,..“

Двох азіятів виносили зі сцени розстріляну не звісно за що якусь жінку.

По середині сцени з фляшкою шампаньською в руці стояв якийсь обірванець і промовляв до „товаришів“...

Партер і ґалєрії були заповнені натовпом азіяцької горди. В льожах також сиділи страшні типи пяної горди і жерли українське сало з чісником та попивали горілкою...

Театр був повний диму від папірос і люльок.

— Найлєвать! — кричав оратор вимахаючи рукою в який держав фляшку. — Довольно буржуї пили нашу кров!.. — кричав від охрипилим запіяченим голосом.

Довольно держали нас в темноті!.. Каму нужна опера — скажітє пожалуста!? Каму нужна!? рабочому люду!? Чорнорабочим розве?!.. Нам нужен демократіческій тєатр, щоб памятний бил нашому брату.

Голоси з партерів:

— Совершенно вєрно!!! треба перепровадити демократизацію тєатроф і концертоф!... Да здраствуєть революція! Гура!..

— Гурррааа!!...

— Далой буржуазія! Гура!...

— Гурррааа!!!

Тут патроля большевицька припровадила урядовця Міністерства закордонних справ.

Тут і крик був так страшний, що „штабовці“ мало що чули, про що патруля їм говорить.,

— Чево!? — звернувсь один пяний „штабовець“.

— Ми вхопили урядовця Української Центральної Ради, — заявив одна з патрулі.

Пяний „штабовець“ махнув рукою.

— Наплєвать!..

— Да харашо, ну що-ж нам з ним зробить? — спитав хтось з патрулі.

— Да нацлєвать має!..

— Прикажітє розстрелять?

— Да розстрелівайте... какая розніца... мнє наплєвать!,. ухадітє, я занят, — сказав штабовець і відкоркував сьвіжу фляшку.

Патруля випроваджує урядовця зі сцени.

Голоси з льожі:

Куда його провадиш!?.. здєсь єво разстрелівайтє!... сукінаво сина... Вот вам і будєть демократизація театра... Ге, ге, ге...

(Далі буде).

З життя України.

Зміни в Директорії. Винниченко уступив з Директорії. Головою став Петлюра. Коновалець увійшов в Директорію. Наказним Отаманом на правах Головнокомандуючого Укр. Військ іменований Отаман Греків. Головним Отаманом остає дальше Петлюра.

Новий Кабінет Міністрів. Директорія затвердила такий склад Кабінету: 1) Голова — Остапенко, 2) м. фінансів — Федак, галичанин, н.-д., 3) мін. нар. госп. — Фещенко-Чопівський, с.-ф., 4) військовий — Шаповал, 5) земельних справ — Архипенко, н.-рев., 6) закордонних справ — Мацієвич, 7) внурішних справ — Чижевський. Кабінет чисто діловий.

Большевицьке правительство на Україні. За київською „Боротьбою“ з дня 9-го лютого подаємо низше склад совітського Комісаріяту на Україні:

Президент міністрів і міністер закордонних справ: Х. Раковський (румун. с.-д., б. гол. рос. мир. конференції у Київі.

Міністерством військових справ завідують: Подвойський і Межлоук;

Міністер пропаґанди: Артем;

Міністерством внутр. справ завідують: Аверін Ворошілов;

Міністер освіти: Затонський;

Міністер хліборобства: Колєґаєв;

Міністер справедливости: Хмельницький;

Міністерством харчування завідують: Шліхтер і Бубнов;

Міністер фінансів: Земіт;

Міністер шляхів: Жарко;

Голова найвищої соціялістичної інстанції і комісар контролі: Скрипник;

Команданти війська: Антонов і Овсієнко;

Революційна військова рада: Антонов, Овсієнко, Ю. Коцюбинський і Щаденко.

Як бачимо, з виїмком кількох назвищ — решта самі правдиві Москалі.

В. Винниченко у Станиславові. Передвчера приїхав до нашого міста бувший голова Директорії, В. Винниченко, що їде на конґрес інтернаціоналу.

Повстання селян проти большевиків. Міністерство в нутрішних справ одержало відомости, що в полтавській і чернигівській ґуберніях відбуваються повстання селян проти большевиків, бо ті реквірують збіже для вивозу до Росії, а з нову в харківський ґуб. помітні виступи селянства проти большевиків на ґрунті спроб мобілізувати населення задля вислання в сибірські совітські війська.

Україна й Антанта. 6. лютого на запрошення представників французького ксмандування в Одесі, в Бірзулі відбулася нарада представників Директорії й делеґата п. Фрайберґа. Французьке командування поставило уповноноваженим Директорії Укр. Нар. Республики ряд вимог, з приводу яких уповноважені Директорії не винесли ніякого вирішення, а передали сі умови на обговорення Директорії й політичних партій.

Зі світа.

Німецькі Національні Збори радять у Ваймарі. Принято тимчасовий начерк устрою держави. В найблизшім часі вибереться державну президію та президента держави. До того часу має рядити теперішне правительство.

Війна за Познанщину. Між Німцями і Поляками ведеться тепер війна за Познанщину. Поляки заняли Познань і раз в раз шлють до антанти іскрові депеші, що побили Німеччину і просять антанту о поміч проти Німців. У тих письмах нарікають Поляки на поступування німецьких жовнірів супроти польського населення. Антанта відмовила помочи Полякам супроти Німців.

Тимчасовий світовий мир. Французьке правительство заявило в заграничній комісії парляменту, що переговори в справі заключення тимчасового мира зачнуться дня 5-го марта.

Конґрес інтернаціоналу. Тепер відбувається у Берні в Швайцарії конференція соціялістів всіх народів, яка зазначує свої ріжниці що до становиска паризької конференції. Поставлено на цій конференції резолюцію такого змісту:

Злука народів, які розходяться взаїмно, в одну примусову державу, була й буде все небезпекою для мира. Територіяльне питання має отже міжнародне значіння і може бути розвязане лише при помочи міжнародних умов найліпше в рамах союза народів. Конференція заперечує по перше: право побідника на добичу і всякі союзні умови, на основі яких втягнено держави до участи у війні, по друге: жадання установити границі відповідно до мілітарних інтересів, по третє: насильні, незамасковані анексії на основі мнимих історичних прав, по четверте: насильні або замасковані анексії на основі мнимої господарської конечности, по пяте: сотворення fait accompli (довершеного факту), обсаджуючи спірні области.

Конференція домагається: 1) безсумнівного признання права народів самим рішати свою долю і свою державну приналежність, 2) в справі спірних областей рішання під контролею союва народів, 3) оборони національних меншостей заступниками, яких признає союз народів і прийме до державної конституції, 4) в ново утворених державах забезпечення перед прилученням до иньших держав, 5) можливість, щоби союз народів рішав в справі майбутних бажань народів, чи частей народів також щодо зміни границь, на основі народнього голосования.

Підстаршини і мужва, що служили при харчових складах (Verpflegsmagazin) б. австрійської армії, в першім ряді фахові пекарі і млинарі, що не служить тепер у війську, не мають відповідного заняття, нехай зголосяться до інтендантури

Начальної Команди Укр. Військ в Ходорові.

Редаґує Комітет. З друкарні Е. Вайденфельда і бр. в Станиславові. За редакцію відповідає Василь Пачовський.

Ч. 10. Станиславів, середа 5. марта 1919. Рік І.

Поодиноке число **1 корона.**

Місячна передплата 5 корон. Передрук дозволений за дозволом автора.

СТРІЛЕЦЬ

часопись для українського війська.

Появляється що тижня.

Редакція і адміністрація в друкарні Е. Вайденфельда.

Василь Пачовський.

За голову Івана.

(Казка наших днів).

У далекім царстві, в тридесятім государстві з'явився семиголовий змій Людожер. Горби рівняє, панів пожерає, нищих підіймає, а куди йде, огнем дише, аж земля гуде.

Злякалися чотири царі зза моря, прикликали своїх знахорів, питають, що його робити.

— Дайте йому голову дурного Івана, то він задавиться!

Вислали царі послів до того Івана, щоби його на того змія Людожера пустити.

— Дамо йому — кажуть — сім бочок смоли і сім возів конопель тай тризубу булаву, що в їй пудів з десять — хай бється! Хай обмотається коноплями, обсмолиться смолою добре, хай візьме булаву тай іде на змія! Переможе — дамо йому всі зорі на небі!

Їдуть посли до Івана, їдуть до його города — аж нема його дома. А в його палаті сидить цариця Повія, що вміє між гострими ножами танцювати.

Як вчула Повія гості на помості — вдарила в гармати великі вівати. Заставляє столи сріблом та злотом із землі Івана.

— Їжте, пийте до своєї любости, кілько хочете — каже.

Засіли посли, лакітки їдять, шампани пють, скоморохи їм на гуслі йграють. А Повія вся в шовках та намистах все коло них бісики пускає, гріщним тілом світить — за очі хапає. Тому усміхнеться, сему руку стисне, того ніжкою нехотя настопче, а сему поцілунок посилає і сміється, до всіх сміється, гей перлами на тарілці срібній розсипає...

Заясніли очі в панів із-за моря.

— Чули ми — кажуть вони — що Ясна Пані славно танцюєш, затанцюй-же нам на весілля, коли ласка твоя!

— А що дасьте? — прилещується до всіх Повія, граючи очима, як змія.

— Що хоч, нема в світі того, щоб тобі не дати!

Не вірить „Ясна Пані" на слова — тільки бровами моргає. Не вірить. Клянуться — не вірить; божаться — не вірить; підписують декрет писаний смолою — повірила ясочка, буде танцювати!

Загули цимбали, заграли гуслі, а Повія танцює на розраду панам ізза моря: Літають ніжки, як білі голуби, між ножами; а білі ручки, як ласиці вються; а груди хвилюють, як білі пави, а тіло звивається гей полоз лискучий. — Зайграли очі в панів, як орли до сонця...

Погасли світла — а Повія шепче в обіймах:

— Дайте мені землю дурного Івана!

— Бери, душко, землю, а ми його голову Людожерови пошлемо! — і зареготались.

Аж грим! — і затрусилася земля і ціла палата.

— Що се? — зірвались пани на ноги. А у місті у дзвони дзвонять, молебні правлять, а в пивницях народ сидить, мов неживий, зціпивши руки; жде, що то буде! Кличуть пани із-за моря знахорів, що були у місті.

— Чи то змій Людожер іде, що земля гуде? — питають.

— Ні, се наш Іван почув про землю тай так дихнув на місто!

— То нічо — шепче Повія — він дурну голову має, пошліть його на змія Людожера. Там наложить головою і сліду не стане з дурного Йвана!

— В боротьбі за землю — кажуть віщі — він дванайцять голов має, одну відітнеш, десять відростає!

— Ха-ха-ха! казка! — зареготали пани з Повією на ціле горло.

Аж се земля знов затрусилась під ними і вогненна рука пише по стіні:

— По сміху плач наступає!

Оце тобі казка — відгадай, де маска.

Львівська державна наукова бібліотека
№ П

Побут голов Директорії у Станиславові.

Ми доносили, що оноді був в Станиславові б. голова Директорії В. Винниченко, звістний великий письменник України. Недовго був — відїхав до Швайцарії на інтернаціональний конґрес. З його побуту остала телеґрама:

Стація: Винниця — Директорії.

Два дні силковався зеднатись прямим дротом з Вами — не удалось, дуже шкода. Мене тут принято о стільки неуважно, неприхильно, що цілком унеможливило мені побачення зі Секретаріятом.

Телеґрафуйте: Відень посольство мені Винниченко.

Телеґрама в перекладі на укр. мову. 23. лютого 1919 р. Станиславів Готель Уніон.

Прошу передати Робітничій ґазеті, що В. Винниченко прибув в Лавочне, де був святочно зустрінений представником цивільної та військової власти Угорщини, котрі витали Його від ім. Угорської Републики.

Член швайцарської місії.

Холодне приняття Винниченка в Станиславові годі витовкувати неласкою антанти бо Винниченко у нас буде великим усе і гідний був прийому уважнїщого з боку своїх, як з боку ворожих Мадярів. — Та свої кажуть: „Але кров моя — раб, але мозок мій — раб!“,

Дня 24. лютня приїхав до Станиславова новий голова Директорії отаман Симон Петлюра. Його привитали представники У. Н. Ради і найвищі власти цивільні і військові. Дня 26. відбулося гостинне приняття в честь його, на якім Президент др. Петрушевич вніс тост на розвій української держави і в честь Петлюри.

В своїй відповіди зазначив головний отаман Петлюра велике значіння Галицької України в будуванню Укр. Держави. В найтяжших часах, коли було припинене наслідком утисків гетьманського уряду національне життя і коли йому самому довелось сидіти в тюрмі — так думки його, як і його товаришів були звернені в сторону Галичини, звідки очікувано знаку до розрахунку з гнобителями України. І сей знак прийшов. Коли Галицька Укруїна повстала до бою за свої права, зараз потім і Наддніпрянська Україна зірвалась до бою з своїм гнобителем — тетьманським урядом. І тут знова треба підчеркнути, що на чолі сього руху стануди Галицькі Січові Стрільці та пірвали за собою широкі народні маси до успішної борби.

І коли для закріплення нашої держави приходитьья нам ще зводити кроваві бої з ворожими наїздниками, які зі всіх сторін находить на Україну — то він твердо вірить, що завдяки єдности всіх українських земель побемо ворогів та забезпечимо волю майбутнім поколінням Українського Народу.

Потім підніс Отаман Петлюра тост за єдність українських земель.

Дня 28. лютого відїхав головний отаман Петлюра, попрощаний президентами У. Н. Ради і Секретаріяту та заступниками цивільних і військових властей серед великого здвигу народу. На двірці сказав між иншими отаман такі слова:

Схиляю своє чоло перед тими лицарями нашої батьківщини, які наклали і накладають своїм життям у боротьбі з віковим ворогом, що все хотів і хоче поневолити нас національно і соціяльно, подивляю ту енерію й ініціятиву, з якої ріжні національно-громадянські орґанізавії ставляться до потреб моменту і допомагають державній владі та війську в задоволенню його потреб.

Розмова з Головою Директорії С. Петлюрою.

27. лютня вранці приймив Головний Отаман редактора „Стрільця“ і представника „Републики“ на понадгодинній авдієнції.

Нас цікавили відносини до большевиків і до Антанти.

Головний Отаман є тої думки, що з большевиками у нас не може бути згоди. І хто-б там на півночі не прийшов до власти, Україна буде для нього золотим дном, резервоаром, кольонією, з якої Москва буде тягнути хочби й послідні соки. Большевики тепер опинилися не-мовби в бутилці (з усіх сторін збльоковані Антантою) — і вони з цілою силою пруть на Україну, щоби ратувати Московщину від голодової смерти. Як господарюють вони на Україні, знаємо: вступаючи на нашу територію, в першу чергу забирають увесь залізничий матеріял (ваґони, паровози і т. и.) а окремі спеціяльно на се з'орґанізовані відділи вивозять на північ усе добро, що тільки попаде під руки. В богатьох повітах вже вибухали селянські повстання проти грабіжництва наїздників, які вони покищо топлять в морю крови.

Самостійности України большевики не визнають. Се йшлоб в розріз з їх економічними інтересами. Українські независимі соціял-демократи й ліві ес-ери, як відомо з телеґрам вже відскочили від них, заявляючи домагання незгідність з федерацією за самостійностю нашої держави.

Та чи в загалі федерація з Росією не є користнійшою, як зі західними сусідами.

— Федерація з Росією — наша згуба. Бо вона нівечить нашу душу; а західні сусіди хоч визискають нас, до душі дібрати не можуть!

Економічний інтерес і політичний розум кажуть нам вступити в зносини з Антантою й оформити їх.

Мусимо піднести сільське хазяйство, мусимо обновити зруйновані й закладати нові фабрики. А се можна зробити тільки з поміччю Заходу.

Мусимо увійти в коло культурного світа і розбити тьму брехень та інсинуацій, якою нас основувала й основує перед світом польська і московська мафія, які видають на се кольосальні суми.

Я ґлибоко певен, що Антанта не може тепер ігнорувати наших справедливих домагань. Коли досі се діялося, так причина сьому неправдиві інформації зі сторони наших ворогів і недостача інформацій з нашого боку. В сьому напрямі богато вже зроблено.

Реальна сила українського народу та його орґанізованість стануть на сторожі інтересів нації. Повалення гетьманско-німецького режіму се мабуть достаточний показчик непропащої сили українського народу й лекція для Антанти в її політиці до України“.

Як стоїть справа армії?

„Можемо мати найсильнійшу армію на Сході, тільки потрібне нам до сього відповідне виекві-пування для неї. А се надіємося дістати.“

Як задивляються Пан Отаман на ролю Галичан в боротьбі з большевиками?

— Отаман гірко усміхнувся.

„Мусите йти на поміч Наддніпрянщині в боротьбі з большевиками, бо грозить небезпека, що харчі замісць до вас, помандрують до Москви. Злуку з Галичиною зазначили ми реальними річами: доставою харчів, амуніції та поверх 100 міліонами карбованців“.

— А Польща?

„Коли будемо мати сильну й добре вивінувано армію, то щоб там не було, з'єдинимо цілу територію українського народу.“

З началь. Команди Укр. Військ.

Офіціяльне повідомлення з 22. лютого.

На північ від Рави. З причини сильного втомлення борців, нами припинені дальші бої за Раву Руську, біля котрої наші частини занимають Потилич і Лужки. На захід від Немирова під напором переважних ворожих сил нами залишені Кревиця і Грушів.

Коло Львова: Жвава стрілянина. На захід від Городка з рана після сильної артилерійської підготовки Поляки повели наступ на Вовчухи, Коців, Долиняни, но були відперті. Пополудни нові атаки Поляків під покриттям чотирьох панцирок також не вдались, ворог був відкинутий в свої старі позиції, а оден його панцирний поїзд був розбитий нашою артилерією і лежить знищений на зелізничім торі.

На останніх відтинках Без змін.

Офіціяльне повідомлення з 23. лютого.

На північ від Львова: Під Белзом і Равою Руською без змін. На захід від Немирова нашими військами відбито у Поляків Грушів.

Коло Львова: Сильна діяльність стеж.

Здовж зелізниці Львів — Перемишль уперті та успішні для нас бої в ціли припинення всякого зелізничого руху.

На останніх відтинках: Спокій.

Офіціяльне повідомлення з 24. лютого.

На північ від Львова: Польський загін для дебльокади Белза, задержаний нами під Остобужем.

Коло Львова: Сильна артилерійська стрілянина.

На прочих відтинках: Спокій.

Офіціяльне повідомлення з 25. лютого.

На північ від Львова: Спокійно.

На лінії Львів — Перемишль: Наші частини заняли Заріче на північний захід від Судової Вишні. Наступ Поляків на Білу-Гору і Остенгавзен відбито з великими для них стратами, відкидаючи їх кольони баґнетами та ручними ґранатами. При тім ми заняли село Мальчиці.

О год. 6-тій рано почалася перерва в операціях.

Офіціяльне повідомлення з 26. лютого.

Перерва в операціях треває дальше.

Офіціяльне повідомлення з 27. лютого.

Перерва в операціях треває дальше.

Начальник штабу галицької армії.

Звідомлення Українського Ґенер. Штабу

з дня 20 лютого 1919.

Східний фронт: В напрямку Голта - Єлисаветград спокійно. Наші частини у ст. Бандурка, що в 10 верстах на схід від Голти. В напрямку Цвітково-Шпола ворог зі смуги ст. Звенигородка м. Звенигородка далі не просовується. Наші частини ведуть бій в районі Хвастів.

Північний фронт: В напрямку Коростень ворог після жостоких боїв захопив ст. Коростень.

Південний фронт: Ворог скупується у с. Каменка гора і веде розвідку на ст. Люкоміски.

з дня 21. лютого 1919.

Південно-східна ґрупа: В напрямку Голта-Єлисаветград удачні для нас сутички розвідчиків. На напрямку Христинівка-Цвітково наші частини посуваються до стації Звенигородка.

Східний фронт: На напрямку Козятин-Київ: Бої в районі Сквіри - Попельна-Корпен. В напрямку Житомір-Коростень ворог займає Коростень і веде розвідку на північ стації Бобрик.

Північна ґрупа: Рівно-Сарни: Ми боєм захопили гору Каменка.

В Галичині без змін.

З дня 23. лютого 1919.

Південно-східна ґрупа: В напрямку Голта—Єлисавет спокійно. Місто Ананєво звільнено від місцевих большевиків. Захоплено 3 гармати і 9 скорострілів.— В напрямку Христинівка—Цвітково рішучим наступом після впертого бою наші війська розбили большевиків і захопили стацію і місто Шпола. В наших руках залишились 4 ворожі поїзди з військовим майном, броневик, богато рушниць, набоїв та иншого майна; крім того 152 полонених червоно-армейців.

Східний фронт: В напрямку Козятин—Київ спокійно. В напрямку Житомир—Коростень наш розвідчий поїзд доходив до ріки Уж, що на полудне від Коростеня.

Північна ґрупа: В напрямку Сарни ми після бою захопили стацію Костополь. Ворог відходить на північ. На Ковельському напрямку ми вибили ворога зі стації Голоби.

В Галичині наші операції розвиваються успішно.

з дня 24. лютого 1919.

Південно-східна ґрупа: В напрямку Голта велись розвідки, в районі Голта Елисаветград спокійно. Стація Перехрестів звільнена від місцевих большевиків.

В напрямку Цвітково-Кристинівка наш наступ на схід від Шпола продовжуєсь.

Східний фронт: На напрямку Козятин — Київ — Хвастів — Житомир розвідочні сутички.

Рівно-Сарни: Наші частини закріпляються на Рівне від Костопаля.

В Галичині: Наші операції по захопленню залізничої лінії Львів-Перемишль продовжаються успішно.

з дня 25. лютого 1919:

Південно-східна ґрупа: На напрямку Голта-Єлисаветград, в районі стації Глиняна перестрілка панцерних потягів. На напрямку Христинівка-Цвітково бої на схід від Шполи продовжуються. Большовики підводять реґулярні свої частини в районі Добринська.

Східний фронт: Провадиться розвідка.

Північна Ґрупа: На напрямку Рівно-Сарни наші війска захопивши стацію Москвін продовжують наступ на північ. На ковельському напрямку ми залишили Голоби.

з дня 26. лютого 1919.

Південно-східна ґрупа На напрямку Голта—Єлисавет ми захопили Канатово, Миколаївку, стацію Глинянна, Любомірки, Гинтово. Наш наступ продовжується (70 верств). Місто Святотроїцк звільнено від місцевих большевиків. Захоплена одна траншейна гармата і 3 скорострільні. По відомостям у Вознесенська большевики підходять в напрямку Константинівка і Мартинівка. — На напрямку Христинівка—Цвітково наші частини після впертих боїв, захопили стацію Сиґналівку. Під напором підвезених большевиками реґулярних большевицькнх військ відійшли у район Шпола. Республиканське військо, особливо мазепинський полк,

в цій операції билися з великим захопленням і нанесли ворогови надзвичайні страти; тільки в районі Шполи знайдено 180 ворожих трупів.

Східний фронт: На напрямку Київ-Фастів-Козятин-Коростень-Житомір продовжається розвідка. Большевицький панцирний поїзд просувається зі стації Коростень на стацію Яблонець.

Північна група: На напрямку Рівно-Сарни наш наступ успішно продовжується. Нами занята стація Яринівка.

В Галичині без змін.

з дня 27. лютого 1919.

Південно-східна група: В напрямку Голта—Єлисавет наш наступ продовжується, ми захопили села Цибулька і Турчанова. На напрямку Христинівка—Цвітково ідуть уперті бої під Шполою. Се місто переходило кілька раз з рук до рук. Наш броневий поїзд з 200 кроків обстрілював ворога і знищив його панцирник.

Східний фронт: На фронті Сквира—Козанка нами заняті села Великі Ірейські, Строків, Почупки і Романівка. Наша розвідка посувається на схід від Хвастова.

На напрямках Житомир—Київ—Коростень розвідочні події.

Північна група: Бої біля стації Яринівка продовжуються.

Начальник опер. Відділу Ґен. Штабу
Полковник **Капустяньский.**

Діяльність Держ. Секретаріяту.

Подано до відома: Потребу паспортів про переїзді на Угорщину з Области УНР.; про уведення в життя полевої почти так із запілля на фронт, як і з фронду на запілля приватних листів, навіть поручених без почтової оплати; покликання до життя державну раду здоровля; розпорядок в справі припинення руху горалень; діяльність Центрального Комітету допомоги жертвам війни. Оголошено це в „Реипублиці“ чч. 21—25.

Переговори з місією антанти.

У вівторок 25-го с. м. розпочалася у Львові конференція делеґації Державного Секретаріяту з місією Антанти. В склад тої делеґації входили: держ. Секр. Бурачинський, др. Ст. Витвицький, др. М. Лозинський, Володимир Темницький, о. Ф. Бонн, полк. Ґужковський, полк. Слюсарчук, полк. Фідлєр і отаман Рожанковський — під проводом дра В. Охримовича. Вона обстоювала принціпіяльно границю Сяну.(?)

Вона вернула дня 1-го марта до Станиславова. Умови розв'єму, поставлені комісією Антанти були того рода, що делеґація не приняла їх і Начальна Команда виповіла завішення оружжя.

(Після нашої думки, переговови не повинно вестися з ворогами на нашій землі. Хоче антанта вести переговори, хай приїде до хати господаря нашої землі. Схочуть Поляки згоди — хай забираються з нашої землі. Примусити себе до переговорів у ворожім таборі без його побіди — значить: не мати національної гордости в душі! — В. П.)

Друга сесія Української Національної Ради.

Радник Чернявський референт з рамени законодатної комісії проект закона про зміну складу трибиналу першої інстанції, який ухвалено в 2 і 3 читанню.

Др. Курбас референт проект закона про розмежування компетенції повітових і окружних судів у цивільних справах, який ухвалено в другім і третім читанню.

Дир. А. Крушельницький референт з рамени шкільної комісії. Законопроект містить постанови про: 1) характер шкіл (всі державні), 2) викладну мову (українська, а для національних меншостей їх рідна мова), 3) урядову мову (українська). Відтак законопроект комісії дещо справлено і прийнято в 2 і 3 читанню.

А. Крушельницький подає до відома, що Секретаріят приготовляє плян реорганізації шкільництва. Одначе на се треба довшого часу. Покищо шкільна комісія ставить внесення: уповажнити Секретаріят до удержавлення приватних гімназій в Яворові, Городенці, в Коничинцях, Долині і Чорткові, і жіночих семінарів в Коломиї, Тернополі та у Львові, який прийнято в 2 і 3 читанню.

Так само прийнятто в 2 і 3 читанню внесок шкільної комісії (реф. А. Крушельницький) в справі полекшей для суплентів і кандидатів стану учительського в складанню професорських іспитів.

Поза дневним порядком забрав голос С. Вітик для опрокидування закидів, які впали на адресу Держ. Нафтового Комісаріяту; заявляє, що Держав-

ний Нафтовий Комісаріят хоче підчинитися народній контролі та домагається утворення комісії, яка сим зайнялабся. Зображує труднощі, з якими стрічався Д. Н. К. при заключуванню договорів з Мадярами і Чехами (за відомом Секретаріяту). Комісаріят вида вав нафту по 1 короні 50 сот., а що по повітах підноцувано ціну, не його в тім вина. Домагається, щоби і в товарообміні з Україною не послугуватися спекулянтами, а робити се при помочи своїх людей; звертає увагу на се, що продуценти хотять вирватися з під контролі держави. Та найважніще: контроля держави над вивоженою нафтою і обмін з Наддніпрянською Україною за харчі.

Др. Окуневський з рамени законодатної комісії реферує про причинки для родин покликаних до війська. На се потрібно було би 90 міліонів корон, щоби виплатити за час від 1. XI. досі і 15 міліонів корон щомісячно.

На внесення дра Трильовського принято проект дра Окуневського (реф. комісії) en bloc в 2 і 3 читанню.

П. Кохановський з рамени законодатної комісії реферує проект закона про зміну жандармерії. В справах публичного безпеченства має жандармерія підлягати Комісаріятови, а у всіх справах як послідній інстанції, Державному Секретаріятови внутрішних справ.

Проти приняття проекту промовляє С. Вітик. Проект комісії ухвалено в 2 і 2 читанню.

Референт фінансової комісії дир. Алискевич предкладає резолюцію в справі военного додатку до платні народніх учителів.

Ухвалено в 2 і 3 читанню виплатити учителям доріжняний додаток від 1. січня 1919 у висоті: кваліфікованим учителям подвійний военний додаток, некваліфікованим такий самий додаток, як в минулому році; емеритам, вдовам і сиротам доріжняний додаток у висоті їх пенсії.

Той самий референт предкладає до ухвали резолюцію, підвисшити платню учителям середних шкіл до такої висоти: учителям з іспитом 2400 корон річно, без іспиту — 2000 корон; за надобовязкові години для перших 240 корон, для других 192 корон на рік — за одну годину тижнево. Учителям руханки, рисунків, співу і каліграфії без іспиту 128 корон, з іспитом 160 корон річно — за одну годину тижнево.

Після дискусії внесок комісії ухвалено. — Цей закон є неначе покликом до суплентів, шукати собі иншого заняття, бо кождий денний робітник, навіть розношик газет має нині до 600 корон місячно. А суплент з пенсією 180—200 корон може бути тільки посміховиском в подертих штанах і черевиках з лицем голодомора.

Учитель на селі за 4 роки семінара має 240 корон, хату, дешевше життя — учитель гімназії за 12 літ студій одержує від У. Н. Ради 180—200 корон, себто десять разів менше, як за Австрії, бо перед війною за Австрії 200 корон значило в місті те саме, що нині 2000 кор. (Ред).

На внесення державного Секретара дра Макуха ухвалено оснувати адміністраційну комісію з 23 членів і вибрано їх.

Президент др. Петрушевич заявляє, що земельній та фінансовій комісії треба дати свобідний час для нарад над пекучими справами. Тому чергове засідання У. Н. Ради відбудеться щойно 3. марта 1919 о годині 10-тій рано, яке відложено до 25. марта.

ІВАН КОСИНИН.

Третій напад Монголів на Київ.

(Далі).

— Водки дайте йому! — почувся голос з ґалєрій.

— Хе, хе, хе... Совершенно вєрно!... Дайте йому водки перед смертію!... хі, хі, хі...

— А хороби не хоче?... хай свою кров напється... Кров йому дайте сукіну сину!

Блідий артист, урядовець Міністерства закордонних Справ вдарився в чоло і простягнув руку до публіки. Але такий був шум, крик і метушня, що ніхто на це уваги не звернув.

Тоді він спазматично засміявся на ціле горло і тріснув капелюхом об землю. Скинув пальтот і шивирнув на сцену. Зняв спіджак і також ним кинув аж за куліси.

Ті неочікувані рухи звернули увагу маси. Урядовець вхопивсь за камізельку і розірвав на собі... Ґудзики камізельки розсипалися по сцені... Так само роздер на собі ковнірець і сорочку...

Все те звернуло увагу цілої маси і вони перестали на деяку хвилю верещати.

— Товариші — крикнув він, що сил, — і вдарився кулаком в груди, — Товариші! розстріляйте мене, о я такий, самий чорно-рабочий як і ви!... я артіст!... і тяжко заробляю на кусок хліба... Заробляю всього трий ять карбованців на місяць...

— Врож! Каково тєатра? — почувся голос з ґалєрії.

— Тєатра Садовского, — відповідає урядовець.

— Харашо! говори дальше „в чом дєло“?

— Скажіте мнє товариші, чим я завинив, що засуджуєте мене на смерть?!...

— В чом дело? в чом дело?... почулись голоси на товпі. Де хто з „авдіторії“ повлазив на сцену.

— Чево ви привелі етаво чалавека?...

— Скажіте, — почав згодом артист, — скажіте самі, чи сьогодня можна при тій дороговизні жити з тринайцяті рублів!? „Развє может тєпер челавек жить, получая за работу трицать рублей в месяц?!...

— Но ви же служили при Українській Центральній Раді, — почувся пяний голол з льожі.

— Да аставтє! пусть челавек говоріть!...

— Товариші! вот я вам і розкажу... Єщо в 1905 ґаду во время первої революції мені привелось тікати з Росії... Я втік аж до Парижа... До Парижа товариші удрал я із за сваїх убєжденєй.. Там я вивчив французьку мову...

Во время великой россійской революції я знова приїхав в Россею. Но я уже устал жизнію... не імею уже тих сіл, как в 1905 ґаду... Тюрма — Сибір — все те своє зробили...

Мене все з малку тягло до театр, але не мав я змоги вчитись, бо син я бідних, чорно-рабочих... я син селян, які землі не мали і тому то так моє житя пішло на марне... З малку забрали мене „буржуї“ до Москви і вчили балєту... О, товариші ви не знаєте, як то вчать дітей балєту!... як ломлять кости... як голодом морять... Ви не знаєте, де тим дітям приводить ся спати і у кого... і що за те дитина така мусить робити — за те тільки, що має де голову на ніч склонити...

Урядовець махнув рукою, потер долонею чоло і говорив далі:

— Товариші!... Скажіте, хто з вас будучи дитиною був змушений платити собою, щоб тільки де ніч перебути!?... Хе, хе, мовчите!

Він знова махнув головою і зітхнув глубоко...

— Але без театра я жити не міг... сцена для мене всїм були... ось тепер — я перед вами тут — оправдую себе — почуваю себе неначе здетронізований король... Я — хорист театра Садовського...

Він усміхнувсь таємничо похитав головою.

— Вже пять років служу йому за трийцяць карбованців в місяць, — зачав він згодом. — „Скажіть будь ласка, чи сьогодня можна жити за трийцяць рублів в місяць.

— Совершенно вєрно! — загомоніли голоси на салі.

— За трицять рублей тепер нє проживеш..

— Ось бачити!... Яж мусів ще заробляти — бути перекладчиком офіціяльних документів Центральної Ради. Як що я завинив, хе, хе то судіть мене — провадьте на смерть — мені й так обридло вже житя...

— Так ета сволоч вам только трицять рублей в месяць давав?... — почувся голос одного з пяних штабовців. — Как єво фамілія? Садовскі?... Што-лі? Давайтє єво здєсь на сцену...

Хтось з азіятів підійшов до телєфону:

— Централя?... Дайтє мнє тєатр Садовскаво!... Гальо!... хто ґаваріть?... ага... слушайтє... что?.. ето ґаварит штаб армії... слушайтє, ви передайте ето вашому діректору Садовскаму, штоб он нє сьмел експлятіровать своїх артістов... і пусть платіт, как слєдуєт, а нєт так ми єво позавьом к-нам — в опєру, чтоб нам с'іґрал свою роль... сволоч адна!.. ви слишитє?!... пєрєдайтє ето йому...

І тріснувши трубку телєфонічну, він знова наляв собі вина.

Тимчасом на сцені підняли урядовця Міністерства на руки і верещали: „Гурраа!.. —

Випивши „бокал“ шампана, урядовець дістав большевицьку легітімацію і сам, дивуючись, як це сталось, що він цілий — війшов живий із опери... Над містом так гарно сонце світило.

І він усміхнувся. (Д. б.)

З житя України.

Під большевицьким наїздом. У Київі. „Українська Ставка“ з дня 19. лютого повідомляє:

В Київі що дня відбуваються розстріли Українців, невинні грабунки, реквізіції краму і т. ин. В большовитському війську велике пияство. Охорона міста складається з темного елєменту; багато також у ній і бувших царських городових.

На чолі совітської влади в Київі — Коцюбинський, Затонський, П'ятаків і Кропив'янський. Українські вивіски зриваються штиками. З газет на українській мові виходить лише „Червоний прапор“ та „Робітнича газета“, якою большовики хочуть спровокувати орган. ц. ком. укр. с.-д. р. п., і яка виходила під цією назвою в Київі, а зараз продовжується у Вінниці. Дорожнеча харчів величезна — 17 карб. фунт білого хліба, чорного — 10—12 карб., мясо — 10—12 карб., яйця 20 карб., десяток.

У Харкові. О 8 9 годині у вечері Харків вимирає. Нзселення ховається по хатах. Кавярня „Метрополь“ вечорами переновлена Китайцями, Мадярами, Латишами и матросами, — їх взагалі можна бачити в перших рядах по театрах, ресторанах і їдальнях. Головний штаб большовиків розташувався в редакції ґазети „Южний Край“, де реквіровано папір майже на 1 міліон карб.

Переведено арештування. Між иньшим арештовано видатного укр. діяча І. Кулинича, котрого згодом увязнено. Серед арештованих є й проф. М. Сумцов, котрому большовики запропонували офіціяльно признати совнарком, але сивоголовий старець відмовився зложити таке признання. Ряд улиць і площ Харкова переіменовано. Так, Соборна площа названа Совітською, Миколаївська — Івлевською то що.

Із зайнятих місцевостей большовики вивозять хліб, цукор, ваґони. В маєтку сестри бувшого тетьмана Скоропадського п. Скороходової большовики віднайшли великі

заппси цукру на кілька міліонів карб. Цукор вивозиться. Те саме зроблено на цукроварнях в Шебекині, Кияниці, Тростянці, Луках, Наталівці й ин. Вевезено хліба й цукру на міліони карбованців.

Повстання Укр. селян проти большевиків. З південно-східного фронту повідомляють, що селяне вже самі повстали проти большевиків московських за грабунки. В селах Інгульське і Комняки селяне захопили 6 большевицьких проводирів і їх спалили. В Єлисаветі робітники металісти також повстали проти большевиків. В цих місцевостях селяни і робітники відмовляються брати удасть у виборах. На Харківщині Полтавщині і Чернигівщині большевики тероризують селян, відбираючи у них хліб.

Нове „возсоединеніе“! „Українська Ставка“ з дня 19. II. яка щойно наспіла сюди — повідомляє:

Совітське правительство в Київі, яке склалося переважно з російських комуністів, на чолі з Румуном Раковським, оповістило декларацію про федерацію з Росією.

У звязку з цим українські соціял-демократи незалежні які вірили з „братні“ почування Московців і увійшли в склад Київського Совіту, бундовці, серповці (жидівські партії) й більша частина укр. лівих ес-ерів одкликали із Совіту своїх представників. Вони станули вже на становищі незалежности У. Н. Республики проти Росії російських совітів.

Як виглядає автономна „Руська Країна“? З часописі „Karpat“ із 2. лютого довідуємося, що в креованій „Руській Країні“ лишилося все по старому, а постановлені закони не входять в життя. Одна зміна видна тільки в унґварській ґімназії, в якій заведено одну годину тижнево науки української мови. У всіх инших школах по старому. Часопись додає від себе: „Не треба дивуватися, що число тих, які вірять в будучність „Руської Країни“ що дня упадає, а множаться число тих, що шукають иншого порішення національної справи“.

Зі світа.

Тайні договори. „Нейе фрейе Прессе“ доносить з дня 22. лютого: Поанкаре казав оголосити Пішонови і Тардіє документ, на основі якого визнано Польщу независимою державою з боку антантської конференції. Далі казав собі подати звідомлення про вигляди примирення, яке можливе є після льондонського предложення між московським правительством а Польщею, Україною і другими державами.

„Times“ про границі Польщі. „Times“ ч. 14. зі січня с. р. містить статтю, в якій говорить про границі Польщі на основі точок Вільзона. До Польщі повинна належати: Конґресівка (без Холмщини і півн. сувальської ґуб. округа Білостока і Соколова), західна Галичина і частина округа тішинського, більша часть Познанщини і Горішнього Шлеску, разом 20 міліонів людности (з чого 2 міліони Жидів і 1 міліон Німців). Претенсії Поляків до східної Галичини неузасаднені. Допись свою кінчить автор заміткою, що колиб до Польщі прилучено такі частини, як східну Галичину й инші, то повернулиби ми ті умови, які в XVIII віці довели Польщу до упадку.

Атентат на голову Франції. Клемансо, голова мирової конференції ранений анархістом Котен, який хотів усунути чоловіка, що приготовляє нову війну. — Він стояв в звязи з большевиками. Рана в легке президента не грозить смертею.

Революція в Баварії. В Баварії вибухла нова революція. Замордовано президента Курта Айснера, зранено міністра Адера — оголошено правительство жовнірсько-робітничих рад, яко протест проти убійства Айснера рукою ґрафа Арко-Фалая. Над столицею Монахією завішено стан облоги.

Гроза в Анґлії. Рух революційний в Анґлії поширюється після останніх відомостей, він стоїть в звязку з большевиками. „Морнінґ Пост“ говорить про плянову революцію. У многих містах установлено ради жовнірсько-робітничі. Ллойд Джордж заявив провідникам робітників, що се бурливий настрій революції спинює хід мирової конференції. 20.000 жовнірів зробило в Льондоні масову демонстрацію. Із 366.808 голосів робітників в копальнях 249.218 заявилося за штрайком.

Революція в Румунії. „Manchester Guardian“ з дня 21. II. звідомляє: Розширені відомости про румунську революцію є по всякій імовірности правдиві. Бояри є незвичайно богаті і живуть за границею, а селяни стали невільниками. Одна селянська революція слідує по другій. Правительство топить революцію в крови. В часі війни обіцяно селянам земельну реформу і зміну конституції, але в дійсности вони нічого не дістали. Є певнсю річею, що селяни навіть сьогодня не мають більше політичних прав, як передше. Буря не мене!

Гроза в Італії. УПБ. Загреб 25. II. З Любляни надійшли тут відомости, що вказують на недалекі важні події в Італії. Вістки вказують, що Італія зірвала зносин з полуднево-славянськими держазами. Се лучать з тим, що стоїть на передодні кривавої революції. Також є вісти, що ціла північна Італія находиться під знаком бунту. Швайцарська границя є герметично замкнена.

Чесько-словацьке Пресове Бюро приносить відомість про убиття короля Віктора Емануїла.

ОПОВІСТКИ.

Духовникам і Командам Укр. Гал. Війська бойових частин, кошів і лічниць! Щоб ствердити смерть Бачинського Гната з Клубовець ad Надорожна, пов. Товмач, який мав умерти в полоні в Румунії 1916 р., духовники і команди, при котрих духовників досі немає, вишукають негайно ст. стр. Шевчука Михася і Слезиняка Василя (з Микуличина) наочних свідків смерти згаданого, при 2-х свідках і під присягою переведуть з ними протокол, що до смерти Бачинського Гната і перешлють його Зарядчому Преподобництву ДСВС в Станиславові вул. Пелеша (дім Держ. Промисл. школи).

Станиславів, 28. II. 1919.

Микола Іжак, Прп. ДСВС.

Переїздом через місто Станиславів до Італії, Франції та Америки цими днями виступить тут з концертом відома артистка і краща співачка українських, італійських і ин. пісень

Марія Шекун-Коломийченко

вченица світових професорів музики та співу і улюбленица музичної публики більших культурних центрів Европи. — У виконанні артистки будуть наведені між иншим, зразки як щиророднїх пісень, так і творів славнійших композиторів ріжних народів.

Редагує Комітет. З друкарні Е. Вайденфельда і бр. в Станіславові. За редакцію відповідає Василь Пачовський.

27 900.

Ч. 11. Станиславів, середа 12. марта 1919. Рік І.

Поодиноке число 1 корона. Місячна передплата 5 корон. Передрук дозволений за дозволом автора.

СТРІЛЕЦЬ

часопись для українського війська.

Появляється що тижня. Редакція і адміністрація в друкарні Е. Вайденфельда.

Хай нас розсудить зелізо і кров!

Начальна Команда Галицької Армії видала слідуючий приказ військам Галичини:

Під посторонною погрозою, що прийдеться нам ще серед тяжчих умов провадити війну з Поляками за Рідний Край, Начальна Команда в порозумінню з Радою Державних Секретарів примушена була розпочати переговори з Поляками для вироблення справедливої демаркаційної лінії і перенесення через те галицького українсько-польського питання на мировий конґрес.

На третий день переговорів запропоновано нам остаточно демаркаційну лінію, яка являється образою наших найсвятійших почувань, бо на основі цеї лінії Камінка Струмилова, Львів, Дрогобич та від тих місцевостей на захід великі простори української території малиби остати на далі в руках Поляків аж до остаточного вирішення на мировім конґресі. Рівнож до рішення мирового конґресу **заборонено поділ землі великої польської власности, через що утрудненоби було переведення земельної реформи.**

З чувством тяжкої образи за кров наших братів, за святу память полягших за волю і народню честь старшин, стрільців і козаків Начальна Команда примушена продовжати війну з ворогом, що не має власних сил удержатися на зрабованій нашій землі і хапається за чужу поміч, поміч держав Антанти, яких він до того, на жаль, невірно інформує.

Ми віримо, що минулі переговори не пройдуть для нас даремно тому, що представники держав Антанти мали можливість власними очима побачити наше військо і наше громадянство, та почути ту безмежну любов прагнення до вільного життя, яке живе в серці нашого народу. Наш нарід молодий, хоробрий і свідомий своєї ціли, тож добуде собі право на вільне життя у сімї вільних народів світа. Останні звіти з поля бою дали Начальній Команді запевнення в тому, що галицька армія зуміє дати нашому ворогови належну відсіч, що старшини, стрільці і козаки з подвійною енергією і силою виконають вложений на них обовязок перед Вітчиною і тим ще більше зміцнять нашу молоду, але хоробру і сильну духом армію.

Вітаючи військо за його службу Народови, Начальна Команда закликує всіх старшин, стрільців і козаків до братерства, відваги і піднесення духа, бо переконана, що це принесе нам осягнення наших національних бажань та дасть нам повагу і належне місце між иншими народами.

До зброї Товариші-Команданти, старшини, стрільці і козаки!

Хай нас розсудить зелізо і кров!

Командуючий Галицькою Армією: Отаман Омелянович-Павленко, в. р.

Начальник штабу: Полковник Курманович, в. р.

Постій, дня 1. марта 1919.

Львівська державна наукова бібліотека № П

Хто в трубу народню грає, того голос далеко лунає!

З нашого боку зірвано переговори і виповіджено завішення зброї! Так, це каже нам наша народня честь і в обороні цієї чести стане усе наше народне військо! Хотіли нам не тільки забрати нашу землю зі Львовом, Перемишлем і богатствами Дрогобича, — ще хотіли вратувати лани і ліси для польського панства! Лякали нас трівогою перед антантою! Та за свою землю і волю наш нарід стане до бою, хочби і з цілим світом!

На тім станули наші представники в переговорах і показали народові, що вони стоять за волю народу. Вправді зроблено блуд, ставлючи лінію Сяну граничною лічією, та це можна ще поправити при нових переговорах. Як Французи хотіли дістати Ельзас і Льотарингію, ставили границею Рен, а Поляки хотять границі над Бугом, то ставлять лінію Збруча без ніякої основи; наш політичний розум хай отже відкине „скромність в душі“ і поставить границею лінію Ряшева і Закопаного, — бож по тім боці Сяну бореться з Ляхами найкраще наше плем'я Лемки на смерть і на життя.

На доказ негодования народу до всяких компромісів, подаю до відома перше письмо з фронту:

У полі, 28. II. 1919.

На Ваше „Биться чи мириться?“ — і мене силує моя совість дещо відповісти. Очевидно, поділяю Вашу гадку. Якби ми з Поляками помирилися на цих границях, де тепер стоїмо — то цілий фронт здвигнувбися у величезну хвилю большевизму й відплативбися в першій мірі тим, котрі-б підписали такий ганебний мир. Про наш курінь можу це з певністю сказати. Коли Франція приказує, так для-чого тільки нам, а не й Полякам? В нас думка тверда: Радше чесно полягти, як нечесно впасти! А думка наша так і так не пропаде — і з соромом не будуть згадувати нас наші діти!

Я сам Буковинець — і в імени буковинських старшин, які є тут на фронті, складаю подяку п. Д. Вітовському за його згадку про черновецьких старшин у відповідь п. О. Поповичеви на засіданню Укр. Нац. Ради.

Лиш енергії! Кара смерти за дезертирство! Злочин шириться непокаранням! Брати до війська все і всіх! Не дебатувати над забороною реквізиції військом — а фронт щоб голодував! Ні! Всі мають відчути, що ми воюємо з Ляхами. Білля здирати в цілім краю, а посилати на фронт! Тож наші сини!

Наша енергія дістане признання в чужих — і ми станемо народом, а не масою!

За землю і волю до останньої каплі крови!

Caveant consules! наш нарід проливає кров добровільно — за землю і волю. І буде стояти тільки за тим, хто йому дасть цю певність, що він осягне це, чого домагається за свою кров пролиту! Тому ми мусим стосуватися до його волі, хоч би та воля була невигідна з огляду на зовнішну силу, навіть проти волі сильних міра сего.

Як що нарід не побачить щирости з нашого боку, то стане оглядатися за „большевиками“ проти „буржуїв“ — що боронять права панів писаного польськими королями Францом Йосифом чи Миколою московським.

По містах мають свою орґанізацію Поляки і Жиди, а ми її не маємо, — то як що нарід опустить нас, пропаде наша справа: при потрясенню можем утратити усе, бо в революційні часи кермуючі все стоять на вулькані! Хай же голос народу — буде їм голос божий! Ось вам другий голос з фронту:

Придніпрянський Козак.

Прохання до всіх селян Західньої України. — Селяне, робітники! Сніг ростає і видно чорну землю. Світле сонце високо сходить і тепло гріє, живо жаворонки заспівають! А Ви, селяне, довго спите, проснітеся, і голосно кричіте, щоб другі проснулись! Пора підходить землю орати, ту, котру нам обіцяли дати і досі не дають! Кажуть, що цего року дати не можна через те, що не має тільки робітників! Неправда цьому, в нас є кому робити, землю нехай нам дають, в нас є в дома батьки, нехай сіють, щоб в нас був свій хліб, як ми вернимся з поля, щоб ми мали що їсти. А то ми землі маємо богато, а хліба ждем, поки нам привезуть із-за кордону. Ви, хлібороби, не думайте того, що ми віддамо свою рідню землю ворогам, або тим буржуям, котрі досі нею пользувались! Ми вмрем на

полі, а земля мусить бути тому, хто на ній робить своїми руками, а не чужими!

Товариші-Селяни, як нам достати землю? Так треба мати всім їдну думку, треба в кождому селі орґанізувати селянську спілку, котру орґанізується так: Зібрати всіх людей в селі і вибрати з них три чоловіка: Комісаря і предсідателя, т. є. голову спілки і секретаря, щоб були грамотні і робітники, а більше хто? — хто хоче бути членом спілки, то записується в спілку і дає три гривни і ті гривни голова забирає, а дає записку, тоді називаєшся членом спілки. — Так у волості (селі). — В повіті кожде село має спілку, вибирає по одному чоловіку. З них орґанізується в повіті земельний комітет, котрий буде працювати разом з Національною Радою. Як в нас в кожнім повіті буде земельний комітет, тоді вони будуть рішати земельні реформи і ті комітети будуть вибрані всім народом! Вони будуть працювати для всього народу, тоді ми будем знати, що в нас є такі люди, котрі будуть стояти за бідним людом! А то ми питаєм ґазети, що буржуазія сама для нас виробляє земельні закони. Селяни, не ожидаймо від них добра, буржуазія старається подавити нашу завойовану свободу. Товариші, селяне, старайтесь всіми силами о селянську орґанізацію! Не шкодуйте дати по три гривні. За ті гроші селянська спілка буде Вам привозити ґазети, ріжні книжки для народньої просвіти! А то в нас є богато, богато темного народу і його треба навчати, його треба просвіщати, щоб вони знали, що то є свобода, і як треба жити у свободному царстві. Селяни, хлібороби, вставайте до роботи!

Прохаю Пана Редактора переглянути й передруковати, в першу строчку щиро бажаєм здоровля Вашій ґазеті „Стрілець“. — Козак Сівучок.

Радує нас дуже, що наш „Стрілець“ удостоївся тої віри в народі і містимо його без зміни, як дорогий жемчуг! Далі в відповідь поміщуємо тимчасовий закон земельної комісії в земельнім питанню — та звертаємо увагу на цей голос народу!

Цим голосом зазначує народ, що хоче йти разом з керманичами, і обдумати належить як слід, чи нам давити це життя пробудившого народу, чи йти йому на зустріч!

Українська Національна Рада не є тілом вибраним з волі народу. Отже треба, або розписати вибори на основі четвірного голосування, або допустити доповнення У. Н. Ради повітовими земельними комітетами, вибраними дорогою предложеною шановним дописувачем з волі народу.

Мусимо мати довіря народу, як що не хочемо упасти в надходячій бурі, мати широко отворені очі і чисті руки! Оглянмося, хто є за нами, як народ за нами не стане!

Василь Пачовський.

З началь. Команди Укр. Військ.

Офіціяльне повідомлення з 3. марта.

На північ від Львова: Поляків, що в протягу вчерашного дня заняли були Порицк, відкинули наші хоробрі сокальські частини із згаданої місцевости та переслідують їх в напрямі на північ.

У Львова: Стрілянина

На захід від Львова: Удачна розвідка під Городком. Коло Скваряви на північний захід від Хирова ми полонили одного старшину та 9 стрільців.

В прочім без змін.

Офіціяльне повідомлення з 5. марта.

На північ від Львова: В районі біля Белза Поляки були заняли Прусинів, але їх відперто нашим протинаступом.

Коло Львова: Наша тяжка артилерія обстрілювала головний двірець у Львові. Около 6-тої години по полудни було чути сильні взриви, котрі продовжались через пів години. Крім того було видно велику луну в окрузі двірця.

Коло Хирова: Наша артилерія обстрілювала Хирів, де викликала паніку серед Поляків.

На прочих відтинках: Без змін.

Офіціяльне повідомлення з 6. марта.

Нинішний день перейшов взагалі спокійно.

На полудневий схід від Хирова наша стежа прогнала польську полеву сторожу.

Ворожа артілерія обстрілювала Ляшки мурованні і становища нашої армії в Сихові, але без успіху.

Офіціяльне повідомлення з 7. марта.

Ранним ранком повели Поляки сильний наступ зі сторони Волчух, Браткович, Городка, Черлян на наші становиска. Тільки на південь від Волчух удалося їм вдертися хвилево до наших позицій і осягнути Долиняни. Наш протинаступ з півночи і півдня зневолив ворога опустити Долиняни. Бій, в якім бере участь випробований

полк У. С. С., палає дальше. Прочі заатаковані частини відперли легко, без помочи резерв, всі наступи ворога.

На північ від Львова: Наші частини мимо непогоди, дощу, та бурі осягнули горби Замарстинівської стрільниці.

В районі Рави Руської і Сокаля пішли наші відділи в перед.

На прочих відтинках фронту: перепалка стеж.

Начальник штабу галицької армії.

Звідомлення Українського Ґенер. Штабу

з 28. лютого 1919.

Південно-східна ґрупа: На напрямку Голта-Єлисавет наш наступ продовжується. Наші гармати обстрілюють стацію. Ми захопили село Турчиново. На напрямку Христинівка-Цвітково: Ворог значними силами після відпертого бою потиснув наші частини на захід від стації Іскремно.

Східний фронт: Большовики ведуть наступ від Білої Церкви на Скворд і від Хвастова на Козлинку. Наші розвідові частини відійшли від Шапраївки-Козанки, Шеверти, Капочутку. В напрямі Житомир-Коростень: спокійно. Большовики займили село Лісовидму, до 20 верстов на південь від Коростеня.

Північна ґрупа: В напрямку Новгород Волинський Коростень: Панцирний поїзд ворога далі стації Расилівки не посувається. В сьому районі ми взяли в полон 21 Китайців. — На сарненському напрямку ми вибили ворога зі стації Малинська і відкинули його до Немовинців.

з дня 1. марта 1918.

Південно-східна ґрупа: На напрямку Голта—Єлисавет цілу добу ішов бій під Помішною. В цьому бою нами захоплено один панцирний поїзд. На напрямку Христинівка—Цвітково після упертого бою нами захоплена стація Іскрена.

Східний фронт: На напрямку Фастів—Козятин бої розвиваються. Нами залишено м. Сквіра, Паволоч і стація Попельна. На напрямку Житомир—Київ нами захоплено в м. Кошаринці 21 большевиків і 1 скорострїл.

На напрямку Житомир—Коростень без змін.

Північна ґрупа: В напрямку Новгород Волинський—Коростень без змін. На Сарненському напрямку іде бій по захопленню нами стації Німовичі.

На Володимир-Волинському, Ковельському напрямках і в Галичині без змін.

з 2. марта 1919.

Південно-східна ґрупа: На напрямку Голта—Єлисавет: По відомостям нашої воздушної розвідки на стацію Помішну прибуло 28. лютого 10 ешалонів ворога і він перейшов в контрнаступ на наше праве крило, але був відбитий. Вибухи большевиків в районі стацій Бірзуля і Слобідка ліквідовані. На напрямку Христинівка — Цвітково розвідочні події панцирних поїздів між стацією Шполою та Іскренне.

Східний фронт: Наші частини після упертого бою відібрали у ворога місто Сквіру, захопили 2 гармати, декілька скорострілів та богато зброї. Ворог підходить на Шамраївку. На напрямку Хвастів—Козятин наші частини просунулись до стації Попельна, яка обстрілюється ворожим гарматнім вогнем. Вибух большевиків в районі стації Чуднов цілком ліквідовано. На Коростенському напрямку без змін.

Північна ґрупа: Ми захопили стацію Немовичі й продовжуємо наступ.

В Галичині без змін.

з дня 3. марта 1919.

Південно-східна ґрупа: На напрямку Голта—Єлисавет наш броневий поїзд веде розвідку між стаціями Глиняна і Бандурка. Є відомости, що з Вознесенська в напрямку на Святотроїцьке і Анапів посувається около 100 місцевих большевиків з 3 гарматами. — На напрямку Христинівка—Цвітково нами залишено місто Звенигородку.

Східний фронт: Після упертого бою нами залишена ст. Попельна. Наші частини укріплюються в ст. Бровки. Наш панцирний поїзд в ст. Попельна був зіпсований гарматним вогнем ворога. На Коростеньскому напрямку без змін.

Північна ґрупа: Наш наступ на північ від ст. Немовичі продовжується. На Ковельському напрямку без змін. На Володимирському напрямку Поляки ведуть наступ на Порицк.

В Галичині без змін.

з дня 5. марта 1919.

Південно-східна ґрупа: В напрямку Голта-Єлисавет без змін. На напрямку Христинівка-Цвітково бої в районі стації Звенигородка продовжуються. По відомостям — банди місцевих большевиків скупляються в ольгопільському повіті.

Східна ґрупа: На хвастівському напрямку без змін. На напрямку Житомир-Київ ворог заняв місто Стриженку. Ми заняли Кошаринці і Кметів. В напрямку Козятин-Хвастів йде наступ вздовж залізниці.

Північна ґрупа: На коростенському напрямкови ми захопили місто Вигів, що лежить вісім верств на південний схід від Коростеня. Наш панцирний поїзд острілював гарматним вогнем стацію

Коростень. На сарненському напрямку по впертім бою ми захопили стацію Сарни. На стації знайдено більше 200 трупів ворога і захоплено 400 вагонів з ріжним майном. На коростенському напрямку без змін. На володимир-волинському напрямку без змін.

з дня 6. марта 1919.

Південно-східна група: На фронті групи весь день йшли вперті бої з большевиками. На Єлисаветському напрямку наші частини відійшли на лінію стації Підгородня, що 10 верств на схід від Ольвіополя. На цвітковському напрямку на стації Тальної, в Ольгопільському і Ананієвському напрямку повстання місцевих большевиків поширюється.

Східна група: На Хвастівському напрямку бої продовжаються. Нами залишено стацію Чорнорудка. — На напрямку Житомир-Київ ми захопили з боєм місто Коростинів.

Північна група: На Коростенському напрямку без змін. — На Сарненському напрямку наш наступ продовжується. Ми захопили розїзд Становo, Страйцате і розїзд Антонівка. На Ковельському і Володимирському напрямку без змін.

Нач. опер. відділу штабу дієвої армії
Полковник **Красіцький**.

Діяльність держ. Секретаріяту.

Видано: розпорядок в справі вільної торговлі картоплею, установу виплати евакуаційного причинку після австр. норми, по 3 корони денно на голову; ноту Держ. Секрет. до правительств Антанти і держав цілого світу; маніфест до народу з покликом до оборони рідної землі; розпорядок про частинну реорганізацію держ. Жандармерії, оголошенне про штемплеві належитости, оголошено видання вістника державних законів і розпорядків західної области У. Н. Р. Це оголошено в „Республиці“ від 26—29.

Переговори з місією Антанти.

Мериторичні конференції української делегації з представниками місії Антанти почалися дня 26. лютого 1919.

Головне що сказано з нашого боку звучить: Тільки повне забезпечення української державности перед Польщею, а з окрема признання Україні лінії ріки Сяну, як тимчасової демаркаційної лінії моглоби бути нагородою для народу за його дотеперішні кріваві зусиля і жертви та моглоби обернути український воєнний фронт проти походу большевиків.

Після покінчення конференції з місією Антанти, почала українська делегація переговори з представниками польської сторони. Від нас предложено Полякам лінію Сяну як демаркаційну лінію. Поляки поставили від себе як такуж лінію ріку Збруч, та опісля — мовляв — поступили з того первісного домагання о стільки, що для улекшення компромісу заявили свою остаточну згоду на лінію: гора Попадя, Калуш, Галич, Рогатин, Перемишляни, Буск, Берестечко. Наслідком такого становища Поляків переговори з ними покінчилися без успіху.

Перед виданням рішення місія зложила через свого речника, французького генерала Бертелемі, українській делегації святочну заяву іменем держав Антанти отсего змісту:

Ми — себ-то представники держав Антанти а саме: Англії, Америки, Франції, й Італії — розглянули совісно і основно справу, яку отсе рішаємо. Від обох сторін жадаємо жертв, та жертв тільки тимчасових до часу рішення мирової конференції. Ваше воєнне положення нині добре та завтра воно може змінитися на вашу пекористь. Між Чехами і Поляками заключено вже перемирє, через Чехію Поляки могли муть довозити муніцію для себе; (Цеж була ціль перемиря з боку Поляків! Ред.) на днях буде заключене перемирє між Німцями і Поляками, большевики не заняли ще ніякої частини польської території і ніщо не приневолює Поляків посилати зараз свої війська проти большевиків. Все те знають Поляки і в тій свідомости їх надія і сила. Коли ви не приймете нашого предложення, возьмете на себе відповідальність за той крок перед цілою Антантою. Будете мати тут війну з Поляками, яким прийде з підмогою знаменито зоружена і хоробра армія Галєра, зложена з 6 дивізій, про якої хоробрість ми особисто могли переконатися у Франції. З другої стороци йдуть на вас большевики, що взяли Київ і значну часть вашої території, та стоять в брамах ваших. Колиж ви приймете наше предложення, ми постараємося о признання вашої суверенности. Факт, що з вами говоримо і вам ставимо своє предложення вже є до певної міри признанням: не предкладається нічого тому, що не істнує. Далі ви при нашій допомозі поборете большевиків, відберете у них забрану вам тепер свою землю і не станете перед мировою конференцією з порожними руками. А наше рішення буде важне і для висліду переговорів Директорії з послами Антанти в Одесі, бо наші повновласти куди більші як одеських послів. Ми подбаємо, щоб ваших представників допущено на мировий конгрес. Пішлемо до вас свою місію, яка постійно у вас перебевула-би і здавала-би нашим державам справу про ваші домагання і потреби. Поручимо, щоби були навязані дипльоматичні зносини між державами Антанти і вашою державою. Тямте пословицю: Нома-

гайте собі а небо вам поможе; те небо (?) — се держави коаліції. Ваше рішення буде початком нового життя і вашого народнього щастя. Не будете мати більше тої нагоди що нині. Се святочна і велика година. У ваших руках доля вашого народу.

Після сеї заяви Антанти означено демаркаційну лінію.

Ся демаркаційна лінія визначена ось як: здовж ріки Бута від границі Галичини аж до впливу річки, яка перепливає коло польської Язениці, відтак здовж сеї річки аж до мосту на зелізничій дорозі Холоїв—Камінка, а відтак здовж сеї зелізної дороги (часть дороги яка належить до Українців) аж до мосту на ріці Буг (часть, яка належить до Поляків), від сего по слідного мосту аж до мосту на ріці „Камінка" — дальше здовж сеї ріки аж до границі, розділяючої політичний округ (politischer Bezirk) Жовкви від політичного округа Камінки — дальше йти буде здовж сеї границі — відтак здовж границі, яка ділить політичні округи (politischer Bezirk) Львова і Камінки дальше здовж границі, розділяючої політичні округи; Львова й Перемишляни, аж до зелізної дороги Львів—Перемишляни. Відтак лінія та йти буде між округами Бібрка і Перемишляни аж до Солова (село се належить до Українців — Миколаїв до Поляків) — дальше здовж дороги Солова — Бібрка (Бібрка належить до Поляків) — дальше здовж потока Білий аж до Соколова (Соколів належить до Українців), відтак здовж дороги Соколівка аж до зелізничої стації Вибранівка (Стація і місцевість належить до Поляків) — дальше здовж дороги від зелізничої стації Вибранівка до Гути Щирецької (Гута Щирецька належить до Українців), а звідти здовж полудневої границі львівського округа — дальше східною границею округів: Дрогобич і Турка (politischer Bezirk).

Дня 2. марта зібралася Рада Державних Секретарів і після вислухання звіту делегації, рішила без дискусії відмовити предложенню Антанти, а дальше рішила: Віднестися до держав Антанти з протестом проти поведення їх місії у Львові й заявити, що предложення сеї місії не може ніяк бути принятим укр. стороною, та що в обороні своєї землі мусить Західня Область нашої держави продовжати свою війну проти Польщі; зажадати прислання нової місії для розгляду польсько-українського спору; видати урядову публікацію про переговори укр. делегації з місією Антанти; оголосити маніфест до народу з покликом до оборони загроженої української землі.

Основи земельної реформи.

Земельна комісія Української Національної Ради радила від 3. до 7. с. м. над справою земельної реформи. Вислідом нарад було ухвалення отсих основ земельної реформи:

I. Вивласнення великих власників і наділення малоземельних і безземельних.

Для наділу землею малоземельних і безземельних селян, в першій мірі жовнірів та інвалідів, які беруть чинну участь в теперішній війні проти Поляків, мають бути вивласнені всі земельні посілости приватних власників і мертвої руки, що перевишають своїм простором скількість (максімум), яку означиться в законі відповідно до околиць, а без огляду на простір посілости, що находяться в руках грунтових спекулянтів.

II. Відшкодовання.

Теперішних вивласнених посідачів має держава відшкодувати в сей спосіб, що менші посілости будуть викуплені за заплатою повної вартости, а більші одержать лише певний процент вартости і сей процент буде зменшатися у відношенню до простору вивласненої землі, так, що землі понад означений в законі простір будуть вивласнені без відшкодовання.

III. Права вірителів.

Права вірителів не будуть нарушені, лиш відсотки за час війни будуть зредуковані до висоти грунтової ренти.

IV. Ліси.

Ліси не становлять предмету наділу а остають власністю цілої Західньої области Укр. Народньої Республики. Малі ліси, які не творили і не творять окремого комплексу і через те не надаються до раціональної господарки, можуть бути полишені дотеперішним власникам.

V. Пасовиска і полонини.

Пасовиска і полонини переходять на власність громад або союзів сусідуючих з собою громад і мають бути віддані до ужиткования дрібних годовців худоби.

VI. Обмеження права розпоряджування наділеною землею.

Право розпоряджування наділеною землею має бути обмежене, а якусь скількість (мінімум) не можна буде продавати.

VII. Виключення від наділу.

Від наділу будуть виключені всі ті, що були судово засуджені за дезерцію в війні проти Поляків, як також ті, котрим доказано, що вони ухилилися від військової служби.

VIII. Коли наступить вивласнення і наділення.

День, в якім наступить вивласнення ухвалить повна Національна Рада. Від того дня не вільно буде дотеперішним власникам своїх посілостей продавати і обтяжувати.

Наділення вивласненою землею має наступити аж по закінченню війни і повороті жовнірів з фронту і з полону.

* * *

В цілі уложення проекту закона в рамах сих основ вибрала комісія отсей субкомітет: др. Лев Бачинський, як голова комісії, М. Королюк, др. Перфецький, Лев Петрушевич, Ілько Попович і о. Філяс. Цей субкомітет має виробити проект закона і предложити його д. 24. марта повній комісії.

Ухвала комісії буде предложена повній Національній Раді, яка збирається в тій цілі 25. марта.

По тамтім боці.

Один чоловік, що кілька днів тому дістався зі Львова на наш бік, оповідає, що в часі нашого наступу на Збоїска повстала у Львові сильна заметушня, а Поляки говорили: „Teraz nam Hajdamacy na głowę wyjechali! Зараз по тім наступі зарядженo у Львові мобілізацію до 55 літ і розписано военну позичку. По тім наступі Поляки ховали 14 убитих старшин і богато мужви.

Українцям живеться дуже лихо; їх не трактується на рівні з иншими народностями, — запомоги не дістають ніякої, їх відсилається словами: „Idźcie do Ukraińców, niech oni was wspomagają“. От, яка вдячність і відплата за нашу терпимість і лагідне обходження з Поляками по тім боці!...

Полонені польські вояки і залізничники описують ось так внутрішний стан у Польщі:

Ще у падолисті 1918 року утворилася сейчас по розброєнню австро-угорських військ у Замостю „червона ґвардія“, що мала на цілі виборoти права робучому народови. Початково складалася та ґвардія з 300 люда. Перед самим Новим Роком збунтувалися деякі частини польських військ у Замостю, тоді „червоні“ разом зі збунтованими ударили на білу ґвардію, найняту і плачену панами — дідичами. Ся остання, завдяки своїй значній переважі, розоружила червону ґвардію і завела до арештів у Замостю. По двох тижнях забрано арештованих до війська і по однотижневих вправах вислано на фронт до Володимира Волинського. — Біла ґвардія має на ковнірах білі зиґзаковаті відзнаки.

Згадані твердять, що по усіх селах і містах Польщі орґанізується червона ґвардія, що в слушній хвилі хоче подоптати панів-дідичів. Подекуди, як на пр. у Холмщині вже „почислилися“ з панами, поницили двори, а панів повиганяли. У всіх повітах близше Холму відмовилися селяни йти до війська, Варшава відказала грошей для військової справи. Висилано вже кілька разів по гроші до Варшави— і все даром. Тепер вислано одного поручника з фронту, — але його ще нема; через те у польськім війську готов в кождій хвилі вибухнути бунт, який вже й проявлявся кілька разів в околиці Угнова, бо жовніри не побирають жадної платні. — Чутки, начеби польські жовніри брали по 20 корон і більше денно — се чисті вигадки; платня жовніра на фронті виносить 1 кор. 50 сот. денно. — Що дня пригадується польським жовнірам, щоби не ходили по приватних домах. У Варшаві школи позамикані, а студентам числиться шкільний рік у війську.

Залізничників в Холмі примушувано до зложення присяги польській державі, а коли вони відказалися присягати, заборонено їм уряджувати віча, які перед тим були дозволені. Фабрики муніції і проживних артикулів (в давній рос. Польщі) замкнені, бо червона ґвардія по отворенню такої перебирає її на свій заряд згл. замикає.

Як бачимо — то Польща виглядає як дротований горнець; ладу в ній не має — а загорілий Лях з виглядом блазна-меґальомана сягає по чуже! Побачимо, чи се вийде йому на добре.

Як у нас!

Хлопське.

Цукорня Янковського. Гостей богато. Майже всі столики заняті. Праворуч „єдінци-неділімци“ в кокардах та гербах. Позаду—бувші „кормільци“ російської армії, нині „безробітні“. Ліворуч пани не—хлібороби, але землевласники.

Розуміється все в них, з голови до ніг, „культурне“, аж блищить. Голоси дзвінкі, сміх м'ягкий, наче через їх горлянку сама олива тече.

— Що чути пане Яне? — питається поміщик середнього віку з вусами, як шила, — як живете, не боїтесь подій?

— А чого мені бояться? Чужоземні піддані користуються з захисту свойого уряду.

— Це так, але-ж ви тимчасом підданий Української держави.

Пан Ян засміявся оксамитним голосом:

— В тому то і річ, що я не український підданий.

— А який?

— Підданий польської держави.

— Як же так? З якого часу?

— Та недавно приняв польське підданство. Бо який шляхтич захоче бути підданим хлопської дер-

жави? Тут усе хлопське. Віра хлопська, мова хлопська, уряд хлопський, порядки теж хлопські. Аж обридло.

— А земля? — раптом спитався я гонорового поміщика.

— Що земля?

— Та вона теж хлопська. Час би кинути її.

Мій пан Ян аж підскочив.

— Фі, яка некультурність, — прошепотів він та скоріш на вулицю.

З життя України.

Совнарком і Директорія. Київ 28. I.. Вчера приїхав з Москви представник Совнаркома Вельгов і секретар дипльоматичної місії Директої Ярослав, котрі виїдуть на фронт для переговорів з Директорією.

Большевицьке панування. В „Укр. Ставці“ читаємо: На Чернигівщині, Полтавщині та Харківщині загальна примусова мобілізація від 18—40 літ, а старшин усіх.

Населення ставиться до мобілізації вороже, хоч і йде під загрозою розстрілів. На кожде село наложено контрибуцію хлібом, який негайно відсилається до Московщини. Пуд хліба — 150 карбованців.

На Полтавщині повстання селян проти большевиків яке жорстоко подавляється латишами, китайцями та мадярами. В Конотопі розстріляно 30 Українців, серед яких є учителі. В одному селі під Ніжином була демонстрація. На одному із прапорів був напис: „Да здравствует неграмотность“.

Біля міста Батурина селяне озброюються проти большевиків. Взагалі Лівобережжя стогне під гнітом большевицьким. Махно на Катеринославщині бється з російськими большовиками.

Українсько-мадярські торгов.-політичні переговори. В Будапешті 26. II. розпочала переговори українська місія, під проводом правительственного комісаря, С. Вітика, щоби розпочати торговельно-політичні переговори. Чільнійших членів делеґації приняв президент републики, Михайло Каролі, на півторагодинній авдієнції. Вони поставили предложення, щоби усунути всі перепони, що перебивають розпочати зелізничий, товаровий та почтовий рух, в ціли як найскоршого підняття взаїмного торговельного обороту. Переговори будуть тепер дальше вести з фаховими комісіями міністерства торгу. Україна обіцяла нафту і бензину, як також рільничі продукти за угорські промислові вироби.

Відворот Румунів з Закарпатської України. Як доносять, Румуни зачали відворот на цілій лінії Марморош-Сиготу. В Сент-М'тале, Кертвеен, і Пустамезе залоги сильно зменшено. Громади Ольшо і Мезикапша зовсім опущено. Всю свою артилерію, обоз і скорострільні перевозять вони до Капрукбаня. Румунські жовніри розповідають, що їхні офіцири бояться, чи проти них не приготовлюється щось в Сатмар-Неметі. Але се служить тільки до того, щоби скріпити в румунському війську досить розвязлу дисципліну. Положення в цілій околиці є дуже напружене. Румуни на зелізничому шляхови до Мармароського Сиготу арештували весь персорал Секлерського поїзду, що туди приїхав.

Воєнне відшкодовання Австрії. Держави Антанти стоять на тім, що від Австро Угорщини належиться їм воєнне відшкодовання, яке мають заплатити всі держави, які повстали на території бувшої Австро-Угорщини. Таким робом прийдеться за знищену нашу землю ще платити Антанті. А хто як не антантські союзники Росіяне знищили її? Австрія має 80 міліярдів довгу, на нас впаде певно з 10 міліярдів, коли будуть платитися довги в загалі. Поживем, побачим.

Зі світа.

В Німеччині. Рух Спартаківців тревае дальше. Також у Берліні приготовляють Спартаківці новий переворот. Правительство поробило усі потрібні зарядження. В ренсько вестфальській области по більшій части робітництво знова взялося до праці. В Мюнхені кріза тревае дальше.

Большевицька агітація Большевицька пропаґанда прибрала тепер у всіх краях Антанти застрашаючий розмір та виказує, на жаль успіхи. Не можна не доцінювати стихійного руху між робітництвом Англії, Франції та Італії.

Розрухи у Франції. Від якогось часу надходять вісти про революційні прояви серед французьких осадних військ. Вчера опорожнили Французи нечайно Мангайм, що викликало велику сензацію. Віддято міст на Рені. З Людвікегафен наспіли позитивні вісти про бунти французьких жовнірів. Рівнож то місто опустили Французи в найбільшім поспіху. Подібні вісти надходять від французських військ, які стоять у Палятинаті.

Розрухи в Петрограді. Німеччина довідується з Гаґи через Гельсінґфорс, що в Петрограді вибухли поважні заворушення, головно на лівім березі Неви. Сі несупокої викликали куріні так званих міжнародних комуністів, що складаються із німецьких та угорських елементів. Богато будинків совітського правительства підпалено при радісних вигуках населення. Дезертири спліндрували 2 склади амуніції і здобули богато ґранатів і крісів. Прийшло до вуличних боїв. Вперве після большевицької революції попирали матрози виступ проти совітів.

Фінанси Польщі. У своїому expose на отворенню польського сойму міністер скарбу подав приблизний плян доходів і розходів на найблизше півріччє 1919. Після нього розходи на се півріччє представляють загальну суму 1.600.000.000 марок, а з узглядненням надзвичайних видатків 1,700.000.000 марок. Доходи виноситимуть около 600.000.000 марок.

Позичка, яку розписало польське правительство ще в падолисті м. р. дала всього 275 міліонів марок.

Міністер закінчив своє expose мінорним акордом: „Байдужність польської суспільности під сим оглядом (воєнна позичка — прим. Ред.) рівнається виданню життя й майна власних братів на поталу неприятеля.

Редагує Комітет. З друкарні Е. Вайденфельда і бр. в Станіславові. За редакцію відповідає Василь Пачовський.

27. 900.

Ч. 12./а. Станиславів, середа 19. марта 1919. Рік І.

Поодиноке число **1 корона.** Місячна передплата 5 корон. Передрук дозволений за дозволом автора.

СТРІЛЕЦЬ

часопись для українського війська.

Появляється що тижня. Редакція і адміністрація в друкарні Е. Вайденфельда.

Боєвий марш

(присланий з фронту).

— Ой ти пане наш, отамане наш,
Кервавиться доріженька
Від тебе до нас!
— То для України, то для України
Та за землю і за волю
Гостинець від вас!

Ой гуде земля до Перемишля,
Течуть річки кервавії
З Санча до Стрия!
В нашу Україну (2) преться Ляхів сорок тисяч,
Де наша земля!

Як ми стали в ряд, посипався град,
Збились хмари понад Львовом
З тисячі гармат!
Слава Україні (2) без холопа і без пана,
Великий віват!

А знайте Ляшки, а знайте панки
Що у кождім селі кують
Червоні гаки!
В цілій Україні (2) та за правду тай за землю
Встали козаки!

До Товаришів жовнірів

в полі й заполі, в збірнях і запасних кошах.

Товариші Жовніри!

В останних днях Ви самі і все наше населення були наочним свідком благородного кроку, який зробила Начальна Команда Гал. Військ в порозумінню з Державним Секретаріятом Військових справ в цілі закінчення проливу крови, важкої, погубної боротьби з Ляхами. Кроком сим була згода на коротке перемиря з ними, в цілі спокійного ведення мировых переговорів безпосередно нашою делеґацією та делеґаціями держав Антанти. Про безуспішний вислід сих переговорів Ви вже певно знаєте. але не о те нам ходить. З приводу заключення Нач. Командою того перемиря й навязання мировых переговорів з Ляхами далися чути між Вами, Товариші, виразні шемрання, нарікання, ба навіть погрози на адресу наших вождів і політиків.

Жовнірі — так рядові як і старшини в полі й заполі стали нарікати що саме в таку пору, як ми стали гнати Поляків і так сказатиб приперли їх до дошки, зачинаєть з ними переговори та — що найгірше — пристається на перемирє, підчас якого вороги мають змогу направити боєві становища, довезти поживи та надоложити страти у війську. Се нарікання на око слушні — але просимо Вас зважати на обставини, які по просто морально примусили Нач. Команду до сього перемиря — зі згляду на добру опінію у чужих, дуже впливових під теперішний час держав та на доказ своєї доброї волі.

Передовсім, як виходить се з відозви „До Українських Військ“, виданої 25. лютого Державним Секретаріятом В. С. і „Військам Галичини“ від Н. К. Г. А. дня 1. марта с. р., — спонукала Команду Галицької Армії до перемиря делеґація держав Антанти, що 22. лютого прибула до нас в цілі посередничення між нами й ворогами нашими. Вожди наші пристали на перемирє тільки длятого, щоби „не стягнути на себе засуду історії і грядучих поколінь за те, що сучасні відвічальні за долю народа чинники відкинули можливість мира“. Се була остання спроба мирного полагодження спору з ворогами, яка не вдалась тільки через захланність і нахабність наших ворогів. Бо третого дня переговорів поставлено нам демаркаційну лінію, яка зараз включалаби Львів, Камінку Струмілову, Дрогобич до Польщі, а надто ще заборонено аж до остаточного рішення мирового збору в Парижі ділити широкі панські лани. Отже польські пани далі оралиби й сіяли на нашій кервавиці, отже ті відвічні галапаси далі тягнулиби з нас поживні соки для

Львівська державна наукова бібліотека
№ П

себе і дітей своїх, а ми й далі гляділиби, що впаде нам з їх богатого стола та чекалиби на ласку тих панів у Парижі! Поділ землі — те, за що ми досі так боролися, воля, свобода, яку ми постановили за всяку ціну здобути, осталиб для нас дальше тільки мрією і привидом у снах. Тим робом за нашу пролиту кров, ми не то, що не дістали жадної сатисфакції, але ще й поглушилися над нами. Вслід за тим Нач. Команда негайно виповіла Ляхам перемирє і 2-го марта ранком зачала кріваво „переговори“.

„Хай нас розсудить залізо і кров!“ повтаряємо за нашим вождом. Держави Антанти переконалися за тих кілька днів наочно, що ми не бажаємо чужого, а бємося за своє, що наше військо, се не банди, а карні геройські ряди, і що народ наш увесь так приляг до своєї землиці, що хиба по трупах його перейде Лях знова до власти.

Кров наша, яка ще проллється за наші справедливі домагання, упаде на голову наших ворогів і їх дітей та стягне на них кару від Господа, від тої найвищої Правди, бо вони знають, що чинять, вони свідомо обороняють прапор брехні.

Ляхи самі дуже ослаблені. В краю їх немає ладу. Вони закликають помочі Антанти, щоби дальше воювати з нами. Чи дістануть її і чи виборять те, чого в своїм застіпленню бажають, не знаємо. Знаємо тільки, що тепер для нас слушна, рішуча хвиля, опертися всіми силами нахабности ворога, щоби не лише викинути його з нашої загороди, але й належно покарати за зухвальство.

Глядячи з гордістю на наші непохитні ряди, Товариші жовнірі, що серед таких недостач і невигод вже пятий місяць наставляєте грудь і жертвуєте життя за свою землю і волю, ми віримо, що Бог не схоче скривдити Вас за Важі справедливі стремління, та заки зацвите перший весняний цьвіт, Він увінгає Ваші чола побідою!

Прес. Кв. Н. К. Г. А.
3. III. 1919.

Голодні тіни кланяються.

Україна буде без хлопа і без пана — малювалась в уявах наших горячих душ за студентських часів — де не буде ні богатого ні бідного, всі рівні, вільні, щасливі і вдоволені!

А якже діймаючо болюче вражають нас тепер невідрадні явища життя серед тої України. Ідеш улицею — а на стрічу тобі вибігають жебрущі діти з вихудлими лицями і витягають до тебе руки!

Ідеш далі — а тобі припадає до колін жінка і падає на коліна, що вже дві три неділі не бачила хліба! Увійдеш в крамницю — а до тебе підступає жовта як віск робітниця і підносить тобі дитину на руках: — Возьміть собі, будь ласка — ту дитину, хай я не дивлюсь на його муку, на його сухоту, на його голод! — і зі сльозами продає останню обручку за 25 корон, щоби дитині купити булку.

А вернеш домів — застаєш у себе робітницю Українку, що дякує тобі, цілуючи руки за кусок хліба і питає болюче:

— Скажіть же мені, коли тому нашому горю буде конець! Кажуть: небавом буде зміна! Та годі її діждати!

— Яка зміна?!

— Та прийдуть большевики, або Румунія! Ой коби то Бог дав скорше, бо вже за тої України прийдеться всім бідним смертю пожити!

Як не товкуєш, що большевики чи Румунія обрабують нас до решти — все таки надія на зміну остає одиноким світлом в тих душ бідного населення. Голодній кумі хліб на умі — от і все:

— Ми сподівались, що Україна привезе нам хліб і цукор та харчі які не будь — а воно ще гірше стало!

Невже воно гірше стало від злуки України?! — питаю з кровавим серцем...

За три місяці доставила Україна від часу злуки з Галичиною 143 ваґони цукру, 120 ваґонів муки, 42 ваґонів збіжжа, 115 ваґонів иньших харчів, себто 426 ваґонів ріжних харчів, на наш рахунок 6.390,000 кльґ. всіляких припасів і з того нічого не дісталося тим, що гинуть з голоду.

Кермуючі чинники хай отворять очі адміністрації на страшне положення населення, яке в розпуці ожидає спасення від невідомих собі спасителів з заграниці.

Коли Німеччина станула в страшнім положенню голодової блькади — то заряджено

безпощадну контролю над харчами, хлібом та їх роздачою.

Щезли в Німеччині від трьох літ всілякі тіста і білий хліб, а заведено одностайний чорний хліб для всіх, чи він пан чи Іван, в одинокій мірі по установлених малих цінах. Такого самого заряджения домагається і наша війна, щоби наш край не постигло горе!

Цілі стоси білого хліба і тіст по казочних цінах у всіляких крамницях бють в очі голодуючих і підносять невдоволення з України в усієї бідноти!

Коли над цілим краєм висить каменем війна, нехай цей тягар спадає рівно на всіх, чи вони мають капітали, чи ні! Хай в життю покаже українська адміністрація добру волю для цілого населення.

Наша армія кладе що дня свої буйні голови для оборони границь України, а тимчасом небачна адміністрація в краю захитує своєю перішучостю цю Україну, окуплену кровю найкращих синів.

І коли затрясеться в основах ціла будова під тиском цего голодного пролетаріяту, то за Україною не стануть певно ті привіліовані кляси з капіталом, що користуються без обмеження всіми благами ситих, як в Ельдорадо за наймирніщих часів.

Наш край живе під знаком війни — хай всі чують на собі той знак недостатку писаний кровю нашого народу!

Василь Пачовський.

З началь. Команди Укр. Військ.

Офіціяльне повідомлення з 8. марта.

В районі на північ від Сокаля: Наші відділи обсадили Літовичок та знищили міст на Бузі. Польська артилєрія обстрілювала без успіху Угринів. Наші передні відділи стоять на 4 км на захід від Угринова під Ощевом. В околиці Белза без змін. Під Равою руською наші частини стоять в Голім равським, Загірю, Ионичах та Клибанах.

Наоколо Львова: Жива діяльність піхоти та артилерії. У Городка: Наш — вчера початий — протинаступ межи Городком а Судовою Вишнею увінчався сегодня новим успіхом. Вчера вечером наші хоробрі частини з бравурою вирвали з рук ворога сильно укріплені Вовчухи, при чім захопили одну батерію з 4 пушок, 7 скорострілів, великий обоз з одним командантом польським — майором і 200 полонених. Сьогодня вчасним ранком під сильною артилєрійською підготовкою наші частини переступили широким фронтом залізну дорогу, заняли приступом село Братківці та узгіря на північ від залізниці. У тім занятім відтинку залізниця в кількох місцях основно знищена та всі мости висаджені в воздух, чим кінці полученя Львів-Перемишль перервані. Наші частини, які наступають з півночи, вдерлися в горішну часть Каменоброду і заняли Мальчиці. Спільними силами північних і південних ґруп оточено Судову Вишню зі сходу, при чім одна ворожа панцирка скинута з тору, а нами захоплено з неї одну гармату, 2 скорострільні. — З Черняви виступивші наші відділи, заняли село Годинє на північ від Мостиск. Ворожі частини, котрі наступали від Сяну на Стубно, відперті зі стратами. На Хирівськім фронті ситуація незмінена.

Офіціяльне повідомлення з 9. марта.

В районі Сокаль-Белз: без змін.

Із Рави руської наступало 3 ворожі куріні з артилєрією по шосе в напрямку Жовква та виперли наші частини до Добросина. По втягненню в бій менших резерв ми відкинули ворога назад в напрямку на Раву і зараз наші частини переслідують уступаючих Поляків.

На північ від Львова: Ми були заняли переходово висоту на північний-захід від Збоїск та ворожі окопи перед Збоїсками, однак перед переважаючими силами ворога мусіли уступити на давні становища.

На півн.-захід від Городка ми заняли Гартфельд і Рочичани та захопили при тім 6 скорострілів, 4 мун. вози і великі запаси харчів.

У Судової Вишні: Ми протягом вчерашнього дня знищили ще оден панцирний поїзд. Нашій стежі удалось продертись крізь польські лінії до Боневич на північ від Хирова, звідкіля, набравши із сотенних складів цукру і одностроїв, вернули назад.

Офіціяльне повідомлення з 10. марта.

В районі Сокаля-Белза: без змін.

Ворога, що вчера підсунувся був з Рави Руської, відкинули наші частини на давнійші становища.

У Львова: В пополудневих годинах жвава обостороння артилерійська перестрілка. При вчорашнім наступі на Збоїска ми захопили 32 полонених, та оден тяжкий міномет.

В районі Городка: продовжуються переслідування ворога. Ми осягнули лінію озер і Вере-

шиці та заняли Поріче Любінське, Черляни та Черлянські передмістя. На північ від зелізниці ми заняли ще з ранку Галичанів і Бурталь, та посунулись на двірець Городок і вдерлись до частини міста — мусіли однак уступити перед наступаючими із Каменоброду двома ворожими панцирними поїздами. Новий наступ в ході. Із сторони Ставчан посуваючіся наші частини вдерлися до півн. части Любіня великого, другий відділ посунувся чотири клм. на захід від Ставчан. У Грушова і Немирова ведеться бій з наступаючими з Любачева ворожими частинами.

У Хирова: без змін.

Офіціяльне повідомлення з 11. марта.

В районі Сокаль - Белз без змін. Бої о Немирів продовжуються.

Впрочім без змін.

Офіціяльне повідомлення з 12. лютого.

У районі Сокаль: Успішна розвідка стеж. У Белза спокійно. Від Рави руської наступали сильнійші польські частини через Замок на Магерів та виперли наші частини із згаданих місцевостей. О Магерів іде бій.

Поляків, що в силі 2 курінів і 1 батерії були заняли Немирів, викинено вчера із Немирова. Вони уступають на Любачів, полишивши богато убитих і ранених.

У Львова: Спокій. В районі Городка і Любіня стрілянина та жвава діяльність стеж. Перед наступом Поляків із Перемишля в силі 2 курінів уступили наші слабі передні частини із Яксманиць і Бикова на головні становища у Новосілок. Всі села здовж фронту Поляки вирабували цілковито і спалили.

Офіціяльне повідомлення з 13. марта.

В районі Сокаль-Белз: спокійно. Около Магерова іде бій.

Коло Львова і Городка: без змін.

До Судової Вишні звезли Поляки скріпленя і витиснули наші слабі частини із Заріча і Селиск на Шумляв.

На прочих відтинках ситуація незмінена.

Офіціяльне повідомлення з дня 14. марта.

На відтинках Сокаль-Белз: Спокійно.

В районі Рави руської наші частини заняли знова Магерів і переслідують ворога в напрямі на Раву руську. В протягу нинішнього пополудня удалося Полякам заняти Немирів, — наш протинаступ в ході.

Коло Львова: Ситуація незмінена.

В районі на південний схід від Городка сильний опір ворога здержав наш наступ і наші частини вернули на свої старі становища. Села Дернаки і Селиска, котрі ми вчора утратили — нині ми знова заняли. Наші стежі доходять до зелізниці.

На прочих відтинках жива діяльність стеж.

Начальник штабу галицької армії.

Звідомлення Українського Ґенер. Штабу

з дня 7. марта 1919.

Південно-східна ґрупа: На Єлисаветському і цвітковському напрямках бої продовжуються в районах ст. Голта, Мально і Тальнов. В районі стації Веселий Кут нами розбита банда місцевих большевиків біля 300 чоловік.

Східна ґрупа: На хвастівському напрямку наші частини затримують наступ ворога на позиції між стаціями Чорнорудка і Козятин.

Північна ґрупа: На сарненському напрямку наш наступ продовжується. Коло Коростеня нами захоплена стація Олевськ. На ковельському напрямку без змін. На володимир-волинському напрямку Поляки заняли місто Оздютичі.

Галицька ґрупа: В районі Белза Поляки вели наступ, но були відбиті. Нашим гарматним огнем 4. березня був острілюваний головний львівський двірець. — Між польськими військами починається дезертирство.

З дня 8. марта 1919.

Східна ґрупа: В районі Козятин—Бердичів бої продовжуються. На напрямку Житомир—Київ нами ведеться розвідка в напрямку на Радомисль.

Північна ґрупа: Під Коростенем розвідочні події. На Лункецькому напрямку наш наступ продовжується; нами захоплено місто Домбровиця, що в 30 верствах на північ від Сарн. На Ковельському напрямку Поляки від Голоб повели наступ через Стоход, але були відбиті. На Володимир Волинському напрямку Поляками ведеться розвідка в напрямку на Луцьк.

з 11. марта 1919.

Південно-східна ґрупа: На Єлисаветському напрямку без змін. На цвітковському напрямку продовжуються бої на захід від міста Умань.

Східна ґрупа: На Коростенському і Бердичівському напрямку ворог веде розвідку в районах на південний захід від Голендри, на схід від Райгорода. В районі Житоміра без змін. Наш панцирний поїзд доходив до стації Рея.

Північна ґрупа: В напрямку Коростень-Сарни у станції Олевск підійшов один большевицький панцирник і обстрілював наші охоронні сторожі. На Лужнецькому напрямку наші частини перейшли ріку Горинь і захопили місто Столін. Пі-

сля бою в районі села Боровая розбито большевиків, котрі відійшли до ст. Відібор. Ми захопили 19 полонених. Наш наступ продовжується. На Ковельському напрямку Поляки під охороною свого панцирного поїзду силкувалися налагодити міст на річці Стоході, але наш гарматній огонь примусив їх відійти. — На Володимир-Волинському напрямку наші частини наступають на місто Локачі.

з дня 14. марта 1919.

Північно-східна ґрупа: Без змін.

Східна ґрупа: На козятинському напрямку наші частини просунулись вперед і знаходяться на 10 верств на південний захід від Козятина. Ми захопили Самгородок, Юзефівку, Фльорянівку і Куманівку. Внапрямку Шепетівка-Бердичів наші частини просовуються на Демчин. В районі Житоміра бої продовжуються.

Північна група: В напрямку Сарни-Коростень ми заняли ст. Рудня і Радовельська. На Лунинецькому напрямку була бійка між панцирниками в районі стації Відібор. На Ковельському і Володимир-Волинському напрямку без змін.

Галицька ґрупа: Поляки повели наступ з Рави Руської через Замок в напряику на Маґерів та з Перемишля на схід. Зараз іде бій в Маґерові і в районі Яксманця. В районі Городка стрілянина.

Діяльність держ. Секретаріяту.

Оголошено підвищення платні держ. урядників і учителів в формі одноразової надзвичайної запомоги; іменування сотника Петра Бубели тов. мін. військових справ і Дра Мих. Лозинського тов. держ. Секретаря загр. справ; рішено вислати представника Західної Области Української Народньої Республики, яким вибрано президента У. Н. Ради Дра Евгена Петрушевича; рішено отворити залізничу лінію між Стриєм а Дрогобичем і принято до відома звідомлення з місії Дра Витвицького до румунського командування в Чернівцях. Це оголошено в „Республиці“ ч. 32—36.

Селянсько-робітничий зїзд.

Обласна управа „Селянсько-робітничого Союза“ видала таку відозву до краю:

Товариші Селяне й Робітники!

В цей важний момент, коли валяться основи світового капіталізму, коли трудовий народ, селяне й робітники хватають державну владу в свої руки і на колишніх престолах могутніх царів і королів повівають пролітарські прапори, взиваємо Вас на обласний Селянсько-Робітничий (трудовий) З'їзд до Станиславова, що відбудеться дня 30. марта с. р.

В кождому селі, місточку і місті мають відбутися збори, на яких мається вибирати делеґатів на З'їзд. Села вибирають по 3, місточка по 5, а великі міста по 10 делеґатів. Політичні і фахові орґанізації вибирають по одному делеґатови від 200. членів. Кождий делеґат мусить отримати леґітимацію підписану президією зборів (головою і секретарем), або Управою даної Орґанізації.

Вибрати, і вибраними бути мають право тільки Українці безземельні і малоземельні селяне, робітники фабрик, копалень, міські, залізниць, торговлі, промислу, умові; словом, хто живе з праці рук і ума, а не користується визиском, кому лежить на серцю самостійність України та забезпечення свого політичного й матеріяльного істнування.

Товариші Селяне й Робітники! Рішаймо самі про свою долю, будуймо власними руками Самостійну Україну!

Цей з'їзд дуже радий гостям з фронту, які можуть бути саме в ту пору у Станиславові. Вони зможуть подати докладний образ нашої армії і свої домагання до селянства і робітництва!

Проситься як найбільше гостей з фронту!

По тамтім боці.

Одна жінка, що не давно перейшла з Любачева на наш бік, оповідає: Комендантом Любачева себто цілої залоги є бувший австрійський поручник Домбек — тепер полковник. Він удержує строгу дісципліну і порядок у війську і в місті. Від 20. II. з міста ні до міста нікого не впускається.

Дня 20. II. зловлено в Любачеві за перекопом двох українських жовнірів. Комендант Домбек казав їх убити. Їх убито на подвірю касарень прикладами.

Від 21. II. особовий рух на залізницях здержаний. Здержано його також на шляху Львів-Перемишль бо Українці острілюють кождий поїзд.

Один Поляк говорив на двірци в Любачеві до другого: Ми маємо тут сім сотень війська, але як тільки спімнеться про Українців, то кождий втікає, куди може. Наше військо то сміття. Сімох наших зловило одного Українця; він не дав собі відібрати кріса з рук і ще одного ранив. Гарних комендантів ми маємо. Замість битися з Чехами за фабрики, вони бються з Українцями за болота. В Ярославі кричали 23. лютого, що не хотять воювати. Говорять, що підуть різати своїх панів. Незабаром мають іти на большевиків, що напали і поницили двори коло Живця. Але „jak dobrze pójdzie, to połączymy się z nimi“ (з большевиками).

Жінка оповідає, що підчас уличних боїв стріляло до українського війська цивільне населення в Любачеві. Поляки стягають по зайнятих селах додатки за всі залеглі роки пр. в Олешичах і сусідних присілках стягнено вже 18.000 корон.

Повернувший 23. II. з польського полону з Вадовиць хорунжий Р. В. оповідає:

Краковяни-жовнірі кажуть, що їм східної Галичини не треба. Військо втікає, тільки ще офіцири держать в руках. Заєм збіжа переводиться навіть у найбіднійших селян, рівнож бульбу й оконові ростини забирають для війська. Фабрики не функціонують. Недавно хотіло цивільне населення підпалити бараки а полонених повипускати, щоби їх даром не годувати.

Плямистий тиф по таборах забирає много Українців. Головну силу війська поставили Поляки на чеському фронті, а військо нарікає на сей фронт подібно як Австрійці на італійський. В таборах дістають полонені 1 хліб на чотирох, печений на пів з гнилою бульбою, кінське мясо і то 2 рази на тиждень. Згаданий припровадив зі собою польського стійкового з Тернополя родом, який випустив 12 наших полонених. Військо масово втікає.

Четар Р. повертаючий з полону з Кракова оповідає:

В Ярославщині і цілій західної Галичині інтернують усю українську інтеліґенцію. За причину подають вороже успособлення до польської армії, все одно чи воно доказані чи ні. З зайнятих сіл вивозять навіть старців і калік до Вадовиць і Кракова. В цілі виміни за полонених по війні інтернують всіх мущин укр. народности в пописовім віці, а навіть і Жидів. Наказ краківської жандармерії звучить: „Всякі транспорти робітників з Прус припиняється; всіх Українців, які є між робітниками, інтернується яко закладників, так мущин як женщин. Під загрозою кари інтернування не вільно передержувати в себе Українців, без огляду чи сі мали стичність з війною чи ні.“

Поза фронтом військо дуже лихо убране і скормлене. На фронті ліпше. Українського фронту Поляки дуже бояться. Селян тільки силою провадиться. Самі йдуть хиба тільки ті, що не мають що їсти, ні в що вбратися. Матеріял людський на фронті, се інтеліґенція, найбіднійший пролєтаріят і бандити, які стягнулися сюди по жидівських погромах.

Часописі і сплетні говорять загально, що Українці збирають з полонених живцем скіру і мучать ріжними способами. Розвадовскі (ген.) видав розпоряд, що за одного польського полоненого убитого Українцями убивається чотирох наших закладників або полонених. Се — як оповідають думає — для покриття ексцесів польських військ, що трафляються дуже часто супроти наших полонених. З варварського поступования з нашими полоненими славний головно 4. п. стрілців „czwartacy“.

Військо і нарід польський починають набирати переконання, що Поляки бються на укр. землі і за укр. землю. Починають недовіряти газетам, начеби Польща сягала аж по Київ. Багато польських офіцерів зі східної Галичини дуже радо кинулоби своє військо бо не вірять в побіду і бояться за своїх рідних. В західній Галичині є богато свідомих Українців жандармів, як і грамотної цлової служби в вадовицькім, освенцімськім та краківськім повіті.

Гадкою оповідаючого є, щоби всіх польських мущин в пописовім віці інтернувати і держати як полонених для пізнійшої виміни, бо так роблять Поляки з нашими людьми.

Прес. Кв. Н. К. Г. А.

Страждання Українців в польськім полоні.

Під таким титулом поміщують праські „Narodni Listy“ з 26. II. с. р. допись власного кореспондента з Боґуміна:

„Чехи, які повернули з польського полону, оповідають страшні подробиці про те, як їм велося у Поляків, але ще страшнійші про долю Українців, яких є в польському полоні богато тисяч. З полоненими Українцями обходяться в Кракові гірше, як з худобою, так, що вони в короткому часі стають живими трупами. Погаслі очи, висохлі на кість обличча, брудні та одягнені в лахміття, яке ледви держиться на них. З безмірного голоду вони ходять по смітниках і там шукають серед відпадків за окрушинами хліба, які наші люди покидали там через неможливість їх їсти, бо Поляки, роздаючи хліб полоненим, нарочно кидають його в болото. Не диво, що серед таких обставин Українці умирають як мухи. Щоденно умирає їх 25—30 від плямистого тифу і голоду. Про недужих ніхто не дбає. Тільки в останному часі відсилають їх з табору полонених до шпиталю. Але се діється таким способом, що до возу з недужими запрягають других Українців, по більшій части також вже недужих, і такий сумний похід волічеться годину дороги до щпиталю, будучи по дорозі предметом насмішок та глузування чутливих польських душ. Були випадки, що через недостачу місця лічниця не приймала недужих, а тоді похід мусів вертати назад; дорогою деякі недужі помирали“.

Опис сей закінчують „Narodni Listy“ такими увагами:

„Про ті справи не довідається нічого ані комісія в Тешині, ані мирова конференція. В Парижі

зеднують собі симпатії польські делеґати, вправні в гладкій бесіді та ходженню по паркетах. Добру поміч при тім мають від жінок, яких Поляки післали до Парижа двадцять. Що вибрали найгарнійших та з самих передових кругів не треба додавати. Так роблять Поляки політику“.

Ґенерал Бертельмі.

В склад місії Антанти, яка мала за задачу помирити нас з Поляками, якій одначе се на цілій лінії ізза її односторонности не вдалося, входив чоловік, зза якого в головній мірі зірвано перемиpє й переговори, бо він найбільше може причинився до понижаючого нашу народню гідність предложення, зробленого місією — в справі границь між нами й Польщею до часу вирішення мирового конґресу. Він то підбадьорив всіх прочих членів місії, щоби вони установили таку демаркаційну лінію, яка всіх нас до крайности обурила й мимохіть кинула нас з подвійною завзятістю на ворога. Сим чоловіком є французький ґенерал Бертельмі (Barthelemy). Головно через нього розминулася місія зі своєю ціллю, погодити нас хоч на короткий час з Ляхами. І дивуємося культурній Франції, що висилає до нас такого „безстороннього“ мирового суддю, думаючи, що „варвари сходу“ не порозуміються на його замірах.

Щоби не здавалося, що інформації наші про ґенерала Бертельмі, се чисті вигадки, подаємо декілька фактів, які достаточно напятнують його „безсторонність“.

Наш парляментар, хор. І., що при кінци січня мав нагоду говорити у Львові з місією Антанти, подає, як розмовляв з ним ґен. Бертельмі.

Він оповідає:

Я прийшов у кімнату, де сиділи члени місії, й представився. Були се: ґенер. Бертельмі, полковник Шніц і америк. полк. Банґе, що був товмачем нашої розмови.

Ґенерал (Бертельмі) почав питати дуже чемно:

— В якій місії прибули Ви до Львова?

— Я прибув на приказ Команди ґрупи, щоби передати лист польській Нач. Команді і опісля забрати делеґацію Червоного Хреста, яка хоче приглянутися життю і поводженню польських полонених в наших таборах.

— А яби хотів вас і дещо инше поспитати — говорив ґенерал.

— Прошу дуже — кажу — однак я не маю ні права ні компетенції, давати відповіди на якісь важні питання.

— Ходить мені о більше формальні річи — каже ґенерал.

Питав, як називаюся, де родився, та який степень ношу.

Відтак: При якім полку ви служите?

— При 1. полку ім. князя Льва — відповідаю.

— Хто є вашим командантом?

— ?...

— Значиться головнокомандуючим у вашій армії — тягне далі ґенерал.

— Ґенерал Павленко — відповідаю.

— Чи ґенерал Павленко має право підписати перемиpє і чи може дати запоруку, що ви і ваше козацтво його додержите?

— Так!

— А чим ви оправдаєте се, що вчера, коли вертав польський парляментарист, напало на нього ваше козацтво і мимо сего, що ваш старшина приказав мужві розійтися, вона не послухала приказу?

— Добре смалить — думаю. А він глядить на мене з очевидною втіхою, що удалося „злапати“ гайдамаку.

Я не стратив відваги і відповідаю.

— Сей епізод не є першим і одиноким. Таких епізодів було богато у світовій війні. Впрочім, як ми вчера приймали в нашім постою польського парляментаря, зявився польський літак і кинув на нас дві бомби. Наші козаки довідалися про се, дуже обурилися — і я думаю, що се було причиною сеї неприємної сцени.

Ґенерал задумався.

— Ми вам ставили недавно предлогу перемиря, чому ви її не прийняли?

— Я про се ніщо не знаю й не можу відповісти.

Полковники потім мене щось питали, але ґенерал махнув рукою й завдав мені питання:

— Скажіть мені, чи якби ґенерал Павленко підписав такий договір, що Львів і Перемишль припавби Полякам, ви і ваша мужва згодилибися на те?

Мене се питання заболіло дуже, бо я побачив польського лиса у французькій шкірі — і я, не думаючи, скоро відповів:

— Ґенерал Павленко договору такого не підписавби!

Ґенерал, видно, не сподівався такої відповіди; положивши руку на чолі, витягнувся на фотелі й глядів на мене, наче хотів відчитати в моїх очах національну гордість.

— Дякую — сказав по добрій хвилі — і я вийшов.

(Розмова наша велася в польській то німецькій мові; я відповідав по українськи. Ґенерал зяпитався, чи я вмію по польськи, а коли я потакнув, він запитав: А чому не відповідаєте по польськи? Я відповів: Я є український парляментар і буду говорити по українськи).

„Goniec krakowski“ з 15-го лютого пише: „О побуті ґен. Бертельмі в Ченстохові доносять: Ґенерал Бертельмі удався в товаристві ґен. Лєснєвського на Ясну Гору, де одвідав чудесний образ. У відповідь на повитання преора — Бартельмі поцілував преора, запевняючи, що в найблищій будуччині одвідає монастир разом з родиною. Наступила сцена, яка дуже зворушила присутних. Ґен. Бертельмі, звертаючися до преора, зложив на його руки певну квоту, призначуючи її на Службу Божу за душі полеглих оборонців Львова“.

В иншому місци пише „Goniec“: Ґенерал Бертельмі здав звіт зі свого побуту у Львові президентови в Бельведері. В часі розмови освідчив, що вже від 12-го року життя відчував він особлившу симпатію до Польщі.“

З повисшого бачимо наглядно, що за „безсторонний“ чоловік входив в склад місії Антанти. Звідкиж наші військові власти й цілий народ може мати довіря до таких місій?!

Прес. Кв. Н. К. Г. А.

Пан Томаш. має голос.

„Нове Життя“ з 4. марта зазначило вістку про допущення нашої делеґації на мирову конференцію, — про це нічого не подала урядова преса. Аж се знову „Głos prawdy“ з 9. марта подає сю вістку ось так: Після депеші, одержаної тутешнім послом Зах. України від Василька, від укр. мін. комунікації Сидоренка, французьке правительство позволило на приїзд 15 членам української мирової делеґації, що сидить тепер у Швайцарії. З бувших австрійських Українців належать до тої делеґації секретар закордонних справ др. Панейко, бувший буковинський посол др. Ф. Галіп і доцент львівського університету др. Томашівський.

Питаєм о вияснення, чи справді др. Томашівський є вже послом — і чи це з нашого боку, чи з польського! Др Томашівський тепер на основі своїх „студій“ сумнівається, чи є український нарід і признає, що є тільки галицький нарід, якого більшість буде голосувати за злукою з Польщею проти України. Отже цего Барабаша нового стилю хиба приставлено на приказ ґен. Бартелємі до Парижа, як оказ на показ цілому світу, що нема України, є тільки Москва, або Польща!

Василь Пачовський.

З життя України.

Переговори з Росією. Курієр української дипльоматичної місії в Москві виїздить з Київа до Винниці з пакетом, що заключає условини угоди, випрацьовані Мазуренком і російською мировою делеґацією. До згоди між Мазуренком і Совнарком прийшло в часі, як Київ ще не був занятий совітськими військами.

Тут уже надійшли відомости, що голова російської делеґації. Менжинський і Бельґов виїхали з Москви для переговорів з Директорією. Результат і вислід тих переговорів залежить від того, чи Директорія згодиться загалом вступити в переговори.

Українське життя в Київі. Українські театри в Київі: державний Драматичний Театр, молодий театр, укр. народний театр грають далі українські песи.

В помешканню університету св. Володимира проголошено лекції медичного факультету Укр. держ. Університету.

Український робітничий клюб м. Київа оголошує програм школи лекцій політичної економії, історії соціялізму, про фінанси, екон. ґеоґрафія, про форми робітничого руху, про закордонні партії, про російські партії і про аґрарне питання.

Партійна школа У. С. Д. Р. П. оголошує теж свою програму лекцій. Загальні збори київської орґанізації У. С. Д. Р. П. оголошено на день 15. лютого.

(На основі „Червоного Прапору“ ч. 14—15).

Шевченківське свято. Офіціяльний орґан київських большовиків доносить: Виконавчий Комітет Київської Ради Робітничих Депутатів рішив устроїти Шевченківське дня 11. марта (26 лютого ст. ст.) сего року. Того дня не буде науки в школах, натомість відбудуться літературні вечірки, виклади, представлення.

Вивіз з України. Совітський продовольчий комітет повідомляє що, за час від 5—15. лютого з одної київської ґубернії відправлено в голодну Московщину 1 міліон 200.000 пудів цукру, а дальше зазначає що совдепи инших ґуберній України мало дбають про голодну совітську републику.

Голос селянства. Селянським зїздом лятишівського повіту винесено слідуючу постанову;

1) Селяне визнають за одиноку владу на Україні — Директорію УНР. 2) Злочинці, котрі робили заколот, вели большевицьку аґітацію і підчас побуття інструктора від Директорії поховалися, мають бути передані в 3-дневний строк комендантови міста. 3) Всіх, хто буде аґітувати за большевизмом, ловити і передавати у розпорядження команданта міста Латишева. 4) Всіх, що будуть грабити державне майно, яке маєтться на фільварках, а також аґітаторів за грабіж заарештувати. 5) Обовязується виконувати се свято і непохитно.

Дніпросоюз. — себто кооперативний Союз споживчих союзів України отворив свою філію в Станиславові для Галичини.

Зі світа.

Льойд Джордж про положення в Европі. На першім засіданню з'єдиненого комітету представників промислу Льойд Джордж заявив: „Світ находиться в конвульсійнім стані з причини господарського розстрою. Я не можу рішитися ручити за це, що може настати за рік або два. Росія розпалася на куски, Німеччина є в дорозі, до него. Я не бачу країв з виїмком Анґлії, Америки і — здається — Японії, які змоглиби, заспокоїти потреби господарські світа. Можливо, що Анґлії знова припадає роля спасителя цивілізації“.

Самоозначення Ірляндії. На підставі донесення радіо-стації, ухвалила американська палата репрезентантів 216 голосами проти 41 внесок в користь права самоозначення Ірляндії.

Розрухи в Німеччині. В Німеччині велися на поодиноких місцях кріваві бої, яких жертвою впало богато людей.

Редаґує Комітет. З друкарні Е. Вайденфельда і бр. в Станиславові. За редакцію відповідає Василь Пачовський.

Ч. 12. Станиславів, середа 19. марта 1919. Рік І.

Поодиноке число **1 корона.** Місячна передплата 5 корон. Передрук дозволений за дозволом автора.

СТРІЛЕЦЬ

часопись для українського війська.

Появляється що тижня. Редакція і адміністрація в друкарні Е. Вайденфельда.

Боєвий марш

(присланий з фронту).

— Ой ти пане наш, отамане наш,
Кервавиться доріженька
До тебе від нас!
— То для України, то для України
Та за землю і за волю
Гостинець від вас!

Ой гуде земля до Перемишля,
Течуть річки кервавії
З Санча до Стрия!
В нашу Україну (2) преться Ляхів сорок тисяч,
Де наша земля!

Як ми стали в ряд, посипався град,
Збились хмари понад Львовом
З тисячі гармат!
Слава Україні (2) без холопа і без пана,
Великий віват!

А знайте Ляшки, а знайте панки,
Що у кождім селі кують
Червоні гаки!
В цілій Україні (2) та за правду тай за землю
Встали козаки!

До Товаришів жовнірів

в полі й заполі, в збірнях і запасних кошах.

Товариші Жовніри!

В останних днях Ви самі і все наше населення були наочним свідком благородного кроку, який зробила Начальна Команда Гал. Військ в порозумінню з Державним Секретаріятом Військових справ в цілі закінчення проливу крови, важкої, погубної боротьби з Ляхами. Кроком сим була згода на коротке перемиря з ними, в цілі спокійного ведення мировых переговорів безпосередно нашою делеґацією та делеґаціями держав Антанти. Про безуспішний вислід сих переговорів Ви вже певно знаєте, але не о те нам ходить. З приводу заключення Нач. Командою того перемиря й навязання мировых переговорів з Ляхами далися чути між Вами, Товариші, виразні шемрання, нарікання, ба навіть погрози на адресу наших вождів і політиків.

Жовнірі — так рядові як і старшини в полі й заполі стали нарікати що саме в таку пору, як ми стали гнати Поляків і так сказатиб приперли їх до дошки, зачинаєть з ними переговори та — що найгірше — пристається на перемирє, підчас якого вороги мають змогу направити боєві становища, довезти поживи та надоложити страти у війську. Се нарікання на око слушні — але просимо Вас зважати на обставини, які по просто морально примусили Нач. Команду до сього перемиря — зі згляду на добру опінію у чужих, дуже впливових під теперішний час держав та на доказ своєї доброї волі.

Передовсім, як виходить се з відозви „До Українських Військ“, виданої 25. лютого Державним Секретаріятом В. С. і „Військам Галичини“ від Н. К. Г. А. дня 1. марта с. р., — спонукала Команду Галицької Армії до перемиря делеґація держав Антанти, що 22. лютого прибула до нас в цілі посередничення між нами й ворогами нашими. Вожди наші пристали на перемирє тільки длятого, щоби „не стягнути на себе засуду історії і грядучих поколінь за те, що сучасні відвічальні за долю народа чинники відкинули можливість мира“. Се була остання спроба мирного полагодження спору з ворогами, яка не вдалась тільки через захланність і нахабність наших ворогів. Бо третого дня переговорів поставлено нам демаркаційну лінію, яка зараз включалаби Львів, Камінку Струмілову, Дрогобич до Польщі, а надто ще заборонено аж до остаточного рішення мирового збору в Парижі ділити широкі панські лани. Отже польські пани далі оралиби й сіяли на нашій кервавиці, отже ті відвічні галапаси далі тягнулиби з нас поживні соки для

Львівська державна наукова бібліотека
№ П

себе і дітей своїх, а ми й далі гляділиби, що впаде нам з їх богатого стола та чекалиби на ласку тих панів у Парижі! Поділ землі — те, за що ми досі так боролися, воля, свобода, яку ми постановили за всяку ціну здобути, осталиб для нас дальше тільки мрією і привидом у снах. Тим робом за нашу пролиту кров, ми не то, що не дістали жадної сатисфакції, але ще й поглушилися над нами. Вслід за тим Нач. Команда негайно виповіла Ляхам перемирє і 2-го марта ранком зачала кріваво „переговори“.

„Хай нас розсудить залізо і кров!“ повтаряємо за нашим вождом. Держави Антанти переконалися за тих кілька днів наочно, що ми не бажаємо чужого, а бємося за своє, що наше військо, се не банди, а карні геройські ряди, і що народ наш увесь так приляг до своєї землиці, що хиба по трупах його перейде Лях знова до власти.

Кров наша, яка ще проллється за наші справедливі домагання, упаде на голову наших ворогів і їх дітей та стягне на них кару від Господа, від тої найвищої Правди, бо вони знають, що чинять, вони свідомо обороняють прапор брехні.

Ляхи самі дуже ослаблені. В краю їх немає ладу. Вони закликають помочі Антанти, щоби дальше воювати з нами. Чи дістануть її і чи виборять те, чого в своїм застіпленню бажають, не знаємо. Знаємо тільки, що тепер для нас слушна, рішуча хвиля, опертися всіми силами нахабности ворога, щоби не лише викинути його з нашої загороди, але й належно покарати за зухвальство.

Глядячи з гордістю на наші непохитні ряди, Товариші жовнірі, що серед таких недостач і невигод вже пятий місяць наставляєте грудь і жертвуєте життя за свою землю і волю, ми віримо, що Бог не схоче скривдити Вас за Важі справедливі стремління, та заки зацвите перший весняний цьвіт, Він увінчає Ваші чола побідою!

Прес. Кв. Н. К. Г. А.
3. III. 1919.

З началь. Команди Укр. Військ.

Офіціяльне повідомлення з 8. марта.

В районі на північ від Сокаля: Наші відділи обсадили Літовичок та знищили міст на Бузі. Польська артилєрія обстрілювала без успіху Угринів. Наші передні відділи стоять на 4 км на захід від Угринова під Ощевом. В околиці Белза без змін. Під Равою руською наші частини стоять в Голім равським, Загірю, Ионичах та Клибанах.

Наоколо Львова: Жива діяльність піхоти та артилєрії. У Городка: Наш — вчера початий — протинаступ межи Городком а Судовою Вишнею увінчався сегодня новим успіхом. Вчера вечером наші хоробрі частини з бравурою вирвали з рук ворога сильно укріплені Вовчухи, при чім захопили одну батерію з 4 пушок, 7 скорострілів, великий обоз з одним командантом польським — майором 200 полонених. Сьогодня вчасним ранком під сильною артилєрійською підготовкою наші частини переступили широким фронтом залізну дорогу, заняли приступом село Братківці та узгіря на північ від залізниці. У тім занятім відтинку залізниця в кількох місцях основно знищена та всі мости висаджені в воздух, чим кінці получення Львів-Перемишль перервані. Наші частини, які наступають з півночи, вдерлися в горішну часть Каменоброду і заняли Мальчиці. Спільними силами північних і південних ґруп оточено Судову Вишню зі сходу, при чім одна ворожа панцирка скинута з тору, а нами захоплено з неї одну гармату, 2 скорострільи. — З Черняви виступивші наші відділи, заняли село Годинє на північ від Мостиск. Ворожі частини, котрі наступали від Сяну на Стубно, відперті зі стратами. На Хирівськім фронті ситуація незмінена.

Офіціяльне повідомлення з 9. марта.

В районі Сокаль-Белз: без змін.

Із Рави руської наступало 3 ворожі куріні з артилєрією по шосе в напрямку Жовква та виперли наші частини до Добросина. По втягненню в бій менших резерв ми відкинули ворога назад в напрямку на Раву і зараз наші частини переслідують уступаючих Поляків.

На північ від Львова: Ми були заняли переходово висоту на північний-захід від Збоїск та ворожі окопи перед Збоїсками, однак перед переважаючими силами ворога мусіли уступити на давні становища.

На півн.-захід від Городка ми заняли Гартфельд і Рочичани та захопили при тім 6 скорострілів, 4 мун. вози і великі запаси харчів.

У Судової Вишні: Ми протягом вчерашнього дня знищили ще оден панцирний поїзд. Нашій стежі удалось продертись крізь польські лінії до Боневич на північ від Хирова, звідкіля, набравши із сотенних складів цукру і одностроїв, вернули назад.

Офіціяльне повідомлення з 10. марта.

В районі Сокаля-Белза: без змін.

Ворога, що вчера підсунувся був з Рави Руської, відкинули наші частини на давнійші становища.

У Львова: В пополудневих годинах жвава обосторонна артилєрійська перестрілка. При вчорашнім наступі на Збоїска ми захопили 32 полонених, та оден тяжкий міномет.

В районі Городка: продовжуються переслідування ворога. Ми осягнули лінію озер і Вере-

шиці та заняли Поріче Любінське, Черляни та Черлянські передмістя. На північ від зелізниці ми заняли ще з ранку Галичанів і Бурталь, та посунулись на двірець Городок і вдерлись до частини міста — мусіли однак уступити перед наступаючими із Каменоброду двома ворожими панцирними поїздами. Новий наступ в ході. Із сторони Ставчан посуваючіся наші частини вдерлися до півн. части Любіня великого, другий відділ посунувся чотири клм. на захід від Ставчан. У Грушова і Немирова ведеться бій з наступаючими з Любачева ворожими частинами.

У Хирова: без змін.

Офіціяльне повідомлення з 11. марта.

В районі Сокаль - Белз без змін. Бої о Немирів продовжуються.

Впрочім без змін.

Офіціяльне повідомлення з 12 лютого.

У районі Сокаль: Успішна розвідка стеж. У Белза спокійно. Від Рави руської наступали сильнійші польські частини через Замок на Магерів та виперли наші частини із згаданих місцевостей. О Магерів іде бій.

Поляків, що в силі 2 курінів і 1 батерії були заняли Немирів, викинено вчера із Немирова. Вони уступають на Любачів, полишивши богато убитих і ранених.

У Львова: Спокій. В районі Городка і Любіня стрілянина та жвава діяльність стеж. Перед наступом Поляків із Перемишля в силі 2 курінів уступили наші слабі передні частини із Яксманиць і Бикова на головні становища у Новосілок. Всі села здовж фронту Поляки вирабували цілковито і спалили..

Офіціяльне повідомлення з 13. марта.

В районі Сокаль-Белз: спокійно. Около Магерова іде бій.

Коло Львова і Городка: без змін.

До Судової Вишні звезли Поляки скріпленя і витиснули наші слабі частини із Заріча і Селиск на Шумляв.

На прочих відтинках ситуація незмінена.

Офіціяльне повідомлення з дня 14. марта.

На відтинках Сокаль-Белз: Спокійно.

В районі Рави руської наші частини заняли знова Магерів і переслідують ворога в напрямі на Раву руську. В протягу нинішнього пополудня удалося Полякам заняти Немирів, — наш протинаступ в ході.

Коло Львова: Ситуація незмінена.

В районі на південний схід від Городка сильний опір ворога здержав наш наступ і наші частини вернули на свої старі становища. Села Дернаки і Селиска, котрі ми вчора утратили — нині ми знова заняли. Наші стежі доходять до зелізниці.

На прочих відтинках жива діяльність стеж.

Начальник штабу галицької армії.

Звідомлення Українського Ґенер. Штабу

з дня 7. марта 1919.

Південно-східна ґрупа: На єлисаветському і цвітковському напрямках бої продовжуються в районах ст. Голта, Мально і Тальное. В районі стації Веселий Кут нами розбита банда місцевих большевиків біля 300 чоловік.

Східна ґрупа: На хвастівському напрямку наші частини затримують наступ ворога на позиції між стаціями Чорнорудка і Козятин.

Північна ґрупа: На сарненському напрямку наш наступ продовжується. Коло Коростеня нами захоплена стація Олевськ. На ковельському напрямку без змін. На володимир-волинському напрямку Поляки заняли місто Оздютичі.

Галицька ґрупа: В районі Белза Поляки вели наступ, но були відбиті. Нашим гарматним огнем 4. березня був острілюваний головний львівський двірець. — Між польськими військами починається дезертирство.

З дня 8. марта 1919.

Східна ґрупа: В районі Козятин—Бердичів бої продовжуються. На напрямку Житомир—Київ нами ведеться розвідка в напрямку на Радомиель.

Північна ґрупа: Під Коростенем розвідочні події. На Лункецькому напрямку наш наступ продовжується; нами захоплено місто Домбровиця, що в 30 верствах на північ від Сарн. На Ковельському напрямку Поляки від Голоб повели наступ через Стоход, але були відбиті. На Володимир Волинському напрямку Поляками ведеться розвідка в напрямку на Луцьк.

з 11. марта 1919.

Південно-східна ґрупа: На Єлисаветському напрямку без змін. На цвітковському напрямку продовжуються бої на захід від міста Умань.

Східна ґрупа: На Коростенському і Бердичівському напрямку ворог веде розвідку в районах на південний захід від Голендри, на схід від Райгорода. В районі Житоміра без змін. Наш панцирний поїзд доходив до стації Рея.

Північна ґрупа: В напрямку Коростень-Сарни у станції Олевск підійшов один большевицький панцирник і обстрілював наші охоронні сторожі. На Лужнецькому напрямку наші частини перейшли ріку Горинь і захопили місто Столін. Пі-

сля бою в районі села Боровая розбито большевиків, котрі відійшли до ст. Відібор. Ми захопили 19 полонених. Наш наступ продовжується. На Ковельському напрямку Поляки під охороною свого панцирного поїзду силкувалися налагодити міст на річці Стоході, але наш гарматній огонь примусив їх відійти. — На Володимир-Волинському напрямку наші частини наступають на місто Локачі.

з дня 14. марта 1919.

Північно-східна ґрупа: Без змін.

Східна ґрупа: На козятинському напрямку наші частини просунулись вперед і знаходяться на 10 верств на південний захід від Козятина. Ми захопили Самгородок, Юзефівку, Фльорянівку і Куманівку. Внапрямку Шепетівка-Бердичів наші частини просовуються на Демчин. В районі Житоміра бої продовжуються.

Північна група: В напрямку Сарни-Коростень ми заняли ст. Рудня і Радовельська. На Лунинецькому напрямку була бійка між панцирниками в районі стації Відібор. На Ковельському і Володимир-Волинському напрямку без змін.

Галицька ґрупа: Поляки повели наступ з Рави Руської через Замок в напряику на Маґерів та з Перемишля на схід. Зараз іде бій в Маґерові і в районі Яксманця. В районі Городка стрілянина.

Діяльність держ. Секретаріяту.

Оголошено підвищення платні держ. урядників і учителів в формі одноразової надзвичайної запомоги; іменування сотника Петра Бубели тов. мін. військових справ і Дра Мих. Лозинського тов. держ. Секретаря загр. справ; рішено вислати представника Західної Области Української Народньої Республики, яким вибрано президента У. Н. Ради Дра Евгена Петрушевича; рішено отворити залізничу лінію між Стрием а Дрогобичем і принято до відома звідомлення з місії Дра Витвицького до румунського командування в Чернівцях. Це оголошено в „Републіці“ ч. 32—36.

Михайло Обідний.

Ми поборемо.

Фронтові враження.

Перебуваючи на Наддніпрянщині, ми цілком не уявляли характеру україно-польської війни в такому стані, в якому довелося бачити на власні очі.

О першій годині в південь наш потяг вирушив зі Стрия. Разом з нами їхали отаман Ч., з яким ми познайомились ще в офіцерській харчівні і один поручник. Весь час отаман оповідав нам про перебування московського війська в Галичині і дикунські утиски, які виявляли Москалі до Українців.

Прибувши на ст. Щирець, ми взнали, що потяг далі не піде, через те довелося їхати на конях.

Ми прибули до Штабу ґрупи віськ .....ської бриґади. Нас приняли з надзвичайною сердечністю. Перше приємне враження зробив Штаб своїм малим складом — їх було чотирі офіцери. Роспланованість праці, виконанність її, зразковий лад і сердечна товаристкість почувалась відразу. І старші і молодші офіцери поміж себе говорили на „ти“ і одночасно почувалась висока субординація. Комендант ґрупи, сотник Бізанц з вищою військовою освітою з досвідом минулої великої війни є Німець.

— Як хиба Німці прихильно ставляться до нашої справи, запитали ми офіцерів Українців.

— О так. Це наші кращі друзі. Тут ви скрізь зустрінете комендантів ґруп Німців: Краус, Вольф, Тінкель і инші.

Це була для нас новина і дуже було приємно, що й инші нації вірять в правоту нашої справи і несуть свою допомогу в боротьбі за право.

Наш приїзд був у передостанній день завішення зброї. І комендант і инші офіцери Штабу спішили сповістить нам, що військо дуже незадоволене завішенням зброї, що стремління всіх на фронті скоріще дійти до Сяну і тоді диктувати Полякам умови миру, бо до їх нема ніякої віри.

— Покінчимо війну з Поляками, говорили в Штабі, поїдемо до вас визволяти Київ.

— А як на цю справу дивляться ваші вояки?

— О, всі в нашій ґрупі збираються йти на Велику Україну і мріють про Київ, відповіли нам.

Нас це дуже радувало, але самі як перебувші довгий час на війні подумали, в штабах завжди відповідають, що все добре, так сказати „на Шипці все спокійно“, а завтра самі поїдемо на позіцію і поговоримо зі стрільцями.

Далі нам обмальовували високу відвагу і лицарскість найбільш визначившихся в бійках окремих частин, а також поодиноких людей офіцерів і стрільців Між иншим прибувші до Штабу з позиції офіцери при розмові на цю тему підкреслили імя самого команданта ґрупи сотника Бізанца. Тут усе ми мали приємність перечитати листи від офіцерів і стрільців до сотника Бізанця, де пишуть, що вони горді тим, що на чолі їх стоїть хоробрий лицар і добрий бріґадер і разом з листом прислали йому на спомин тризуб (державний герб) зроблений одним із стрільців. Такий же тризуб той стрілець зробив і нам до Військово-Історичною Музею.

Ще надзвичайно цікаву річ нам оповідали про гарматчиків. Командант батерії вивозить свої полеві гармати (канони) до шанців) самої передньої симуги і стріляє по Поляках. Поляки лютують, стріляють по батерії і з гармат і з крісів, а в решті ідуть в атаку. Тоді батерія засипає їх картеччу, потім гарматчики залишають гармати і йдуть в контр-атаку на Поляків. Розбивають Поляків і знову повертаються до гармат. Для нас це було як казка, бо це незнаний випадок в історіях війн, але потім на позиції ми сами се побачили на свої очі.

За голову офіцера Степанова Поляки дають сто тисяч корон. Цим вже сами Поляки покажують, як високо вони цінять боєву діяльність нашого офіцера, чи стрільця, а скільки у нас є подібних до п. Степанова, оповідали офіцери.

Коли ми повертали з вечері, я примитив що в пітьмі за нами хтось йшов ніби пяний, спотикаючись на кожнім кроці. Я зачекав на його. — Хто?

Боже мій, то був Начальник Штабу ґрупи військ сотник Кучабський. Порубаний, постріляний в ноги в минувшу війну, він з великим трудом йшов по груддях, спотикаючись на хворі ноги. Я взяв його під руку. Мені до сліз його було жаль. Хиба йому воювати, подумав я собі, а потім і запитав чого він у війську.

— О, я ще можу командувати полком! відповів сотник Кучабський.

І хворі і поранені всі прийшли до війська боронити рідну землю. (Д. б.)

По тамтім боці.

Одна жінка, що не давно перейшла з Любачева на наш бік, оповідає: Командантом Любачева себто цілої залоги є бувший австрійський поручник Домбек — тепер полковник. Він удержує строгу дісципліну і порядок у війську і в місті. Від 20. II. з міста ні до міста нікого не впускається.

Дня 20. II. зловлено в Любачеві за перекопом двох українських жовнірів. Командант Домбек казав їх убити. Їх убито на подвірю касарень прикладами.

Від 21. II. особовий рух на залізницях здержаний. Здержано його також на шляху Львів-Перемишль бо Українці острілюють кождий поїзд.

Один Поляк говорив на двірци в Любачеві до другого: Ми маємо тут сім сотень війська, але як тільки спімнеться про Українців, то кождий втікає, куди може. Наше військо то сміття. Сімох наших зловило одного Українця; він не дав собі відібрати кріса з рук і ще одного ранив. Гарних комендантів ми маємо. Замість битися з Чехами за фабрики, вони бються з Українцями за болота. В Ярославі кричали 23. лютого, що не хотять воювати. Говорять, що підуть різати своїх панів. Незабаром мають іти на большевиків, що напали і понищили двори коло Живця. Але „jak dobrze pójdzie, to połączymy się z nimi“ (з большевиками).

Жінка оповідає, що підчас уличних боїв стріляло до українського війська цивільне населення в Любачеві. Поляки стягають по зайнятих селах додатки за всі залеглі роки пр. в Олешичах і сусідних присілках стягнено нже 18.000 корон.

Повернувший 23. II. з польського полону з Вадовиць хорунжий Р. В. оповідає:

Краковяни-жовнірі кажуть, що їм східної Галичини не треба. Військо втікає, тільки ще офіцири держать в руках. Заєм збіжа переводиться навіть у найбіднійших селян, рівнож бульбу й окопові ростини забирають для війська. Фабрики не функціонують. Недавно хотіло цивільне населення підпалити бараки а полонених повипускати, щоби їх даром не годувати.

Плямистий тиф по таборах забирає много Українців. Головну силу війська поставили Поляки на чеському фронті, а військо нарікає на сей фронт подібно як Австрійці на італійський. В таборах дістають полонені 1 хліб на чотирох, печений на пів з гнилою бульбою, кінське мясо і то 2 рази на тиждень. Згаданий припровадив зі собою польського стійкового з Тернополя родом, який випустив 12 наших полонених. Військо масово втікає.

Четар Р. повертаючий з полону з Кракова оповідає:

В Ярославщині і цілій західної Галичині інтернують усю українську інтеліґенцію. За причину подають вороже успособлення до польської армії, все одно чи воно доказані чи ні. З зайнятих сіл вивозять навіть старців і калік до Вадовиць і Кракова. В ціли виміни за полонених по війні інтернують всіх мущин укр. народности в пописовім віці, а навіть і Жидів. Наказ краківської жандармерії звучить: „Всякі транспорти робітників з Прус припиняється; всіх Українців, які є між робітниками, інтернується яко закладників, так мущин як женщин. Під загрозою кари інтернування не вільно передержувати в себе Українців, без огляду чи сі мали стичність з війною чи ні.“

Поза фронтом військо дуже лихо убране і скормлене. На фронті ліпше. Українського фронту Поляки дуже бояться. Селян тільки силою провадиться. Самі йдуть хиба тільки ті, що не мають що їсти, ні в що вбратися. Матеріял людський на фронті, се інтеліґенція, найбіднійший пролетаріят і бандити, які стягнулися сюди по жидівських погромах.

Часописі і сплетні говорять загально, що Українці збирають з полонених живцем скіру і мучать ріжними способами. Розвадовскі (ген.) видав розпоряд, що за одного польського полоненого убитого Українцями убивається чотирох наших закладників або полонених. Се — як оповідають думає — для покриття ексцесів польських військ, що трафляються дуже часто супроти наших полонених. З варварського поступування з нашими полоненими славний головно 4. п. стрілців „czwartacy“.

Військо і нарід польський починають набирати переконання, що Поляки бються на укр. землі і за укр. землю. Починають недовіряти ґазетам, начеби Польща сягала аж по Київ. Багато польських офіцерів зі східної Галичини дуже радо кинулоби своє військо бо не вірять в побіду і бояться за своїх рідних. В західній Галичині є богато свідомих Українців жандармів, як і грамотної цлової служби в вадовицькім, осьвенцімськім та краківськім повіті.

Гадкою оповідаючого є, щоби всіх польських мущин в пописовім віці інтернувати і держати як полонених для пізнійшої виміни, бо так роблять Поляки з нашими людьми. Прес. Кв. Н. К. Г. А.

Страждання Українців в польськім полоні.

Під таким титулом поміщують праські „Narodni Listy“ з 26. II. с. р. допись власного кореспондента з Богуміна:

„Чехи, які повернули з польського полону, оповідають страшні подробиці про те, як їм велося у Поляків. але ще страшнійші про долю Українців, яких є в польському полоні богато тисяч. З полоненими Українцями обходяться в Кракові гірше, як з худобою, так, що вони в короткому часі стають живими трупами. Погаслі очи, висохлі на кість обличча, брудні та одягнені в лахміття, яке ледви держиться на них. З безмірного голоду вони ходять по смітниках і там шукають серед відпадків за окрушинами хліба, які наші люди покидали там через неможливість їх їсти, бо Поляки, роздаючи хліб полоненим, нарочно кидають його в болото. Не диво, що серед таких обставин Українці умирають як мухи. Щоденно умирає їх 25—30 від плямистого тифу і голоду. Про недужих ніхто не дбає. Тільки в останному часі відсилають їх з табору полонених до шпиталю. Але се діється таким способом, що до возу з недужими запрягають других Українців, по більшій части також вже недужих, і такий сумний похід волічеться годину дороги до шпиталю, будучи по дорозі предметом насмішок та глузування чутливих польських душ. Були випадки, що через недостачу місця лічниця не приймала недужих, а тоді похід мусів вертати назад; дорогою деякі недужі помирали“.

Опис сей закінчують „Narodni Listy“ такими увагами:

„Про ті справи не довідається нічого ані комісія в Тешині, ані мирова конференція. В Парижі зеднують собі симпатії польські делеґати, вправні в гладкій бесіді та ходженню по паркетах. Добру поміч при тім мають від жінок, яких Поляки післали до Парижа двадцять. Що вибрали найгарнійших та з самих передових кругів не треба додавати. Так роблять Поляки політику“.

Ґенерал Бертельмі.

В склад місії Антанти, яка мала за задачу помирити нас з Поляками, якій одначе се на цілій лінії ізза її односторонности не вдалося, входив чоловік, ізза якого в головній мірі зірвано перемиpe й переговори, бо він найбільше може причинився до понижаючого нашу народню гідність предложення, зробленого місією — в справі границь між нами й Польщею до часу вирішення мирового конґресу. Він то під-

бадьорив всіх прочих членів місії, щоби вони установили таку демаркаційну лінію, яка всіх нас до крайности обурила й мимохіть кинула нас з подвійною завзятістю на ворога. Сим чоловіком є французький ґенерал Бертельмі (Barthelemy). Головно через нього розминулася місія зі своєю ціллю, погодити нас хоч на короткий час з Ляхами. І дивуємося культурній Франції, що висилає до нас такого „безстороннього“ мирового суддю, думаючи, що „варвари сходу“ не порозуміються на його замірах.

Щоби не здавалося, що інформації наші про ґенерала Бертельмі, се чисті вигадки, подаємо декілька фактів, які достаточно напятнують його „безсторонність“.

Наш парляментар, хор. Ґ., що при кінци січня мав нагоду говорити у Львові з місією Антанти, подає, як розмовляв з ним ґен. Бертельмі.

Він оповідає:

Я прийшов у кімнату, де сиділи члени місії, й представився. Були се: ґенер. Бертельмі, полковник Шніц і америк. полк. Банґе, що був товмачем нашої розмови.

Ґенерал (Бертельмі) почав питати дуже чемно:

— В якій місії прибули Ви до Львова?

— Я прибув на приказ Команди ґрупи, щоби передати лист польській Нач. Команді і опісля забрати делеґацію Червоного Хреста, яка хоче приглянутися життю і поводженню польських полонених в наших таборах.

— А яби хотів вас і дещо инше поспитати — говорив ґенерал.

— Прошу дуже — кажу — однак я не маю ні права ні компетенції, давати відповіди на якісь важні питання.

— Ходить мені о більше формальні річи — каже ґенерал.

Питав, як називаюся, де родився, та який степень ношу.

Відтак: При якім полку ви служите?

— При 1. полку ім. князя Льва — відповідаю.

— Хто є вашим командантом?

— ?...

— Значиться головнокомандуючим у вашій армії — тягне далі ґенерал.

— Ґенерал Павленко — відповідаю.

— Чи ґенерал Павленко має право підписати перемиріе і чи може дати запоруку, що ви і ваше козацтво його додержите?

— Так!

— А чим ви оправдаєте се, що вчера, коли вертав польський парляментарист, напало на нього ваше козацтво і мимо сего, що ваш старшина приказав мужві розійтися, вона не послухала приказу?

— Добре смалить — думаю. А він глядить на мене з очевидною втіхою, що удалося „злапати“ гайдамаку.

Я не стратив відваги і відповідаю.

— Сей епізод не є першим і одиноким. Таких епізодів було богато у світовій війні. Впрочім, як ми вчера приймали в нашім постою польського парляментаря, зявився польський літак і кинув на нас дві бомби. Наші козаки довідалися про се, дуже обурилися — і я думаю, що се було причиною сеї неприємної сцени.

Ґенерал задумався.

— Ми вам ставили недавно предлогу перемиря, чому ви її не прийняли?

— Я про се ніщо не знаю й не можу відповісти.

Полковники потім мене щось питали, але ґенерал махнув рукою й завдав мені питання:

— Скажіть мені, чи якби ґенерал Павленко підписав такий договір, що Львів і Перемишль припавби Полякам, ви і ваша мужва згодилибися на те?

Мене се питання заболіло дуже, бо я побачив польського лиса у французькій шкірі — і я, не думаючи, скоро відповів:

— Ґенерал Павленко договору такого не підписавби!

Ґенерал, видно, не сподівався такої відповіди; положивши руку на чолі, витягнувся на фотелі й глядів на мене, наче хотів відчитати в моїх очах національну гордість.

— Дякую — сказав по добрій хвилі — і я вийшов.

(Розмова наша велася в польській то німецькій мові; я відповідав по українськи. Ґенерал зяпитався, чи я вмію по польськи, а коли я потакнув, він запитав: А чому не відповідаєте по польськи? Я відповів: Я є український парляментар і буду говорити по українськи).

„Goniec krakowski“ з 15-го лютого пише: „О побуті ґен. Бертельмі в Ченстохові доносять: Ґенерал Бертельмі удався в товаристві ґен. Лєснєвського на Ясну Гору, де одвідав чудесний образ. У відповідь на повитання преора — Бартельмі поцілував преора, запевняючи, що в найблищій будуччині одвідає монастир разом з родиною. Наступила сцена, яка дуже зворушила присутних. Ґен. Бертельмі, звертаючися до преора, зложив на його руки певну квоту, призначуючи її на Службу Божу за душі полеглих оборонців Львова“.

В иншому місци пише „Goniec“: Ґенерал Бертельмі здав звіт зі свого побуту у Львові президентови в Бельведері. В часі розмови освідчив, що вже від 12-го року життя відчував він особлившу симпатію до Польщі.“

З повисшого бачимо наглядно, що за „безсторонний“ чоловік входив в склад місії Антанти. Звідкиж наші військові власти й цілий народ може мати довіря до таких місій ?!

Прес. Кв. Н. К. Г. А.

З життя України.

Переговори з Росією. Кур'єр української дипльоматичної місії в Москві виїздить з Київа до Винниці з пакетом, що заключає условини угоди, випрацьовані Мазуренком і російською мировою делеґацією. До згоди між Мазуренком і Совнарком прийшло в часі, як Київ ще не був занятий совітськими військами.

Тут уже надійшли відомости, що голова російської делеґації. Менжинський і Бельґов виїхали з Москви для переговорів з Директорією. Результат і вислід тих переговорів залежить від того, чи Директорія згодиться загалом вступити в переговори.

Деклярація Робітничо-селянського правительства видана в Київі друкована в „Червонім Прапорі“ ч. 12 говорить між иншим: Повний розгром руської буржуазії і руських поміщиків являється умовою скріплення радянської влади не тільки в Росії, але й на Україні.

Все ие рішає наперед обеднання української республики з совітської республики з Совітською Росією на засадах соціялістичної федерації, форми якої будуть установлені повноважним, а всеукраїнським зїздом (що до дня 1. березня збереться, третій Всеукраїнський з'їзд рад селянських і червоноармійських депутатів).

Ми переконані що нашою революцією на Вкраїні ми даємо значну поміч нашим братам — московським робітникам і селянам, а також розвязуємо революцію на Балканському півострові, в Румунії, в Бесарабії, Буковині, в Галичині, в Польщі та утворюємо економічну опору для перемоги пролетарської революції в Німеччині.

Кінчить окликом: хай живе соціялістична Українська Республика! Хай живе зїзд рад. Підписано тимчасове робітниче селянське правительство України: Голова Раковський члени правительства: Аверін, Артем, Ворошилів, Затонський Коцюбинський, Ввірінґ, Маґідів, Межнаук, П'ятаков, Рухинович.

Зближення з Галичиною. Просвітна Комісія Трудового Конґресу звернулася до міністра освіти з проханням о заложення орґанізації зі завданням культурного зближення Наддніпрянської України з Галичиною. В тій ціли пропонує мати на увазі обзнакомлення з просвітною справою з Галичині, підготовку всеї України і видати відповідний законопроект. У звязку з законопроектом виникло богато проектів. Справа остаточно буде вирішена на протязі місяця.

Українське життя в Київі. Українські театри в Київі: державний Драматичний Театр, молодий театр, укр. народний театр грають далі українські песи.

В помешканню університету св. Володимира проголошено лекції медичного факультету Укр. держ. Університету.

Український робітничий клюб м. Київа оголошує програм школи лекцій політичної економії, історії соціялізму, про фінанси, екон. ґеоґрафія, про форми робітничого руху, про закордонні партії, про російські партії і про аґрарне питання.

Партійна школа У. С. Д. Р. П. оголошує теж свою програму лекцій. Загальні збори київської орґанізації У. С. Д. Р. П. оголошено на день 15. лютого.

(На основі „Червоного Прапору“ ч. 14—15).

Шевченківське свято. Офіціяльний орґан київських большовиків доносить: Виконавчий Комітет Київської Ради Робітничих Депутатів рішив устроїти Шевченківське дня 11. марта (26 лютого ст. ст.) сего року. Того дня не буде науки в школах, натомість відбудуться літературні вечірки, виклади, представлення.

Вивіз з України. Совітський продовольчий комітет повідомляє що, за час від 5—15. лютого з одної київської ґубернії відправлено в голодну Московщину 1 міліон 200.000 пудів цукру, а дальше зазначає що совдепи инших ґуберній України мало дбають про голодну совітську републику.

Голос селянства. Селянським зїздом лятишівського повіту винесено слідуючу постанову;

1) Селяне визнають за одиноку владу на Україні — Директорію УНР. 2) Злочинці, котрі робили заколот, вели большевицьку аґітацію і підчас побуття інструктора від Директорії поховалися, мають бути передані в 3-дневний строк комендантови міста. 3) Всіх, хто буде аґітувати за большевизмом, ловити і передавати у розпорядження команданта міста Латишева. 4) Всіх, що будуть грабити державне майно, яке маєтться на фільварках, а також аґітаторів за грабіж заарештувати. 5) Обовязується виконувати се свято і непохитно.

Дніпросоюз. — себто кооперативний Союз споживчих союзів України отворив свою філію в Станиславові для Галичини.

Зі світа.

Льойд Джордж про положення в Евроні. На першім засіданню з'єдиненого комітету представників промислу Льойд Джордж заявив: „Світ находиться в конвульсійнім стані з причини господарського розстрою. Я не можу рішитися ручити за це, що може настати за рік або два. Росія розпалася на куски, Німеччина є в дорозі, до него. Я не бачу країв з виїмком Анґлії, Америки і — здається — Японії, які змоглиби, заспокоїти потреби господарські світа. Можливо, що Анґлії знова припадає роля спасителя цивілізації“.

Самоозначення Ірляндії. На підставі донесення радіо-стації, ухвалила американська палата репрезентантів 216 голосами проти 41 внесок в користь права самоозначення Ірляндії.

Розрухи в Німеччині. В Німеччині велися на поодиноких місцях кріваві бої, яких жертвою впало богато людей.

Словацька автономія. Урядово повідомляють, що угорська Рада міністрів на вчорашнім засіданню радила і приняла народний закон про словацьку автономію, на підставі якого також і північна Угорщина стає на основі права самоозначення окремою, обмеженою областю. Нові границі цеї области будуть установлені на міжнародній мировій конференції.

Редаґує Комітет. З друкарні Е. Вайденфельда і бр. в Станиславові. За редакцію відповідає Василь Пачовський.

27.900.

Ч. 13. Станиславів, середа 26. марта 1919. Рік І.

Поодиноке число **1 корона.** Місячна передплата 5 корон. Передрук дозволений за дозволом автора.

СТРІЛЕЦЬ

часопись для українського війська.

Появляється що тижня. Редакція і адміністрація в друкарні Е. Вайденфельда.

До всіх читачів „Стрільця“.

Зі слідуючим числом переноситься видавництво нашої часописі до Стрия. „Стрілець“, часопись для українського війська має виходити тричі на тиждень в сполуці з Пресовою Кват. Н. К. Г. А. в Ходорові. Адреса адміністрації Стрий, ул. Франка (Словацького) ч. 3.

Три місяці тому за помічю б. секретара військових справ, Вітовського заснував я з власної ініціятиви ту часопись для українського війська. Вона була першою краєвою часописю від опущення Львова!

Я підняв прапор нашої думки чистими руками і ніс його високо понад голови. Воля народу, дух українського війська — була для мене найвищий закон! Бо у тім війську що стоїть на фронті — стоїть все, що є найкраще в нашім народі!

І отсе найкращою нагородою для мене є слова д-ра Ґериновича з фронту писані в імени війська:

„Стрільця читаємо і він нам подобається! З напрямом згідні. Казка про Івана чудова!“

Та нині за порозумінням з Начальною командою передаю громаді сей прапор чистий, несплямлений, мережаний кровю мого серця.

Хоч сам буду йти в гурті сеї громади, шлюся словами писаними на пращання полоненим Українцям у Німеччині повен віри до Вас, борці за волю:

Хай буде радість і спокій над Вами!

Не згине правда, буде наша воля,
Хоч-би які там не знялися бурі —
Хозяями ми будем свого поля
І встане Україна у пурпурі!

Василь Пачовський.

Земельне питання.

„У нас все гаразд — реформа земельна?! Бійте ся Бога!“— пишуть нам з фронту. Коротко — а все сказано.

Найпекучійшою справою, що доторкає і нашого війська є земельна реформа. І тут в центрі західної области Укр. Народної Республики нам дуже добре відомо, що ця справа є основним каменем нашої будови. Та військо може бути спокійне! Через три неділі займається нею не тільки Земельна комісія Укр. Н. Ради, але широкі кола громадянства обговорюють це у публичних дискусіях вже чи не семий з черги вечір на вітчитах у „Молодій Громаді“ в Станиславові. Дискусія ведеться горячо, завзято і повною хвилею доказів з двох течій, які стираються зі собою в розвязці цего важного питання.

Цю велику дискусію почав Шаповал, земельний міністер соборної України, обороняючи закон Директорії. Він стоїть за передачу всеї землі трудовому народові без викупу. — Значить земля належиться тільки тим, що обробляють її власними руками. Приватна власність на землю касується, щоби ніхто не міг своєї землі пропити, ані продати,— та кождий має право передавати свою землю в наслідля дітям, а як не має дітей, то державі.

Це викликало горячу дискусію, в якій брали участь громадяне нашого суспільства з обох сторін Збруча.

Головні спірні точки цеї дискусії обертаються коло двох питань: чи землю передасться без викупу, себто без оплати панам, чи за оплатою, і чи задержати приватну власність на землю, чи знести її, а задержати тільки власність на користування землею для трудових мас.

Проти оплати панам заявилися побіч міністра Шаповала В. Пачовський, редактор

Бібліотека Львів

Львівська державна наукова бібліотека № П

„Стрільця“, Осип Безпалко лідер соц. дем. партії, М. Федюшка (Евшан), співробітник „Републики“, Гадзінський, член пресової квартири Начальної Команди і начальник філії Наддніпрянського інформаційного бюра. Їх аргументи проти оплати є се, що пани мали через 500 літ уживання загарбаної кривдою землі без ніякого труду і за 66 літ одержували оплати від знесення панщини — отже земля вже їм заплачена черезчур. Україні ж треба опертися на народі і його інтересах проти грабіжників, а не на їх ласці.

За відшкодовання панам по думці „основ земельної реформи“ ухвалених земельною комісією (оголошених у ч. 11. „Стрільця“) заявилися Др. Лев Бачинський, лідер радикальної партії, Андрієвський з Наддніпрянщини, Др. Перфецький, нац. демократ, член земельної комісії і декілька иньших. Їх аргументи за відшкодованнєм є: рівне право до життя усім, між тим і панам неспосібним до праці і заграничні відносини, бо знесення оплати наведе з боку антанти на нашу землю ворожу силу Поляків, Румунів, Мадярів то що!

Друге спірне питання, чи здержати приватну власність на землю, чи тільки на користування землею трудовим масам без права продажі її, що моглоби назад сотворити велику власність дуків і панів.

Тут виринули питання при знесенню приватної власности про хосенність чи шкоду спілкового господарства, про значіння приватної власности для розвою промисловости, про нахил нашого селянства мати кусок своєї землі — питання видвигнуті противниками знесення приватної власности. На всі ці питання відповідав міністер Шаповал, що знесення приватної власности доведе до хосенного спілкового господарства трудових мас, приведе до розцвіту промисловість на основі кооперації трудових мас у закладанню і веденню фабрик. Нахил селянства мати кусок землі заспокоїться тим, що вони будуть мати запевнений дохід з труду на тій землі, без експльоатації буржуазійних кляс, які щезнуть в новім устрою держави.

Вкінці згодили всі відкликатися до осуду самих селян, які можуть найкраще розвязати це питання своїм голосом. А цей голос мають привезти члени земельної комісії Укр. Нац. Ради; цей голос можна буде чути на краєвім з'їзді Радикальної партії і на Селянсько робітничім зїзді, скликанім на 30. марта с. р. до Станиславова.

Тому наше військо може бути спокійне, справу порішиться згідно з волею самого народу! Фронтове військо — то наша одинока сила, на якій стоїть наша справа в Европі у відносинах до сходу і заходу. І всяке занепокоєння справами поза боєвами цілями в армії тепер може нам принести нестримну катастрофу. Стійте як один муж на своїм становищі! „Боріться — поборете!“ Сходить сонце, правда переможе, а земля і воля буде Ваша нагорода! З вашої крови встане правда люду!

Василь Пачовський.

З началь. Команди Укр. Військ.

Офіціяльне повідомлення з 16. марта.

В районі Сокаля: Без змін.

Між Угновом а Белзом наші частини заняли стацію Корчів, знищили шлях і посуваються в напрямі на Белз.

В районі Рави Руської без змін.

Наші частини заняли знова Немирів.

Коло Львова і Городка спокій.

Між Судовою Вишнею а Мельниками задержали наші частини польський наступ, котрий вели Поляки прибувшими з чеського фронту полками при сильній допомозі артилерії.

Впрочім без змін.

Офіціяльне повідомлення з 17. марта.

В районі Сокаля спокій.

В районі Белза ми опустили Корчів перед більшими силами ворога. Польський наступ на Остобуж відбито, при чім ми полонили одного старшину та одинайцять леґіонерів. В районі Рави руської ми заняли знова Мацерів.

Коло Львова: Нині рапком наступали Поляки на Ерюховичі та здовж залізниці в напрямі на Янів. Наступ на Брюховичі відбито. Козичі і Домажир заняли Поляки, та дальший їх наступ, а Жилів ми відбили.

Коло Городка без змін.

Коло Судової Вишні наші війська займають лінію: Кульматичі—Милятин—Бар — Ляшки—Ожомля- Шумляв.

Впрочім без змін.

Офіціяльне повідомлення з дня 18. марта.

На північ від Львова: Не було особливих випадків.

У Львова: Перестрілка стеж.

В районі Судової Вишні стягнули Поляки значні сили із чеського та німецького фронту та повели в протягу вчорашнього та сьогодняшнього дня енергійний наступ в напрямку на Городок, в наслідок чого наші частичи перед сильно переважаючими польськими силами мусіли уступити на становища, які займали перед початком нашого наступу. Сильний польський наступ із Судової Вишні ми відбили та полонили при тім 10 стрільців та захопили 1 скоростріл.

Впрочім без змін.

Офіціяльне повідомлення з 19. марта.

В районі Сокаль—Белз—Рава руська без змін.

Коло Львова вивідча діяльність стеж і стрілянина.

На захід від Городка продовжують Поляки наступ. З Долкнян зроблений сильний випад змусив наші війська до відступу на узгіря Годовишня. Наша лінія перебігає Поріче Ґрунтове — Угерці незабитовські—узгіря на полудне від Годовишні—Путятичі—Никловичі і Заріче на полудне від Судової Вишні.

Впрочім без змін.

Офіціяльне повідомлення з 20. марта.

На північ від Львова: Смілі предприняття стеж поза польськими лініями.

Коло Львова: Перестрілка артілерії і машинових крісів.

Між Городком а Судовою Вишнею відперто ворожий наступ на лінії Путятичі—Добряни.

Впрочім без змін.

Офіціяльне повідомлення з 21. марта.

На північ від Львова без змін.

На лінії Львів—Городок почали Поляки нині досвіта наступ в трьох кольонах на лінію Зелів—Жорниска—Янів—Добростани. Наші частини мусіли уступити перед переважаючим ворогом, одначе у час наспівші підмога відкинули ворога у протинаступі назад на лінію Козичі—Домажир—Воля Добростанська.

На прочих відтинках спокій.

Начальник штабу галицької армії.

Звідомлення Українського Ґенер. Штабу

з дня 15. марта 1919:

Південно - східна ґрупа: без змін.

Східна ґрупа: Бої продовжуються різко на Козятинському напрямку, на північний схід від ст. Голєндри, на Бердичівському між ст. Люнинці, Христинівка, а також в районі ст. Демчин.

Північна ґрупа: На Коростенському напрямку наш наступ продовжується. Нами заняті Білошиця, Могильна, Краснополь, Вігов, Купінь і розїзд Клоцкі. Наші два панцирники вели жорстокий бій з двома ворожими панцирниками, котрі були загнані назад в Коростень. Після полудня, ворог одержавши допомогу, кинувся в контрнаступ в напрямку на Могильно, але був відбитий, при чому нами захоплено гармату і два кулемети. На Лунинецькому і Ковельському напрямках без змін. На Володимир - Волинському напрямку Поляки з боку Манєвичі повели наступ на Колки-Тростянець.

Галицька ґрупа: Відомостей не одержано.

з дня 17. марта 1919,

На Голтинському напрямку розвідочні бої. На Христинів-ському напрямку ворог під натиском наших військ залишив декілька сіл.

Північна ґрупа: Під Коростенем ми перервали залізницю на Київ. Наші війська підійшли в Плотную до Коростеня, ворог уперто обороняється; йде жорстокий бій за володіння Коростенем. На Лунінецькому напрямку без змін.

На Ковельському напрямку Поляки силкувалися налагодити міст по залізниці через річку Стоход, але нашим кулеметним вогнем були відігнані.

На Володимир-Волинському напрямку без змін.

з дня 19. марта 1919.

Південно-східна ґрупа. На Голтинському напрямку без змін. На Христинівському напрямку ми заняли стацію Христинівку і місто Гранів. Наш наступ продовжується.

Східна ґрупа: На Козятинському напрямку бої продовжуються. На південно-західному напрямку—Винниця—Бердичів без змін.

Північна ґрупа: На напрямку Новгород Волинський, Рісна, Житомир ми посунулися до села Адамівка. На напрямку Коростень—Житомир ми заняли село Холостно. На київському напрямку ми зняли стацію Чеповичі. На Мозирському напрямку розбито ворога коло Овруча. Ворог втікає переслідуваний нашими панцирними поїздами. На Лунінецькому напрямку наші частини продовжують наступ на стацію Відібор. На Ко-

вельському і Володимир-Волинському напрямку без змін.

з дня 20. марта 1919.

Південно-східна група: На Голтинському напрямку почались бої в районі міста Святотроїцка, що в десяти верствах на південний схід від міста Ананів. На Цвітковському напрямку большевиками залишено місто Умань, З боку Гранів ворог повів наступ на Михайлівку і Гачинівку і захопив ці пункти.

Східна група: На Козятинському напрямку наступ ворога продовжується. Ворог затримується нами. На Бердичівському напрямку в районі стації Чуднів Волинський цілу добу йшов бій з ворогом, повівшим наступ здовж зелізниці.

Північна група: Наш наступ продовжується. На напрямку Житомир—Новгород Волинський наші війська, зробивши в добу 40 верстві розмітаючи по дорозі банди большевицькі, підійшли до самого Житомира, занявши Брагілівку і Кровну. — На напрямку Коростень—Житомир нами занято стацію Турчинка. На напрямку Коростень—Київ нами занято стацію Головки. — На Мозирському, Лунинецькому і Ковельському та Володимир-Волинському напрямку без змін.

Начальник оперативного Відділу
Ґенерального Штабу:
Полковник **Красіцький**.

Діяльність держ. Секретаріяту.

Видано розпорядок в справі амнестії цивільним і військовим особам. Устроено прийняття міжнародної місії Червоного Хреста та представників американської й англійської преси. Видано Вістник Держ. Секретаріяту освіти і віроісповідань. Видано розпорядок Держ. Секр. торгу і промислу внутр. і військових справ в справі передачі орудування сирими шкірами, щкіряними виробами і гарбарськими середниками. Виготовляється законопроект про вибори до установчих Зборів на найдемократичнійших основах з узглядненням нац. меншостей, який буде внесений на найблищу сесію Нац. Ради Це оголошено в „Републіці“ Ч. 38—42. Крім сего подано до відома таке оголошення:

Матеріяли про польські надужиття.

Державний Секретаріят заграничних справ звертається отсим з проханням до всіх, що мають інформації про поведення польських військ чи властей супроти Українців, щоби ті інформації (письменні документи і т. и.) з точними датами (про час місце) вірним описом подій, поданням свідків переслали Секретаріятови заграничних справ для зібрання урядових матеріялів про польсько-українську війну.

Не вважаючи вже на історичну вагу таких матеріялів, вони нам необхідно потрібні тепер для вихісування їх перед заграницею.

Михайло Обідний.

Ми поборемо.

Фронтові враження.

(Докінчення).

На другий день ми встали рано. Перед порогом стояли замовлені з вечера коні. Заїхали до штабу за офіциром, котрий мав нас провадити на позицію.

Під'їзджаємо до штабу полку. Зустрічаються одинокі люди з білими повязками на шапках. Їдучий з нами офіцир пояснює, що се є відзнака наших військ для ріжниці з Поляками.

Вїхали ми в село, в якому розташовані резервові війська і штаб полку. Прибули у штаб і познайомились з командантом полку, сотником Дибумаком. Він розклав перед нами карту і коротко намалював історію боїв свого полку.

Потім ми пішли подивитись на вправи стрільців резервової частини, що недавно приймала участь в бійках.

Вигляд людей молодецький, бадьорий, серед всіх гумор, ніби не на війні. Малисьмо приємність дивитися на вправи. Знаменито!

Одягнені люде менше більше добре, потребується обуви і білизни.

Пішли ми до шанців, до дроту. Також і тут стрільці веселі, бадьорі. Біля шанців показали нам місце, де кілька день назад стояла батерія і била на Поляків.

Поїхали в другий полк. Той усе настрій, той усе вигляд бадьорий, той усе гумор. Жаліються на завішення зброї. Сьогодня перейшло в полк біля двайцяти польських жовнірів-втікачів. Кажуть, що Поляки часто переходять до нас, переважно Варшавяки, які сповіщають, що їх ніби покликано лише охороняти кордон, а заставляють воювати, тоді, як їсти нічого.

Командант полку, сотник Волощук, знайомив нас з боєвою діяльністю полку взагалі і початком боротьби в окремости. Горстка обірваних, босих, цілком не неузброєних людей, грудьми стримувала ворога. Скільки несприяючих обставин і сувора зима і незамкнення фронту і недохват муніції. В чотири, пять разів переважаючі сили Поляків наступали і розбивалися о сталевість наших лицарів.

Ми йдемо знову до шанців, в курінь, до поручника Чарнецького. Рахуючись з обставинами і короткістю часу, шанці і дріт збудовані добре. Не вважаючи на завішення зрої, пильно стежать дозорові стрільці за рухом ворога. Нам дуже вподобався в курінню зразковий лад і ретельне несення стрільби. Вірно виконує службу стрілець, недовіряючи ворогови.

Говорили з поодинокими стрільцями.

Всі чекають на скорий початок бою.

— Скорійше до Сяну!

— Розібємо Поляків, підемо бити Москалів.

— На закордонну Україну підемо — добавив другий.

— На яку закордонну — перебив третий. — Зараз нема ні закордонної, ні галицької України, є тільки одна соборна Україна, за яку будемо битися до останнього.

Для нас се був ніби сон. Якось-же не вірилось, що це виходить з уст звичайного стрільця. Яка національна свідомість, який рух, який розум поглядів!

Вечером ми повернулися до штабу групи військ, По дорозі верхом на коні ніся на зустріч нам ком. полку, сотник Волощук, який з приємністю сповістив, що мирові переговори перервані і що сьогодня знову починається війна.

Це була радісна вістка для фронту, бо ніхто не вірив, що з Поляками можна до чогось договоротися, не дійшовши до Сяну.

Ідучи далі, ми почули перші стріли. Тріщали машинові кріси. Відгукувались гармати. Поляки почали освітлювати позиції просекторами і ракетами.

— Ляшки сьогодня бояться нашого наступу тай світять — промовив наш візник-стрілець.

До другої групи військ ми прибули підчас початку бою. В штабі групи йшла інтензивна праця. В обличчах штабовців ми читали разом з уважливою працею і завдоволення початком бою. Познайомились з командантом групи полковник В., вчився в військовій академії разом з полковником Курмановичем. Між иншими командант сповістив, що в його групі є і Наддніпрянські гарматчики.

— Ну як вони несуть службу?, — запитали ми.

— Добре, дуже добре! відповів командант.

Нам було приємно що і Наддніпрянці в допомозі. Сповістили нам з яким задоволенням зустріли вояки групи вістку про перерву мирових переговорів і початок бою. І знову ми дивувалися на високий патріотичний дух хороброї армії і схилились перед її нечоловічними зусиллями.

Тут нам старшини намалювали отцими красками той тяжкий стан, в якому перебувало наше військо в початок війни, в суворі морози. Люди не маючі чобіт соломою примотували до ніг деревяну кору. До війська йшли партізани селяне, всі, навіть і старі, прохали взяти їх до війська. Нехай бачить всесвіт, як Українці вміють боронити рідну землю!

Ми поїхали на позицію. Переїзжаємо цілком зруйноване гарматами село.

Тра-та-та-та!.. тріщать машинові кріси. Ось кладовища одно і друге. На одному наша позіція, на другому ворожа.

— Нам і мертві допомагають! жартують стрільці.

— Забють, далеко носити не треба, тут і хата! промовляє один, закуривши цигарку.

— Відвезуть без пересядки! додає другий. І знову сміх.

Удалось сфотографувати стрільців підчас бою.

Пішли далі.

Настрій війська чудовий. Ось на гірці шанці, а під горою серед руїн ходять стрільці спокійно, зовсім як дома, не вважаючи на гарматну стріляннину ворога по цьому місцю. В шанцях стрільці також не засижуються, встають, ходять.

— Поляк стріля та не влучить! — говорять стрільці.

Зайшли до Наддніпрянської батерії. Серед козаків настрій добрий.

— Не даємо Ляшкам спокою! — говорили козаки.

— Як тілько наша батерія почне стріляти відразу у Львові тушать вогні, бо ми один раз за три години „посилали“ Ляшкам вісімсот „знарядів“ (куль). Ляхи позалазать в цегельні і сидять як в норах, та ми відшукаємо їх і там.

— Щож, говорив козак, хай би Ляхи вийшли в рівне поле та спробували з нами битись, ми показалиб їм, а то вони прикриваються Львовом, ховаються за спини дітей і жінок, що живуть у Львові, от з ними і воюй. Це не по нашому не по козацькому.... Ляхи це сміття, це . . . . . і козак тут послав по адресі Поляків декільки таких слів, які вживались колись в офіціяльних зносинах запорожців до своїх найлютіщих ворогів.

Розпитуємо козаків, як їм живеться в братерській сімї стрільців.

— Добре, добре! відповідають козаки. Прохаємо козаків підтримати стару козацьку славу і попрощавши, ідемо далі.

Виїхали на рівну місцевість. Видно польскі шанці а далі відкривається краєвид на Львів. І з одного і з другого боку колючі дроти.

Ось дорога на Львів перегоджена рогатками з колючого дроту.

— А що Ляхи на ваші стріли відповідають,? — запитуємо стрільців.

— Пострілюють, але можете сміливо їхати бо вас не влучать, погано стріляють! відповіли стрільці.

Ми виїхали цілком на відкриту місцевість.

— А ну чи не влучить в нас який сердобольний Ляшок! — звертаюсь до свого полковника.

— Бог не видасть, свиня не зїсть! — відповіда полковник.

На другий день ми вже були в слідуючій групі військ отамана Т.

Підїзжаючи до Штабу групи в селі ми побачили на стовпі напис „вулиця Отамана Петлюри“, потім і на позиції ми бачими по лїсовій дорозі що вела до шанців також дощечку з написом „вулиця Отамана Петлюри“.

Військо цієї групи цілком засипало Поляків кулями. І день і ніч сотні гарматних куль несли смерть ворогови. Гарматна стрілянина тут доходила апогею руху.

Гу-гу-гу-гу! грізно лилося далеко навколо море грому.

Дріжала земля.

Тріскотіли рушниці і машинові кріси.

Над лісом показалися білі димки, то Поляки стріляли до наших, але кулі рвалися значно далі людей.

Пішли до батерії. Мов наелектризовані гарматчики копошились біля гармат. Разом з кулями посилалось ворогови цілу низку „красних слів“.

Напевно батерія дуже дошкулила Полякам, бо через недовгий час надїхав панцирний поїзд і почав стріляти, шукаючи нашу батерію, Пять ворожих куль впало біля батерії і ніодна не розірвалася.

Ліворуч знаменито била по ворогу сусідна батерія.

Два польські аероплани носилися в повітрі, пошукуючи наші батерії.

Переїхали і тут передові позиції. Настрій у вояків гарний. І бій іде і жартують і приспівують і глибоко переконані, що скоро-скоро візьмуть Львів і відженуть ворога за Сян.

Побувши на позиціях у дорогих братів, ми повернулися цілком переконані, що справа наша виграна, що — м и п о б о р е м о, що високого духа, завзяття і відваги в українського війська досить, щоби повернути рідні землі і диктувати свої умови мира ворогови.

Ми помолились на хрести загинувших лицарів і повращалися з тими, кому волею долі написано, що з мечем дійти до Сяну і можливо далеко на Схід і залишити на сторінках історії свої славетні імена на гордість і довічну пошану будучих поколінь нашого народу.

Честь відважним!

Кореспондент Пресової Кватири Начальної Команди Галицької Армії доносить: В часі нашої офензиви дня 8. III. с. р., коли то осягнено остаточну перерву зелізничого руху на шляху Судова Вишня—Городок, мав місце слідуючий епізод, який є доказом геройської самопосвяти нашого жовніра Того власне дня, коли наші війська зайняли вже часть зелізничого шляху, на'дїхала польська панцирка („Всцекли“) і засипала огнем наших героїв, так що вони були примушені податися взад. На се четар Вайнгаймер з сімома стрільцями кинувся на польський панцирний поїзд, вискочив з ними на дах панцирки і при помочи ручних гранатів здобув її. Щоби імена геройських учасників сеї неімовірної відваги увіковічнити на сторінках історії боїв за визволення подаемо їх імена: 1) четар Вайнгаймер, 2) десятник Винник Теодор, 3) десятник Мудрий Степан, 4) десятник Чирчиняк Степан, 5) десятник Самуляк Іван, 6) стр. Шеретей Гринько, 7) стр. Шеретей Андрій і 8) стр. Моровський Володимир.

Честь відважним! Нехай будуть приміром для всіх наших жовнірів в бою проти відвічного ворога!

З життя України.

Переговори з Антантою. По інформаціям з урядового жерела, перговори з одеською місією Антанти ведуться дальше в Бірзулі. Присутні на них: Головний Отаман Петлюра, президент міністер Остапенко та Товариш ДС. закордонних справ д-р Лозинський. Українська сторона обстоює непохитно слідуючі точки: Признання Антантою суверенности УНР., невмішування Антанти у внутрішні справи та виключення оружної інтервенції зі сторони Антанти,

Повстання на Лівобережу. По автентичним вісткам, на цілій лівобережній Україні вибухло повстання наслідком безоглядного грабіжництва московських большевиків. Відділи Шинкаря та Зеленого борються рівнож проти московських большевиків.

Допомога Директорії для Галичини. З урядових кругів повідомляють нас: Даректорія УНР. призначила значнійші суми на допомогу Галичині, а саме на виплату військових причинків для родин українських жовнірів, на запомоги для державних службовиків і на відбудову краю. Гроші будуть виплачувані в міру потреби.

Резигнація українських радних м. Львова. На знак протесту проти політяки польського правительства в загалі й ради міста Львова з окрема, політики, яка, рішаючи насильно, односторонно і передвчасно про державну приналежність української Східної Галичини, рівночасно виключає українське населення від усяких політичних прав, всі українські радні міста Львова (пп.: М. Ганкевкч. С. Громницький, о. Т. Лежогубський, Г. Нагірний, И. Онишкевич, др. Ст. Федак) зложили свої мандати до ради міста Львова. Рада міста на своїм засіданню дня 3-го марта на внесок радного Бол. Левицького рішила одноголосно резигнації не приняти (Вперед).

Вибори в „Руській Країні“ „Пестер Льойд“ з 8. III. приносять отсе звідомлення часопису „Політикай Гірадо“ про вибори в „Руській Країні“: При виборах в „Руській Країні“ одержала переважаючу більшість руснацька (русинська) (!) народня партія, якої метою є переведення автономії. Члени утвореної тепер руснацької (!) правительственної Ради належать в переважній части до більш уміркованих елементів руснацького (!) народу; з поміж них є пять за злукою з Україною, Формальне конституування Ради має відбутися 12. с. р. в Мункачеві в ратуші, де міністер для „Руської Країни“ Др. Ортест Сабов скликав перше законне представництво руснацького народу. Засідання отворить він промовою. З міністром виїздять до Мункачева Державний секретар Др. Теодор Куть і кількох референтів.

Депутація Угорських Українців. Дня 14. с. м. заявилася в Державнім Секретаріяті заграничних справ депутація угорських Українців, що завдяки теророви до згаданої „Ради“ вибрано самих мадярофілів, що стоять в кращому разі на становищі автономії Угорської України в межах Угорщини.

Нова інтервенція Антанти. Вільзон, Льойд-Джордж, Клемансо і Орляндо предкладають Начальним Командам українських і польських військ під Львовом негайне здержання воєнних кроків та запрошують обі сторони на конференцію до Парижа.

Україна мовить до народу:

Як знаєш, що чиниш, — закон твій — ти сам!
Не знаєш, що чиниш, — закон їх — твій пан!

Відповідь правительства Західної Области На телеграму Антанти правительство Західної Области УНР. вислало отсю відповідь:

До Високих Правительств Антанти на руки п. Президента Вільзона, Париж. Правительство Західної Области УНР. принимає пропозиції Найвищої Ради мирової конференції що до здержання ворожих кроків перед Львовом, розуміючи се в той спосіб, що здержання ворожих кроків обіймалоби цілий польсько-український фронт. В тім напрямі видано відповідні повновласти п. Генералови Павленкови. Підписане правительство годиться рівнож на предложення українських домагань Найвищій Раді мирової конференції через своїх повновласників, яких імена будуть подані панам сейчас, як тільки одержимо відомість, що і польська сторона годиться на сю пропозицію.

За Правительство Зах. Обл. УНР. Др. Голубович.

Зі світа.

З боязни хліб Німеччині. „Ню-Йорк Геральд“ доносить з Парижа: В суботу рішено заосмотрити Німеччину до жнив в поживу та почати сейчас те запровіантовання. Льойд Джорчж вказав на небезпеку, яка грозить цілій цивілізації, як що Німеччина прилучиться до російської анархії; через те уважає він виживлення Німеччини самообороною всіх инших націй. Противникам Льойд Джордж відчитав депешу славного англійського вожда, генерала Блюмера, де говориться між иньшими: „Англійські жовніри раднійші зробити бунт, як дальше терпіти те, щоб їх силувано глядіти на голодову смерть жінок і дітей на улицях німецьких міст“. Ся телеграма поділала на всіх як грім. Присутні відчули величину тої нужди, яка спонукала жовнірів, що через 5 літ боролися проти Німців, до такої заяви. Ще в суботу вислане було до Ваймару повідомлення, що Німеччину заосмотриться до жнив конечними середниками поживи, як що німецьке правительство прийме умови союзників та видасть торговельні кораблі.

Плани большевиків. „Дель Телеграф“ подає радіо-депешу, на основі якої сили большевиків виносять 750.009 жовнірів, з того 260.000 вишколених військ. Большевики приготовляють на весну велику офензиву, в першій мірі проти Польщі і Східних Прус. Фабрики муніції працюють горячково. До Англії вислано на аґітацію богато аґентів.

Найвища Рада про Галичину. Найвища Рада коаліції відбула дня 19. III. с. р. засідання, котрого головною точкою було воєнне положення Галичини. Рада порішила вислати до обох Начальних Команд військ, що стоять напроти себе коло Львова, ноту з жаданням застановити під певними умовами обопільну ворожнечу. Після цього застановлялася Рада над усталенням західної границі Польщі та вислухала звітів комісії для польських справ.

Льорд Курзон проти Польщі. Новий англійський міністер закордонних справ Льорд Курзон заявив в англійськім парляменті про Польщу таке: Англійська політика стремить забезпечити самостійність Польщі, без завоювання якихнебудь значнійших меншостей. Будучність і розвиток Польщі залежить від того, чи Поляки будуть мудрі і скромні та чи зрезиґнують вже раз з завоювання чужого сусідства.

Українські представники у Клемансо. Париський „Temps“ доносить: Французький президент міністрів Клемансо приняв заступників Українців, Литовців і Естонців і запевнив їх, що він буде заступати перед мировою конференцією їх независимість Допущення заступників тих народів на мирову конференцію наступить доперва по полагодженню німецького питання.

Оповістка.

Подається до відома адресатів, зі Львова привезення листів без близшої адреси, по які належить звертати ся до Начальної Канцелярії Н. К. Г. А. (віст. Телішевський).

Поручник Михайлівський, Микола Сабат півсотенний, Петро Телішевський гімназист, Михайло Тесля, дес. Павло Цьвек, бувш. четар 55. полку Стефан Горак, півсотенний Микола Сабат, гімн. Володимир Стецура, хорунж. Омелян Михайлічко, пор. Теофіль Михайлівський, пор. Іван Пашкевич, Влодко Стецура, надпор. Др. Роман Борисевич, Дмитро Шередько, гімн. Володимир Фрондзей.

Начальник Канцелярій
Нач. Кмди. Укр. війська.

Редагує Комітет. З друкарні Е. Вайденфельда і бр. в Станіславові. За редакцію відповідає Василь Пачовський.

До Галицької Армії!

До Начальної Команди Галицької Армії і Ради Державних Секретарів прийшли сьогодня дві телеґрами, які отсим подаємо Вам до відома.

УПБ. Станиславів, 22. марта.

Урядово звідомляють: Американський посол в Берні передав сьогодня нашому державному секретарові Панейкови, який відїзджає нині з Льозанни до Парижа отсю урядову ноту американської мирової делеґації, датовану 17. марта і адресовану до Державного Секретаря Панейка: „Президент Вільзон одержав Вашу телеґраму з 13. марта в якій говориться про відносини між Україною та Польщею і про місію ґен. Бартельмі. Президент хоче, щоби ви були певні, що він вповні здає собі справу про положення й через те сейчас буде вислана на місце окрема місія коаліції, щоби перевести доходження цро цілу ту справу. Президент є певний того, що в ожиданню приїзду сеї місії і в загальпім інтересі — Україна сейчас здержить мілітарну акцію. Президент сподіється, що Україна матиме довіря до доброї волі коаліційних правительств — привести до вдоволяючої угоди між Польщею й Україною та через справедливу розвязку усунути конфлікти поміж обома народами.

УПБ. Станиславів, 22. марта-

Урядово звідомляють: До Головнокомандуючого Галицької Армії ґенерала Павленка звернулася найвища Рада мирової конференції з депешою, підписаною Вільзоном, Льойд Джорджем, Клемансом та Орляндо, в якій передана просьба здержати сейчас ворожі кроки перед містом і в околиці Львова. Така просьба вислана рівночасно до ґен. Розвадовського, команданта Львова. В часі тревання завішення оружжя війська обох сторін остануть на своїх позиціях. Комунікація залізницею між Львовом а Перемишлем лишається свобідною в міру конечної потреби для щоденного заосмотрення міста Львова. — Найвища рада додає, що вона готова вислухати предложень що до матеріяльних і теріторіяльних претенсій обох спірних сторін і посередничити в Парижі між делеґаціями українською а польською або також через посередництво відповідно кваліфікованої репрезентації, до котрої вибору обі сторони рішаться — а то в ціли переміни завішення оружжя на перемиря. Вислухання українських і польських репрезентантів що до їх суперечних претенсій є отже зависиме від формального услівя сейчасового заперестання ворожих кроків.

На основі тих телеґрам рішилася Начальна Команда Галицької Армії в порозумінню з Радою Державних Секретарів приступити до часового завішення оружжя після лінії, яку визначують наші нинішні закопи. Комунікація між Львовом а Перемишлем лишається виключно тільки до довозу конечних для Львова харчів.

Славне Козацтво!

Це вже не услівя останніх переговорів, на які відповіла Начальна Команда Галицької Армії виповідженням перемиря і успішним бомбардованням Львова!

Граничною лінією лишається лінія нашого фронту, яку Ти Українська Оружна Сило держала власними-геройськими грудьми!

Антанта просить підписами президентів: Вільзона (Америка), Льойд Джоржа (Анґлія), Клєманса (Франція), Орлянда (Італія), щоб рівночасно з Поляками здержати воєнні операції і торжественно прирікає вислання нової місії та безсторонне розслідження українсько-польської справи і просить о прислання української делеґації до Парижа, яка малаби вести переговори з Поляками, щоби закінчити кроваву війну межи обома народами.

(Таку саму депешу, про завішення оружжя післала Антанта до команданта польського війська ґенерала Розвадовського).

Славне Козацтво!

Твоїм геройським пожертвованням добуло Ти признання Антантою: Української Народньої Републики.

Від сьогодня можуть заступники Української Народньої Републики говорити як рівні з заступниками польської держави.

Це Ваша праця і Ваша вірність Україні!!

Але справа ще не скінчена!

Україна жадає ще на дальше Вашої праці, а Рада Державних Секретарів разом з Начальною Командою, оперті на Ваші свідомі і карні ряди, сповнять з вірою в будучність Української Народньої Републики всю працю і поборють всі перепони, які стануть по дорозі скріплення і могучости нашої молодої держави.

Начальна Команда Галицької Армії і Рада Державних Секретарів, признаючи зміну поведення Антанти до Української Народньої Републики — готова заключити тимчасове завішення оружжя але взиває Вас Славне Козацтво, пильнувати фронту, з таким самим пожертвованням і карністю, як до сьогодня і наказує рівночасно:

Як довго справи дальше не розвинуться, здержатися від всяких зносин з ворогом, на якого мусимо й на дальше мати чуйне ухо і все готові батерії і скоростріли на захід і схід!!!

Постій, 22. марта 1919.

За Начальну Команду Галицької Армії:

Омелянович-Павленко, ґенерал-хорунжий в. р.

Курманович Віктор, полковник, шеф штабу в. р.

За Державний Секретаріят Військових Справ:

Петро Бубела, отаман в. р.

Львівська державна наукова бібліотека
№ П 1.915.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАРІЯТ
військових справ.
ПРЕСОВИЙ ВІДДІЛ.

Стрий, второк 25. марта 1919. Рік I.

Поодиноке число 1 гривня.
Місячна передплата 5 гривень. Для козаків по 50 шагів.
Передрук за поданнєм жерела.

СТРІЛЕЦЬ

часопись для українського війська.

Появляєть ся три рази в тиждень.
Редакція - Пресова Кватира Н. К. Г. А. Полева почтова контора „А".
Адміністрація при вул. Франка ч. 3.

Інтервенція держав Антанти в справі завішення оружа на галицькім фронті.

Пресова кватира Н. К. Г. А. звідомляє:

Постій, 23. III. 1919.

Начальна Команда Галицької Армії оголошує слідуючий комунікат:

Дня 22. марта перед полуднем привіз курієр від теперішного польського команданта галицької армії генерала Івашкевича лист, в якім він подає до відома, що переняв команду від генерала Розвадовського. До цего листа була долучена телєграма у французькому язиці, котра в дослівнім перекладі звучить: „Ген. Павленко — командант українських сил перед Львовом 20. III. 1505 дуже пильне! з Парижа ч. 44. в. 240. в часі засіданя 19. III. марта Найвисша Рада мировой конференції рішила запросити обі сторони, що стоять під Львовом заключити завішеня оружа в хвили одержаня сеї депеші. Наслідком того голови держав антанти і союзників звертають ся до генерала Павленка з закомунікованєм просьби Найвисшої Ради мировой конференції здержати сейчас з його сторони ворожі кроки перед містом і в околици Львова, котра то просьба вислана рівночасно до польського генерала Розвадовського, команданта Львова. В часі треваня завішеня оружа війська обох сторін остануть на своїх позиціях.

Комунікація зелізницею між Львовом а Перемишлем лишаєть ся на всякий случай свобідна в міру конечної потреби для щоденного заосмотрення міста Львова.

Найвисша Рада подає, що вона готова вислухати предложенє що до територіяльних претенсій обох сторін спірних і посередничити в Парижі між делєгаціями українською а польською, або також через посередництво такої відповідно кваліфікованої репрезентації, до котрої вибору обі сторони рішать ся зобовязати ся, а то в ціли переміни завішення оружа на перемирє.

Вислуханя українських і польських репрезентацій що до їх суперечних претенсій є також зависиме від формального услівя безпосередного сейчасового заперестаня ворожих кроків.

Водров Вільзон Льойд Джорж
Клємансо Орляндо".

Автентичність сеї депеші потверджує нотатка пресового бюра Стрий — із дати 21. марта, Париж 20. III. Найвисша Рада коаліції відбула засіданє котрого головним предметом було галицьке воєнне положення.

Рада ухвалила вислати ноту до обох ворожих армій під Львовом і візвати обі команди, застановити під певними умовами операції. Пресове бюро Стрий.

Начальна Команда уважала за свій обовязок повідомити про се фронт з візванєм приняти се до відома та заявити свої погляди відносно цеї справи. В слід за тим старшини та козаки фронту зложили заяву, що вони відносять ся з повним довірєм до Н. К. та полишають її поглядови остаточні рішеня відносно перерви операцій. Н. К. рішила ся тим більше прийти на зустріч візваню 4-ох найбільших державних мужів світа що антанта не має вже більше наміру накинути Українцям некорисної демаркаційної лінії, лише полишає усталенє точок завішеня оружа безпосередним переговорам в Парижи через висланих обома воюючими сторонами уповновласнених заступників. До сего часу буде тревати перерва в операціях на умовах, що обі армії полишають ся на іхніх становищах.

Переговори відносно точок перерви операцій відбудуть ся в найблисших днях між делєгаціями обох армій. Аж до часу заключеня перерви операцій тревають воєнні діланя на фронті дальше.

Начальник Штабу Гал. Армії.

Переворот на Угорщині.

Будапешт, 23. III. *(Вл. тел.)* Правительство Михайла Каролі уступило, а власть обняли соціялісти і комуністи та проклямували панування пролєтаріяту. В проклямації, яку видав Мих. Каролі повідомляє між иншим, що крім анархії в продукції заграничне положенє Угорської Народної Республіки є критичне.

Париська мирова конференція рішила зайняти майже цілу Угорщину, щоб зробити з неї операційну підставу в боротьбі проти російських совітських військ, які борють ся на румунській границі.

Нове правительство з Александром Гарбаєм на чолі називаєть ся „Народним Комісаріятом".

Будапешт, 23. III. *(Вл. тел.)* **Нове правительство на Угорщині.** Президент народніх комісарів Александер Гарбай; його заступник і внутрішні справи Др. Евген Ляндлєр. Комісія для управи земельними справами: Александер Чічмадія, Карло Вантух, Др. Звген Гамбургері Юрій Ністер; фінансів: Др. Евген Варга, його заступник Беля Секелі; просвіти: Др. Зигмунт Кунфі, його заступник Др. Юрій Люкач; праці: Десідер Богані, його заступник Десідер Фідлєр; закордонних справ: Беля Кун, його заступник Петро Агостан; торговлі: тимчасово Др. Евген Ляндлєр і Матвій Ракош; війни: Др. Йосиф Погані, його заступник Беля Санто і Тібор Самуслі; соціялізації: Вільгельм Бем, його заступник Юрій Тевесі; виживлення: Моріц Ерделі, його заступник Артур Іллєс; для німецьких справ: Генріх Кальмар; для русинських(!) справ: Орест Чабо.

Будапешт, 24. марта. *(Вл. тел.)* Нове правительство оголосило цілу угорску територію на воєннім положенню.

Війна угорсько-румунська.

Будапешт, 24. III. *(Вл. тел.)* З огляду на те, що Антанта рішила, що між Чехо-Словаками а Румунією має бути безпосередно спільна граница, нове угорське правительство без формального виповідженя війни розпочало в пятницю 21. III. воєнні кроки проти Румунів.

Гроза угорсько-чеської війни.

Будапешт 24. III. *(Вл. тел.)* Нове угорське правительство з тих-самих причин, з яких розпочало війну з Румунами змушене також виступити до боротьби з Чехо-Словакими і в тій ціли від трех день концентрує свої війська. Кождої хвилі треба надіятись воєнних підприйнять.

Будапешт, 24. III. *(Вл. тел.)* Від завтра в північній Угорщині аж по Дебречин здержаний рух особовий. Тим самим наступить перерва руху також з Галичиною.

Мобілізація в Словаччині.

Прага 22. III. *(Вл. тел.)* Правительство Крамаржа оголосило в цілій Словаччині мобілізацію всіх річників від 1892—1898 р. Політичні круги звязують се із неминучою угрочеською війною.

Нота Вільзона до Українців.

Відень 25. III. *(Вл. тел.)* „Die Zeit" доносить: Посол американський в Берні швайц. вручив держ. секр. загр. справ др. Панейкови ноту Вільзона в справі місії Бертельмі. Др. Панейко відїхав по тій причині з Льозанни до Парижа.

Ворожнеча німецько-польська.

Берлін, 23. III. *(Вл. тел.)* Німці не гогять ся на перехід польських військ з Гданська і грозять опором, коли-б сі хотіли перейти силою,

Відень, 24. III. *(Вл. тел.)* Німці не перепустили французької місії з Варшави до Гданська.

Львівська дер. наукова бібліотека
1.916

Ю. Ш.

— — —

Зглянься, зглянь всесильний Творче,
Упада Великий Велит —
Вибраний з усіх Народ!
Син один поміж синами...
Упада ранений, в крови. —
В борні за Твою Правду...
Зглянься, о могучий Пане —
Він брехні завдати хоче
Ще один удар.

Так, Ти вислухаєш Його —
Він же-ж вибраний Твій Син.
Заки сонце ясне встане,
Світ опромінить Весна,
Він ще раз двигнеться в гору,
Руки підніме до хмар —
І важкий завдасть удар
Всім врагам святої Правди...

В полудневую годину —
Величі і слави час —
Вступить він в свою столицю —
Й на чертозі Льва-Князя,
На горі святого Юра
Він струсне свою булаву.
В порох впаде враг — Брехня, —
Ворогам засліпить очі
Твоя Правда пресвята. —
Й запанує в вольній хаті
Від віків Народ Великий;
В парі з Ним до сонця встане
Перший цвіт Краси-Весни.

Ходорів, 2. III. 1919.

ПРИВІТАННЯ.

Товарнші Жовнірі! Отся часопись має бути Вашим власним органом, часописею усего українського війська. Вона буде писати про все, що Вас тішить, радує і славить, буде писати й про те, що болить Ваші молодечі серця, за чим тужить Ваша палка душа. Вона буде кріпити Вашого духа в важкім бою, якій Ви зводите з нашими лютими ворогами за рідну землю. Вона буде доносити всій українській суспільности про Вашу хоробрість, відвагу і геройство, про славу Ваших боїв, які зводите серед так важких обставин, — за що Вам честь!

Приймітьже ту часопись радо і ширіть її з повним довірєм, бо ті, що її пишуть, бажають Вам всего найліпшого. Вони такі самі жовнірі як і Ви.

Кріпіться — боріться — а Сонце й Воля засіяє Нам!

Редакція.

Письмо Івана Причепи. *)

За малої пів години, найшло до повяту повно людий Венці було таких жи не мали там бути, бо їх ніхто не вибирав. Дайминату мене тиж нїхто не вибрав, а я там зайшов. Ставям си коло самих дверий в кутї, і слухаю шо доброго урадіт, нїби по кілько моргів будут давали грунту. Але жи то на передї всьо говорили а я стояв зі заду, том всього добре нечув і не розумів. Шось підносили руки, кричели, то знов спускали. Коло Городка так стрілєют, жи аж вікна бринчєт, але нїхто того не чує і но дїліт по сила кому дати а сила кому відібрати. Ксїндзам і професорам ухвалили забрати до крихти.

Потому зачєлосї голосованї. „Хто є за тим, жиби грунта забрати за дурно? голосит преводнїчонці — „Всї — всї“ — відзивають сї голоси і руки пїдносіт: „хто є за тим жиби грунта викупити? „Всї — всї“ — відзивають сї голоси і руки пїдносїт. „Хто є за тим жиби до 15 моргів не відбирати?“ „Всї — всї“! а хто є за тим жиби до 25 моргів не відбирати? „Всї — всї“! — І ту брате не розбереш, за тим всї, і за тим всї і за всєм всї. А їден зачєв шось говорити на ксєндза Онишкевичі, сказав два слова і далї вірвалому сї, і питає другого шо далї говорити. Зачєли сї всї сьміяти, а як бим був не підпиризав рименюм живота, бувбим тріс в кутї.

З тої цілої наради їдно добре урадили, що треба обсїяти паньський грунт (жиби по було чим) і хто кілько хоче моргів, може взєти на обробок.

Я вам юж раз писав, жи я но тіцьку школи скінчив що на селї, і видите по письмі жи добре не вмію, бо мене вчили краковяків, пястів, а за наше не дбали. Небіщик татунї, най йдут до своїх блисших, хтїли мене післати до Вишнї до школи, а потому до Мостиск де фуяри робіт, але не було позакудий і я лишив сі дома. Так я жадних шкіл не маю, але на мій простий хлопський розум виходилоби так: не підпалюймо в пєцу і не краймо цибулї як ше заїць в журавнику, не дїліт грунту чужого, як він ше не наш, але вперед повиганєймо дезертирів зї села, вижиньмо ворога з нашої землї а тогди будем дїлити. Бо жиби ви дїлили сто разів в повятї то оно акурат так небуде. бо натаке треба не від 11 години перед полудньом до 4. пополудни кричєти „всї — всї“ але треба кілька років. То не подїлити фунт солонини на 6, але подїлити великі землї і так, жиби нїкому кривди небуло.

Жибим був знав жи нїц не дістану полї, був бим як сьвіт Пастернака не слухав а просто як пустив сї, пішов до дому. А то збалагував цїлий день, а жінка вдома десь гадає жи мене замкнули до гарешти, і анї пєвок анї Івана. От бідному все вітер в вочи.

Здорові були!

Ваш Іван Причепа.

---

*) Передрук з Громадської Думки.

Наша програма.

Мета нашого часопису є удержання української Армії через скріплення її моральної сили.

Скріплення се осягнеть ся коли у всіх горожан Держави у всеї Армії буде та свідомість, що лиш сильна українська Армія удержить Україну. Ніякі дипльоматичні комбінації, ні добра воля сусідів чи ворогів не підтримають нас серед загальної анархії, яка лишила ся в спадщині світової війни.

Лиш самостійна ідея і віра в свої сили є нині на часі.

Ні антанта, ні большевизм, а самостійна Україна на широких демократичних основах, на підставі свобідного самоозначення на принціпі більшости і вибору законодатного тіла, на підставі загального, рівного, безпосередного, тайного права голосования без різниці полів, се клич який виключно зможе закріпити українську Державність.

Границі України закріпить не мирова конференція, а свідомі свого завдання скоростріли на своїому становищі.

Скріпленя се осягнеть ся, коли так армія як весь нарід будуть свідомі того моменту, що Україна мусить іти рівночасно з другими народами в поході за здобуття соціяльних реформ, які є основою будуччини Укр. Нар. Республики, коли спрямования і пояснення тих проблєм зясоване і предметове посередництво між противними струями будуть стриміти: задержати лінію морального скріплення і удержання української Армії.

Скріплення се осягнеть ся через поглиблення свідомости і важности сучасної хвилі.

Стане українське сучасне покоління здібне і зріле морально до своєї великої задачі: удержить ся Україна а в противному случаю станемо ся поживою наших ворогів.

Скріплення се осягнеть ся через свідомість своїх обовязків старшин і довіря до них козаків. Українська Республиканська Армія мусить бути школою горожаньских обовязків для старшин, бо вони грають ролю учителів, їх моральна сила і свідоме завдання сучасної хвилі, перейде в душі козаків бо „які учителі такі ученики“.

Скріплення се осягнеть ся, коли зуміємо переконати нашу Армію, яка складаєть ся з селянських мас, що ті духові течі, що йдуть з північного сходу і заходу, можуть бути тоді пожиточні для українського народу, наколи закріпимо українську Державу і полишимо переведення реформ волі більшости цілого українського народу, які відповідають його інтересам.

Тому мусимо кликати всіми силами, що сучасна хвиля для нас се „життя чи смерть“ життя вільних українських народних мас, наколи сповнимо трудні наші завдання або смерть в хвилі, коли другі народи будуть голосити день волі і свободи.

День волі Росії і Польщі не сміє бути днем похоронів України. Українська Держава мусить рівночасно величати закріплення своєї самостійности і означення державних границь.

Постій, Н. К. Г. А. дня 10. марта 1919

Редакція.

4.316

Важне слово.

Наш визначний громадянин Др. М. Лозинський, що з початком марта дістався зі Львова, де перебував під польською інвазією, на наш бік, помістив в часописі „Республика“ ряд статей, які мають для нас незвичайну вагу під теперішну пору. Будемо старатися переповісти їх зміст.

В першій статі (Республика ч. 31) п. з. „Будова нашої держави“ Др. Лозинський вказує на незвичайно важні обставини, серед яких приходилося нам творити свою власну українську державу. Повставала вона на руїнах Австрії, де вся власть, всі уряди спочивали в руках чужих нам або прямо ворожих людей! Треба було зачинати все від початку. Будову державности утруднювала також боротьба з Поляками, яка перемінилася в правильну польсько-українську війну, а дальше боротьба з гетманськими а опісля з большевицькими військами, хоч ті боротьби ще тревають. Мимо того держава будується, усталення порядку внутр держави поступає з кождим днем вперед. Видано вже цілий ряд важних законів та навязано дипльоматичні зносини з чужими державами — головно антантою. Злучено в одно галицьку й наддніпрянську Україну та виготовлено проєкти земельної реформи; сю важну пекучу справу зможе Національна Рада, що збирається на нараду 25. марта, остаточно рішити.

Розуміється, що колиб ми вже від більше як чотирох місяців не провадили війни, то й будова нашої держави булаби дальше поступала, бо всю енергію, яку звертаємо на боротьбу з ворогами, моглиби ми обернути на творення внутрішнього ладу в державі, а тим самим ми моглиби були усунути вже ту нужду й невдоволення, яке тепер ще у нас стрічається.

„Се повинні зрозуміти — пише Др. Лозинський — всі громадяни Української Народної Ресцублики. Свідомі повинні се пояснити несвідомим і повиннні бути терпеливі. Всім повинно бути ясно, що такий стан се нічия вина, тільки спільне нещастя всіх нас, всего нашого народу і нашої держави і всі ми спільними силами повинні працювати, щоби сей стан змінити. В Народній Републиці не повинно бути пануючих і поневолених, богатих і бідних, осьвічених і темних, всі повинні бути вільні і рівні, мати забезпечений хліб для духа і тіла, мати однакові права, однаково користуватися плодами своєї праці, мати однаковий доступ до освіти“.

„І Українська Республика запевнить усе те всім своїм громадянам. Та доки вона в небезпеці від зовнішного ворога, всі громадяни повинні тямити, що для будучого добра свого і своїх поколінь вони повинні перенести всі недостачі теперішної хвилі, обертаючи всі свої сили на боротьбу з ворогом.

„Коли оборонимо Українську Народну Републику, жде нас усіх ясна будучність. Коли не оборонимо її, всіх нас жде вічна неволя. Се нехай тямить кождий громадянин Републики. Кождий держить долю Републики в своїх руках“.

В другій статті п. з. „Громадянин Народної Републики“ той сам автор пояснює на вступі, що се таке Народна Република. „Се є держава, збудована так, що нарід має повну законну змогу здійснювати в ній свою волю“. Отже вибирає президента та ухвалює державні закони, — а тим самим уладжує нарід після власної волі своє політичне, культурне і господарське життя так, „щоби всім громадянам запевнити свободу, рівність і добробут“.

Дальше говорить автор, що „для збудования Народної Републики не вистарчить переміна державного і соціяльного ладу. Колиб навіть така переміна наступила, новий лад не мігби вдержатися, коли рівночасно не наступить переміна внутрішнього світогляду цілого громадянства“.

Світогляд той мусить стати цілком инший, як був за старого ладу.

„В дотеперішних державах уряд, виконуючи власть, служив монархови або і в републиках — золотому теляти капіталізму (грошам). В Народній Републиці уряд, виконуючи власть, повинен служити народови.

„В дотеперішних державах народна маса слухала уряди тому, бо боялася його. Громадяни Народної Републики повинен тямити що шануючи волю уряду, шанує волю цілого народу, який сей уряд настановив.

„Уряд, який виконувавби в Народній Републиці власть на свою користь, сповнявби злочин супроти Народної Републики. Так само сповнявби злочин супроти Народної Републики громадянин, який бн не шанував уряду тому, „бо прецінь я сам той уряд установив“.

Навівши кілька примірів що вказують на те як мало ще люде у нас розуміють, що значить бути громадянином Народної Републики, автор пише:

„Так само не розуміє своєї задачі той урядник, який сповняє свій уряд так, як за австрійських чи російських часів, не відноситься уважно до селянина і його потреб, полагоджує справи по протекції і т. п.“

„До тепер кождий хотів вивисшитися понад инших, збогатитися чужою кривдою, хилитися перед сильнійшими а тиснути слабшого від себе. Так дальше не може бути, бо коли один буде дуже богатий, тоді другий стане бідаком, тоді високий буде знову топтати низького. Навіть той, що займає високе становище в Републиці, повинен жити життєм скромного громадянина, та не повинен старатися визначити себе перед другими на пр. дехто не буде сидіти на другім або треторяднім кріслі в театрі — лише конечно на першім!...

Отже всі повинні змагати не до того, щоби топтати низшого від себе, тільки до того, щоби всі стали рівні.

Тому обороняючи нашу країну від зовнішних ворогів, заводячи в ній новий державний і соціяльний лад, — кождий громадянин як одиниця і все громадянство як цілість мусить вести також перебудову свого внутрішного світогляду.

Тільки той може назватися громадянином Народної Републики, який перевів ту перебудову. І тільки таке громадянство збудує і вдержить Народню Републику“.

Прес. Кв. Н. К. Г. А.
21./III. 1919.

По тамтім боці.

Полонений Поляк К. Н. з Королівства, що добровільно перейшов 1. III. на нашу сторону оповідає, що запровіянтування в польськім війську є кепське а перед завішенням оружя ще зменшено порцію. Число дезертирів збільшається (одного дня втікло з 6. комп. 16 люда, з того злапано тільки двох.) Багато жовнірів головно варшавяки є свідомі того, що бються з Українцями за дармо і лише з мусу, бо переходячи через села східної Галичини стрічали там тільки українське населення, котре до польських військ відноситься дуже ворожо. Військо з Королівства се самі добровольці; прийшли вони лише тому, що їм казали, що в східній Галичині потворилися банди Гайдамаків, які вирізують польських жінок та дітей. Полонений каже: Я перейшов на укр. сторону добровільно, бо не хотів проливати кров, бачучи, що Українці боронять своєї землі, яку неправно хотять ім відібрати польські пани.

Дословний текст листа того полоненого до свойого товариша у Львові, написаного 2. III., є слідуючий (в перекладі):

Дорогий Товаришу!

Перейшов я найспокійнійше боєву лінію і дістався до української неволі. Але кажу Тобі, любий Б., що шойно тепер пізнаю, яку похибку поповнює той, що бореться проти України. Підла брехня про мнимі українські орди. Говорю Тобі — вір мені. Чиж-би я сам наумисно до Тебе писав, та впроваджував Тебе в блуд? Знаєш прецінь, що завсігди був я для Тебе братом. Отже розкажу Тобі свої пригоди:

Як я перейшов лінію, забрали мене товариші до баталіонової (курінної) кватири. Там прийнято мене порядним обідом, опісля я всіх поголив (полонений - фризієр — прим. переп.), заплатили мені по 5 К і були цілковито приязно настроєні так офіцири як і жовніри та цивільне населення. Казали мені зараз сідати, називаючи мене товаришем і по коротких питанях відпровадили мене без збруї, то значить, що відпроваджував мене жовнір таксамо з голими руками як і я. Припроваджено мене до Дублян, рівнож тут всі зі мною витались приязно. По тім всім я переконався, що се люде добрі, а не такі, як їх нам там описувано та говорено про їх „okrucieństwa“. Дуже тішуся, що нарешті знайшов нагоду, видістатися з тих панських пазурів, бо инакше не можна назвати тих ваших „władców“, як вампірами, шакалями, цілою такою менажерією, яка провадить бідних, темних людей на загибіль.

Отже кажу Тобі, Б. як тільки знайдеш нагоду, то втікай (wyrywaj), бо буде зле! Тут є правда, сила і рівність, — того ніхто не переможе. Скажи також довіренним своїм товаришам, щоби переходили, а будуть мати отверті рамена, бо жалуючим вибачається. Скажи „Obstowi“(?) що скорше, чи пізнійше він, хоч такий патріот, знайдеться тутки і доперва тоді переконається про свої похибки, — а коли можеш, то перейди на сей бік і забери зі собою мої річи, які я там оставив.

Більше не маю що писати, тільки сердечно стискаю руку, а п. поручник. Клімкови „честь“ — всім товаришам жичу, щоби якнайскорше дісталися на український бік, і тут получившися разом з Українцями, кинутися на зграю великих панів, які гноблять так українських як і польських бідаків, невинних людей.

Говорю Тобі, що ніколи так не буде, як наші жовніри співали в пісні „Tam we Lwowie jest dolina“. Україна ніколи не зникне зі світової арени.

Честь! Твій товариш К. Н.

Недавно попав в наші руки „Rozkaz 17. — Grupa op. gen. Zielińskiego“, з якого один уступ звучить дословно так:

(Z rozkazu D. O. W. Przemyśl Nr. 35 z dnia 5. lutego 1919).

Odprowadzanie mięsa końskiego do magazynu żywności.

Poszczególne oddziały, zabijające konie **z konieczności,** mają mięso końskie, uznane przez lekarza za zdatne do ludzkiego spożycia, oddać do magazynu żywnościowego. Mięso będzie wydawane jeńcom. Підписаний полк. Teodorski.

Отже як бачимо сейчас по заключенно умови про обопільне обходженняся з полоненими (I. II. c. p.) виходить в Перемишли такий приказ. Наших полонених мається живити мясом коний, яких забивається „z konieczności“ то значить, які вже ось-мають здохнути. Ось від чого черевний тиф і инші хороби десяткують наших полонених і інтернованих по польських таборах. Звертаємо на се увагу тих, що підписали з Поляками умову дотично полонених.

Прес. Кв. Н. К. Г. А.

З життя України.

УПБ. Станиславів, 20-го марта. По іиформаціям з урядового жерела переговори з антантою ведуться дальше при участи Голови Директорії й Головного Отамана Петлюри, президента міністрів Остапенка, мін. зак. спр. Мацієвича та тов. Д. С. закорд. спр. д-ра Лозинського — у Бірзулі.

Українська сторона ставить в основу українсько-антантського порозуміння отсі умови: 1) Признання Антантою суверенности України; 2) Виключення оружної інтервенції Антанти в якій се не булоб формі; 3) Невмішування Антанти у внутрішні справи; 4) Воєнно-технічна поміч; 5) Забезпечення галицького фронту, щоби мати змогу всі сили обернути проти большевиків; 6) Усунення окремого правительства Андро, яке французьке командування поставило в Одесі; 7) Заборона Полякам організувати на українській території під охороною Антанти легіони.

Повстання на Лівобережу.

УПБ. Станиславів, 20-го марта. По автентичним вісткам, на цілій лівобережній Україні вибухло повстання наслідком безоглядного грабіжництва московських большевиків. Відділи Шинкаря та Зеленого борються рівнож проти московських большевиків.

Допомога Директорії для Галичини.

З урядових кругів повідомляють: Директорія УНР. призначила значнійші суми на допомогу Галичини, а саме на виплату військових причинків для родин українських жовнірів, на запомоги для державних службовиків і на відбудову краю. Гроші будуть виплачувані в міру потреби.

Україна. На великій (наддніпрянській) Україні йде дальше завзята боротьба з большевиками, що хотять позбавити нас власної державности та прилучити Україну до Московщини. Хоробро видержують наддніпрянські та галицькі частини удари большевицької переваги. Рівнож зі своєю енергією стоять наші війська в Галичині на сторожі своєї рідної землі, обороняючі її зі всіх сил перед неправним пасяганням наших найбільших ворогів-Ляхів. — Тимчасом і в нутрі держави заводиться лад, порядок. Директорія видала цілий ряд законів і розпорядів, що дотичать потреб нашої держави. — Секретаріят внутрішних справ на західній области України опрацював вже проєкт виборів до українського сойму, які маються небаром відбути. Установлено також три контрольні комісії які, мають їхати по усіх повітах та наглядати над урядованням повітових комісарів та инших урядників. Де котрі з них мають бути арештовані за свої надужитя. Попри те пороблено старання в справі зреформованя органу державної жандармерії.

Недавно завитала до нас антантська місія „Червоного Хреста“ та італійська місія. Мають вони за задачу розглянути, чи є лад і порядок в нашій державі, та навязати з нами приязні зносини. Про наше військо та про внутрішний порядок в державі висловлюються вони з великою похвалою.

Що чувати в світі?

Росія. Большевицький ряд в Москві постановив зорганізувати з весною принайменше стотисячну армію та піти з нею на поміч німецьким большевикам — спартаківцям та большевикам у инших державах. В останнім часі спровадили большевики до Московщини з України величезні припаси збіжа та цукру.

Німеччина. І в Німеччині вибухнув був большевицький рух так званих „Спартаківців“, який почався спершу в Баварії а опісля поширився й на Берлін. Правительственні війська сей рух вже цілковито здусили. Тепер радить в місті Ваймар німецька конституанта (Національні Збори) над пекучими справами німецької Републики. Ходить Німеччині головно о те, щоби якнайскорше заключити мир з Антантою, бо тільки в сей спосіб зможе Німеччина дістати потрібні середнпки поживи, щоби заспокоїти голод, який лютує тепер в Німеччині в застрашаючий спосіб.

Мировий конгрес в Парижі, якого головним речником є президент Вільзон, радить дальше над справами світового мира. В останнім часі повстали на тім конгресі дві течі. Одна за тим, щоби якнайскорше покінчити міжнародний спір та передовсім підписати мир з Німеччиною, яка гине під натиском голоду, друга за тим, щоби передше усталити, опрацювати й заснувати Союз Народів. Ізза присутности Вільзона, який з початком марта виїхав був до Америки, наради конгресу були перервані. Тепер Вільзон вернув знову до Парижа й він власне обстоює також за тим, щоби найперше довести до кінця справу Союза Народів. Загально припускають, що наради конгресу будуть прискорені і вже в короткім часі треба буде надіятися його доброго висліду, який би приніс у світ так всіми очікуваний мир і згоду.

Соціялістичний конгрес. Рівночасно як в Парижі радить мировий конгрес, радить в Берні соціялістичний конгрес, в якім беруть участь всі найвизначнійші соціялісти світа. Є там також наш великий громадянин Вол. Винниченко бувший голова Директорії й попередних українських влад. Соціялістичний конгрес вибрав з поміж себе делегацію, зложену з представників ріжних держав, яка мала в пляні удати ся до Росії та розслідити, на місци тамошний порядок, щоби здати опісля звіт Конгресови зі своїх спостережень що до внутрішного положеня в большевицькій Росії. Однакож Антанта не хотіла видати делегації потрібних до подорожі пашпортів, ізза чого той плян і постанова Конгресу в Берні остали нездійстненими.

Відень, 19 марта. По донесенням газет вцілив один український гранат в неділю підчас богослуженя в костел св. Єлисавети та експльодував. Три особи вбиті, 6 тяжко а 30 легко ранених.

Варшава, 19 марта. (польська телегр. агенція) Поляки зі Східної Галичини звернулись до польського сойму з пропамятним письмом з візванем, щоб поробив заходи в коаліції, щоб Румунія окупувала Галичину. В інтересі Румунії лежить, щоб Східна Галичина належала до Польщі.

Прес. Кватира Н. К. Г. А.

Новинки.

Зміни в польськім командуванню. Від початку наших боїв з Поляками був польським головнокомандуючим галицького фронту генерал Роя, якого звільнено з посади, закидуючи йому божевілля. По нім провід обняв ген. Розвадовський, який уступив перед двома днями, а тепер начальником польського фронту є генерал Івашкевич, бувший генерал российської армії.

Недуга митр. А. Шептицького. Як повідомляє львівський „Вперед“ з дня 2. марта, митрополит Шептицький занедужав і лежить в ліжку.

Перепустки до Галичини. Військовий міністер отамаи Шаповал видав розпоряд, дотично обмеженння переїзду горожан з наддніпрянської України в Галичину. Той переїзд прибирав в останнім часі справді завеликі розміри.

Приняття італійської місії. 16. марта приїхала до Станіславова італійська місія: На двірци повитав членів міссії в імени правительства Товариш Держ. Секр. Військових справ Бубела та Др. Витвицький. Музика відіграла національний гимн і підчас сього місія перейшла перед фронтом почетної сотні. В своїй розмові місія кілька разів підчеркала карність та бадьору поставу нашого війська. Вечером відбулось принятя в честь місії. Завданням місії є навязати приязні зносини з нашою державою, поінформуватися про український нарід та заперечити неправдиві вістки про безладдя в нашій державі.

Звідомлення укр. ґенерального штабу.

Офіціяльне звідомлення з 21. марта.

На північ від Львова без змін.

На лінії Львів-Городок почали Поляки нині досвіта наступ в трох кольонах на лінії Зелів, Жорниска, Янів і Добростани. Наші частини мусіли уступити перед перемагаючим вирогом, однак часть наступу підмогою протинаступом відкинула ворога назад на лінію Козичі, до мостів Воля Добростанська.

На прочим відтинках спокій.

Офіціяльне повідомлення з 22. III. 1919.

На північ і під Львовом без змін. На південний захід від Городка наступали Поляки на Добряни і Годовишню, були однак кріваво відбиті. Впрочім спокій.

Офіціяльне повідомлення з 23. III. 1919.

Коло Львова перестрілка артілєрії. На захід від Городка наступали о півночи Поляки більшими силами на Добряни, удалось їм спершу село захопити, однак рішучим протинаступом ми знова викинули їх на давні становища, завдали їм великі страти. Многі потопилися в багні. Наступ ворожий на Мальованку відбито. Впрочім спокій.

Начальник штабу галицької армії.

Редагує Комітет. З друкарні А. Ольбріха в Стрию. За Пресовий Комітет Н. К. Г. А. і редакцію відповідає: Іван Ерденбергер.

27. 900.
АРХІВ
Романа Мармаша, ч. 28.
3

Ч. 14. Стрий, пятниця 28. марта 1919. Рік І.

Поодиноке число 1 гривня.
Місячна передплата 5 гривень. Для козаків по 50 шагів.
Передрук за поданнєм жерела.

СТРІЛЕЦЬ

часопись для українського війська.

Появляєть ся три рази в тиждень.
Редакція - Пресова Кватира Н. К. Г. А. Полева почтова контора „А".
Адміністрація при вул. Франка ч. 3.

Наша програма.

II.

До Тебе звертає ся у так важних хвилях Українська Оружна Сило — Соборна Україна. До Вас стрільці і старшини, що своє молоде життя кладете в борбі за самостійність Укр. Републики, звертаємо ся під кличем „Життя і Смерть". По одному боці самостійність і свобода широких, українських народніх мас, по другому московський і польський чобіт на знесиленому тілі України.

Українська Оружна Сило!

Бореш ся серед тяжких відносин, зложила Ти великі докази саможертви і посьвячення. Ви всі змучені світовою війною і її шість-літними трудами — кличе Вас Україна — не час домів!

Валять ся держави, стають народи і серед анархії і замішання витягаються в напрямі земель України хапчиві змагання двох відвічних ворогів: Польща і Москва!

На ганьбу молодої демократії, що зросла на руїнах світової війни, на ганьбу московській революції, що розбила царат, ідуть голодні Москалі під кличем большевизма на плодні ниви України. На ганьбу воскресаючій Польщі ідуть на рабунок українських земель платні війська „демократичної" польської Републики.

Українська Оружна Сило!

Сегодня з Твоїм істнованням звязана будучність Української Републики, будучність самостійного розвою і економічного добробиту українських трудових мас, того селянства, робітництва і трудової інтеліґенції,, що в велику хвилю післало Вас до оборони границь Української Держави. —

Велике завдання нашого Покоління!

Україна воскресла, але удержати її, наш безуслівний обовязок.

Серед розладдя, яке огортає весь світ, серед розпаду давного державного ладу, удержить Українську Репудлику лиш сьвідома того завдання українська республиканська армія!

Чим більше в ній єдности і карности, чим більше ідейности і свідомости того високого завдання тим сильнійша Українська Репудлика.

Українська Оружна Сило!

Ти бореш ся не лиш за саму самостійність України, Ти бореш ся за демократичні основи держави, за волю селянських мас, добро робітників, за високолюдські ідеали свободи людини!

Ти бореш ся за новий республіканський устрій держави, за свободу українських народних мас — трудового люду!

В борбі за оборону самостійности Републики — кличемо до збуї!

Український нарід має стати уоружений:

1.) в велику моральну силу і віру в святість всеукраїнських ідеалів

2.) в зелізо і огонь, щоб вороги почули стихійну народню волю, „Проч вороги з українських земель"!

Українська Оружна Сило!

Ти маєш дати Українській Народній Республиці спокій на її границях, щоб сповнити разом з другими народами великі завдання соціяльних реформ. Лиш Україна дасть волю українським народним масам, лиш Ти українська Оружна Сило вибореш самостійність Україні. Тому не час на утому, на слабість духа, на зневіру серця! Коли ми гідні сини вільної України, то будьмо героями сучасної хвилі, щоб нащадки наші сказали: Се покоління дало волю Українській Нар. Републиці, се покоління бороло ся за волю власної країни наче Спартанці в Термопілях..... на їх трудах станула гордо і побідно: Українська Держава.

Сучасна хвиля се „Життя і Смерть".

Життя, коли самі уоружені в моральні і фізичні сили виборемо самостійність, се життя наше воскреслої Укр. Республики, або смерть — ганьбляча, негідна, смерть народу, що не знав згинути за свою самостійність.

Українська Оружна Сило.

Нам писано жити!

Ми віримо в Тебе і в житя Укр. Нар. Републики.

Постій, 8. III. 1919.

Редакція.

Воєнна Рада в Начальній Команді.

Пресова кватира Н. К. Г. А. звідомляє:

Ходорів, 27. III. 1919. год. 6 веч.

„В осідку Начальної Команди в Ходорові відбуло ся 27. III. с. р. засідання воєнної Ради, в якій взяли участь члени Директорії пп. Андрієвський, Швець, президент Укр. Нац. Ради др. Петрушевич, командуючий генерал Павленко, міністри Чопівський, Кривецький, президент Державних Секретарів др. Голубович, полковники Курмановичі Капустинський, товариш держ. секр. Бубела, державний контрольор Сімонов і атаман Ерлє.

Проводив нарадам член Директорії проф. Швець.

Стверджено на основі реферату полк. Курмановича і Капустинського, що наша мілітарна сітуація на всіх фронтах скріпила ся, — настрій військ є добрий і значно в наслідок успіхів підніс ся, — організація нових частин поступає, — а селянство відносить ся прихильно до українського війська.

Обговорено плян дальшої мілітарної акції. Ухвалено зажадати від Антанти безпроволочної достави муніції, одежі, обувя і всяких технічних середників для української армії.

Держава забезпечить жовнірам землю а їх родинам виплатить причинки.

Стверджено, що міжнародне наше положення поліпшило ся та що українська державність в наслідок внутрішної консолідації забезпечена.

Ухвалено устроїти з'їзд представників українських діячів, які схотять з'єднити ся для будови Української Народної Республики."

Ходорів, 27 марта.

Сьогодні прибули до постою Начальної Команди: президент Укр. Нац. Ради др. Петрушевич, през. Ради Держ. Секретарів др. Голубович, члени Директорії: проф. Швець, Андрієвський, надто полков. Красіцький з кількома визначними представителями наддріпрянської України.

Інтервенція держав Антанти в справі завішення оружа на галицькім фронті.

Комунікат Пресової кватири при Н. К. Г. А. з дня 27. марта 1919.

В Самборі відбула ся нарада із ґенералом Кернером, головою американської місії а Командуючим галицьким фронтом ґенерал-хорунжим Омелянович-Павленком в справі предложеного Антантою завішення оружа між Україною а Польщею.

Вислід тої наради буде початком переговорів між українською а польською делегацією, які зачнуть ся в Хирові дня 27. марта 1919 о год. 2 попол.

Становиско правительства Західної Области У. Н. Р. супроти ноти Антанти.

До Високих правительств Антанти на руки п. Президента Вільзона. Париж.

Правительство Західної Области У. Н. Р. принимає пропозиції Найвисшої Ради мирової конференції що до здержання ворожих кроків перед Львовом, розуміючи се в той спосіб, що здержання ворожих кроків обіймало би цілий українсько-польський фронт. В тім напрямі видано відповідні повновласти п. ґенералови Павленкови. Підписане правительство годить ся рівнож на предложення українських домагань Найвисшої Ради мирової конференції через своїх повновласників, яких імена будуть подані Панам сейчас, як тільки одержимо відомість, шо і польська сторона годиться на сю пропозицію.

За Правительство Зах. Обл. У. Н. Р.

Др. Голубович.

Політичні події в Чехії.

Будапешт 24. III. (*Вл тел.*) З Відня півофіціяльно „Politisches Volksblatt" доносить, що

Львівська державна наукова бібліотека № П. 1.916.
БІБЛІОТЕКА НАУК. ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА

правительство Крамаржа під натиском соціял-демократів уступило. Утворено вже нове правительство з лівих соціялістів. Національна і політична лінія що до держав коаліції остає без зміни.

Переворот на Угорщині.

Будапешт. дня 27. III. *(Вл. тел.)* — В Будапешті і Сегедині Французи зістали розоружені і під сильною ескортою враз з підполковником Віксом відіслані в напрямі на Арад.

Будапешт, 27. III. *(Вл. тел.)* — Рух особовий Лавочне - Дебречин привертають Угри з нинішним днем.

Будапешт, 27. III. *(Вл. тел.)* — Декретом рад угорського правительства видано розпорядок що до утворення червоної армії.

Червона пролєтарська армія не стремить до мілітарного завоювання та рабунку — вона перенята духом нового порядку світового, який не сьміє знати жадного поневоленя ні гнету, а їй просьвічує тільки власна сила волі і енергії створенних сильною дісципліною.

Події в Польщі.

Втеча польського правительства з Варшави.

Будапешт. дня 27. III. *(Вл. тел.)* — Вчера в Будапешті отримано відомости, що польське правительство мало переїхати до Кракова, бо у Варшаві загрожує йому сильний большевицький рух. Так само надійшли сюди відомости, що польське військо на Литві збольшевичилося.

Париж, 27. III. (Радіо) — Про вироблений через найвисшу раду коаліції протягом сього тижня матеріял доносить „Temps“, що найвисша рада займе ся в понеділок виключно питанням польським. Вона має рішити в справі того питання також урегулювання спору поміж Поляками а Чехами та означити остаточно границі між Поляками а Україною та Литвою.

Берлін, 27. III. — „Acht Uhr-Blatt“ доносить з Гаги: Англійці, як доносять з Парижа, на раді десятьох, знова висказалися проти відступленя Полякам Ґданьска та домагаються дальшого зменшеня відступленої для Поляків німецької области. Крім того зазначують, що Польща моглаб дістати приступ до моря иншою дорогою не через Ґданьск.

Полудневі Словяни а Італія.

Верлін, 26. III. *(Вл. тел.)* „Deutsche Tages Zeitung“ доносить з Chiasso що Італія і Сербія зривають дипльоматичні зносини. „Popolo d' Italia“ довідуєть ся з Риму, що сербський посол в наслідок відізду італійського посла зі Сербії опускає Рим. Дипльоматичні зносиии отже межи Італією а Сербією зглядно полудневими Словянами є зірвані.

Вільзон проти італійских домагань.

Берлін, 24. III. — Як доносить „Abend“ з Ґенуї на основі голосів французької преси, Вільзон є рішучим противником далеко ідучих домагань Італії та ужие усього свого впливу, щоби претенсії Італії відкинути.

„Echo de Paris“ — довідує ся, що найвисша Рада воєнна рішучо постановила, щоби Боцен і Меран не припав Італії. Сю постанову треба приписувати головно впливови Вільзона.

З Нїмецької Австрії.

Виселення бувшого цісаря Австрії до Швайцарії.

Відень, 24. III. *(Вл. тел.)* — Бувший цісар Австрії Кароль, на приказ німецько - австрійського правительства опустив Австрію і сьогодня перїхав осібним поїздом швайцарську границю.

Із щасливих днів..

Дня 12. марта с. р. в місци постою дивізії полковника Кравса. Чистий весняний день, перший такий він щойно народив ся, такий тепленький, сьвіженький та гарненький. На чудо-диво дав ся навіть вже чути й жайворонок, бо чайка вже від тижня виводила своє тужливе „кігі“!

В дивізію того дня як-би в доповнення до сьої весняної гармонії прибула щей в ранці почта, що тимбільше підвисшило той гарний настрій серед гамірних жовнірів.

Почта „є!“ кликнув хтось з помежи них, — і я побачив дивну радість у вояків, у всіх у них, так неначеб у гості до них заїхав батько, неня або й любая дівчина.

А „почта“ як би собі і сього не замітила а спокійно-спокійнесенько у канцелярію повандрувала.

Тут її розглядають. В першу чергу йдуть „прикази“, а ту почту, за якою жовніри заглядають відложено до сортованя по бригадам, куріням і т. д.

І я був цікавий на почту, а то що вона для команди, а що для вояцтва принесла. Слідив за часописями, цікавий був з яким опізненям на фронт приходять.

Командант, рослий чоловік із суворим поглядом на лиці а сивим волоссям на голові, слідив теж за почтою, його як я побачив, цікавили найперше „прикази“.

А щасливий сей день був, як показалось на „прикази“.

Переглянув оден, другий і т. д., а по хвилі перший і другий розложив на столі закритім картами — так що присутні могли читати.

Кинув оком і я щоб побачити, що се за прикази. Дійстно не буденні, сказав-би святочні вони мовою й настроєм; прикази про події останних днів, днів слави нашої молодої оружньої сили; прикази цінні для сучасного нашого покоління, та ще дорозшими будуть вони для грябучого...

В першім промовляє Начальна Команда до своїх хоробрих військ, а в другім Корпусна Команда до бригади Січових Стрільців.

Ось вони: Перший з них звучить:

* * *

Ходорів, дня 10. III. 1919.

Козаки!

Подвиги оружні і велика побіда, яку віднесли українські війська в боях на днях від 7 — 10 с. м. новим сяєвом слави красять наше Козацтво. — Завдання яке припало III-му Корпусови під загальною орудою команданта полковника Коссака перевели Бригади Гофмана, У. С. С., відділ отамана Долуда і другі частини під беспосередним командуванням полковника Кравса з цілою умілостю, геройством і бравурою.

Дні 7 — 10 марта, дні великої побіди молодого українського Війська над переможними силами ворога, яснітимуть в історії визвальної борби українського народу. Українські війська, старшини і козаки, ділом і кровю, дали докази, що гідні імени українського козака, що гідні вони правнуки завзятих Запорожців. З подиву гідним геройством виконали вони наказ Начальної Команди — переможний наїздник не видержав удару подався, потерпівши великі втрати в людях і майні.

Моє повне признання і подяка: Комендантови III-го Корпусу, Комендантови групи, Комендантови артилєрії, Комендантам бригад, курінів, батерій, сотень, всій старшині і і славному Козацтву. — Праця всіх, без огляду на степень і службу, лад, порядок і дісципліна (сі основні принціпи доброї армії) точне виконування наказів Начальної Команди, дали нам побіду над ворогом.

Честь Тобі український Козаче! Слава Тобі українській герою! — Не чужого Ти добра бажаєш — борониш Твоєї рідної землиці, борониш прав і вольностий поневоленого свого народу, борониш Рідні своєї дорогої.

Море горя, переслідувань, кривд пережив український народ в історичному свому розвою. З кривд, поневірки, з болю гіркого з переслідованя росла кріпшала в серцях народу велика свята любов батьківщини а горячий її огонь обняв весь український народ усі стани його, усі хати селянські, міщанські, варстати робітничі — і у грізний великий час, та велика свята любов батьківщини, рідного краю, свободи вольностий зосередилась в огнищи щирого побратмства, зі всіх душ і рук українських утворилась сила — армія, могутня сила свідомих і здісціплінованих борців за права волю народних мас.

До бою борці! До побіди Козаки! До бою, до остаточної побіди. Рішаючий — остаточний — великий день побіди наближаєся. А побідниками станете Ви. Цього домагається від Вас велика, свята, наша справа. Цього домагається і в це вірить весь український народ.

Командуючий Галицькою Армією
отаман Омелянович-Павленко. вр.
Начальник Штабу Галицької Армії
полковник Курманович.

(Дальше буде.)

По тамтім боці.

Після найновійших вісток, які ми одержали зі Львова, населення Львова відноситься до війська дуже ворожо, задля страшної голодової нужди. Через два тижні хліба зовсім не було; опісля мале бохоня хліба коштувало 20 К. Муку — і то в мінімальній скількости — продають тільки виключно Полякам.

У Львові виходять дві українські часописі: „Вперед“ „Наша мета“ (жіночий орган“ і москвофільська „Прикарпатская Русь“! Польська часопись „Słowo“ нарікає, що власти не заборонили ще говорити по українськи та грати українському театрови — (після останніх донесень український театр вже замкнено!). „Poranna“ писала, що хотяйби навіть віддано Українцям Львів, то по 60-ти роках наступить тойсам реванж, що тепер наступив між Францією а Німеччиною за Альзацію і Льотарінгію. — Загально ждуть у Львові, на армію генерала Галлєра. — Говорять, що члени коаліційної місії говорили у Львові чисто по польськи,

Полонений Поляк оповідає, що відозви, які перед кількома днями кинув наш літак на польський бік, зробили для нас дуже корисне враження. Старшини старалися, щоби сі відозви не дістались в руки жовнірів і приказували іх нищити. — Послідними часами понесли Поляки великі втрати в людах. — Взагалі полонені Поляки роблять враження людей дуже ограничених. З зізнань виходить, що перед ними укривають ціль війни та її причину. Не видно по них найменшої охоти до войования. Уважають війну за накинений собі примус — в інтересі панів — за панські гроші. Мужва, яка дістає відпустку, більше не вертає. Длятого в останнім часі відпустки цілковито замкнені.

Підчас перемиря наші жовнірі сходилися й говорили дещо з „Królewiakam-и“ але з галицькими Поляками не хотіли говорити. Між польською мужвою ідуть розмови про те, що Львів будуть мусіли віддати Українцям! За такі розмови офіцири зараз арештують. Деякі сотні з королівства відіслано на задн воюючої армії нібито на спочинок, а в дійсности длятого, що ті мають охоту перейти на наш бік. В останних днях повтікали зі Львова висші команди та забрано що ліпших офіцирів і мужву.

Усі збігці твердять, що Поляки випросили через антанту перемирє тільки на те, щоби скріпити свої сили і становища та довести харчів до Львова. І справді за час останного перемиря переїхало з Перемишля до Львова більше як 50 поїздів.

Накінець додаємо понизший сатиричний польський вірш, який случайно дістався в наші руки а характеризує теперішні відносини у польськім війську. Ось він:

Marne losy.

Marne losy legionista —
„Mortus“ trapi jak cholera,
Robić darmo a jeść mało —
Maszerować jak przystało!
A o piątej wstawaj bracie,
Ledwie zdołasz wciągnąć g.....,
Czarnej kawy się napijesz,
Do południa o tem żyjesz.

„Galop - zupki“ na południe
Wlejesz jak do jakiej studni,
Na kolacyę ćwiartkę chleba
Bo ci więcej nie potrzeba!
Rano ćwiczą nas po szwedzku,
Po południu po niemiecku, —
A po włosku jeść nam dają —
Polskiem wojskiem nazywają.

Pan porucznik jakiś chłodny
Pewno dzisiaj także głodny, —
Lecz go o to nikt nie wini —
Popije sobie znów w kantynie.
Wierz - że bracie, przyjdą czasy,
Że dostaniem funt kiełbasy
Lecz nim przyjdą czasy syte,
Ty zawalisz z głodu kitę.

4. p. p. Leg. pol. W. M.

Одна жінка, що недавно дісталася сюди з під польського панування оповідає, що в Перемишли бичила побитих і поранених людей, яких виносили з поїзду, що їхав зі Львова до Перемишля (ще перед 6. марта). 7. марта везли Поляки богато ранених зі Львова до Кракова. Одна пані, що їхала зі Львова, плакала ревно та нарікала на страшні відносини у Львові. Оповідала, що убитих ховають майже наго, а коли в останнім часі Львовяне сим дуже обурилися, тоді львівським померщим стали давати вже трумни. Трупи лежать по 3 і більше днів не похоронені з браку часу; складається їх на політехніці. Згадана пані говорила, що сина взяли їй силоміць до війська; вона не хоче жадної Польщі — не хоче вже бачити й рідного сина, щоби не глядіти довше на ту страшну нужду яка бушує у Львові.

Наслідки вибуху у Львові були страшні. Богато було ранених та убитих. Се мав бути останній магазин муніції у Львові. — По селах довкола Львова дозволено кождому реквірувати все до крихти. В Брусні нов. убито при реквізиції селянина і його жінку.

По розбиттю польсько-українських переговорів деякі Поляки в Чесанові покидали збрую й дезертирували. Говорили що „Ukraińcy nie głupi“ і для того так скоро зірвали переговори. Коли через Перемишль переїжджало військо на фронт — самі майже 16-літні хлопці — то другі з них сміялися й говорили: Czekaj, dadzą ci oni ojczyznę, zaraz w Gródku! Дехто з Поляків говорить: Nie jesteśmy wołami, żebyśmy szli na zabicie.—

Всюди на польських залізницях переводиться строгі ревізії майже до нага. Після деяких чуток Пілсудський постановив не пустити до Галичини ні одного жовніра так, що тепер Поляки мають ще надію тільки на Галлєра. Зі станиць жандармерій забрано в останних днях богато до війська на фронт. В Ярославщині забирають від жидів грошеві суми будім то до остемпльовання а за те дають „посвідки“.

В многих селах замінено церкви на костели пр. в Замку, де тільки дві родини є польські.

Польські полонені розповідають, що недавно мало прийти з Відня 200 вагонів муніції та Чехи по дорозі забрали.

Жовнірі дістають по 10 і 15 К. на 10 днів. Більше діставали тільки Підгаляне, бо іх уважав генерал Роя за наємне військо; сего одначе не признано, а генерала Рою уважається в Польщі за божевільного... Поляки — оповідають полонені — воюють тепер з Українцями, з Чехами, Німцями, на Литві з большевиками, під Люблином і Замостєм з польською червоною гвардією.

Польський полонений хорунжий каже, що заряджено в Польщі мобілізацію від 18 до 56 літ. Мобілізація в Галичині йде ліпше як в Королівстві. Оповідає, що всю надію покладають Поляки на генер. Галлєра, який має прийти на весні зі своєю армією та розпочати велику офензиву, якої цілю має бути: задержати Львів і Борислав. — Польські офіцири страшать мужву, що Українці добивають полонених-ранених, бо для ранених не мають ні шпиталів ні жадних бараків.

З Кракова прибуло наш бік трох залізничників-Українців. Ім виповіла краківська дирекція службу без жадної причини, не виплатила ім жадних належностий — та заборонила навіть показуватися на улиці. Оповідають вони також, що Поляки бють наших полонених на кождім кроці — а іду становлять тільки бураки й вода. Один з них бачив, як наші полонені мусіли тягнути на вуглевім возі своїх хорих товаришів до шпиталю і то через улицю Фльоріянську й навколо ринку для людського посьміховища. Коли злапали одного нашого жовніра й знайшли при нім якісь папери, то він діставав кождого дня по 25 буків залізом через 14 днів, а коли вже мали його повісити, то ще перед смертю дістав 25 буків. — Селянство в Польщі заведене в своїх надіях заповідає порахунок з панами. До війська тягнути людей дуже тяжко. Дезерція дуже численна. При відході в поле приходить часто до опору зі сторони мужви. — Поляки самі говорять, що Чехи готовляться до нового наступу на Польщу, як тільки Антанта не признасть ім в короткім часі Тешина.

Одна жінка, що прийшла зі Львова, оповідає, що по вибуху у Львові багато польських офіцирів і мужви церебиралося у дамську та цивільну одежу приготовані були на те, що в кождій хвилі можуть прийти Українці. Богато з них тоді здезертерувало й не вернуло досі. У Львові є тільки газове сьвітло, з яким обходяться дуже ощадно. Електрики зовсім нема.

Прес. Кватира Н. К. Г. А.

21/III. 1919.

З життя України.

Укр. представники у Клємансо.

Відень, 21. III. (*УПБ.*) Паріський „Temps“ доносить: Французький президент міністрів Клємансо приняв заступників Українців, Литовців і Естонців і запевнив іх, що він буде заступати перед мировою конференцією їх незавимість. Допущення заступників тих Народів на мирову конференцію наступить доперва по полагодженню німецького питання.

Торговельні договори.

Станиславів, 21. III. (*УПБ.*) Рада Державних Секретарів ратифікувала дня 19-го марта торговельний договір з Угорщиною. Угорщина зобовязала ся доставити для Західної Области УНР. рільничі машини, технічні артикули та лікарства за нафту.

Станиславів, 22. III. (*УПБ.*) Правительство Західної Области УНР. заключило з Австро-Німецькою Републикою дня 20. марта у Відні торговельний договір, який сьогодня Рада Секретарів ратифікувала.

Надзвичайний Народний Зїзд.

Народний Комітет як Начальна Управа національно-демократичного сторонництва скликує надзвичайний Народний Зїзд, який відбудеться в днях 28 і 29 марта с. р. в салі кіна „Австрія“. Початок в пятницю 28. III. о год. 4. по пол. Предмет нарад:

1.) Звіт з діяльности в минулім році. 2.) Реферат про ревізію програми нац.-дем. сторонництва. 3.) Реферат про справи суспільно-економічні та аграрну реформу. 4.) Віднова партійних організацій. 5.) Доповняючий вибір членів тіснійшого Народного Комітету по час до скликаня звичайного Народного Зїзду.

Управа селянсько-робітничого Союза для західної области України скликала на день 30. марта б. р. селянсько-робітничий (трудовий) конґрес до Станіславова.

На порядку деннім є: 1.) теперішне політичне положення, 2.) земельне питання, 3.) робітнича справа.

Виборний порядок до конґресу є слідуючий:

Села висилають по 3, міста по 5, великі міста по 10 делеґатів. Політичні й фахові організації вибирають по 1 делеґатови на кождих 200 членів.

Активне й нассивне право вибору мають тільки Українці, і то малоземельні й безземельні, фізичні робітники всякого рода й духові робітники.

Звідомлення укр. ґенерального штабу.

Офіціяльне повідомлення з 24. марта. 1919.

Коло Рави Руської посунулися наші відділи на лінію Йонів і Лушки. В протягу минулої ночі заняли Поляки більшими силами Краковець, Немирів; протягом дня наступали вони з північного заходу і півдня із много переважаючими силами на Яворів.

Офіціяльне повідомлення з дня 25. марта.

На фронтах крім дрібних перестрілок стеж і артилєрії спокійно.

Офіціяльне повідомлення з дня 26. марта.

Коло Сокаля і Белза спокій. На Магерів наступали Поляки двічі сильними силами но були відбиті з великими втратами. Бій коло Вишенькі треває далише.

Офіціяльне звідомлення з 27. марта.

Коло Сокаля і Белза спокій. На Магерів підходили Поляки тільки сильнійшими стежами. Коло Вигнанки іде дальше бій. Наші відділи почали на північ від Львова наступ на магазин динаміту і по сповненю своєї задачі вернули назад на свої становища. Коло Оброшина відбито наступ ворога, котрий стратив 30 людий убитими і ранними. Впрочім без змін.

Начальник Штабу Гал. Армії.

Новинки.

З облоги Львова. Польські часописі доносять, що в наслідок острілювання українською артилєрію, Рацлавицька панорама в Стрийськім парку улягла знищеню. Вирядив се оден гранат що впав у середину панорами і тут експльодував.

Інтерновані Поляками в Раві руській між иншими: Панна Стефа Котовська і Марія Друшляківна та пані Сідельникова.

З Льондину „Sekolo“ доносить що там вибух поважний штрайк фабричних робітників. Так само прилучили ся частинно портові робітники.

З Ню-Йорку доносять, що там вибух недавно загальний робітничий страйк, і через те з Ню-Йорку не може відійти до Европи ні один корабель з харчами. Побоюються, що й по иншим пристанням Америки вибухне робітничий страйк.

Ґаньба! „Золочівське Слово“ доносить, що 5. і. 6. марта більша часть золочівської залоги відмовила послуху, випустила з тюрми дезертерів і пограбувала нічю Жидів та вийшла з міста. Жовніри зробили се за підшептом людей підозрілохо походження. Видко се з того, що тепер вертають вони назад до своїх касарень жалують нерозважного вчинку і просять прощення.

Прес. Кв. Н. К. Г. А.

Веселий кутик.

На вічу:

Селянин: Пане, а то що за віче?

Пан: В справі аґрарної реформи.

Селянин: Так? А мені казали, шо тут будуть говорити щось про землю.

(Ю. Каламар.)

Як виглядало большевицьке віче?

Зимою минувшого року був я на однім большевицькім метінґу (вічу). Приходжу на площу наради, а там повно людий ріжного стану — головно московської босячні, шукаючої „льогкого хліба“.

Один із провідників „вольного народа“ розпочав віче промовою на сю тему: „Товариші! Буржуї завели за царського режіма дванайцятьгодинний робочий день: се прецінь за много роботи на день для вольного горожанина! Певно! Долів дванайцятьгодинний робучий день! Десять годин — буде найкраще!“

Та скоро виступив другий бесідник і крики втихли. Сей посунувся дальше бід свого попередника кажучи, що „десять годин за богато роботи, „вісім найліпше.“ Зібрана юрба пристала і на се дуже радо.

По черзі виступали ріжні бесідники зі своїми промовами і довели до сього, що всі пристали вже й на „чотирогодинний робочий день“....

Побачив се перший бесідник і пізнав, що простий нарід нічо не думає; а що хотів про се переконатися, розпочав сам слідуючу промову: „Товариші! От бачите, яка річ — наступає зима холодная, а в нас дров нема, топити нічим, одежі теплої нема так, що прийдеться погибати від холоду. Товариші! Нам не треба зими! Долів зиму!“

Ціла юрба, не думаючи довго, закричала: „Нам не треба зими! Долів зиму!“ А наш бесідник сказав: „Щезайте, дураки! Такої голоти я ще не бачив!“ тай пішов домів, сплюнувши!

Такто — як бачимо — проста чернь іде не роздумуючи за тим, хто добре кричить, і не диво, що дається ся поривати нераз лукавим крикунам до ріжних злочинів.

Ходять вісти, що Поляки радше зречуться цілого Львова, як Кульпаркова — а чому, — то кождий знає: без Кульпаркова не малиб де лічити своїх патріотів на нову хоробу, яку вони зовуть: „Польска од баюри до баюри“.....

Всіх командантів частин і відділів проситься прийняти до відома, що при Пол. Інф. Відділі Н. К. Г. А. заснувалася Пресова Кватира Н. К. Г. А. яка має за ціль інформувати суспільність про діла нашого війська і т. п. Проситься іх, захочувати людей з літературним хистом, щоби вони надсилали до нас свої праці, хочби й з грубша оброблені, — як от описи боїв, сильветки хоробрих товаришів та комендантів, а також представляли нам життя-буття наших жовнірів. Праці ті будуть належно викінчені й поміщені в „Стрільци“. Матеріяли надсилати на адресу: Пр. Кв. Н. К. Г. А. Пол. Кантора „А“.

Подяна Горожан міста Стрий.

До Високоповажаного Пана Миколи Гошка коменданта міста Стрия.

Високоповажаний Пане Комендантe!

Головно Вашому благородному починови і діяльній енергії завдячити належить, що місто Стрий для поратунку свої найбіднійшої людности одержало від Державного Комісаріяту нафтового в Дрогобичи значний приділ нафтових фабрикатів, які в дорозі користної перепродажи принесли фондови запомоговому визначну суму, 420.350 корон.

Переняті глубокою вдячностию за той Ваш горожаньский почин для добра міста — всі три покликані Вами до житя Комітети запомогові почувають ся до милого обовязку, зложити Вам за се, Високоповажаний Пане Комендантe, найсердечніишу подяку іменем всего населеня міста, іменем тих нещасних вдів і сиріт, яким в їх тяжкім гарю будуть отерті сльози, іменем тих безпомічних інвалідів, яким буде уділений поратунок тої опущеної дітвори, яка знайде захист і людський притулок, — словом іменем всіх тих нещасних жертв війни, які може лиш завдяки тій Вашій помочи бидуть уратовані від голодової смерти!

Стрий, дня 18. лютня 1919. р.

За український Комітет запомоговий:
Др. Калитовський Єронім, От. Савицький Йосиф, Яцкевич Антін, Яворський Іван;

За жидівський Комітет запомоговий:
Др. Абр. Візенберґ, Др. Сальом. Гольдберґер, Проф. Шпет Арнольд, Зеліґ Борак, Нусенблят Ізр.

За польський Комітет запомогoвий:
От. дек. Цісло Александер, Юра Лев, Вільком Антін, Гоцек Адам,

---

Послідні вісти.

Каменець поділ. 28. марта. (*Вл. тел.*) Утворило ся українське большевицке правительство, до якого входять: м. и. проф. М Грушевський, бувші міністри: Чеховський (с-д), Голубович (с-р), Жуковський (с-р) і Мазепа.

Ходорів, 28. марта. Прес. кв. звідомляє: Вчера о год. 8 вечером прибув ту Головнокоманд. міністр Шаповал зі своїм шефом штабу; сьогодні сподіють ся прибуття Голови Директорії отам. Петлюри.

Ходорів, 28. марта. Прес. кв. звідомляє: Всі учасники воєнної Ради за виїмком ґен. Павленка і полк. Курмановича відіхали вчера о год. 6 вечер. до Станіславова.

Редаґує Комітет. З друкарні А. Ольбріха в Стрию. За Пресовий Комітет Н. К. Г. А. і редакцію відповідає: Іван Ерденбергер.